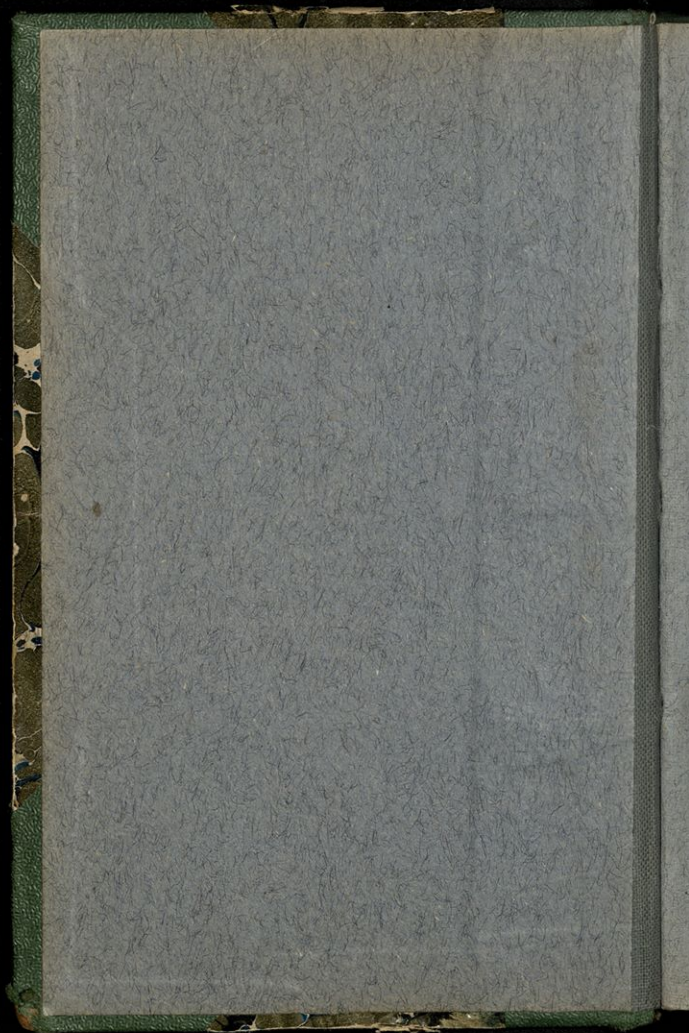

VII

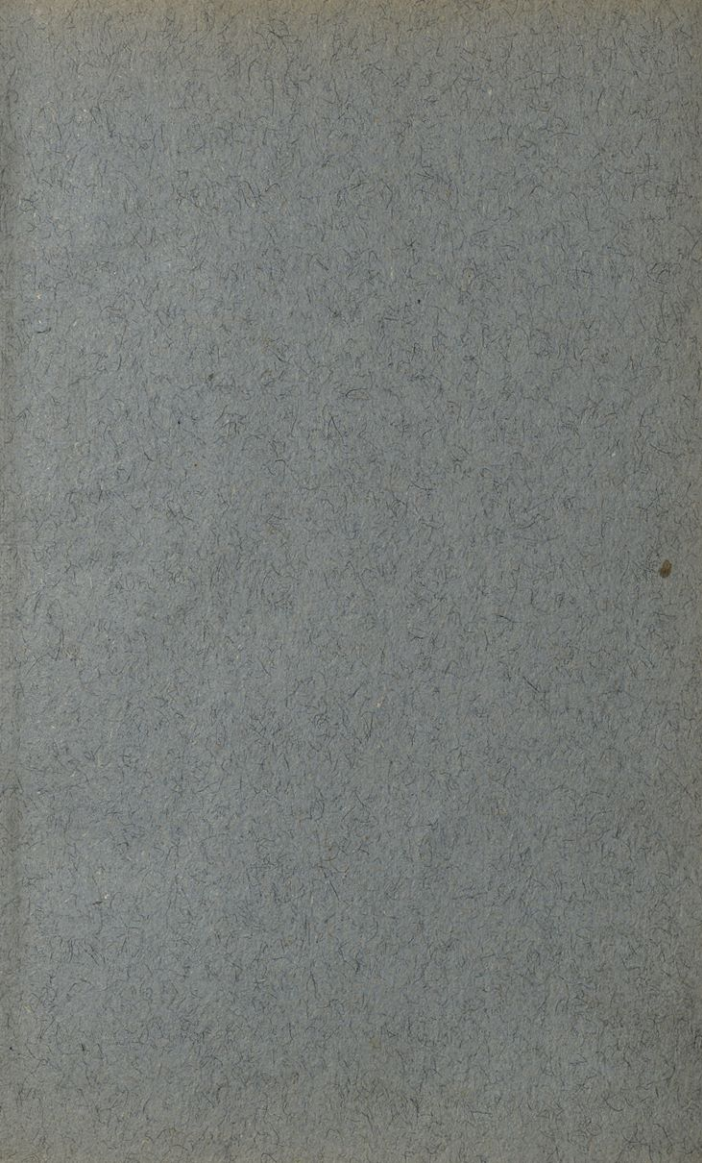
35992

39

enska
mica

„Salonska knjižnica“ III.

Zbrala in uredila

Ivan Vesel in Anton Aškerc

Ruska antologija

v slovenskih

prevodih

„Goriška Tiskarna“ A. Gabrčec

Ruska antologija

v

slovenskih prevodih.

Zbral

IVAN VESEL.

V GORICI.

Tisk. in zal. »Goriška Tiskarna« A. Gabršček.

1901.

VI 7 9
35992

030005737

Gavriil Rom. Deržavin.

Bog.

O Ti v prostoru brezkončni,
Živoč v gibanju vseh stvarij,
V tekanju let in dni prevečni,
Brez lic in božja lica tri!
Ti duh edini, duh povsotni,
Brez uzroka, nikjer stanotni,
Vsem neobsežen, krog in krog,
Ki sam seboj vse napolnjuješ,
Objemlješ, stvariš, ohranjuješ,
Ki imenujemo Te Bog!

Izmeril ocean globoki,
Preštel bi pesek, zvezd oči,
Ak hotel bi Tvoj um visoki,
Števila Tebi, mere ni!
Celo duhovom posvečenim,
Iz svita Tvojega rojenim,
Ni jasna sodeb Tvojih noč.
Naj misel v Te se drzno vpira;
V veličji Tvojem gine, vmira,
Ko v veku tone hip gredoč.

Kaosa bitnost bi občasnó
Iz brezen večnosti izzval,
In večnost — že pred vekom — jasno
Ti v sebi samem osnoval,

Iz sebe sam se sestavljaše,
Iz sebe sam sebe sevaje,
Ti luč in luči si iztek.
Sezidal vse z besedo eno,
Prostiraš v stvar se porojeno ;
Ti bil, Ti si, Ti bodeš v vek !

Vseh bitij kal Ti v sebi vežeš ;
Ti hraniš je in Ti živiš ;
Ti konec na začetek prežeš
In v smrti nov život dariš.
Ko iskre vsipajo, gosté se,
Tak solnca iz Tebe rode se,
Ko v jasni zimi ivja roj
V drobtinah semtertam strkače,
Vrtí se, ziblje se, leskače :
Tak zvezde v brezdnih pod Teboj.

Svetil ognjenih milijoni
Po neizmernosti teko ;
Zibaje v Tvojem se zakoni
Oživljajoči svit lijo.
A te svečave vse prižgane,
Kristalov žarnih trume zbrane,
Zlatih valov semenj tekoč,
In plameneči ti zrakovi,
Sveteči skupaj vsi svetovi —
Pred Tabo so — pred dnevom noč.

Ko v morje kaplja izpuščena,
Tak pred Teboj nebesja krog.
Kaj vsa vesoljnost razložena,
In kaj pred Tabo jaz ubog ?

Naj množim v zračnih oceanih
Miljonu teh svetov dodanih
Še stokrat drugih — in vse to —
Ak drzni bi Ti primerjali
To je enako točki mali,
In sam jaz — nič sem pred Tebo!

Jaz nič! A Ti iz mene siješ,
Z veličestvom svojih dobrot;
Ti v me podobo svojo liješ,
Ko solnce v malo kapljo vod.
Jaz nič! — A v meni vse življenje,
Nesito neko hrepenenje
Dviguje kvišku me vse dni!
Da Ti si, čuti moja duša,
Premišlja, tehta, sodit' skuša; —
Jaz sem — torej si tudi Ti!

»Ti si!« priroda oznanuje,
Glasi mi srce moje to,
Tega razum me uveruje,
Ti si — in tudi jaz s Tebo!
Jaz členec mali sem v vesoljnem,
Stoječ v osredji česti polnem,
In z bitji krog in krog objet
Kjer si končal stvari telesne,
Kjer duhe si pričel nebesne:
Tam sklep verig je v me pripet.

Svetov sem vez okrog hitečih,
Mejnik izkrajni stvárjenja;
Jaz sem osredije živečih,
Začetna črtica Boga.

S telesom v prahu iztrohnevam,
Grmenje z umom v spone devam,
Jaz kralj — in rob — in črv — in bog.
Prestol sem krasni, čudoviti,
Odkod izšel? Kdo ve odkriti?
Nikoli ne iz svojih rok!

Jaz delo Tvoje sem, o Stvarnik!
Premódrosti sem Tvoje stvar,
Ti vir živenu, blagodarnik.
Ti moji duši duh in Car!
Pravici Tvoji všeč je bilo,
Da smrtno brezno prehodilo
Nesmrtno bitje bi z menoj;
Da v smrtnost duh se je ogrnil,
In da bi skozi smrt se vrnil
V nesmrtnje k Tebi, Oče moj!

Nejasni Ti, Nerazumljivi!
Jaz vem, da dušnih vseh močij
Nobena Ti v podobi živi
Ni sence črtat' krepka ni;
Vem, da smo Te hvaliti dolžni,
Al' slabi smrtniki nezmožni
Z drugačno hvalo Te čestit'
No k Tebi kvišku hrepeneti,
Globoko pod Teboj strmeti
In solze Ti hvaležne lit'.

Fr. Levstik.

Ivan Dmitrijev.

Volgi.

Končan moj tek je, pot končana!
Prišla je ladija na breg!
Spustite jadra, belo tkana!
O Volga, dika naših rek,
Kraljica, glava, čast in slava!
O Volga krasna, bodi zdrava!...
A prosim prej, poslušaj glas,
Prihaja iz srca poetu,
Ki sicer nepoznan je svetu,
A vsega tvoj prevzel je kras.

Popolno je moje veselje;
Izpolnjene so vendar že
Mladostnih let goreče želje,
Ko stezal k tebi sem roké,
Ko iz očetovske sem kočé
Na čolne zrl mimo begočé,
Na bela jadra tam v meglah.
O hvalim naj osodo jasno!
Podobo gledal sem prekrasno! —
Saj bil na tvojih sem vodah.

Zdaj vetrič pošljejo nebesa,
Zdaj rjutje burje in valov;
Gluší me, dušo mi pretresa
Grozni odmev tvojih bregov.

Kot strela letel sem in plaval —
Tam nad seboj sem opazaval
Gore, in prašal sem zvedav,
Kdaj čas je bil njih let mladostnih?
Tu hitel mimo mest radostnih
In širnih, divjih sem puščav.

Vasi prijazne, ravne seče
In kočē sredi rodniĥ trat,
Cvetice in trave dehteče,
Rastoče sredi tvojih blat,
Zapored gledal sem v obzori;
Tam pevcev pernatih so zbori
V grmiĥih senĥnih se hladeĥ
Kraj z drobnim petjem oživljali —
In srni dve sta poslušali
Na strmeu jih, mirno stojeĥ.

Tam korman s stegnjeno je rōko
Ĉez gosti les pokazal v stran
Gomilo zgrajeno visoko.

»Tam le je Razinov bil stan!«
Je djal in v misli vtopil se;
Hladan je pot po njem razlil se
In prst na zraku drgetal;
A pevec tvoj je v prejšnjih letih
Po pevskih se nebeških svetih
Na krilih navdušenja gnal.

Da, videl pad sem Astrahana,
Da, videl tvoj veseli tok
Pod vojno groznega Ivana,
Ko strah je širil krvolok.

Zaman Ordinec se umiče,
Beži na vinogradne griče
In siplje strele v čolne nam:
Na breg mu stopa Rus brezstrašno —
Ponosno carstvo zgrudi plašno
S trepetom k njega se nogam.

In čul sem Kaspija surovi
Proroški gromoviti glas:
»Gorje vam, Perzi, v dobi novi!
Mogočni ide car na vas!
Polnoč in jug pred njim trepeče,
Na tisoče on bliskov meče!
Temna je luna, lev ubit! —
Začujte šum: po Volgi čolni
Ga že neso ponosa polni —
Derbent!... car ide zmagovit!«

Zagnali veliki potoki
Voda bogu se iz oči,
Valovi vzrastli so visoki,
In vlažni Kaspij se zgubi.
Kako si Volga ti ukala,
S kakim veseljem vzdigovala
Si carja zmagovalnega!
Zdaj proti tebi skoro mime,
In kakor mala reka zgine
In Belt, in Kaspij, morja vsa!

Li manj pomore k tvoji slavi,
Da blagodejen je tvoj val?
Zakaj tedaj tvoj pevec stavi
Že konec pesmi posihmal?

Da pevski bog bi me navdihnil,
Nad reke vse bi te povzdignil —
Ti, slavnejša kot Ganga tok!
In slava tvoja zatemnila
Bi veličast Evfrata, Nila,
Pretekla bi ves zemski krog.

Ivan Vesel.

Trije levi.

Njega Veličanstvo, lev silni, car zverin,
Skončal se je,
Narod v posvetovanje zbral se je,
Kter bi — med tremi — njega sin
Imel naslednik biti krone. —
»Jaz!« — sin je starši govoril,
»Jaz bom predelal narod v ljubljenca Belone.«
»Jaz bom bogatil ga,« je srednji besedil.
»Jaz bi ljubezen mu delil,«
Je mlajši dejal, nedolžen kakor zora.
Vladarjem ga izvolijo glasovi zbora.

Neznanec.

Ivan A. Krylov.

Osel in slavec.

Ugledal osel je uhat
Tam slavca in dejal : Poslušaj brate moj !
Tu pravijo, da spev je slaven tvoj :
    Zato bi hotel rad
    Soditi sam, ko slišim petja spretnost,
    Li tvoja res velika je umetnost ?
Zdaj slavec je pričel, umetnost skazoval ;
    In dlesknil : drgetal
Njegov je glas, topíl, zategnjeno pretil se,
    Zdaj nežno je omedleval
In kot piščal pastirska koprneč glasil se,
Zdaj mehko gostoleč po logu je drobil se.
    Poslušalo tedaj
    Vse pevca je, ljubimca Zori ;
Utihnil vetrič je, molčali ptičev zbori
    In čede legle v kraj ;
Pastirju tam je radosti obraz sijal se,
    Le časih, zdaj pa zdaj,
Je poslušaje pastirici nasmejtal se.

Skončal je pevec. Osel, v tla strmeč : »Prekrasno,
Izvrstno!« pravi : »res, priznavam glasno,
    To petje ni mi dolgočasno ;
    Pa kaj, ko ti ne znaš,
    Kaj poje peteh naš :

Zares, še bolj bi razsvetlil se,
Ko bi nekoliko pri njem učil se.«
Ko slišal moj ubogi slavec je ta sod,
Sfrfral je za deseto polje od ondod!
Sodnikov tacih reši tudi nas, Gospod.

Ivan Vesel.

Čebela in muhi.

Sklenili Muhi sta leteti v tuje kraje,
S seboj vabili sta čebelo tja leté:
Papige pravile kramljaje
Veliko hvalo daljne te so deželé.
Vrh tega pa se jima zdelo je žalilno,
Da tu, kjer vedno njih je rod,
Z gostí ju gonijo povsod;
In pa zakaj (kako ljudi ni sramotilno,
Da čudi so ledene):
Da branijo jim vživati sladčie
Z obloženih polie;
Izmislili so zvonce si steklene;
A v hišah kmečkih pajke zalotiš strupene.
»O srečno pot,« čebela je odgovorila:
Od kdaj
Pa meni prav prijeten je ta kraj.
Za satje sem si vseh ljubezen pridobila;
Saj ljubi kmet me in gospod.
A ve letite,
Kamor želite!
A pomnita si to povsod:

Ker sta brez prida, nimata, bodita trezni,
Ni spoštovanja ni ljubezni,
A pajki bodo jedva boljši vam
I tam.

Kdor kdaj se trudil v prid je svoji očetnjavi,
Lehko potem je ne ostavi;
A kdor živi brez prida, kdor doma je len,
Temu dežela tuja vselej prav ugaja:
Ker ni bil njen rojak, zato je manj prezren,
Pa nihče mu lenobe grde tam ne graja.

Ivan Vesel.

Parnas.

Iz Grecije izgnali silo so bogov
In posvetnjakom njih posestva razdelili;
Takrat pa nekemu Parnas so prisodili:
Ta gnal na goro past vso čedo je oslov.
Oslovske glave pa so znale,
Da tu so Muze prebivale.
In dele so: »Zaman pa nas
Prignal ni na Parnas:
Muz petje vseč ni svetu, vemo,
Svet hoče, da zdaj mi pojemo.«
»Le pazite,« zavpije prvi, »le srčno!
Jaz začnem, vi pritegnite z meno!
Le krepko, proč z zmotnjavo!
Ker zdaj nam gre za slavo;
Kot kdaj devetih sester kor,
Močnejša naša glasba, lepši naš bo zbor.

Da našega pa društva nam ne razkropijo,
Po mojih mislih vredimo tako pri nas :
Da čigar glasi po oslovski ne donijo,
Pa ne sprejmemo na Parnas.«
Sprejeli osli so oslovo
Besedo to lepo in novo :
In glas oslovski zadonel do nebes,
Kot ko vozov se zmakne les,
Kjer je na tisoče nemazanih koles.
Kako se je končalo lepo to življenje?
Gospod je zgubil potrpljenje
In vse segnal s Parnasa v hlev.

Nevednost naj izliva jezo, gnev,
Resnično vendar le je staro mnenje :
Kdor prazne, puste je glave,
Visoka mesta mu razuma ne daje.

Ivan Vesel.

Kokoš in petelin.

»Kak poješ, Petelinček, glasno, važno, kratko!«
— »A ti, Kokoška, mojih luč očij,
Kak zateguješ ljubko sladko,
Res v celem gozdu take pevke ni!«
»Jaz tebe, striček, vedno slušala bi rada!«
»A jaz bojim se, moja golobica,
Da ne utihneš. Tvoja sladka govorica
Je vedno nova mi naslada.
Kje si dobila glasek, ki je toli krasen,
Pa čist in visok, nežen, jasen ?

Da to je od rodu: pa vendar nisi nič prevzetna,
Da se bi slavec moral še pred tabo skriti.«
»Zahvalim, striček, toda pesem tvoja je prijetna,
Da niti rajska ptica te ne more prekositi.«
Pa pride Vrabec in jim de: Tako,
Če ohripavite, hvaleč se tako otroško,
Je vendar prazna vaša hvala;
Zakaj li hvali petelina druga zala?
In ne da bi se greha bala?
Zato, ker hvali on Kokoško.

Dragotin Kette.

Vasilij A. Žukovskij.

Pesem v taboru ruskih vojakov.

To čašo sinom davnih let!
    Vam, dedi naši, slava!
Možje! Junakov hrabrih cvet
    Že davno v zemlji spava!
Njih hiše je vihar razdjal,
    Njih grobi razorani,
In plamen rijasti sežgal
    Njih šleme je in brani! —
Njih duh pa vstal je vragom v strah!
    Pred nami pot je smela:
Tam najdemo njih slavni prah,
    In njih preslavna dela!
Poglejte! grozno se bleste
    Nadzračnih polkov zbori,
V višini sence njih vrše
    Nad našimi šatori! —
O Svetoslav! tvoj let poznam!
    Ti bič nekdanje leto!
»Umrimo! mrtvih nas ni sram!«
    Grmi nad hrabro četo.
In Donski, vojskam gospodar,
    Z dvojico imenjakov,
Leti pogumno kot vihar
    Na strah inorojakov!

In Peter naš, možje, grozeč
Začujte klic: Poltava!
Končal je tuje tolpe meč!
In svet grmel je: slava!
Nedavno si z očmi, bahač,
Požiral naša mesta;
Tvoj konj je pal in z njim jahač,
Tvoj pot s kosti je cesta!
Sramoto v gozdu skrij! s teboj
In s tvojim gre Sarmatom!
Domač je vrag sopotnik tvoj!
Zlodej vladar je bratom!
Pa kdo je silni velikan,
Ta vitez polunočni?
Glej! na sovražni speči stan
Pogled je vprič mogočni!
Zagledali so šumni roj
In njega sred oblakov
V snežinah Alp, ta strašni roj
Nezmaganih vojakov!
Francoz s Sarmatom strepeta
Bledeč v temi šatorov!...
Gorje, gorje nam! vrag spozna:
To grozni je Suvorov!
O hvala vam, nekdanjih let
Sinovi veličavi!
Po sledu vaših smelih čet
Hitim na pir krvavi!
Naj plane vaš zmagalni roj
Pred našimi orlovi,
Naj seje, nam predhodnik v boj,
Pogubo nad vragovi!

Kozarec polnim! v roko meč!
»Za smrt je — smrt vam! boj za boj!
Gorje ti, razdiralec!«
To čašo tebi, ljubi kraj,
Ker prvokrat spoznade
Otrok življenja sladki raj!
O griči in livade,
Domače hiše mili svet,
Poznani vsi potoki,
In zlate igre prvih let,
Nauki, prvi joki —
Kdo hoče zameniti vas?
O domovina sveta,
Kako se duša trese v nas
Za tvojo srečo vneta!
Tam rojstni dom je, tam žene,
Otrok tam nežno cvetje!
Pred Bogom se za nas solze,
Saj mi smo jim zavetje!
Tam dev nas mika pogled plah,
In znancev zbor ljubečih,
Tam prestol je in carjev prah
In prah pradedov spečih! —
Zdrobimo zanje s krvijo
Vso moč sovražne sile!
V sinovih naj ljubezen vžgo
Pradedov nam gomile!
To čašo tebi, ruski car!
Naj cvete ti država! — —
Tvoj prestol bodi nam altar!
Pred njim obet naš: slava!

Ne bomo te izdali! v nas
Očetov je zvestoba!
Poglej svojih sinov ta čas!
Glej, tvoji smo do groba!
Pri nas je vsak vojak: Slovan!
Dolžnosti je poslušen,
Nihče ni izdajalec znan,
Nihče ni malodušen!
Junaki padli, hvala vam!
Vi ste pred nami zbrani!
Čestita družba biva tam —
Urmlih vojev mani!
In hvala vam živela bo
Še v poznih let besedi;
»Umríte tudi vi tako!«
Učili bodo dedi.
O hvali vojevoj vskipi,
Srce mu naglo bije;
Na tabor z vnuki poleti
In prapor naš razvije!
To čašo mesti! bratje v red!
Dlan k nebu! prisezite:
Smrt ali zmaga! ta obet
Pred Bogom izrecite!
Glej vrag! iz tujcev deželé
Sestavljaš vrste sebi!
Od tvojih praporov beže,
Žele pobitve tebi!
Zakladov ni pri nas, le strel
Je polno v našem stani!
Za mesta damo ti pepel,
Iz srpov meči so kovani!

Z zvijačo zlodej je preril
Se k Moskve sveti zemlji!
In z nizkim mirom nam grozil
Že stolujoč na Kremlji!
»S častjo bom sem pribojeval!
— Vse ploskne mu doneče!
»Njih car bo v strahu trepetal!« — —
Tu je — in sam trepeče!
Glej, Moskva vstala je strašno,
Zgorela pred vragovi!
Na njih grmela je glavo
Z rušečimi zidovi!

Ivan Vesel.

Cvet.

Trenotni ti okras poljan,
Uveli cvete osamljeni!
Čarobnosti si vse obran
Po roki kruti zdaj jeseni.

Tak dar je v del nam, oh, prišel,
In tlači nas usoda taka :
Ves cvet je tebi obletel,
Od nas odleta sreča vsaka.

Odnaša slednji dan od nas
Zdaj sanj polet, zdaj radost kratko,
In sreču v hipu vniči čas
Opojnost zmotno — toda sladko.

Očaranja več ni ga, glej!
In nade jasne zvezda gasne;
Kdo zna, kaj gine tu hitrej:
Življenje, ali cvetke krasne?!

S. Gregorčič.

Ivan Iv. Kozlov.

Razbiti čoln.

Dan gasnil v žaru je rumenem, —
Vtopljen v nejasnih misli hrum
Po bregu hodil sem peščenem,
Valov poslušal morskih šum.

Zagledal pusto sem skalovje,
In tam razbit, prigrznjen čoln;
Zaneslo šumno ga valovje
Na breg je, divje groze poln.

In vlaga z mahom je odela
Že davno pok globocih sled,
V njih trava že je zelenela,
Prikazal že se tam je cvet.

Z grozo tja v rob strmim usodni:
»Od kod in kam ta čoln je plul?
Kdo z njim je v dobi bil nezgodni,
Kdo njega je krušenje čul?«

A, val in skale — vse molčalo!
Ves nem je ta nesrečni kraj —
Toneče solnce je igralo
Nad zabljenim mrličem zdaj.

In mlada žena je sedela
Na krmi trhli brezskrbno,
V daljavo gledala in pela,
In vetrič pihal je mehko.

In zraven nje je deček boder
Nad vali zvonkimi igral;
In med skakljanjem zlati koder
Mu veter je razpihoval.

Igraje trga cvetke mlade,
Otroškim mislim ves udan —
Veseli deček pač ne znade,
Da je na grobu cvet nabran.

Ivan Vesel.

Sen neveste.

Piš, nevihta je rjovela,
Mesec skrila je gost oblak,
Reka besno je hrumela
Sred bregov zastrtih v mrak.
Evelina solze toči,
Groza stiska ji srce:
»Ah, sedaj v tej strašni noči
Dragi plava čez morje!«

Dolgo pred podobo sveto
Revica molila je;
Z dušo pa, strahu prevzeto,
Vrh valov brodila je.

Polnoči v zvoniku bije —
In nenadno sen ji tih
Žalostne oči zakrije
In omolkne težki vzdih.

Spi... a duh v obupa sili
Stresa strah ji še v sanjah :
Vedno vidi čolnič mili
Na razburkanih vodah
Zdelo se ji je, da plava
Znana senca proti nji,
In, ko da ji naročava :
»O nevesta, solz ne lij!«

Ljubčka to je glas medeni...
Srce zvesto ji drhti,
Tiho motri... zaročeni
Ženin poleg nje stoji :
V lice — z groba mrtvec zdi se,
Moten mu oči je kras,
Morska voda pa cedi se
Iz razpuščenih mu las.

»Mila! v rojstno vas, kraj sreče,
K tebi v mislih sem letel,
Sém ljubeče — koprneče
S plamno dušo sem želèl ;
A prihrul nad me besneče
Smrtnosnih vod je vstek,
In od zemske naše sreče
Si razločena na vek!

Draga, bol se vsa prenese,
Grozni mrak ne bo vsekdar,
In nad brezdnom tem zažgè se
Zvezde zlate svetli žar!
Ne žaluj solzeč, ker mili
Je uvel življenja cvet!
Nismo se zaman ljubili;
Združi nas nebeški svet.

Z Bogom zdaj!... že rumeneje
Zarja zlata čez gore,
Zjutranji že veter veje,
Veje on, pa ne zame.«
In še vzdihom ji odplava
Senca mlada spred oči;
Spet z višin ji naročava:
»Oj nevesta, solz ne lij!«

S. Gregorčič.

Aleksander Serg. Puškin.

Resnica.

Nedavno modri so iskali
Pozabljene resnice sled
In dolgo, dolgo tolkovali
Predavno starih mož poved :
»Da gola istina je resno
V vodnjak pobegnila skrivaj !«
Vsi vprek so pili vodo presno,
Kričeč: »tu najdemo jo zdaj !«

No, neki smrtnikov dobrotnik,
Nemara stárina Silen,
Njih važne gluposti prisotnik,
Od vodnih ukov že medlen,
Ostavil je to pitje glupo
In prvi vino preučil ;
Do kaplje je izsrebal kupo,
Resnico je na dnu dobil.

Dr. J. Mencinger.

Stance T . . . mu.

Prezgodnji modre, kaj bežiš
Od sla življenja in radosti,
Zakaj tako hladno molčiš,
Ko igre ljube zreš mladosti.

Zamenil milo si zabavo
Za žalost in za dolgi čas,
Za temno učenostno slavo
Ostavil čaše zlati glas.

Verjemi, dragi, še te zgrudi
Otožna doba žalovanj,
Še temna noč skrbi ponudi
Nepridnih ti premišljevanj.

Pa stvarniku je vse mogoče,
In vsaki dobi da igrač:
Ali brezumstva ropotač
Nad sivo glavo ne ropoče.

Oh, saj mladost ne pride spet,
Pa kliči jo brezdelnost sladko,
Ali ljubezen lahkih let,
Ali veselje vedno kratko!

Do dna izpij življenja slad,
Brezskrben živi, ravnodušen,
Trenutju bodi zmer poslušen,
V mladosti svoji bodi mlad.

Ivan Vesel.

* *
* *

Ugaslo dneva je svetilo;
Po sinjem morju se razpel je dim teman.
Oj šumi, šumi, voljno mi vetrilo,
Valôvi se pod mano, grozni ocean!
Že zrem k udaljeni obali
Pokrajine poldanje, v čarojasni svet:

Od hrepenenja in strahu je duh prevzet,
Ki ga spomini so navdali....
Čuvstvujem: solze se v očeh rodijo spet;
Srce mi polje in zamira;
Nebroj prikazni znanih se krog mene zbira;
Spominjam se ljubezni blazne prejšnjih let,
Vsega, kar sem trpel, vsega, kar srcu milo,
Vseh želj in nad in neusmiljenih okan....
Oj šumi, šumi, voljno mi vetrilo,
Valôvi se pod mano, grozni ocean!

Korábelj hiti! nesi me k deželam daljnim
Po morju varavem čez groznih brezdnov glad,
Samo nikar k bregovom žalnim,
Kjer nad očino pne se čad,
Kjer meni od strasti naslad
So prvič čuvstva se užgala,
Kjer Muza nežna se mi tajno nasmehljala,
Kjer zgodaj moja je mladost
V viharjih cvetje izgubila,
Kjer me prevarila radost je lahkokrila
Ohlájeno srce mi pahnila v bridkost!
Iskaje novega spoznanja,
Razstal, očetni dom, sem se s tebo;
Vam tudi sem, rejenci uživanja,
Mladosti hipne družba hipna, dal slovó;
In ve ljubiteljice zléga naslajanja,
Ki brez ljubezni vam izstavljal sem v pogin
Svobodo, slavo, duše mir, i vaš spomin
Izbrisan je; a tudi mlade vas lažnice,
Prisrčne, zlate, moje pomladi družice,

Pozabil bodem . . . . A globokih srčnih ran,
Ljubezni ran, nikako ne sceli lečilo . . . .

Oj šumi, šumi, voljno mi vetrilo,
Valôvi se pod mano, grozni ocean!

Dr. J. Mencinger.

Črni šal.

Kot blazen oziram na črni se šal
In v dušo zajeda se bridka mi žal.

Ko bil lahkoveren sem, mlad in vesel,
Za mlado sem Grkinjo strastno se vnel.

Ponosno dekleta sem ljubček bil znan,
Pa kmalu doživel nesrečni sem dan.

Vesele gostove sem zbrane imel:
Ko žid brezobrazen je k meni prišel.

S prijatelji se veseliš, šepeta,
Grečanka pa tvoja te vara doma.

Zlata sem mu dal in ga jedko prokrel,
Služabnika zvestega s sabo sem vzal.

In šla sva z rezgatnima konjema v skok,
In duh mi je molčal v goresti globok.

In komaj zagledal sem Grkinje prag,
Ugasnil ves čut mi je gorek in blag.

V samotno je sobo me pahnil obup —
Armenec je nanjo prižemal poljub.

Ves svet je izginil, zazvizdal je meč,
Zlodejec poljuba prekinil ni več.

Dalj časa teptal sem brezglavo telo,
Bledé in molčé ostrmeval na njo.

Še pomnim tekoče krvi ter prošnje —
Ljubezen in Grkinja — mrtvi obé.

Šal črni sem snel iznad njenih oči,
Krvavo orožje obrisal krvi.

Služabnik, ko svet je na večer pospal,
Telesi je vrgel v podunavski val.

Poslej več ne ljubim prelestnih oči,
Poslej ne poznam več veselih noči.

Kot blazen oziram na črni se šal,
In v dušo zajeda se britka mi žal.

Anton Medved.

Preživel svoje sem zelenje.

Preživel svoje sem zelenje,
Preziral sanje sem še mlad!
Ostalo mi je le trpljenje,
Puščobe srčne grenki sad.

Pod vihrami je te osode
Uvenel venec moj cvetoč!
Živim in čakam, ali bode
Prišla življenju temu noč?

Tako še od mrazu slaboten,
Ko brije burje tanek zvezd,
Na nagi vejici samoten
Trepeče zapozneli list.

Ivan Vesel.

Ovidiju.

Ovidij, blizu tihih zdaj živim bregov,
Katerim dragih si očetovskih bogov
Nekdaj prinesel, in pepel svoj tam ostavil;
Tvoj neprestani jok ta mesta je proslavil:
In lire nežni glas umolknil ni še zdaj;
Še tvojih tožb napolnjen je ta kraj.
Ti v mojo vtisnil fantazijo si gorečo
Puščavo mračno, pesnikovo tužno ječo,
Nebo oblačno, z vednim snegom grič odet
In travnik vel, s toplino kratko le segret,
In često, vabljen z igro strun brezupnih tvojih
Sledil sem s srcem ti, Ovidij, v mislih svojih:
Zazrl tvoj čoln sem, bil igrača je valov,
In maček, bliz samotnih zasajen bregov,
Kjer čakajo ljubezni pevca zle resnice.
Brez sene so njive, brez vinogradov gorice;
V snegovih so rojeni za grozo vojské
irovi krutodivji Skitije hladne,
Ki vedno čakajo na plen za Istrom skriti,
Pripravljeni predrzno sela naskočiti.
Pregraje ni jim: ker v valovih plavajo,
Po ledu zvonkem brez strahu korakajo.

Ti sam, Nazon, osodo želel si pokojno,
Preziral zmeraj z mladih let življenje bojno,
Navajen bil si v lase vpletati cvetic,
Prebiti čas v mehkužnosti brezskrbnih lic,
Prisiljen boš, pokriti šlem si leta pozna,
Pri liri hraniti boječi jekla grozna.
Ne hči, ne mati, ne prijazni drugov svet,
Ne Muze, te lahké družice prejšnjih let,
Izgnancu pevcu žali ne slade velike,
Zaman so Gracije oplêle tvoje stike.
Zaman mladeniči vedó ti pesmi kras:
Ne slava, ne pritožbe, ne predolgi čas,
Ne pesem žalostna Avgusta ne uklone;
V pozabi ti neslavni siva starost vtone.
Italije presrečne radostni meščan,
V barbarov domovini sam in nepoznan,
Krog sebe kraja rojstnega glasov ne slišiš;
V britkosti težki daljni tovaršiji pišeš:
»Vrnite mi očetov posvečeni kraj,
In mir, podedovanih vrtov senčni raj!
Prijatelj, Avgustu prošnje te nesite!
S solzami kaznujočo roko odvrnite!
Pa če je bog tam neizprosen in grozeč,
In tebe slavni Rim ne bodem gledal več,
S poslednjo prošnjo naj se lice mi razjasni,
Približajte moj grob Italiji prekrasni!«
Čegavo v prsih bo tako hladno sree,
Da grajal tvoje malodušne bi solze?
Kdo trdosrčen čital bo brez užalitve
Te elegije, zadnje Tvoje ustvaritve,
Kjer prazni stok mej svet nastopni si poslal.

Slovan sirovi, nisem solz v očeh poznal,
A razumejem jih. Izgnanec samovoljni,
Z življenjem, svetom in s seboj nezadovoljni,
Z zamišljeno sem dušo obiskal ta kraj,
Kjer ti otožni čas preživel si nekdej.
In s teboj oživivši fantazijo vneto
Ponovil tvojo sem, Ovidij, pesem peto,
In žalostne podobe tu primerjal z njo;
Premotil pa s slepili jasno sem oko.
Izgnanje tvoje mamilo skrivaj oči je,
Navajene snegovom temne domačije.
Nebeški dolgo tukaj sveti se lazur,
In tu je kratek hudi mraz pozimskih ur.
Na skidskih bregih nov naselnik tla si svoji:
Sin juga, vinograd, blesti v bagreni boji.
Megleni gruden sredi ruskega polja
Plasti razgrnil je debelega snega.
Tam zima je pihala, tukaj solnce jasno,
Pomladno-toplo, vozi se nad mano krasno;
Z zelenjem je uveli travnik se pokrila;
Brezsnežna polja je že zgodnji plug razril;
Dreves vrhove lahek vetrič jedva maje;
Prozorni led čez jezero se razpenjaje
Blesteč pregrinjal nepremične je vode.
Poskusov plahih sem se spomnil nehote,
Tvoj tisti dan, napolnjen s svetim navdušenjem,
Ko prvokrat zaupal z rahlim si dvomljenjem
Stopinje valom, okovanim v zimski mraz:
Po novem ledu, zdelo se mi je ta čas,
Polzela tvoja senca je, otožni zvoki
Doneli so iz dalje kot slabotni stoki.

Tolaži se! ni vel, Ovidij, venec tvoj!
Jaz pevec iz sveta izgnan, kaj bo z menoj?
Rodovom novim slava moja bo neznana,
Moj slabi genij bo umrl kot žrtva rana
Z življenjem, ki je brez veselja in miru!...
In če potomec pozni našel bo sledu
O meni, v kraj prišel iskat bo zaželjeni
Bliz slavnega pepela sled moj osamljeni,
Bregov zapustil zabljenih bom senčni hlad,
In k njemu zletel moj hvaležni duh bo rad,
In ljub mi ta spomin bo kot prijetne sanje.
Ohrani pa naj izročilo se nekdanje!
Kot ti, sovražni sem se sodbi pokoril,
Ne v slavi — pa v sočutju sem enak ti bil.
Tu, z liro severno oživljajoč samoto,
Te dni sem hodil, ko na Dunavsko ravnoto
Velikodušni Grek je svobodo prizval.
Ne en prijatelj ni pri meni tukaj stal;
A tuji holmi, polja, gozdiči tihotni,
In mirne Muze so mi bili dobrohotni.

Ivan Vesel.

Morju.

Svobodno morje, bodi zdravo!
Poslednjič pred manoj vališ
Valovje grozno, temno-plavo,
V ponosu krasnem mi bleščiš.

Kot glas prijatelja otožni,
Ko loči se nerad od nas,
Tvoj žalni šum, tvoj šum pobožni,
Poslušal sem poslednji čas.

Oh moje duše vedna želja!
Kak hodil sem na breg shlajen,
Napolnjen tihega veselja,
V zavetne misli ves vtopljen.

Kak ljubil tvoje sem odmeve,
Te votle zvoke, brezdna glas,
Prešerne vetriča odpeve,
Tihotni mir v večerni čas!

Čolniček ribič od bregov
Po plani tvoji očarljivi
Pelja predrzno sred valov:
A ti vzdívjaš, nepremagljivi —
In že topi se čoln njegov.

Na veke spred oči odpravim
Naj zdaj tvoj nepremični breg,
V zamaknjenji te le pozdravim,
Na hrbtu tvojem da zastavim
Mogočni pevski svoj pobeg.

In čakal si... bil sem okóvan;
Moj duh je še drugod se gnal:
Z mogočno strastjo očarovan
Na bregu milem sem ostal.

O čem žalujem? Kam v tem boji
Bi pot obrnil še vesel?
Le en predmet v puščavi tvoji
Bi dušo vneto še prevzel:

Le ena skala, grob je slavi...
Zagrebli tam so v hladni hram
Spomin ponosni in gizdavi:
Napoleon prestal je tam.

Tam je počival sred trpljenij,
Za njim pa šumno kot vihar
Ubežal drug od nas je genij,
Drug naših misli je vladar.

Izgini, svoboda ni varna,
In pusti svetu venec svoj,
Divjaj in šumi, moč viharna:
Bil je, o morje, pevec tvoj.

Tvoj bil obraz je v njem označen,
Bil z duhom tvojim napojen:
Kot ti globok, mogočen, mračen,
Kot ti z ničem neukročen.

Ves svet je pust. Povej pa, kod
In kam me nosiš, ocean?
Usoda zemlji je povsod,
Kjer kanec blag je, tam na pot
Lest stopi, zloba in tiran.

O morje! težko gledal bodem
Še kdaj tvoj veličastni kras,
A dolgo, dolgo slišal bodem
Tvoj mil šepet v večerni čas.

V lesove, puste in molčljive,
Prenesem, tebe poln, z bregov
Te skale tvoje in zalive,
In blesk in šum tvojih valov.

Ivan Vesel.

Gvadalkvivr.

Lehak zefir
Pihlja nemir.
Šumí,
Beži
Gvadalkvivr.

Glej, izšla je luna zlata,
Tiho... čuj... gitare glas...
Na balkon Španjolka mlada
Je oprla se ta čas.

Lehak zefir
Pihlja nemir.
Šumí,
Beži
Gvadalkvivr.

Spusti plašč, moj angelj sladki,
In kot jasen dan sijaj!
Vidim naj ta hipec kratki
Ti nožico skoz držaj!

Lehak zefir
Pihlja nemir.
Šumí,
Beži
Gvadalkvivir.

Ivan Vesel.

A. P. Kern-ovi.

V spominu hranim hip divoten:
Ti javila se meni si,
Ko da prikazen, duh begoten,
Krasote čisti genij si.

V trpljenji, v tugi neizbežni,
V praznoti šumnih veselie
Čul dolgo v sanjah glas tvoj nežni,
Zrl kras sem mili tvojih lic.

Več let!... Vihar izril metežni,
Razstlal zamisli strte vse —
In zabil glas sem bil tvoj nežni
In rajske tvoje črte vse.

V tihoti, v mraku osamljenja
Mi ginil dni je pustih tek
Brez bogstva, žitja, navdihnjenja,
Brez solz in brez ljubezni v vek.

A duša se mi je vzbudila :
Spet javila se meni si ...
Prikazen pač si hitrokrila,
Krasote čiste genij si !

Srce mi vnema opojenje,
S tem spet mi vstajajo v pozdrav :
Božanstvo, solze, navdihnjenje,
Življenje novo in ljubav !

S. Gregorčič.

Zimski večer.

Burja v meglo nebes krije,
Snežna vihra grozno mete :
Kakor zver zdaj divje vije,
Zdaj zaveka kakor dete,
Zdaj po strehi ostareli
Kriti s slamo hitro švrka,
Zdaj ko potnik zakasneli
K nam na okence potrka.

Temna ino nevesela
Naša hišica je stara ;
Li pri oknu onemela
Starka moja si nemara ?
Li ob burnem si vihranju,
Draga tako oslabljena,
Ali dremlješ pri drčanju
Tihem svojega vretena ?

Ah prijateljica draga
Moje žalostne mladosti,
Glej, tu kapljica je blaga!
Srce plava naj v radosti!
Pevaj, kako je sinica
Tam za morjem mi prebila,
Pevaj, kako je devica
Zjutraj po vodo hodila!

Burja v meglo nebes krije,
Snežna vihra grozno mete:
Kakor zver zdaj divje vije,
Zdaj zaveka kakor dete.

Ah, prijateljica draga
Moje žalostne mladosti,
Glej, tu kupica je blaga!
Srce plava naj v radosti!

Ivan Vesel.

Prerok.

V puščavi blodel sem omračni,
In šestokrili serafim
Prišel v svetlobi je nadzračni,
Da dušne žeje ne zgorim;
In s prsti lahkimi ko sanja
Dotaknil se mi je oči:
Pogledal sem z očmi spoznanja,
Kot orel mlad, ko se splaši.
Dotaknil se mi je ušes,
Napolnil jih je čuden hrum:
Neba sem slišal grozen šum,

In gledal angelje nebes,
Kak v morji se vale laznine,
Iz zemlje kak ženo rastline.
In usta tudi je odprl
In grešni jezik mi izdrl,
Ki je govoril tak lokavo,
In modre kače želo hladno
V premrla moja usta sladno
Z desnico vložil je krvavo.
In prsi z mečem je razklal,
Srce jim vzal, ki v njih trepeče,
In oglje živo, plameneče,
V odprte prsi je zagnal.
Kot mrlič ležal sem v puščavi,
In božji glas zdaj meni pravi :
»Vstan', prerok, vnemaj, žgi in vodi,
In voljo mojo izpolnuj,
Morje in zemljo mi obhodi,
Z besedo srca privabljuj!«

Ivan Vesel.

Angelj.

Pri vratih rajskih angelj nežni
S ponižno glavo je sijal,
A demon mračni, duh ubežni,
Nad pekla brezdnom se je gnal.

Duh večnih dvomov, duh nikanja,
Krilatca je ogledoval,
In prvokrat je žar kesanja
Osuplo nevoljan spoznal.

»Odpusti, zopet sem te videl,
Zaman pa nisi mi sijal :
Ne, nisem vsega nenavidel,
Ne, nisem vse zaničeval.«

Ivan Vesel.

Talisman.

Kjer plesoče morje bije
Ob skalovje v jednomer,
Kjer topleje luna sije
V sladki čas meglâ zvečer ;
V haremih se naslajaje
Dni preživlja musulman,
Tam čarovnica laskaje
Dala mi je talisman.

In laskaje govorila :
Varuj ta moj talisman !
V njem prebiva skrivna sila.
Iz ljubezni ti je dan.
Ni boleznî, ni mogile,
V burji, ko vihra orkan,
Glave tvoje, meni mile,
Ne otme moj talisman.

In z bogastvom te iztoka
Tudi on ne obdari,
In podložnikov preroka
Tebi ne upokori,
In v naročje tebe druga
Iz turobnih tujih stran
V rodni kraj na sever z juga
Ne prenese talisman.

A kadar kovarne óči
Vate vržejo svoj meč,
Ali ustnen cvet ponoči
Te poljubi ne ljubeč,
Trpkega tedaj spomina,
Nezavesti, srčnih ran,
Izdajalstva in zločina
Moj otme te talisman.

Anton Medved.

Slavec.

V vrtóv tihoti v vesni pod meglò noči
Iztočni slavec roži ljubospev drobni;
A roža miljena ne čuje, se ne vnemlje,
Ob ljuboželjni pesmi ziblje se in dremlje.
Ne poješ krasotici hladni prav tako
I ti, poet? Li veš, čemu goriš za njo?
Ne sluša pesmi, niti ne ume poeta:
Poglej jo — cvête; zôvi jo — ne da odveta.

Dr. J. Mencinger

Poslanica v Sibir.

Po jamičih sibirskih rud
Naj v mukah vam ponos ne jenja,
Da ne porazi tožni trud
Visokega duhov stremljenja.

V podzemeljski somorni stan
Vam nada, zvesta sestra bede,
Veselje in srčnost privede ;
In pride zaželjeni dan.

Prijázen in ljubav do vas
Skoz mračne vnideta zatvore,
Kakòr v prisilne vaše nore
Pot najde moj svobodni glas.

Okovi težki razdrobe
In ječ razmaknejo se vrata,
Objame vas svoboda zlata,
In bratje meč vam podade.

Dr. J. Mencinger.

Trije viri.

V posvetni stepi žalni in brezbrežni
Privreli tajno viri so trije :
Mladosti vir, — vir bistri in metežni,
Kipi, beži, iskraje in šumé ;

Kastalski vir, v nadahnjenju vrveči,
Pregnance v stepi zemeljski krepča;
Poslednji vir, — pozabe vir hladeči,
Nad vse sladko utoli žar srca.

Dr. J. Mencinger.

Zlato in jeklo.

Moje vse! zlato je reklo,
Moje vse! dejalo jeklo.
Zvabim vse, zlato je reklo,
Zgrabim vse, dejalo jeklo.

Dr. J. Mencinger.

Gruzinska pesem.

Ne poj mi, ljuba, oj ne poj
Gruzinske pesmi tožno-žalne:
Spominja mil napev me tvoj
Na prešli čas in brege daljne.

Oj spomnim se na sladko moč,
Ko čujem vroče tvoje speve,
Nu lunin svit, na stepno noč,
Na črte daljne, uboge deve!...

Prikazen čudomilo koj,
Ko tebe vidim, že pozabljam;
Ko pa zapoješ, — pred seboj
Na novo si jo upodabljam.

Ne poj mi, ljuba, oj ne poj
Gruzinske pesmi tožno-žalne:
Spominja mil napev me tvoj
Na prešli čas in brege daljne.

Ivan Vesel.

Cvetke.

Usehla cvetka tu se skriva
V spominski knjigi pred menoj,
In glej, že fantazija živa
Prezela vsa je pogled moj.

Katera pomlad te je vsklila?
In kje in kdaj? In v knjigo tu
Čegava roka te shranila?
In ohranila te čemu?

V spomin li drazega prihoda,
V ločitve žalne li spomin?
V spomin samotnega sprehoda
Sred poljskih, logovih tišin?

In živ li on, li ona živa?
Kje srečna in vesela sta?
Morda kot cvetka ljubezniva
Umrla, ovenela sta.

Dragotin Kette.

26. maja 1828.

Slučajni dar, ti dar nezgodni,
Življenja duh, čemu si dan?
Ali zakaj je čas usodni
Samo za kazen ti poslan?

Kedo s sovražno pa oblastjo
Me iz ničesa je pozval,
Napolnil dušo mojo s strastjo,
In z dvomi um vznemiroval?...

Nič več pred mano ni hlepenja:
Sree je pusto, prazen um,
In muči vedno me življenja
Nestrpni enoglasni šum.

Ivan Vesel.

Utopljenec.

V izbo ribičeve kože
Dece je priteknel roj:
Oče! v našo mrežo, oče!
Mrtvec se je vjel nocoj.
»Molči, molči, vražje seme,
Oče je mrmraje djal
»Oh otroci so le breme!
Jaz vam bom mrliča dal!

Kaj sodniku govorim naj,
Ko me pride preiskat?
Daj kaftan, in kaj storim naj,
Žena? Grem se svetovat!...
Kje je?« — »Oče, idi todi!
Tam za bregom nam zakrit,
Mrlič res leži na prodi,
V mokro mrežo je zavit«...

Črn, zabuhel in osupen
Ves mrličev je obraz.
Je nesrečnik li obupen
Sam ostavil grešni čas?!
Pal li ribič je v valove?
Pal li mladič je pijan?
Pal li kupec med lopove
In tu našel grob hladan?

Kam naj kmetič urno seže?
Pazno gleda na poljé;
Naglo mrtveca iz mreže
Vleče v vodo za nogé,
In od strmega bregova
Z veslom ga porine proč;
Mrlič pa je plaval z nova,
Križa, groba iskajoč.

Dolgo je po reki plaval
In se kotaljal kot živ:
Kmet ga je z očmi spremljaval
In domu šel zamišljiv.

»Deca, za menoj stopajte!
Čaka vas doma kolač!
Pa nikar ne blebetajte!
Pel sicer bo jermenač!«

V noč je vihra završela,
Grozno hrul je reke val;
Trska že je dogorela
V koči dimnati do tal;
Deca spe in žena v hiši,
Sam na klopi mož leži;
Burja vije; kaj zasliši?
Kdo na okno mu bobni?

»Kdo je?« — Hej, odpri mi duri! —
»Je li taka sila mar?
Kaj ob tej tu laziš uri?
Zlodej naj te vzame kar!
Kaj pa hočem v hiši s tabo?
Tu je tesno in temno.«
Vendar okence nad sabo
Vzdigne leno in plaho.

Luna iz meglâ prisije —
Mrlič sam pred njim stoji:
Z goste brade voda lije,
Strašen je, ko le molči;
Vdrta, prazna so očesa,
K zemlji mu visé roké,
In zabuhlega telesa
Črni raki se držé.

Okno kmet je zaloputnil,
Ko je mrtveca spoznal :
»Da bi bes ob tla te butnil!«
Je drhté zašepetal.
Strašno spanje ga motilo
Dolgo noč je v enomer,
In do jutra mu je bilo
In na okno in na dver.

Právljica pripoveduje,
Da pri kmetu nepozvan
Utopljenec zdaj gostuje
Vsako leto tisti dan ;
Zjutraj že se ploha vlije,
Vihra vzdiga se zvečer,
In vso noč mu mrtvec bije
In na okno in na dver.

Ivan Vesel.

Dva vranova.

K vranu črni vran leti,
vranu črni vran kriči :
Vran, kje najdeva kosilo ?
Kje kosilo in gostilo ?

Vranu odgovarja vran :
Kosil bodeš ves ta dan,
v čistem polji pri rakiti
gospodar ubit leži ti !

Kdo ubil ? zakaj ? kako ?
Sokol njega ve samo ;
črni konjič ve iz grada,
ve gospa njegova mlada !

Sokol zletel v gaj vesel,
konj morilca nase vzel ;
živega gospa junaka —
mrtvega doma ne čaka !

Franc Levstik.

Ančár.

V pustinji, ki jo vroči spar
prepeka, na ledini goli
ančár, ko grozovit stražar,
stoji, edin ondod okoli.

Priroda žejavih puščav
ga dne je gnjeva porodila,
mu vej je mrtvo zelenjav
in kóren z jadom napojila.

Iz debla skorje kaplja jad ;
topi črez dan ga solnce znojno,
in stekleni večerni hlad
v smoliko gosto in prosojno.

Ni ptice tjakaj ne spejó,
ni tigri ne, le vihra smodna
drevi na smrtno to drevo —
in proč híti že kugorodna.

In če zablodi tja oblak,
da list mu porosi sršeči,
tako od vej strupen lijak
na tla se vsuje v sviž pereči.

A človek sam človeka je
ukazujoč poslal k Ančaru;
pokorno ta napoti se
in z jadom vrne v jutra žaru.

Odklada smrtnih smol ovoj,
na vrh še vejo listov velih —
a curkoma mrtvaški znoj
od lic mu teče obledelih.

Kar zgrudi se in omedli
na ličju ob šatora vhodu; —
umrl je bednik pred očmi
nepremagljivemu gospodu.

A kralj je v strupu tem kalil
poslušne svojih robov strele,
in ž njimi je pomor valil
v soseda mirnega dežele.

Dr. J. Mencinger.

Glota.

Procul este, profani!

Poet nadahnjen je z okretno
rokó na liri strune bral
in pel, — a sviranje umetno
poslušal mrzlo in prevzetno
trop zagovednih je zijal.

Pa vpije glota topoglava:
»Zakaj ták zvočen mu je glas,
da kar uho nam omotava?
Kam hoče zavoditi nas?
O čem brenči? Nas kaj naučil,
nam le srce bo begal, mučil,
ko hudomušen čarodej?
Ko veter pesem je lagodna,
zato ko veter je brezplodna,
nobene ni koristi v njej!«

P o e t :

Umolkni, nemisleči rod,
tlačan, rob bede in zablod!
Da jaz za tvoj bi hrup se menil?
Črv zemlje si, ne sin nebes:
Za prid ti vedno gre — na vés
bi soho Belvedersko cenil.
Ti prida, prida v njej ne vzreš.
A glej, ta marmor bog je!... Tóda
več vredna tebi je posoda
lončena: v njej si sok zavreš.

G l o t a :

Nikar! Če si nebes izbranec,
svoj dar, božanstveni poslanec,
na blagost nam upotrebijuj
in bratska srca izboljšuj!
Mi malodušni smo, črtežni,
brezstidni, zlobni, nehvaležni,

Na duhu smo zatópljenci
in v srcu mrzli skópljenci;
grehote v nas povsod so vdrle:
Ti moreš, bližnjika ljubeč,
nauke nam dajati vrle,
in vsem bo pesem tvoja všeč.

P o e t :

Pojdite proč — kako naj trudi
poet se miroljub za vas!
Strdite prosto se v ostudi,
ne oživi vas lire glas!
Protivni duši ste ko rake.
Za svoje zlobe in izpake
deležili ste dosihmal
se biča, ječe in vešal;
dovolj za robe vas brezumne!
Po vaših mestih ceste šumne
pometajo — koristen mar!
A pozabivši svoje zvanje,
oltar in žrtev darovanje,
žrec bodi poleg vas metlar?
Ne za življenja vrvetanje,
ne za razpor in ne za slast;
rojeni smo za vnemovanje,
za mili glas, za božjo čast.

Dr. J. Mencinger.

Kavkaz.

Kavkaz je pod mano! Jaz sam tu v višavi
stojim nad snegovi na kraju strmine.
Le orel, ki dvignil se z daljne vršine,
z menoj nepremično naravnost se stavi.
Tu vidim zdaj, kje se potoki rodijo,
in vidim, kak grozni razpadi strmijo.

Pod mano valé se oblaki vkročeni,
skoz nje pa šumé mi slapovi v prepade;
pod njimi skalovja so nage grmade,
tam niže pa mah je in grmi vsušeni;
a tam so že gaji in sence dišeče,
jeleni tam skačejo, ptica ščebeče.

Tam biva že človek po jasnih vrhovih,
in plazijo ovce se k travnim strminam
pastir pa hiteva k veselim dolinam,
kjer goni Aragva se v senčnih bregovih;
in revni hajduk se med skalami skriva
kjer Terek v veselju se divjem izliva;

ko mlada še zver se igra in rjove,
ko hrano zagleda iz kletke železne;
v strmine zaganja zdaj pene si jezne,
zdaj gladen kremenaste liže bregove...
Zaman! ni miru mu, ni hrane v teminah:
Pregrozno je stisnjen v teh nemih pečinah.

Ivan Vesel.

Sneženi plaz.

Ob skale mračne se drobé
valovi, se pené, šumé
in orli nad menoj kričé,
trepeče bor;
sred volnastih meglâ blesté
vršine gór.

Kdaj plaz se vtrgal je z vrhov,
drl z gromom težkim do dolov
in vso tesnino sred bregov
je zagrabil,
ti, Terek, silni tek valov
je zajezil.

Tedaj naenkrat si miran
svoj grom pretrgal, prej grozan;
valov pa zadnjih gnev strašan
prodril je sneg...
Ti srep preplaval tist si dan
obojni breg.

Sneg, ki ga val je podkopâl,
kot gruda zmrzla je ležâl,
zli Terek je pod njím divjâl
in glin iz vod
in peno šumno je brizgal
v ledeni svod.

Po njem široka šla je pot,
konj skakal, vol je vlekel tod

In kupca stepnega velbljod
je nosil kdaj,
kjer veter, zračni duh, prek vod
le plava zdaj.

S. Gregorčič.

Zimsko jutro.

Mraz... solnce!... jutro divno jasno!
In ti še dremlješ, bitje krasno?
Prekrasna, vstati bode čas...!
Oči mi nežne spet otvori,
in severni pokaži zori
kot zvezda severna obraz.

Saj veš! sinoč je ploha lila,
nebo je mračno megla krila
in luna, belo platno kdaj
skoz megle sive je žoltela
in ti si žalostna sedela...
Poglej pa skozi okno zdaj!

Na sinja vspeta glej nebesa...
Kot velelepa so zavesa!
Blesté na solncu sneg leži.
Samo prozračni gozd črneje,
skoz ivje jelka zeleneje*)
pod ledom reka se blesti.

*) Staroslovenske oblike »črneje«, »zeleneje« i. t. d.
pri nas doma še žive.

Vsa soba z jantarovim bleskom
žari se, in z veselim treskom
prasklja zakurjena nam peč.
Lepo pač sanja se pri peči;
a veš-li? ni ti morda všeči,
da dam kobilko rjavo vpreč?

Drse po novopadlem snegu,
družička mila, v naglem begu
naj konj nas pelje živočil!
Pa hajd v saneh na polje ravno,
skoz gozd, takó še gost nedavno,
na breg, ki mi tako je mil!

S. Gregorčič.

Elegija.

Brezumnih let veselja me ljubezen
težila kot nemirna je bolezen.
Podobno vinu, žal minulih dni
čim starše, tem močnejše v duši skli.
Težak je pot. Obeta mi gorje
in trud prihodnosti groznó morjé.

Pa nočem še prijatelji, umreti!
Da mislim in trpim, in čem živeti;
in vem, da še užijem kdaj sladkosti,
če tudi gone me skrbi britkosti.
Oj pride čas, ko slastno se opijem,
da navdušenja solze še prelijem,
in morda, ko življenje se konča,
ljubezni mili: z Bogom, mi smehlja.

Ivan Vesel.

Besi.

Megle goste, megle črne!
Lune žar se trepečoč
na leteči mrak obrne:
Moten nebes, motna noč!
Vozim se po ravnem polji,
zvonček poje din — din — din...
Strašno, ne po moji volji
sred neznanih je ravnin!

Hej, voznik, hej!... »Ni mogoče
konji trudni so, gospod!
Sneg slepi oči pekoče,
zameteno je povsod;
ni sledu, tu se le blodi;
kaj bo z nami? Čuden stan!
Res po polju bes nas vodi,
da tako smo zašli stran.

»Gledi, gledi: grozno pljuje,
piha name spred in zad;
glej, kako zdaj bije, suje
konja plašnega v prepad.
Kjer so cestni stebri stali
tam prirastel je iz tal,
tam zasvetil v iskri mali,
v gosti megli pa propal.«

Megle goste, megle črne!
Lune žar se trepečoč
na leteči sneg obrne;
moten nebes, motna noč!

Ni nam treba blesti v begu ;
tih je zvonček, strašen molk ;
konj stoji... Kaj tam je v snegu ?
»Kdo pozna to ? Štor al volk ?«

Metež tuli, metež plače,
konji zbegani hrčé ;
gledi, zdaj že daleč skače,
v megli še oči goré ;
konji znova so zdirjali ;
zvonček poje din — din din...
A duhovi so se zbrali
sred pobeljenih ravnin.

Brezštevilni, neprijazni,
kakor listje v kolobar,
krožili so besi razni ;
bil je moten lune žar...
Kam tako hite po nebu ?
Kaj tak žalostno pojo ?
Al pošast neso k pogrebu,
veščo li možé hudó ?

Megle goste, megle črne !
Lune žar se trepčoč
na leteči sneg obrne ;
moten nebes, motna noč.
Besi v daljne se višine
gonijo za rojem roj,
z jokom žalnim me prešine,
srčni mi jemljo pokoj...

Ivan Vesel.

Obrekovalcem Rusije.

Zakaj govorniki hrumite in pretite?
Kaj sveti ruski zemlji zdaj tako grozite?
Kaj je zmotilo vas? Al poljski vpori mar?
Pustite! To mejsobna je slovanska svaja,
domača svaja, ki od starih let ostaja;
Te razprtije ne razrešite nikdar.

Že davno sta se sovražila
rodova huje vsaki dan;
pod grozo često je sklonila
njihova se ko naša stran;
kdo zmaga v vednem tem razpori?
Al zvesti Rus, ošabni Leh?

Slovanske reke če zlijo se v ruskem morji,
bo usehnilo v dnevih teh?

Pustite nas! Vi niste brali,
kar divji boji so pisali;
razumu vašemu odprt
ni ta mejsobni strašni črt!
Vam nema Kremelj sta in Praga,
brezumno zapeljuje vas
brezupne borbe kri predraga —
in v srcu bije črt do nas...

Zakaj? Odgovorite mi!

Ker ga na razvalini Moskve plameneči
priznali nismo vsi boječi,
pred katerim ste se tresli vi?
Zato, ker v brezdno smo zvalili
silno težečo nad državami pošast
in s svojo smo krvjo vrnili
Evropi svobodo in čast?

Vi grozni ste z besedoj — skusite se v djanju!
Je stari moj junak, ki spava v mirnem spanju,
odložil svoj Izmajlski bajonet?

Mar carja ruskega brezmočna je beseda?

Mar boj z Evropoj že preseda?

Al več ne zmaga ruski svet?

Al nas je malo? Al od Perma do Tavride,
od finskih hladnih skal do spaljene Kolhide,
od tam, kjer vrh se sveti Kremlja,
tja do zidovja mirne Kine,
meč svetli vsega ne prešine,
al vsa ne vstane ruska zemlja?
Kaj vam pomaga blebetanje?
Pošljite svojih nam sinov:
Na polju ruskem mesta zanje
je še sred znanih jim grobov!

Ivan Vesel.

Jek.

Če rjove zver skoz gluhi log,
če grom buči, če trobi rog,
če v hribu deva poje, — mnog
rodiš odklik

v zrakovih praznih za prilog
na slednji vik.

Poslušáš treskanje gromov,
šumenje burje in valov,
pastirjev vrišč; — na slednji zov
ti daš odvet.

Odziva tebi ni... Takóv
si ti, poet!

Dr. J. Mencinger.

Pokopališču.

Ko hrupu mestnemu zamišljen ubežim
in tam na mestnem se grobišču pomudim: —
Rešetke, pómnikii okrašeni, stolpiči,
pod katerimi trohne iz mesta vsi mrličii,
vse križem v blatna tla nagnéteni povsod,
ko v jédnici beraški siromakov shod,
trgovcev, činovnikov rajnih mavzoleji,
(poceni liki, brez umetnosti v nareji!),
na njih napisi, proza tu, tam verz in stik,
preslávljanje vseh čednosti, zaslug, odlik,
ljubavne vdov po starih rogonosciih javke,
stebri, ki jim tatje odvili so nastavke,
grobovi, zevajoči iz opolzlih tal,
kjer mnog naselnik nov že jutri bode spal: —
vse to v mišljavo me razdraženo zavede,
in duh tako v gorjupem gnevu mi zablede,
da pljunil bi in bežal.

Vse drugače rad
v jesenskem času pod večerni, tihi hlad
v vaséh sprehajam se po národa grobišču,
kjer rajniki pokojno spé v svečanem tišu:
Prostorno brez krasóv gomile se vrsté,
in gladni k njim z nočjo ne lazijo tatjé,
kraj večnih kamnov, ki jih žolti mah ogrinja,
kmet stopa in v molitvi rajnih se spominja;
namesto praznih žar in sipkih piramid,
brez nosa genijev, razdrasanih Harit
resnobne tam grobove senča dob košati
in vrh majóč šumi...

Dr. J. Mencinger.

Črna meglà.

Poslednja meglà ob razkačeni uri!
Samó ti se vlačiš po jasnem azuri,
samó ti še senco po zemlji podiš,
samo ti veseli nam dan žalostiš.

Nebo si nedavno temno oklepala,
in bliske krog sebe strašne ovijala,
in grom pošiljala skrivnostno groznó
in z dežjem napajala žejno zemljó.

Zadosti je, skrij se! Viharji minuli,
shlajena je zemlja in burja ne tuli;
in veter ljubkaje peresca dreves
te goni z razjasnjenih mirnih nebes.

Ivan Vesel.

Bajka o ribiču in ribici.

Živel je starček s staroj ženoj svojoj
na bregu kraj sinjega morja.

Živela tam v stari sta bajti
baš tri in trideset že let.

Na ribjo lov je starček hodil z mrežoj,
a starka prela je prejo svojo.

Pa vrže on v morje neki dan sak —
a sak mu zajme le samega blata;

ko v drugič spusti v globočino sak —
to sak mu zajme le trave morske;

ko v tretjič spusti v globočino sak, —
glej, sak zdaj mu zajme pa — ribico zlato,
da, ribico zlato, ne vsakdanjo!

Čim ribica zlata prikaže se,
čuj, z glasom človečjim spregovori:
»Izpusti me, starček, v morje nazaj!
Predrag ti za sebe jaz dam odkup;
odkupim se, s čimer koli želiš.«
Začudi se starček, prestraši se:
Ribaril že tri in trideset je let, —
nikoli še rib govoriti ni slišal!
In izpusti on ribko zlato v morje
in laskavo starček ribici reče:
Bog s taboj, ti ribica zlata!
Odkupa mi tvojega treba ni!
Le pojdi, le pojdi spet v sinje morje;
tam plavaj mi srečna po svoji volji!«

Povrne se starec tja k ženi,
pové ji o čudu velikem:
»Dnes ribko zajel bil sem v morju,
čuj, ribico zlato, nenavadno;
po naše ta ribka golčala je,
domov ti je v morje spet iti prosila
in s cenoj še dragoj odkupovala,
karkoli bi bil od nje zahteval.
Jaz upal sé nisem ga vzeti odkupa;
tako sem jo pustil spet v sinje morje.«
Pokregala starca zato je starka:
»Bedak ti, prismoda neumna!
Da nisi znal vzeti odkupa od ribe!
Makar bi bil želel od ribe korito!
Saj vidiš, da nama že se je razklalo.«

Pa gre mož spet k sinjemu morju :
Glej, rahlo valovje se giblje.
On začne klicati ribico zlato ;
priplava mu ribica pa ga vpraša :
»Česa pa rad bi, o starček ?«
Poklanja ji starček se, pravi :
»Usmili se me, gospa ribka !
Okregala mene je starka moja,
ne daje mi starcu pokoja :
Korito imeti če novo,
ker staro je čisto razklano.«
Odgovarja mu ribica zlata :
»Ne žaluj, samo hodi mi z Bogom !
Dobita mi novo korito !«

Povrne se starček spet k ženi :
Ima že res novo korito !
Še huje se krega zdaj starka :
»Bedak ti, prismoda neumna !
Izprosil si to-le korito !
Pač prava reč tako korito !
Povrni se, tepec, tja k ribki,
pokloni se, prosi vsaj hiše !«

Pa gre on spet k sinjemu morju,
skalilo se sinje je morje.
On začne jo klicati ribko ;
priplava mu ribica, vpraša :
»Česa pa rad bi, o starček ?«
Poklanja ji starček se, pravi :
»Usmili se me, gospa ribka !
Še grje reglja name starka.

Ne daje mi starcu pokoja,
zdaj hišo svadljiva če baba!«
Odgovarja mu ribica zlata:
»Ne teri si glave — z Bogom!
Zgodi se. Še hiško dobita!«

Gre ribič, gre k bajtici svoji —
a bajti nikjer več sledu ni.
Pred njim stoji hišica kmečka,
oj hišica s sobicoj čednoj,
z opekovim dimnikom belim,
a z vrati iz hrástovih desek.
Pri okencu starka sedi že tam,
ugleda moža pa ga zmerja:
»Bedak, o ti prava prismoda!
Izprosil si, tepec, to kočó!
Brž pojdi, pokloni se ribki:
»Ne maram jaz biti kmetica,
čem biti gospa plemenita,
gospa plemenita, svobodna,
imeti čem gradič gosposki!«

Gre stavec tja k sinjemu morju,
nemirno to sinje je morje.
On kliče tam ribico zlato.
Priplava mu ribka, ga vpraša:
»Česa pa rad bi, o starček?«
S poklonom ji starček potoži:
»Usmili se me, gospa ribka!
Še huje, ko prej divjá baba,
ne daje mi starcu pokoja:

Kmetica že noče več biti,
če biti gospa zdaj svobodna,
gospa iz prastarega plemstva;
imeti če gradič gosposki!«
Odgovarja mu ribica zlata:
»Ne jezi se, hodi mi z Bogom!«

Povrne se starček na dom svoj:
Kaj vidi? Glej gradič tu visok pred njim!
Na stolbah stoji tam žena že
v soboljem kožuhu dragem.
Na glavo si dela je lišp od zlata
in z biserji vrat si ovila je svoj;
na rokah vsak prst ima prstan zlat;
obula prekrasne je črevljičke.
Pred njoj cela vrsta je skrbnih slug,
in ona pretepa jih in jih lasá...
»Zdravstvuj, milostiva gospá plemenita!
Zdaj pač zadovoljno je srcece tvoje?«
Zadere nad možem se starka,
v konjušnico služiti našene ga.

Preteče pa teden, pretečeta dva,
a starka še huje nagaja, kljubuje;
spet k ribici zlata pošilja moža:
»He, pojdi, pokloni se ribki:
Gospa plemenita jaz nečem več biti,
čem biti svobodna caríca!«
Prestraši se starček in reče ji:
»Kaj? bába! ali se meša ti?!
Ne stopati, ne govoriti ne znaš;
osmešiš nam celo cesarstvo!«

Razkači nato se starka zelo,
klofuto možu prisoli gorkó:
»Ti kmet, se prepirati upaš z menoj,
z menoj, gospoj plemenitoj?
Pošiljam te k morju. Pri moji veri!...
Če ne pojdeš, poženem te s siloj!«

Odpravi se starček spet k morju:
Počrnelo je sinje morje.
On začne jo klicati ribico zlato,
priplavala ribica, vprašala ga:
»Česa pa rad bi, o starček?«
Poklanja se starček ji, reče:
»Spet starka doma rogovili!
Ne mara več biti dvorjanka,
če biti svobodna carica!«
Odgovarja mu ribica zlata:
»Ne skrbi, povrni se z Bogom domov!
Že dobro! Caríca bo žena tvoja!«

Povrne se starček spet k ženi:
Kaj? — Carska palača stoji pred njim!
V palači pa vidi jo ženo svojo,
Caríca že ona za mizoj sedi,
bojarji, dvorjani pa strežejo ji,
nalivajo dragih ji vin zamorskih;
s kolačem jo pitajo sladkim ko med.
Okoli nje straža jo straži grozna,
na ramah sekire držeča!
Uzrši jo starec — prestraši se:
Pred noge tja pade ji, ženi svoji

govoré : »Zdravstvuj, grozna carica!
No, zdaj zadovoljno je srcece tvoje?«
A starka niti ne ozre se nanj!
Izpred oči ga odgnati ukaže.
Bojarji, dvorjani planejo vanj,
od zadi ga sunejo starčka;
pri vratih pa straža se vanj zakadí,
s sekirami malo da ga ne pobije.
A ljudstvo mu zunaj se roga na glas :
»Prav, prav ti je stari nerodnež!«
Pa drugikrat pomni pregovor:
»Ne sedaj na tuje saní!«

Preteče pa teden, pretečeta dva,
še huje razsaja ošabna starka.
Dvorjanov za možem pošilja.
Ko najdejo starčka, ga k njej privedó,
Govori zdaj starčku žena :
»Čuj, pojdi, pokloni se ribki!
Ne maram več biti svobodna carica,
čém biti jaz morska kraljica,
živeti v velikem čém morju,
tam v morju, oj tam v oceanu, —
da služi mi ribica zlata,
da streže mi, kamor jo pošljem!«
Ustavljati starček ne upa se,
ne drzne se ni ugovarjati ji.
Pa res gre tja k sinjemu morju.
Na morju je črna nevihta.
Valovi srditi zdaj vzpenjajo se,
zdaj vró, sedaj tulijo z burjoj.
Pa začne on zvati jo, ribico zlato.

Priplava mu ribica, vpraša ga :
»Česa pa rad bi o starček?«
Poklanja ji starček se, pravi :
»Usmili se me, gospa ribka!
Kaj počnem s prokletej naj baboj?
Carica ne mara že biti več,
če biti zdaj morska kraljica,
živeti v velikem če morju,
tam v morju, oj tam v oceanu, —
da tí bi ji služila sama
in stregla ji, kamor te pošlje!«
Ničesar ne reče mu ribka,
kar z repkom zamahne po vodi —
utone v morju globokem...

Pri morju še dolgo je ribič stal
čakaje odgovora željno.
Dočakal ni, vrnil se k starki. —
Glej, spet pred njim stara je bajta,
na pragu sedí mu žena.
Pred njoj je — razbito korito.

A. Aškerc.

Spomenik.

Velikolep sem sebi spomenik postavil,
ki ni z rokój storjén, zarasel ni mu pot :
Pa vzbese bolj se mi ko tisti, ki je slavil
Napoleonov častni god.

Ne! Ne umrjem ves! Duh moj vam v pesmi vneti
ta prhli zemski prah prežije mnogo let —
in slaven bodem, dokler na podzvezdnem sveti
živ bode le en sam poet.

In glas moj razzvení po vsej deželi ruski,
in vsak me rod v jeziku svojem bo poznal!
Slovan ponosni, Finec, divji mož Tunguski
me svojim bo imenoval.

In dolgo mene pomnil narod bo hvaležno,
ker s pesmijo sem dobra čuvstva v njem budil,
in ker bodril sem s stikov ga lepoto nežno,
in padlim tolažník sem bil.

Povelju bodi, Muza, Božjemu poslušna!
Ne boj zamere se, daru ne potrebuj;
sprejemlji hvalo in grdenje ravnodušna,
z bedaki pa ne beseduj.

Ivan Vesel.

Mihail J. Lermontov.

Angelj.

Plul pólnočni angelj po nebu lehnó,
pel tiho je pesem ljubó.

In mesec in zvezde in čete meglâ
slušale so pesem nebâ.

O blâženstvu pel je brezgrešnih duhov
pod šatorji rajskih vrtov,
o velikem Bogu je pel in njegâ
iskrena je hvala bilâ.

V naročaju nesel je dušo mladó
na solzno, nesrečno zemljó,
in v duši je mladi napev ljubeznjiv
ostal brez besed, ali živ.

In dolgo po svetu se duša morí,
hlepenje jo čudno poji,
in zvokov nebesnih ji ne zamené
vse pesmi dosadne zemljé.

Josip Kržišnik.

Demon.

(Vzhodna povest).

Posvečenje.

Kavkaz mogočni, zemlji car surovi,
spet posvečujem pesem ti hvaležno.
Kot zvesto, vdano hčer jo blagoslovi,
osenči jo vršino belo snežno!
Že z mladih let ti v misli vedno novi
sem prikovan z usodo neizbežno;
na severju, na kraju tebi tujem,
sem s srcem tvoj, po tebi le vzdihujem.

* * *

Na skale vspenjal sem se ponosite —
pa bil sem mal otrok še, ves boječ —
z oblačnimi so čalmami ovite,
kot verniki preroku se kloneč.
Tam orel leta pod pečine skrite,
tam tudi veter prost in pogrozeč;
tja v gosti letal mislim sem poslušen,
in s srcem zvestim bil tovariš vzdušen.

* * *

Stehmal prešlo težavnih let je mnogo,
in vnovič vidiš me na skalah svojih,
tvoj ljubi glas ko nekdam dete ubogo
sprejemam še vesel po dolgih bojih,
saj ž njim pozabljam prejšnjo vso nadlogo
saj bratovsko zveni po prsih mojih,
in zdaj še tukaj v polnočnem kraju
pojem in mislim le o tvojem rajju.

PRVI DEL.

I.

Izgnani demon, duh nesrečni,
je grešno zemljo preletaval;
pa boljših dni spomin je všečni
pred njim se venomer vsilaval,
teh dni, ko v svitu bivajoč
bleščal kot čist je kerubim,
ko sladko je komet begoč
dobrikal ljubko se smejoč
in rad tako se menil ž njim.
Ko skozi večnotemne zmede
spoznanja žejen je sledil
po nebu kočujoče črede
v prostranstvu zabljenih svetil,
ko ljubil je in veroval,
ko dvomb in zlobe ni poznal,
ljubezni prve stvar premila:
I njega umu ni grozila
brezplodnih vekov vrsta cela...
Ah mnogo pa je pozabila
njegova duša nevesela.

II.

Zavržen davno že je blodil
v sveta puščavi brez namena.
Za vekom vek je hitro hodil,
kakor trenutek, brez pomena,
po vrsti vedno neminljivi.
Vladar je zemlji bil minljivi,

brez vsake slè je zlo sejal;
nikjer umetnosti nasproti
sovražnik mu iskren ni stal —
navolil se je zlobne poti.

III.

In nad kavkaškimi vrhovi
izgnanec rajski se je zibal.
Pod njim Kazbék je v zarji novi,
v snegovih večnih se prelival;
in doli Darjal se črníl,
kot poč, gadov in kač stanica,
po skalah se vijugast ril;
tam Terek skakal ko levica
s kosmato grivo in odurno,
rjoveč, da gorska zver in ptica,
krožeča v visokost lazurno,
pogovor vod ste poslušali,
in zlati nebesa oblaki
iz južnih krajev kot rojaki
ta šum na sever so spremljali;
in v tesnih tolpah sive skale
v skrivnostnem spanju mirujoče
nad njim si glave so stikale
in gledale valí begoče.
In stolpi grajski na skalàh
skoz megle grozno so pazili: —
Pri vratih, kazbeških gorah,
ti velikani so stražili!
Ves pust in tuj bil božji svet
Demonu, zlobe ki navzet

z očmi pahnil zaničevalno
Boga je svojega stvaritve,
na čelu mu zasramovalno
ni nič odsevalo molitve.

IV.

Tam pne pred njim se druga slika:
Razevela živa je milina,
bohotne Gruzije dolina,
in ko preproga daljna mika.
Presrečni, krasni zemski raj!
Tu razvalin je davnih kraj,
potoki, sladki šepetavci,
po raznobarvnem dnu bežé,
v grmičih rožnih skriti slavci
Gruzinkam mladim žvrgolé,
in glas ljubezni jim sladé;
vijo v platan se mični senci
ti gostega bršljina venci,
dan vroči v špilji se hladeči
jeleni skrivajo boječi;
tam blesk, življenje, šum peres,
stoglasni govori dreves.
In tisočno rastlin gibanje,
poldnevni sladostrastni znoj;
in rose vonjavo dihanje;
ki vlaži teh noči pokoj,
na svetlem nebu zvezde jasne,
kot so oči Gruzinke krasne.
Zavist le hladna v duši skli,
ne vzbuja blesk lepot prirodnih
v izgnančevih prséh brezplodnih
ne novih čutov, ne moči —

in vse, vse, kar pred saboj vidi,
al zaničuje, al zavidi.

V.

Visoki dom, široki dvor
Gudal je sivec dokončal...
Pokornim sužnjem je veljal
premnogo solzo, mnog napor.
In zjutraj breg sosednih gor
njegove senči stene vedno;
od stolpa skrajnega so čedno
v skaline vsekane stopnice;
po teh k Aragvi stopa z grada
z zavojem belim nežno lice
krijoča si Tamara mlada
zajemat v zlati vrč vodice.

VI.

Samotna sicer je dolina,
s strmine gleda mračni grad;
a danes tu je mnogi svat,
popiva se, lijo se vina:
saj hčer omožil je Gudal,
ves rod v gostí si je pozval.
Na strehi, na preprogah krasnih
sedi nevesta sred družic;
in v igrah nežnih, pesmih jasnih
sladijo čas si govoric.
Minul je dan s poslednjim žarkom.
In z malim v dlani nežne vdarkom
pojo, nevesta vsa vesela
je mali bobnič zavihetela —

in glejte, kako z eno roko
nad glavo ga vrti visoko,
kako ga k sebi spet pritisne;
kar vstavi tek nožic begljivih,
in mokro ji oko zablisne
izpod trepalnic zavidljivih :
In gibne krasna se postava,
obrvi razjasni devica,
in po preprogi spolzne, splava
nebeška njena spet nožica,
presladko milo se nasmeje,
otročka radost z lica veje.
Zaziblje lune mladi žar
in ljubka z valom se igrivim ;
pa meri s tem se smehom mar,
kakor mladost, življenje živim !?

VII.

Prisegam pri svetilu nočnem,
pri zoru vzhodnem in zatočnem
da, Perzije noben vladar
in še noben na zemlji car
poljuboval ni takih oči ;
nikdar še ni ob uri vroči
fontana haremska brizgala,
in z rosoj bisernoj kropeča
postave take omivala.
In zemska roka koprneča
po milem čelu kdaj gladeča
ni takih krasnih las razplela.
Odkar po rajju zemlja plaka,
prisegam, da lepota taka
pod južnim solncem ni še cvela.

VIII.

Poslednjikrat je zdaj plesala,
in jutri, joj! pričakovala
je nje naslednice Gudala
otroka svobode iskrene,
usoda tožna sužnje žene,
do zdaj še tuja domovina,
neznana čisto še družina.
In dostikrat so dvombe tajne
temnile jasni njen obraz;
a vendar vse je nje gibanje
in duhapolno vse ravnanje
nadvladal čudomili kras;
ko demon mimo bi leteč
jo videl: naglo bi utihnil,
bi prejšnjih sreč spomin skeleč
prebodel ga, bi milo vzdihnil...

IX.

In demon videl je... V trenutek
začutil mračni duh strahote
nerazumljivi je genutek;
in nemi duši je praznote
napolnil blagodejen glas,
dosegel je svetišče spet,
kjer ljubav vlada večni kras.
In dolgo ljube slike vnet
je veselil se — zapored
o prejšnji sreči domišljije,
kakor za zvezdoj zvezda sije,

pred njim so takrat se vrstile ;
z močjo nevidnoj prikovan
postal je novi togi vdan,
in čuvstva so besede mile
začele v rojstnem kdaj jeziku.
Pa morda mu se um je vstavljal?
Besed kovarnih v tem zamiku
ni v svojem umu si ponavljal.
Naj zabi! Bog ni dal pozabe,
pa tudi ne bi vzel pozabe.

— — — — —

X.

Že čilega je konja strudil;
da dneva ne bi vsaj zamudil,
hiti nestrpno ženin mladi.
Že do Aragve v zlati nadi
prišel zelenih je bregov.
Pod težkim tovorom darov
za njim so komaj pristopali
v predolgi vrsti se velbludi, —
težavni so jim dolgi trudi, —
na vratu zvončki so zvončkljali...
On sam vladar iz Sinodala
tej karavani je vodnik.
Opasan krasno je lastnik:
Okovi, sablje in bodala
na zlatem solncu blesketajo;
zad puška mu štrli visoka;
z lasmi se vetriči igrajo,
v rokava se vijo široka;

od suknje mu visé bogato
pretežke rese naokrog,
še sedlo veže drag podprog
in konja vodi z uzdo zlato.
Ves v peni konj pod njim rezgeče,
sopiha, spenja se in meče.
Gojenec čili Karabaha
uho nastavlja polen straha,
ko vidi brezdna grozno noč,
kjer skače vode divja moč.
Nevarno je na potu brežnem:
Na levi skale so strmé,
na pravi brezdna zla plašé.
Rumeni zor na vrhu snežnem
bledi in meglā se vzdiguje...
Velblod korake pospešuje.

XI.

Ob cesti cerkvice je v logu...
Kar velik knez, sedaj je v raju,
tu z davnih let počiva v Bogu
ubit iz mesti na tem kraju.
Stehmal, na praznik ali v bitvo,
popotnik mimo bi se trudil,
s pobožno vselej je molitvo
v kapeli nekaj se pomudil,
in ta molitev varovala
je muslimanskega bodala.
A mladi ženin je prezrl,
kar stari običaj veli; —
kovarne misli pred oči
lokavi duh mu je prostrl:

V temnici nočni misel sladi,
da ljubi usta ženi mladi...
Kar mnogi sine spred in zad...
Kar počí strel... »Kaj je!«... Napad!
V stremena vstopi, gleda v noč,
in skrči temno si obrvi;
predrzní knez zaupa v moč,
za puško naglo prime prvi,
udari z bičem — in ko strela
sta z vrancem iskrim poletela,
in pušek strel in konja skok
in divjí krik, zamolkli stok
v dolini se je zdaj razlegal.
Bil kratek boj je krepkih rok:
Boj plahe je Gruzince zbegal!

XII.

Vse tiho je. Velblodi v gneči
so plašno gledali, strmeli
na trupla jezdecev boječi;
njih zvončki le so še zveneli.
Končala vse je roka močna,
nad trupli kristijanov snuje
široke kroge ptica nočna.
Grob miren jih ne pričakuje
pod kamni v samostanskih tleh,
kjer zakopan je prah očetni;
ogrnjene v zavoj umetni,
da molijo na njih grobéh,
ne pridejo več njih sestré
in matere, da tam klečé,

plačoče iz daljnih dolin.
Zato pobožna, mila roka,
kjer skala vspenja se visoka,
postavila je križ v spomin;
bršljin, pomladi se zgostivši,
ovil ga je, se mu ljubkaje,
S smaragdnoj mrežoj objemaje;
s težavne ceste pa krenivši
že pešec skoro ves omahne,
pa v sveti senci si oddahne...

XIII.

In iskri konj leti zdivjan,
sopiha, trga, se zaganja,
kar vstavi se, kakor na bran;
boji se sapice pihljanja,
široko nosnice odpira;
zdaj spet ves besen v zemljo vdira
s kopiti, krepko zazveneč,
razmršeno otresa grivo,
naprej hiti v daljavo sivo.
Na njem sedi jahač molčeč,
ki včasih semtertja zaleta,
na grivo težka glava pada,
nič več že z vajeti ne vlada,
v stremena nogi si zapleta. —
V potokih kri je začrnela
na halji njemu še curela.
Skakun poredni, gospodarja
iz boja nesel si ko strela,
a krogla zlega je glavarja
ga vendar v mraku dohitela.

XIV.

Gudalova družina joče,
na dvoru pa se narod gneti:
Čegav je konj strahote vneti
pri vratih dvorskih pal in stoče?
Kdo jezdec ta je zasopeni?
Iz boja je ohranil strah
na motnem čelu zadolbeni.
Orožje krije krv in prah;
poslednja žetva ga je strla,
na grivi roka mu zamrla.
Le malo čakal tvoj obraz
je mladega moža, nevesta!
Beseda knežja res je zvesta,
prišel je k svatbi pravi čas...
On konja ne zasede več,
vse, vse končal je grozni meč!...

XV.

Spustila na brezskrbni dom
je kazen božja se kot grom!
Na posteljo se je zagnala,
Tamara revica ihtela;
za solzo solza je hitela,
visoko, težko je dihala...
Kar čuje, zdi se ji, ta čas
nad sabo mil, čaroben glas:
»Ne plakaj, dete moje krasno!
Sicer stemni oko ti jasno,
saj solza na telo brezglasno

kot živa rosa ti ne pade,
le čista lica ti oveni!
On daleč je, on ne poznade,
tesnobe tvoje in ne ceni,
zdaj ljubka se mu svet nebeški,
pogled oči je nadčloveški,
zdaj sliši rajske le napeve...
Kaj vzdih, solze revne deve,
kaj sanje majhnega življenja
so gostu tam v deželi blagi?
Usoda smrtnega stvarjenja
verjemi, angelj moj predragi,
ni vredna enega trenutja,
ni vredna tvojega sočutja!«

»Tam na oceanu zračnem
brez krmila, brez vetril,
plavajo po svetu mračnem
kori nebesnih svetil.

Sred poljan nepregledljivih
blodijo pa brez sledu
volnatih, nedosegljivih
megel čede v modrem dnu.

Čas ločitve, čas veselja —
src ne gane jim nikdar,
shod jim ni nobena želja,
in odhoda ni jim mar.

Na nesrečna dne trenutja
ne spominjaj se nič več,
bodi tudi brez sočutja,
brez skrbi si mir želeč!«

»Da le s pokrovom temnim noč
Kavkazu vrhe omrači,
da le besede večne moč
očara svet in zamolči;
le sapica naj nagajiva
z zvenelo travo zašepa,
in ptičica, ki v njej se skriva,
po hladnem mraku sfrfotá;
da v vinskih gorah pod lozico,
srkaje v se nebes rosico,
cvetica nočna se odpre;
da le na vzhodu luna bleda
tam izza gore se ozrè,
in nate kradoma pogleda —
Priletal bom kot željno spanje,
tvoj gost bom do danice budne,
in na trepalnice bom trudne
pihljal ti lahko zlate sanje...«

XVI.

Beseda neha očarljiva.
Za glasom je umiral glas.
Pa kar poskoči v nočni čas...
Osuplost to neizrekljiva,
in žalost, strah ji v prsih bije,
veselja ogenj v srce vlije;
vsa čuvstva koj so v njej vskipela,
iz spetnic duša je hitela.
Po žilah ogenj je šumel,
in ta prečudni novi glas
ji še po glavi je zvenel,
in spanje še le v jutra čas

zaprlo je oko pretrudno;
s preroško domišljijo čudno
vihralo je v srcá polnoti:
Ta nemi prišlec je megleno
v nezemski bleščal se lepoti.
Nad vzglavje sklonil se je njeno,
z ljubeznijo opazoval,
tak žalostno pogledoval,
kot bi tako jo miloval.
To ni bil angelj-nebeščan,
njen varuh od Boga poslan:
Iz mavričnih ni žarkov vence
ukraševal njegovih sence;
to ni peklenški duh bil zlobni,
on ni bil mučenik hudobni!
Bil je kot jasen večer vsak:
Ne dan, ne noč, ne svit, ne mrak!...

DRUGI DEL.

I.

Oh oče, oče, oj nikar
Tamare svoje zdaj ne kolni!
Nje svetlih solz ne vidiš mar?
Kako bridkost mi dušo polni!
Možá to srce ne spoznava —
oj bodi ti moj ženin sam:
Soprog moj v širni zemlji spava,
in drugemu srca ne dam.

Odkar telo neoživljivo
shranili so pod goro sivo,
lokavi duh pregrozno straši
me z mislijo nerazpodljivo;
v tihoti pa polnočni plaši
otožnih, čudnih sanj me četa; —
beseda misli ne oznani —
hud ogenj žile mi preleta...
Vsa sahnem, venem v novi rani.
Oh oče! kak trpi ta duša...
Kako hudobni duh jo skuša!
Daj med device posvečene
nepremišljivo svojo hčer:
Tam varuje Rešnik i mene,
pred njim odprem se brez ovér.
Na svetu ni veselja meni...
Osenči sveti mir naj devo,
in mračna celica odeni
kot zgodnji grob ubogo revo.

II.

Pa so odvedli tja jo starši
v samotni, tihi monastir;
s koprenoj so zatajevanja
pokrili mlado svojo hčer.
No tudi v nunski je obleki
kot preje bílo ji srcé,
gojilo želje nedopustne —
ne da bi vprašalo, če sme.
In v cerkvi je pri blesku sveč
med bogoslužnim čula penjem
in često tudi med moljenjem
od nekod znan ji klic vabeč.

Pod svodom mračnega svetišča
obraz je včasi vzrla znan.
Prikazal se, se skrila brez sleda
ovit v lahkotni timijan;
ko zvezda tiho je sijal —
kam vabil jo je, kam jo zval?

III.

Med holmi bil je gozd hladan,
v njem skrival se je samostan.
Topoli v vrsti in platane
krog stale so, ko da ga brane. —
Ko legne tiha noč v doline,
pri oknu malem sred peres
luč svetla mlade nune šine.
Krog v senci mandeljnih dreves,
kjer križev vrste žalnomile
samotne strašijo gomile,
so drobni ptiči sladko peli;
po kamnih skakali, šumeli
studenčni vali srebrobeli,
pod skalo v špiljo so prijazno
zbirali ljubko se in razno,
zličali v grmov se zavetju,
zaviti v belem, sladkem cvetju.

IV.

Na sever gledale so gore.
Ob zgodnjem svitu mlade zore,

ko temnomodri dim z gorice
vali v globoki se dolini:
na jutro obračaje lice
k molitvi vabe muezini.
Trepeče in budi device
ta mirni in slovesni čas
pa tudi čisti zvončka glas.
Ko s strme gore pa na vodo
mladenka se po stezi brezni
s podolgasto hiti posodo
že vrhi so v verigi snežni
na čistem nebu se dvigali
ko daljne stene svetloplave;
na večer pa so odevali
z rudečim prtom sive glave.
Vseh višje je Kazbék preril,
nad megle glavo je molil:
Kavkaza silni car je znati
v obleki carski, v čalmi zlati.

V.

Srce vtopljeno v grešnih mislih
Tamari polni le suhota,
in čisti vzlet ni več ji v čislih.
Ves svet odeva ji temota,
tu vse ji v njem je — vzrok trpljenja
i jutra zor in čas mračenja.
Le časi v noči mirno speči,
ko zemljo ljubka sen hladeči,
pred sveto božjo sliko pade,
brezumna vsa brez vsake nade,

in plaka : nočno mirovanje
razglaša njeno jadovanje
in straši potnika, ko čuje,
in misli si : » Nebeški duh
v tej špilji prikovan vzdihuje ! «
Natanko svoj napenja sluh
in goni konja vedno huje ...

VI.

Trepeta polna in strahu
sedi Tamara brez glasu ;
vsa dvomna često skloni glavo,
pri oknu gleda tam v daljavo
in ves dan vzdihovaje plaka ...
Nekdo zašepeta : » Že čaka ! «
Zaman se ni ji sen sladkal,
zaman se ni prikazoval
z očmi, ki v njih je žalni sled,
in čudno nežnostjo besed.
Ne ve, po čem zdaj hrepeni,
in to trpi že mnogo dni ;
nebes ko prosi odpuščanja,
pa srce le na njega veže ;
ko strudi borba jo vsakdanja,
spočit na posteljo se vleže —
blazina žge, srce tesneva,
vsa trepeta in omedleva ;
gorijo prsi ji in pleči,
oko temni in težko diha,
vsa gine po objetja sreči,
poljube noč pihlja ji tiha ...

VII.

Večerne megle krilo zračno
Gruzinske je odelo griče.
Navade slast demona miče,
k družini moč neznana kliče.
A dlje ni smelo bitje mračno
svetišča mirnega skruniti.
Trenutek bil mu je postavljen,
ko po pravljici bil pripravljen
namen predrzni je pustiti.
Ob steni plazi se visoki,
zamišljen v temi gre globoki,
in list brez vetra že trepeče.
Oko povzdigne — vse žareče
je okno, luč ga razsvetljuje,
saj davno že ga pričakuje.
Pa čuj — povsod okrog molčanje —
zasliši citer se brenkanje,
in sladki glasi zadoné;
in ti glasovi tiho lili
so drug za drugim kot solzé.
Tak nežni bili so, tak mili,
kot pesem bi nebo zložilo
in revni zemlji namenilo.
Al ni mar angelj tolažilni
zagnal tovariša iz raja,
skrivaj prišel do tega kraja,
in pel o prošlosti blažilni,
da usladi njega mučenje?...
Ljubezni moč in navdušenje
zdaj prvič čuti srce vroče...

Prestrašen že oditi hoče —
pa krilo njemu se ne gane!
In čudo! iz oči bliskoče
in solza težka iz njih kane...
zdaj viden v celici je zali
prežgani skoz in skozi kamen
sè solzo vročo, kakor plamen,
kakaršne nima človek mali!...

VIII.

V ljubezni vhaja ves vtopljen
in meni, duša bo živela,
saj za vse dobro se je vnela,
da čas prišel je zaželen.
Pa bil mu tu je slab pomen:
Motan trepet, čakanja sad,
pa negotovi nemi strah
spoznal sedaj že prvikrat
ponosni demon ves je plah.
In vstopi, gleda, in pred njim
poslanec rajski — kerubim,
da brani grešnico prekrasno,
stal mirno s čelom je bleščečim,
in vragu jo smehljaje jasno
osenčil s krilom je leskečim...
In žar z nebeškega je raja
nečisto otemnil oko,
ni demon bil sprejet sladko,
Donela ostra le je graja.

IX.

»Duh brezpokojni, duh brezmočni,
»ko zval je v temi te polnočni?

»Tu niso več častilci tvoji,
»tu ne bo cvelo zlo naprej!
»V svetišče to, k ljubezni moji,
»ne prideš, grešnik, več poslej!
»Kdo te je zval?«...
Kovarni duh se nasmeji;
pogled sumljivo zardeči,
in znova v duši se vzbudi
mu starega sovraštva strup.
»Ona je moja,« reče grozno,
»popusti moj edini up!
»Oglasil varih si se pozno,
»sodnik nisi ne njen, ne moj.
»Na srce ponosu odprto
»pritisnil že sem pečat svoj;
»v svetišče to ti je ovrto,
»tu vlada zdaj sovražnik tvoj!«
In božji sel omilovaje
Še revno žrtvo pogledava,
peruti spne obotavljuje,
In v neba čistem zraku splava...

— — — — —

X.

T a m a r a.

O kdo si, o povej mi jasno!
Te poslal pekel je al raj?
In kaj mi hočeš?

D e m o n.

Dete krasno!

T a m a r a.

Povej, kdo si, odgovor daj!

D e m o n.

Jaz tisti sem, ki poslušala
si o polnočnem ga molčanju
v dragostnem duši šepetanju
in čegar žalost si spoznala,
in zrla v snu njegov obraz,
čegar oko že upe zruši,
ko cvete komaj nade čas,
življenju sem in vsaki duši
in vsemu bitju stvar prekleta.
Nič niso mi prostori, leta;
bič sužnjim zemskim sem in strah,
in car spoznanju in svobodi,
sovražnik nebu, zlo prirodi,
in vidiš — klanjam se ti v prah.
Usmiljen sem ti daroval
ljubezni tiho to molitev,
te zemlje prvo sem trpitev
in prve solze zdaj spoznal.
Poslušaj, saj imaš sočutje!
Dobroti bi in nebu spet
vrnila koj me to trenutje.
Z ljubezni plaščem bi odet
predstavil tam se v rajju jasnem,
kot angelj nov ves v blesku krasnem.
O prosim te, poslušaj me,
tvoj suženj sem, in ljubim te!
Ko prvič tvoj obraz sem videl,
skrivaj takoj sem nenavidel

brezsmrtnost svojo in oblast.
Prisiljen črtil sem to strast,
to nepopolno zemsko slast!
Živet' brez tebe je strašnó —
s teboj živeti je sladkó.
V brezkrvnem sreču novi žari
so spet živeje se razvneli,
in boli v rani so prestari
kot kača gibati se jeli.
Brez tebe kaj mi je ta večnost?
kaj vlade moje brezkonéčnost?
Puščava prazna, glas zveneč,
hram velik brez Boga stoječ!

T a m a r a.

Zapusti me, o duh prezviti!
Oj molči, vragu ne verjamem!
Oj stvarnik moj!... ni moč' moliti:
Moj duh gubi se v strupu samem,
um slabi je objel obup.
Poslušaj, mene ti pogubiš;
tvoj govor ogenj je in strup...
Povej, zakaj ti mene ljubiš?

D e m o n.

Zakaj, prelepa moja? Joj!
Ne vem; poln novega življenja
s pregrešne glave bi takoj
ponosno venec vzel trpljenja,
in prošlost vso bi pahnil v prah;
v očeh je tvojih raj in strah!

Ne ljubim s tukajšnjo te strastjo,
tako ne moreš ti ljubiti :
z vsem živim ognjem, z vso oblastjo
brezsmrtne misli se pojiti.
V svetá začetku obraz tvoj
že vtisk njen duši moji srečni
se zibal vedno pred menoj
v nadzračja je puščavi večni.
Ime »T a m a r a«, je zvenelo
sladko v nemirnih prsih teh;
da v svetem rajju, o blagih dneh
le tebe srce bi imelo !
O ko bi mogla razumeti,
kak britko, grenko je trpljenje
brez konca vekov, vse življenje,
se veseliti in trpeti,
za zlo ne čakati hvalitve,
za dobro pa ne povračitve ;
da sebi težek le živim,
in da o teh sem borbah večnih
brez sprave in brez bitev srečnih !
da tožim vedno in želim,
vse znam, vse čutim, ogledujem,
in vse na svetu zaničujem,
in vse sovražim s čuvstvi vsemi !...
Spolnila božja se je kletev,
in že je vzrastla strašna setev :
Prirode vroči so objemi
zdaj mrzli mi na večni čas...
Pred mano so prostori nemi,
pa videl svatovski sem kras

zvezd mirnih, davno znanih meni...
Hodile v vencih so iz zlata;
a kaj še? — prejšnjega sobrata
v spominu ni bilo nobeni!
Izgnancev sebi sem podobnih
obupen grozno skliceval,
besed, oseb, obrazov zlobnih
takrat več nisem sam spoznal.
Prestrašen s krili sem pognal
in bežal... Ali kam, začem? —
Ne vem. Drugovi prejšnjih let
so me zavrgli; meni svet
kakor nebo je gluh in nem.
Ko ladjo žene sla meglena,
ko morska jo je moč prebila,
brez jader vseh in brez krmila,
in plava, ne vedé namena;
ko rano jutro, v čas hladan,
odlomek megle se teman
črni v tiazuru jasnem sam,
ni mu počitka, ne miru,
in leta urno brez sledu,
Bog ve, odkod leti in kam!
Ljudem več nisem bil vladar,
ne dolgo greha jih učil,
obrekoval vsak blagi žar,
in vso krasoto jim grdil,
ne dolgo... Plamen čiste vere
lahko ugasil bi moj trud...
A gubil dela in zamud
bi za te bebce, licemere?

2 | V peči sem skrila se skalnih gor
in taval kakor meteor
v polnočnem mraku sem brez poti.
Popotnik blodil sem samotno,
pa bližnji ogenj me premoti,
in padši s konjem v dno temotno
zastonj sem sklical — sled krvav
za njim po strmcu se je vil...
Pa zlobe mračnih se zabav
ni dolgo duh moj veselil.

Na vrhu samec sem ledenem
sedel med nebom in zemljó,
pod krogom mavrice ognjenim
strmel sem često tja mračnó,
kjer so viharji snežno beli
kot levi pod menoj rjovelí.
In v borbi z vojvodoj mogočnim
kako sem često prah zvihral,
zavit ves v blisku polunočnem
v oblakih sem se šumno gnal,
da živelji raztogočeni
vihar bi zaglušili v meni,
da neizbežnemu zbežim,
se nepozabnega znebim!
Kaj ljudskih trudov je pogin,
ko vse so reve in nadloge
sedanjih, prošlih rodovin?
Al so le hipec, li spomin
nepripoznane moje toge?

Kaj je življenje, trud ljudi?
Ali so prešli, ali bodo!
Dosegli bodo vsaj usodo,
ki odpusti, al pogubi!
A moja žal se ne prevrača,
ko jaz, in ta ne bo končala
in v grobu še ne bo zaspala!
Ona zdaj ljubka se ko kača,
zdaj žge, blešči se kakor plamen,
zdaj davi misel mi ko kamen —
zgubljenih upov, ljubih prej,
nerazrušljivih mavzolej!

T a m a r a.

Zakaj naj tvojo togo znam,
zakaj se odpoveš ves sebi?
ti si grešil...

D e m o n.

Mar proti tebi?

T a m a r a.

Če sliši kdo...

D e m o n.

S teboj sem sam.

T a m a r a.

A Bog?

D e m o n.

Na naju on ne gleda:
Peča se z nebom, ne z zemljó!

T a m a r a.

Al kazen pekla ne preseda?

Demon.

Tako? ti bodeš tam z menó!

Tamara.

Kdorkoli si moj drug slučajni,
na vek je mirna vest zbežala,
vtopljena sem v utehi tajni,
mučenec, tebe poslušala.
Al če beseda je lokava,
če prevaré me usta tvoja...
O prizanašaj!... Kaka slava!
Kaj hoče tebi duša moja?
Kaj mnogo dražjo me imaš
od drugih, ki jih že poznaš?
I saj so krasne in visoke,
deviške postelje do zdaj
jim niso strle smrtne roke!...
Ne, grozno se zakolni prej...
Saj vidiš, tresem se, povej,
saj vidiš zemske misli vir!
Brezvoljno strah mi v duši vnemaš...
Tresoče srce vse prevzemaš,
konečno pa daj duši mir!
Zakolni se... vsak grešni up
odpahni koj, obljubi mi!
Al če priseg in pa obljub
nerazrušljivih nič več ni?

Demon.

Zaklinjam se ti pri stvarjenju
sveta in njega razrušenju,
in pri prekletvi svoji davni
in pri pravici večno slavni;

zaklinjam se pri vsej trpitvi,
pri krotke domišljije zmagi,
ko videl sem oči mi dragi,
in pri grozeči spet ločitvi;
zaklinjam se pri zlih duhovih
usodnih bratih podoblastnih,
pri mečih angeljev brezstrastnih,
pri nikdar spečih teh vragovih;
in pri peklu in nebu svetem,
in pri svetišču razodetem,
in pri pogledu tvojem vnetem,
pri prvi svetli solzi tvoji,
in tvojem milih ust dihanju,
pri ljubkem svilnih las vihranju,
pri radosti in žalovanju,
zaklinjam pri ljubezni svoji —
odpahnem proč osvete up,
odrečem se ponosnih misli,
odzdaj kovarne lesti strup
nikdar mi več ne pride v čisli;
pomirim z nebom se odslej
in ljubil, molil bom poslej,
dobroti veroval bom sami.
Odmil pa s kesa bom solzami
na čelu, tebi v vsem dostojnem,
nebeškega si ognja sled;
v neznanju po odslej pokojnem
naj docveti brez mene svet!
Potem častil bom samo tebe,
zaničeval, sovražil sebe.

Svetišče tebe sem izbral,
položil pred noge oblast:
Ljubezeni daj mi svoje slast,
in večnost krasno ti bom dal.
T a m a r a, v zlobi in ljubezni
enak ko v dnevih čiste slave
bom tebe prosti sin višave
sprejel v presrečni kraj nadzvezdni;
vesoljnosti boš ti kraljica,
na svetu prva mi družica;
sočutju srce bo odmrlo
oko na zemljo to bo zrlo,
kjer ne doboš resnice srečne,
kjer ni lepote vekovečne,
kjer le pregrehe so in kazni,
kjer malim le strastem živé,
kjer ti ne ljube brez bojazni,
pa i sovraštva se boje.
Ne veš li, kaj je hipec prvi
človeška taka preljubezen? —
Valovi hitri mlade krvi! —
A kri omrzne, um je trezen.
Kdo vstavi zgodnji se ločitvi,
kdo vstavi novemu se krasu,
kdo vstavi lastni izmišljitvi,
dosadi, dolgemu se času?
Ne, tebi ni, družici moji,
namen končati v malem boju
molče zveniti v tesnem roju
sumnivih sužnjev in sirovih
in malodušnih in sovražnih,
sred vragov in prijatlov lažnih,

v brezplodnih upih in strahovih,
v težavnih trudih, silah novih!
Za steno žalostno brez slasti
ne boš ugasnila brez strasti,
v molitvah tihih vedno vneta,
ljudem in Bogu večno vzeta.
O ne! prekrasna ljuba stvar,
namenjen tebi drug je dar,
trpljenje drugo tebe čaka,
in čaka drugo te veselje!
Popusti vendar prejšnje želje,
naj revni svet solzé pretaka;
spoznanja slavnega ravnino
odgrnem, zjasnim ti temino.
Duhov krdelo mi služabnih
pripeljem k nogam tvojim vdan;
služabnic čaravnih, družabnih,
služilo bode noč in dan;
in zate z zlatih zvezd iztočnih
odtrgam krono ti bleščečo,
posipljem z roso jo iskrečo,
ki s cvetov jo dobim polnočnih;
rumeni vzamem žar oblakom,
ovijem dom ti ž njim ko s trakom,
z lepo dišečim čistim zrakom
vso bližnjo sapo napojim;
še čudno igro ustrojim,
tvoj sluh ti ž njo razveselim;
bohoten grad ti še postavim,
lepo ga s turkusom napravim;
na morsko dno se dol spustim,
tja za oblake poletim, •

in dam ti vse, vso zemsko slavo —
le ljubi me...

XI.

Lahnó, lokavo
nagnil z obrazom je pekočim
se k njenim ustnam trepečočim;
spotike polna je beseda
odgovor bila prošnjam vročim.
V oči mogočno, trdno gleda.
In vname jih. — Mrak je nastal,
res v noči se je blesketal
neodvračljivo kot bodalec.
In zmagal je prilizovalec!
Njegovih ljubkanj smrtni strup
v trenutek ji je v prsi segnil...
Krik, britek, strašen kot obup,
tihoto noči je odtegnil...
V njem bilo je: ljubav s trpljenjem,
očitek, zadnja je molitev,
brézupna, žalostna ločitev,
slovo s premladim še življenjem...

XII.

Čuvaj ta čas je polnočni
krog zida strmega zvršaval
samoten tihi pot določni,
in s ploščo nočni čas sklicaval;
pod sobo deve je visoko
ustavil se nekam prestrašen,
nad ploščo je z boječo roko
zadržal v duši ves uplašen.

Povsod je bilo krog molčanje,
pa sliši, meni, govor tih,
dveh ust soglasno ljubovanje
in nagel krik in molkel vzdih.
Hudobnih misel je genutek
presunil stražniku srcé...
Minulo tisti je trenutek —
vse tiho je, stvari vse spé,
in jedva vetra je dihanje
prinašalo peres šumljanje,
in v temnem bregu nevesel
gnal potok je valove plitve.
Plašan samotnika molitve
moliti naglo je začel,
da hudega duha nakane,
da grešna misel se ne bliža;
s tresočimi se prsti križa
na prsi z domišljijo vžgane,
in hitro pa molče od tod
navadni nadaljuje pot.

— — — — —

XIII.

Ležala je ko vila speča *Калъ репу (на угадъ) и на Па*
v prezgodnjem grobu rajskomila:
Čistejša od zavoja bila
na čelu cvetka je trpeča.
Na vek zaprte so zrenice...
Nebo, a kdo bi ne dejal,
da je pogled pod njimi spal,
in, čudno, le se nadejal
ali poljuba, al danice?

Zastonj je solnčna luč sijala.
Zastonj so žarni vsi objemi,
zastonj jo v žalosti so nemi
sorodna usta ljubovala,
ne, smrtni pečat pa mej vsemi
odtrgal človek ni minljiv!
Kje moč življenja je plamtila
in glasno čuvstvom govorila, —
tam zdaj je prah, pepel trohljiv.
Le čuden smehljaj je zastal,
ko je na ustih zableščal;
teman kot grob je zapuščen
smehljala žalostni pomen. —
Ali usodo zasmehuje,
al dvom nepremagljiv odpira,
al v njem življenje se prezira,
al mar nebo se zaničuje?
Kdo vé? Za vselej izgubljen
za ta je svet njegov pomen!
Ta smeh oko ne vabi mar
tako, ko ga spominek star,
kjer v čudni črki, kot v skrivnosti,
povest se sivih skriva let —
simbol meglene premodrosti,
globokih misli zabljen sled...
A dolgo ni se nje trohnjenja
dotaknil angelj razrušenja;
na vse so bile njene črte
krasote čudne razprostrte,
kakor na marmor, brez življenja,
brez uma, čuvstev, pa kreposten,
in kakor sama smrt skrivnosten;

v veselja lepih dneh ni bila
tako bogata in premila
odev nevestna na Tamari:
Gredic domačih cveti zali
(tako je po navadi stari)
dišavo vso nad njo zlivali,
pa, ker jih stiska roka mrtva,
so kakor smrti zgodnja žrtva.

XIV.

Sorodniki, ljudje sosedni
na pot so zbrali se poslednji;
Gudal si ruje koder sivi,
obupno se na prsi bije,
kjer zadnjič rezgeta in vije
pod njim zdaj konj se belogrivi.
Odpotovali so. — Tri dni
in tri noči so potovali.
Mej dedov starimi kostmi
Pokojen grob so ji skopali.
Gudalov ded že stari sivec,
vasem in tujcem hud plenivec,
ko mu bolezen v starih dneh
rodila solze je v očeh,
da spokori minuli greh,
dal zidati je cerkev malo
na strmo in visoko skalo,
kjer sliši se le viher petje,
kamor le kanja se zalet'je.
In tam sred Kázbeških snegóv
samoten kmalu stal je hram,
kosti pradeda trudne nov
so mir in pokoj našle tam.

Ta skala jim je zdaj grobišče,
oblakom v rodu vekovečnim :
Kot bi nebesom bliže srečnim
topleje bilo bivališče,
da daljši dom bi od ljudi
poslednjega ne motil spanja...
Zaman! Umrlim se ne sanja
Ne žal, ne radost prešlih dni...

XV.

Z nadzračja sinjega višav
priletel je krilatec svet,
in na perutih zlatih vnet
v naročju milem je z nižav
prenašal dušo se tresočo.
Z besedo upanje dajočo
razganjal ji je dvom trpkosti,
in sled pregrehe in britkosti
je brisal z njenimi solzami. —
Zveneli glasi so pojoči,
ki slišati jih ni med nami —
ko hudi duh iz brezdna skoči,
in prosto jima pot preseka.
Strašan je bil kot vihra šumna,
in bliskal kot ognjena reka,
ošabno, kot smelost brezumna:
»Ta duša je mojâ!« mu reče.
Na prsi varuhu zateče
Tamarina se grešna duša,
ker strah molitev ji zaglušâ.

Usoda njej je zdaj gotova :
Pred njo sovražnik je bleščal.
A moj Bog — kdo bi ga poznal ?
Kak strašna jeza je njegova,
kak poln je smrtnega bil strupa,
sovraštva, ki je večna zloba,
in pihal glad je ko iz groba.
Z obraza brezi vsega upa.

»Izgini dvombe duh prokleti!«
Odvrnil je poslanec sveti :
»Dovolj do zdaj si zmagoval,
pa čas pravice je nastal,
zdaj božja milost sije devi !
Trpljenju so že prešli dnevi ;
z minljive zemljske odevi
okovi zli so zdaj odpali.
Oj davno že smo nje čakali !
Med tistimi nje duša sije,
katerim kratek hip tu bije
nepretrpljivega trpljenja,
nedosegljivega hlepenja ;
iz boljšega je stvarnik zraka
setkal njih živih strun gibanje,
za svet pa vstvarjena ni taka,
in svet pa vstvarjen ni bil zanje !
Za težko ceno odkupila
je dvombe vse ob uri trezni...
Trpela je in pa ljubila —
in raj odprl se je ljubezni!«

In angelj ostro se ozrl
je na skušnjavca na hudobo,
radosten krili razprostrl,
potonil je v nebá svetlobo.
Preklel premagani je duh
brezumnih domišljij napuh,
v njem rjuli so viharji jezni,
ostal je sam na svetu gluh
brez upanja in brez ljubezni!...

*

Na bregu skalnate goré,
pod katero mične so doline,
do dne današnjega stojé
gradú starinske razvaline.
Pravljic pregroznih za otroke
o zori pravijo visoki...
Kot strah spominek onemeli,
svedok čarovnih, davnih dni,
Med gostim drevjem se črni.
Aul je niže osameli,
priroda zeleni, cveti,
in hrum glasove neubrane
podi v daljavo, karavane
hite zvonkljaje v druge strane.
Skoz megle se zaganja, steka,
blešči in peni divja reka.
Z življenjem lepim, polnim hlada,
pomladno solnce daje cvete,
priroda veseli se mlada,
ko malo še brezskrbno dete.

Odslužil leta grad otožen,
preživel vse je, pa že davno,
preživel starček kot nezmožen }
vrstnike in družino slavno.
Ko luna pride, tu počiva,
kar skrito, mirno v njem prebiva :
Tedaj le svobodno odtod
brenčé in begajo povsod.
Tu stari pajk, žival samotna,
osnovo svojim mrežam prede ;
družina kuščarjev tihotna
na streho igrajoča sede ;
pazljivo kača pripolzi
iz temne skalnate samije
in po stopnicah zadrči :
zdaj hitro v kolobar se zvije,
zdaj vleče se ko drog lesen,
in bliska se ko meč jeklen,
junaku padlemu izvabljen,
na bojnem polju pa pozabljen.
Nikjer minulost ni več vidna :
Stoletij mnogih roka pridna
je skrbno, čisto pospravljala,
da ni spomina, ni primere
imena slavnega Gudala
in njega mile, lepe hčere !

A cerkev gori na strmini,
kjer njiju prah je prst sprejeta, —
saj varuje tam moč ga sveta, —
še zdaj se vidi po dolini ;

pri njenih vratih pa stoje
na straži črnkasti graniti,
ki s plašči snežnimi so kriti,
ledovi večni jim žaré
na prsih, kot oklep jekleni.
Podrtja, speče razvaline,
S krmul, podobno vodni steni,
ki nagloma jo mraz prešine,
vise temotna in čemerna.
Tam gleda straže vihra verna
in prah še sivih sten popiše,
brezupno dolgo pesem poje,
ko stražnike obuja svoje.
Ko v dalji novo vest zaslišè
oblaki sivi, v mnoge roje
hitè se pokloniti zbrani
prečudni cerkvi na tej strani;
pa nad družino grobnih sten
že davno duša ni plakala.
Le temnega Kavkaza skala
ta ljubosumno straži plen;
še glas človeškega mrmranja
jim mirnega ne moti spanja.

Ivan Vesel.

Na smrt Puškina.

Poet ubit!... Rob slutvočasti,
želján osvete vsled klevet,
s svinčenko v grudih moral pasti
ponosne glave je poet!

Ni duša mogla mu strpeti
zbadljivk, posmeha zlobnih glav,
sam njih se mnenju htel je vpreti,
zdaj tu leží ubit, krváv...
Ubit!... čemùli vzdihovanje,
kaj hvala, solz zdaj nični tek,
kaj prazno zdaj opravljanje?
Zvršil usode se je rek!
Kdo prej takó je dolgo dražil
mu duh svoboden, čudovit?
Kdo mu budil — kot bi tolažil
plamen, ki plal je v srcu skrit?
To vi!... Bodite vzradoščèni!
Ni mogel muk prebiti več:
Kot baklja vgasnil njega genij,
in slave naše venec -- preč!
Morilec, s krvjo zimskomrazno,
je sprožil strel — rešitve ni!
Srcé pač prazno meri pazno,
orožje v roki ne zdrhtí.
Kaj čudo?!... Z dalje — nam k nezgodi! —
Na sreče, služb odličnih lov,
kot tisoč sličnih mu drugóv,
med nas zabrušen po osodi,
zemljé mu tuje glas in nravi
preziral on globoko je —
ni htel zanesti naši slavi,
ni znal umeti v hip krvav,
na koga dvignil róko je...

* *
*

A on ubít!... Ah, pod gomilo!
Kot pevec tist*) — nam bitje-milo,
ki on opeval z divno ga je silo,
ki bil je — ljubosumja plen! —
kot on z rokó brezčutno umorjèn.
Čemu od mirne sreče, družbe prostodušne,
med svet zavidni šel je, v tolpe srečorušne,
nevarne za srcé prostó, za vžig strastij?
Čemu rokó je dal brezbožnim obrekljivcem,
zakaj verjél laskávim je lažnjivcem,
ko mladolet je že poznál ljudi?
Ti snevši s temena mu prejšnji venec slave,
nadeli so mu trnjev, z lovorom ovit;
a v čelo slavno rane mu krvave
trn slednji vbadal je med lovor skrit...
Zastrupil zadnje dni mu tu-bivánja
iz plitvih duš je nanj skrivàj sičoči gad,
umrl je z grozno žejo maščevanja,
s trpkóstjo tajno radi strtih nad...
Nem pesmi glas tako krasan je,
ne bo več pel poet — nam zlat —:
Zaprl ga dom teman, tesan je,
na ustih — večni mu pečát!

* * *

Očóv pa onih, sini vi se šopireči,
očóv, ki s podlostjo so se »proslávili«,
ki robov, poteptanih po nestalni sreči,
usodo s peto robsko ste popravili —

---

*) Lenskij v Onjeginu.

krvniki genija, svobôde, slave,
pod senco¹ skrivate se zdaj postave,
za vas tu sodba, pravo — vse molčí!
Pa je i sodba božja, krivei, — vam k trepetu!
Ta sodba grozna, ta ne spí,
dostopna ni zlatá žvenketu,
naprej naklepi, čini znani so ji vsi.
Pred njó zamán z obrambo stopite lažnjivo,
z lažmí vam tam zaščíte ní!
Ne sperete s krvjó vso svojo črno, krivo
pravične pevčeve krvi!

S. Gregorčič.

Pesem

o carju Ivanu Vasiljeviču, mladem opričniku
in smelem trgovcu Kalašnikovu.

O grozni car Ivan Vasiljevič!
O tebi našo pesem zložili smo,
o dragem tvojem opričniku *)
in o smelem trgovcu Kalašnikovu;
zložili pesem starinsko smo
in peli iz gosel zveneči glas;
pogosto smo peli jo, večkrat ponavljáli
v veselje pravoslavnega naróda.
In bojar Matej Rodomanovski
ponudil je čašo nam meda penečega;
a žena, belolica bojarinja,
prinesla na torilu srebrnem je nam
brisalko novo, se svilo pretkano vso.

*) = telesni stražnik carjev.

Gostili so nas tri dni in tri noči,
in radi poslušali pesem iz nova so.

I.

Ne sije na nebu rudeče solnce več,
ne ljubkajo ž njim se oblaki sivi več:
pri gostiji, z zlatim vencem, sedí,
sedí grozni car Ivan Vasiljevič!
Za njim stojé postrežni stolniki,
nasproti stojé bojarji in knezi vsi,
ob strani stojé mu zvesti opričniki;
in gostuje se car na slavo božijo,
na svoje veselje in radovanje.

Nasmehne se car, in ukaže takoj
prinesti sladkega vina, zamorskega,
in naliti si zlato kupo ž njim,
in ukaže ga dati zvestim opričnikom;
vsi so pili ga, in carju dajali čast.

Le jeden iz njih, iz mnogih opričnikov,
neustrašen borec, predrzen junak,
ni močil o zlati kupi ust;
povesil je v zemljo temne oči,
povesil je glavo na prsi široke si
in v prsih rojile so misli zle.

Nagrbančil črne obrvi je car
in pogledal z očmi je ostrimi ga,
kakor jastreb pogleda z višine nebá
na goloba mladega, modrokrilega —
pa ni kvišku pogledal mladi bojnik.

In s kijem ob zemljo vdaril je car, —
na štiri kose je hrastov pôd
se železno prebil šestopernico —
pa tudi zdaj ni zgrozil se mladi bojniki.
Izgovoril je car besedo groznó, —
in takoj je zavedel se drzni junak.

»Kaj, zvesti naš sluga Kiribejevič,
ali nečastno misel skrito imaš?
Ali si naši slavi zavidljiv?
Ali naveličal si službe častne se?
Ko mesec vzhaja — se zvezde veselé,
da hodijo o njega svetlobi po nébesu,
a zvezda, ki se zakriva v oblak,
ugasne in pade na zemljo strmoglav...
Neprilična tebi se zdí, Kiribejevič,
gostija in radost carja tvojega;
a vedi, iz rodú si Skuratovih,
in v rodbini izrejen Maljutinovi!...«

Tako odgovoril je Kiribejevič
carju groznemu, nizko se mu kloneč:
»Naš gospodar si, Ivan Vasiljevič!
Nikar ne karaj sužnja nevrednega:
Srcu vročemu vino ne prilega se,
in temne misli ne odpodí.
A če sem razjezil te — zgodi se tvoja ti!
Ukaži me kazniti, glavo odsekati:
Kot težko breme leži na plečih mi,
in sama k volhki zemlji klanja se.«

In dejal mu car je Ivan Vasiljevič:
»Zakaj se, pogumni junak, žalostiš?
Ali ogulil srebrni je tvoj se kaftan?
Ali te ne gizda več čapka sobolova?
Ali prazen je, brez denarja tvoj žep?
Ali je oškrtan jekleni tvoj meč?
Ali konj je ošepal, slabo kovan?
Ali te je zbil takó na boju s pestmí
na Moskvi reki trgovski sin?«

Tako odgovoril je Kiribejevič
in zmajal silno z glavój je kodrastoj:
Rodila se čárovna roka še ni,
ni v rodu bojarskem, ni v trgovskem se ni!
Veselo skače moj stepni konj,
kot steklo se bleskeče moj ostri meč,
in na prazniški dan, po tvoji milosti
slabeje nisem opravljen od drugega.

Ko sedem veselo na konja hitrega
in jaham na Moskve reke ledeni breg,
kaftan opasan s pasom svilnatim,
in po strani potisnem čapko baržunasto,
s sobolom lepim, črnim obrobljeno —
ko jaham, pred hišnimi vratmi stojé
prelepa dekleta in mlade žené,
smejé šepetajo in šalijo se:
Le ena ne smeje se, ne šepetá,
zakriva sama s tenčico se pisano.

Po sveti Rusiji, naši materi,
take lepotice iščeš zastonj:

Hodi ko po valovih — labodu podobna je,
in gleda sladko — ko zaljubljen golob,
in nje govornica — kot slavec bi pel,
nje lica žaré rudeče nadahnjena
kot na nebu božjem jutranja zarija;
v rumenih kitah zlati lasjé
prepleteni s trakovi svetlimi so,
po plečih ob tilniku vijejo se
in ljubijo belo, kipeče nedrije.
Lepotica ta rodú je trgovskega,
imenuje se Alena Dmitrevna.

In ko jo zagledam — nisem sam svoj več;
omahnejo mi roke krepké,
zmrači se mi pogumno okó,
težkó, strašnó je, pravoslavni car,
človeku na svetu medleti tako.
Lehkonogi konji mi niso več mar,
obleka ni mar baržunasta mi,
niso mar mi več žepi polni zlatá:
S kom neki delil bi zlató in srebro?
Pred kom skazoval bi predrzni pogum?
Pred kom se hvalil z obleko lepo?
Odpusti na Volgo me, v stepe ravné,
naj tam po kozaško v prostosti živim.
Glavíco drzno položim jaz tam,
nasadí na kopje jo busurman,
razdelijo hudobni Tatarji si plen,
pogumnega konja in ostri meč
in sedlo čerkeško in bojno opravo vso.
Izkljuvala bo kanja solzne očí,
in ostale kostí izpiral bo dež,

in nepokopan razrušeni bo prah
razvejal piš na vse štiri strani...«

Smejé odgovoril je Ivan Vasiljevič:
No, zvesti moj sluga! Tvoji žalosti,
in tvoji revi bo kmalu pomagano.
Na, vzemi prstan z rubinom okrašen,
in vzemi še vratno verižico biserno.
A prej snubačico poišči izvedeno,
in pošlji potem dragocene darí
preljubi svoji Aleni Dmitrevni:
Če po godu ji bodo — svatovščino praznuj,
če po godu ne bo — ne huduj se za to.«

»Pravoslavni car, Ivan Vasiljevič!
Okani suženj te je lokavi tvoj,
povedal tvoj suženj ni resnice vse,
povedal ti ni, da lepotica ta
uže poročena z mladim trgovcem je,
po zakonu našem, kristjanskem je...

Goslarji začnite — gosli uberíte!
Gladek glas imejte — delo razumejte!
Na veselje in radost bojarju dobremu
in v zahvalo belolici bojarinji!

II.

V prodajalnici mlad trgovec sedí,
trgovec brdki, Štefan Paramonovič,
priimek njegov je Kalašnikov;
razklada tovare svilnate tam,
z laskavoj besedoj vabi ljudí,
zlató in srebró prešteva zvestó.

Pa srečen trgovcu ni bil ta dan,
bogati bojarji mimo hodili so,
v prodajalnico ni se mu nikdo zazrl.

Odzvonili so v svetih cerkvah k večernicam,
za Kremljem zarja megleno žarí,
po nebu večernem oblaki bežé —
metež goni snežne oblake vijoč;
in prazen široki trgovski je trg.
In tudi Štefan Paramonovič zaprè
prodajalnico svojo z dverjo hrastovo,
s ključavnico nemško s prožečo zmetjó;
in psa renčavega, ki je ostrih zob,
na železno verigo priveže skrbán.
In šel je zamišljen domov misleč
za Moskvo reko na mlado ženó.

In prišel je naposled v visoki svoj dom,
in čudi se Štefan Paramonovič:
Ne pride naproti mu mlada ženà,
ni pokrita hrastova miza s prtjo,
in sveča pred sveto podobo le tli.
In pokliče staro deklo skrbán:
»Povej, povej, Jereméjevna,
kam dela se je, kam skrila se je
ta pozni čas Alena Dmitrovna?
In ali so ljubi otroci mojí
popili čaj in naigrali se,
in dosti zgodaj plegli že spat?«
— Gospod moj, Štefan Paramonovič!
Povedala bom ti čudne reči:
K večernicam šla je Alena Dmitrevna;

glej, pop se je vrnil že z mlado ženó,
prižgala sta luč in sedla k večerji —
a ljubljena tvoja žena dosihmal
vrnila se ni iz domače cerkvé.
In ljubi, mali otročiči tvoji
niso legli počivat, ni šli še igrat —
vedno jočejo, ne dadé se utešiti.

In hude misli v glavo stopile so
trgovcu mlademu, Kalašnikovu.
In stopi k oknu in gleda na ulico,
a na ulici bila temna je noč;
beli sneg se vali, na debelo pokriva vse,
ves zameten je človeška gaz.

Kar sliši, da v veži so vrata odprla se,
potem pa sliši hitrih korakov šepet;
obrne se, vidi — za Boga svetega!
Pred njim stoji mlada žena drhteč,
vsa blede, gololasa stoji,
razpletene rumene kite ima,
posute so s snegom in ivjem povsod;
kot blazna, gleda nemirno okrog;
nerazumne besede usta šepečejo.

»Dozdaj kje, kje si žena vlačila se:
Na katerem dvoru, na katerem trgu si,
da razdrapane imaš tako lasé,
in obleko imaš tako raztrgano?
Ali bila v gostéh si, ljubila se
s sinovi bojarskimi mladimi?...

Pred sveto podobo nisem zato
v cerkvi s teboj, žena, poročil se,
nisva zato menjala zlate prstane!...
Zaprem te z železno ključavnico,
za dver okovano, hrastovo,
da svetlega dneva več ne boš videla,
in imena mi častnega več ne skrunila...«

Ko sliši to Alena Dmitrovna,
kot golobica, strepetala je vsa,
zatresla se, kakor listič ósikov,
britko, bridko je zaplakala,
možu k nogam zavalila se:

»Gospod moj, zlato solnce mi,
ubij me, no poslušaj me!
Tvoje besede so mi kakor oster nož,
do krvavega ž njimi trgaš srcé.
Ne bojim se nikakor smrti strašné,
ne bojim se govornice slabé,
a bojím se tvoje nemilosti.

Ko šla od večernic sem domov,
po samotni ulici sama sem šla,
zazdelo se mi je, da sneg hršči,
in ozrèm so — človek za mano hití.
Tresoče nogé upognile so se,
ogrnila sem s fato svilnato se.
A krepko prijel za roko me je,
in s tihim šepetom pravil mi je:
Ne straši se, lepa žena, tako!
Nisem grozen morilec, nisem tat,

jaz sluga carjev sem, carja groznega,
imenujejo me Kiribejevič,
iz slavne rodbine Maljutinove... —

In ustrašila sem se še huje ko prej;
zavrtilo v ubogi se glavi mi je.
Začel je božati, poljubovati me,
ljubeč me, govoril je v enomer:
— Povej mi draga, kaj rada imela bi,
ti golobica, preljuba mojà!
Ali hočeš zlata, ali biserov?
Ali dragih kamnov, al cvetnega žameta?
Kakor carica lepo oblečena boš,
žené vse bodo tebe zavidale.
Le ne daj, da grešne smrti umrem:
Poljubi me, ljubi in objemi me,
le enkrat, predno od tebe ločim se!

In božal me spet in ljubil me je:
Na licih mojih še zdaj goré,
kot z živim plamenom razlivajo se
njegovi nesrečni poljubi še zdaj...
Pri vratih sosede so gledale,
smejale se, s prstom kazale na mé.

Ko iz rok njegovih sem iztrgala se,
in domov brezumna planila sem,
ostal je v rokah razbojnikovih
moj vezeni robec — tvoj ljubi dar
in fata moja boharska je.
Oskrunil me je, osramil me je,
mene ženo pošteno, neoporečeno.

In kaj zle sosede porečejo?
In komu se pokazati smem pred oči?

Ne pusti me, svojo zvesto ženó,
da v posmeh sem hudobnim ljudem!
Na koga razun tebe, smém se zanašati?
Pri kom naj pomoči prositi začnem?
Na širokem svetu sirota sama sem:
Roditelj moj v volhki zemlji leži,
zraven njega mamica dobra leži,
moj starši brat pa, sam dobro veš,
izginol na tujem je kraju brez sledu,
a manjši moj brat — je dete malo še,
še majheno dete, nerazumno še!...«

Tako govorila je Alena Dimitrevna,
prelivala je grenke, vroče solzé.

In pošlje Štepan Paramónovič
po svoja manjša brata dva.
In prišla sta brata, poklonila se
in s takoj besedoj nagovorila ga:
»Pevedi nama, starejši si brat,
kaj se ti je zgodilo, kaj primerilo,
da poslal si po naju za temne noči,
za temne noči, za mrzeče noči?«

— Povem vama, brata ljubljena,
da huda nesreča je meni zgodila se:
Rodovino našo častno oskrnil je
zli opričnik carski, Kíribejevič.
In duša nesreče te ne strpi,
ne prenese je srce mladeniško.

Ko jutri javni boj bo s pestmi
na Moskvi reki in vpricho bo car
pestil se bom silno s carskim opričnikom,
bil na smrt se bom, do zadnjih moči;
in če on me ubije — vidva idita
in molita k sveti Devici materi.
Ne obúpajta, ljubeznjiva brateca mi,
od mene sta mlajša, krepkejše moči,
manj vama je grehov nakopičilo se,
in Gospod morebiti vaju usmili se!

V odgovor mu brata odgovorila sta:
Kamor veter piha pod nebesom kdaj,
tja tudi poslušni oblaki hité.
Kedar sivi orel vabi glasno
v bojišča krvavega grozni dol
na gostijo, mrličé obirat tam,
k njemu mladi orličí zletavajo se.
Ti starejši si brat, nama drugi oče si,
sam delaj, kakor znaš in veš,
a midva ne bova pustila te, brat.«

Goslarji začnite — gosli uberite!
Gladek glas imejte — delo razumejte!
Na veselje in radost bojarju dobremu
in v zahvalo belolici bojarinji!

III.

Nad Moskvoj velikoj, zlatoglavoj,
nad zidovi Kremljévskimi, belokaménimi,
izza daljnih lesov, izza sinjih gor

po stesanih strehah se igrajoč,
oblake sive razganjajoč,
rdeča zarija vzdiga se.
Razplela je zlate kodre si,
umiva s snegom razsipnim se,
kot lepotica, gleda v zrkalo se,
ozira smejé se, na čisto nebo.
Čemu si rdeča zarja vzbudila se?
Na katerem veselju se radovala boš?

Kako so shajali, zbirali se
bojevniki smeli moskovski se,
na Moskvi reki, na boj s pestni,
radovat se na praznik in veselit!
In z velikoj družinoy prišel je car
z bojarji in z mnogimi stražniki;
srebrno verigo je velel raztegniti,
nje sklepi bili so z zlata suhega.
Oklenili so mesto sežnjev dvajset in pet
naokrog za posamni, dobrovoljni boj.
In velel je car Ivan Vasiljevič
poklicati z glasnim glasom v boj:
»O kje ste, vrli mladeniči?
Očeta, carja razveselite zdaj!
Hitíte, stopíte v široki krog!
Kdor zmaga, obdaroval bo car,
kdor premagan bo, temu naj Bog odpusti!«

In nastopi smeli Kiribejevič,
in carju molče do pasa pokloni se,
sleče s pleč širokih kožuh žametasti,
podprè se v bok z desnicoj rokoj,

popravlja z levoj rdečo čapko si,
in tako pričakuje protivnika si.
Trikrat z glasnim glasom pozivali so —
pa ne eden borec še genil ni,
vsi stali so, drug je druga suval.

V oklepu opričnik smeli sprehaja se
in plahim borcem posmehuje se:
»Ali se bojíte, kaj ste zamislili se!
Obetam, tako na praznik spodobi se,
odpusil bom živega, če se skesá,
le oveselím naj carja našega.«

A glej, razdelí se tolpa na vsako stran,
in prikaže se Stepan Paramonovič,
trgovec mladi, smeli bojnič,
priimek njegov je Kalašnikov.
Poklonil najprvo je carju se groznemu,
pa belemu Kremlju in svetim cerkvám,
potem pa vsemu narodu ruskemu.
Okó sokolovo mu plamení,
na opričnika srpi pogled je uprl;
nasproti mu drzno postavi se,
rokavice bojne nateguje si,
mogočna pleča povišuje si
in kodrasto brado gladi lahnó.

In dejal mu je Kiribejevič:
»Povedaj ti meni, dobri junak,
katerega rodu in plemena si ti,
in s katerim imenom zovejo te?
Da vém po kom služiti zadušnice
in s katerim imenom hvaliti se.«

Odgovarja mu Stepan Paramonovič:
»Imé mi je Stepan Kalašnikov,
očeta sem častnega pošteni sin
in živel sem po zakonu Gospodovem,
oskrunil nisem ljudske žené,
ni ljudi napadal za temne noči,
ni skrival pred lučjo nebeško se...
Da govoril besedo resnično si res:
Po enem iz naju bodo zadušnice,
pa ne pozneje, ko jutri opoludné;
in eden iz naju hvalil se bo
s prijatelji smelimi se veseleč...
Ne zbijat šale, ne smešit ljudi
prišel sem k tebi, busurmanski sin —
prišel sem na strašni, poslednji boj!«
In ko slišal je to Kiribejevič,
pobledel je v lice, kot zimski sneg,
zatemnile so se mu bistre oči,
mogočna pleča preletel je mraz,
na odprtih mu ustnah beseda zamrla je...

Molče se obá bojnika razhajata,
in strašni vitežki boj pričenja se.

Zavihtel rokó je Kiribejevič
in udaril je prvi trgovca Kalašnikova,
in udaril na sredi prsi ga je —
zatresnila se je junakova grod,
Omahnil je Stepan Paramonovič.
Na prsih mu visel je medéni križ,
s svetinjami svetimi iz Kijeva križ,
in vpognil se križ in vtisnil je v grod;
kot rosa izpod njega je kapala kri.

In pomislil je Stepan Paramonovič :
»Kar je sojeno, to se zgodi ;
za pravico bom stal do poslednjega !
Oddehnil se je, pripravil se je,
napel je vse velíke močí
in udaril nasprotnika z vso je močjo,
naravnost na glavo, na levo sence ga.

In opričnik je mladi zastokal lahko,
omahoval in zgrudil se mrtev na tla ;
ubit se je zvrnil na hladni sneg,
na hladni sneg, kot smereke drevó,
kot smreka, ki v volhkem gozdu leží
pod smolnatoj koreninój posékana.
In ko je videl to car Ivan Vasiljevič
razgnevil se je in topnil ob tla
in zgrbančil črni obrvi strašnó ;
ukazal prijeti trgovca je smelega
in pripeljati pred svoj ga obraz.

Takó ogovoril ga pravoslavni je car :
»Povej po pravici mi, vestno povej,
ali s prosto si voljo, ali nehoté
ubil na smrt si zvestega slugo mi,
bojnika najboljšega, Kiribejeviča ?«

— »Povém ti vestno, pravoslavni car :
Res prostovoljno sem ga ubil,
zakaj, čemu — ne povém ti pa ne,
naj znano Bogu le bode edinemu.
Ukaži me kazniti, — in na sodni hlod
položiti nedolžno glavico mi ;

ne zapusti le malih otročičev mi ne,
ne zapusti mlade, nedolžne žené,
in bratoma milosti ne odpovej...«
»Prav si govoril, mladi junak,
predrzni bojnič, trgovčev sin,
da bil po pravici odgovor je tvoj.
Sirotam in mladi ženi bom
iz svoje blagajnice daroval,
tvojim bratom dovolim pa s tega dné
po carstvu širokem, po Ruskem vsem
trgovati brez danji in davka povsod.
Ti sam pa stopaj, mladi junak,
na morišče, visoko postavljeno ti,
položi predrzno glavico tam.
Sekíro nabrúsi, velel ostriti bom,
ukazal krvníku opraviti se,
in z velikim zvonom zvoniti bom dal,
da znano bo vsem moskovskim ljudém,
da tudi tebi bil sem milostiv...«

Na velikem trgu zbira se ljud,
otožno poje veliki zvon,
razglaša povsod neveselo vest.
Po odru visoko postavljenem pa
v rdeči srajci in belo oprtan
z velikoj sekiroj nabrušenoj
veselo maneč si gole roké
sprehaja krvnik se semtertja,
trgovca smelega pričakuje tam,
a mladi trgovec, predrzni bojnič,
od rodni bratov jemlje slovó.

»Oj brateca, po krvi prijatelja mi,
poljubimo se, objemimo se zadnjikrat,
poslednja ločitev je nam zdaj ta.
Pozdravita mi Aleno Dmitrovno,
nikar naj preveč se ne žalostí,
o meni naj mojim otrokom ne govori.
Pozdravita mojega očeta in dom,
pozdravita naše tovariše vse,
molita pa v cerkvi božji zamé,
za dušo mojo, za dušo pregrešno!«

In kaznili so Stepana Kalašnikova,
s sramotno smrtjo, z neusmiljeno ;
nesrečna njegova glávica je
krvavo po odru zakotala se.

Pokopali za Moskvoj rekoj so ga,
kjer na ravnem polju ločijo ceste se tri :
Na Tulo, na Rjazan in na Vladimir.
Mogilo nasuli so z volhkoj zemljoj,
postavili nanjo javorov križ.
In divji vetrovi šumé in bucé
Na brezimno mogilo njegovo zdaj.
In mimo hodijo dobri ljudjé :
Če mimo gré starček, — prekriža se,
če mimo gré mladič — ponosno ogleda se,
če mimo gré deva — srce ji užali se,
in če mimo gré goslar — pesem začuje se.

Junaki, goslarji vi mladi,
poslušamo vas radi,
zapijte še v tem gradi !

Krasno ste začeli — krasno še končajte,
vsakomur spodobno čast in hvalo dajte!

Bojarju dobrotnemu slava!
In lepotici — bojarinji slava!
In vsemu narodu krščanskemu slava!

Ivan Vesel.

Molitev.

Ko za življenja trudnega
mi dušo tare grust,
molitev glasa čudnega
ponavljam na izust.

V besed oživnih složnosti
je blažena krepost,
in v dihu njih pobožnosti
nepojmljena radost.

Od srca kakor klada se
odvalil dvom je v kraj —
in vrača vera, nada se,
in tak lahko je zdaj...

Dr. J. Mencinger.

Tri palme.

V Arabije stepi na pesku rasto
tri palme košate pod strmo nebo.
Med palmami vir iz neplodne ledine
šumljaje z valovi studenimi rine,
in listov zelenih ga varuje krov
pekočega solnca in svižnih vetrov.

Čas bežal neslišno je leta in dni;
dospel ni utrujenec z ljudne strani,
da s prsmi razgretimi k vodi studeni
se skloni, in sede pod šator zeleni;
že skoro posušil je žarkov napor
bohotno listovje in šumni izvor.

In jele so palme tožiti Bogu:

»Si v to nas ustvaril, da sredi prahu
puščavskega mróče brez prida cvetêmo
da lomi nas piš, da na solncu se žgemo?
Nam kdo že hvaležen je kazal obraz?...
Krivičen, nebó, je tvoj sveti ukaz!...«

Umolknejo. V sinji daljavi takoj
od svižne grmade zlati se odsoj;
kragulje in zvonci neskladno brnijo,
preproge na tovorih pestro bleščijo,
in gre, ko po jezeru čoln, vegajoč,
velblod za velblodom, po pesku bredoč.

Ob trdih grbinah gugljaje vise
šatorskih zaves slikovite gubé;

te mestoma dlan zagorela odgrne,
in vzadi oči se zabliskajo črne...
A s trupom klonivši na sedla oblok
podbada suh Arabec vranca na skok.
Pa vranec zahrže, po koncu se spne
in zdirja ko panter, ki strel ga zatre;
in bele odeve platí se gubajo,
ob plečih Farísa v neredu vihrajo,
ki v kriku in žvižgu po pesku drevi
in sulico luča, jo v diru lovi.

Glej, k palmam tovorniški roj je prihrul,
v njih senci vesel počiváj si osnul!
Zdaj vrči zajemajo zdenčnice hladne;
a palme pozdravljajo goste nenadne,
ponosno majaje košate vrhé,
in struje ponudno hladila dare.

No, jedva se mrak je po zemlji razpel,
že topor je debela tresoča načel. —
Stoletij rejenke so padle brezživno!
Izrula dečad jim odetev je divno,
in s krajo naklano iz palem teles
počasi do zarje so kurili kres.

Ko v jutru je solnce razpršilo mrak,
odjahal za smotrom popotni je vlak,
pustivši za palmami žalno pomnilo:
Od tleče prhavice sivo gomilo.
I ta je ostanek na solncu sprhnel,
in piš ga je križem goljave razvel.

Zdaj ondi kukava in grobni je mir;
nikdar ne šepečejo listi in vir,
in prêrok ne čuje, ko sence ga prosi.
Kdàj s sipo pekočo vihar ga zatrosi,
kdàj stepni preganjanec, čopasti sóp,
raztrga nad njim in pogolne svoj rop.

Dr. J. Mencinger.

Duma.

Žalostno premotrujem naraščaj sedanji!
Bodočnost prazna je pred njim in pot teman;
in dočim se trpinči v dvomu in spoznanji;
brez slavnih del se stara dan na dan.
Bogati, jedva iz zibél okrilja,
smo že očetov pozne pameti in zmed,
že nas življenje tre, ko raven pot brez cilja,
ko z gosti tujimi obed.
Za zlo, za dobro stidno malomarni
stopivši na tekmò brez bora klonemo;
sramotno malodušni v stvari smo nevarni,

Tàk piškav sad, ki se pred časom lisi,
ne veseleč po vkusu, ne po vidu nas,
tuj siromak, med bujnimi cvetovi vísi;
in čas krasôte njim — je njemu pada čas!

Izmozgalo nam pamet je neplodno znanje,
in ko zavistno vsem prikrivamo ljudem
vse boljše nadeje in blago čuvstvovanje,
ne vemo, da se našim rogajo strastem.

Jedvã smo srébnili od čaše nasladitve,
že bila mladim je močem na kvar;
iz vsake rádosti, boječ se navolitve,
najboljši sok izžmêmo za vsekdar.

Pesníške sanje in umetniška izkustva
do sladke vneme nam ne dramijo možgan;
gladóvno v prsih ščedímo ostanke čuvstva —
zaklad, skopuško, brez koristi zakopan.
Slučajno črtimo in ljubimo slučajno,
a ne za črt, ne za ljubav nam žrtve ni;
in neki tajni mraz nam duh obseda vztrajno,
čim ogenj v krvi nam kipi.
Nam skutijo razkošne dedov se zabave
in dobrovoljni, otročajski njih razsaj;
a sámí h grobu spemo brez pridú in slave,
ko zremo rógavo nazaj.

Druhal mrčava, skoro za pozabo godna,
brez hrupa in sledu končamo zemski shod;
za namí veku ne ostane misel plodna,
ne z genijem nadahnjen proizvod.
Tedaj preklela bo naš prah obsodba stroga,
zbadljiv zanamca stih nas bo zasramoval,
kot sin prevaran se za otcem bridko roga,
ki ves imetek je pognal.

Dr. J. Mencinger.

Terekovi darovi.

Terek tuli, hud in zloben,
med grmade strmih skal,
vihri jok mu je podoben,
solze brizga s temnih tal.
A ko tih po stepi bega,
pa lokavo vse videč,
vljuden glas se mu razlega
morju Kaspiju šumeč:

»Starec morje! v krilo tvoje
naj mi bode mil sprejem!
Gonil sem valove svoje —
čas je, da se oddehnèm.
Tam Kavkaz rodil je mene,
večni pa oblak gojil,
tuje sile ni nobene,
večno bi se ž njo boril.
Sinom tvojim sem v zabavo
rodni Darjal pokončal,
in kremena jim na slavo
celo čredo sem prignal!«

Kaspij se na breg nasloni
in utihne brez srca,
Terek znova se prikloni,
starcu sladko šepeta:

Eno še imam darilo,
nenavaden pa je dar!
Kabardinca ti nemilo
bojni je končal vihar.

Detetu.

Kako drhteče se topim v spomin mladosti,
kedár sanjavo v tajnostni srca radosti,
prekrasno dete, nate gledam ves zavzet!....
Da znaš, kako za tebe sem v ljubezni vnet!
Kako so se omílili mi tvoji bodri
nasmehi, bistre te oči, ti zlati kodri
in zvonki glasek tvoj! — Mar res, kar govoré,
podoben njej si v lica? — Leta, joj, beže;
v mladosti jo je že bridkost izpremenila;
a zvesto se podoba nje je ohranila
globoko v srcu meni, vedno je z menoj
pogleda nje plamén... A ti, sem jaz kaj tvoj?
Ti ni že sitno moje božanje prisilno?
Poljubov na oči ti ni že preobilno?
In moje solze, ali v lica ne peko? —
A čuj, o moji žali ne govôri ž njo,
in sploh o meni ne! Čemu? Morda užali
povest jo tvoja, dete, ali v srd razpali....
Povej pa meni vse! Kedár pred sveti kip
zvečer pobožno klekneta, in v tisti hip
za sveto križa znamenje ti prstke skloni,
detinsko ti molitev na uho romoni,
in vsako svojcev in prijateljev ime
za njo ponavljaš, — rêci, ali kdaj je že
učila tebe, še za nekoga moliti?
Je obledela? Je izrekla morebiti
imé, katero si pozabil že ta čas?....
Ne spomni se ga!... Kaj ime! — zgolj prazen glas.

Daj Bog, da ono ti ime ostane tajno!
A, če kdaj koli, kjer si bodi, kar slučajno
izveš ga, — v dni detinske vmisli se nazaj,
in njega, detetce, preklinjati ne daj!

Dr. J. Mencinger.

Zakaj?

Srce me skli, ker ljubim te tako gorkó
in vem, da na mladost cvetočo tvojo bo
obreka gnala se s kovarnimi napadki.
In slednji jasni dan, za vsak trenutek sladki
usodi skoro vrneš tugo in solze.
Ker si vesela vsa — zato me skli sree.

Dr. J. Mencinger.

Zahvala.

Za vse, za vse izrekam Ti zahvalo:
Za tajno bede in strasti bolest,
za solz gorjé, poljuba otrovalo,
za kleveto drugov, za vragov mest,
za duše žar potraten na pustobi,
za vse, kar svet prevar mi je zadal...
Samo nakloni mi, da po si dobi
ne bom več dolgo hvale Ti dajal!

Dr. J. Mencinger.

Oblaki.

Romarji večni, oblaki nadzemniki!
V bisernem nizu, v višnjeli sijajini
spete. Izgnanci ste mar in mi spremniki
z milega severa k južni pokrajini?

Nam li usoda izgon je naménila?
Zloba očitna, izdajstvo zakletnikov?
Mar hudodelstva so nas obremenila,
ali hinavstvo otrovno klevetnikov?

Ne. Vi bežite le s polja neplodnega...
Tuja vam strast je, pri vas bolečine ni;
bitja ste hladnega, večno svobodnega;
vam ni preganjanja, vam domovine ni.

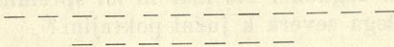
_____ Dr. J. Mencinger.

Mrličeva ljubezen.

Naj hladna zemlja prah pokriva
trohljivi moj,
o draga! duša moja biva
povsod s teboj,
ljubezni čudnega hlepenja
kot up vesel
tu v kraj miru in pozabljenja
s seboj sem vzela.

Brez straha pahnil sem v trpljenju
proč vse stvari,
utehe čakal o ločenju —
ločitve ni,

lepot sem videl breztelesnih
in vzdihoval,
ker v črtah tvoj obraz nebesnih
nisem spoznal.

Prinesel semkaj zemske strasti
sem vse s seboj :
Nekdanjim mislim poljubujem
strastan obraz,
želim in plačem in vzdihujem
kot prejšnji čas.

Dotakne tuje pa dihanje
se tvojih lic,
pretrese dušo kot vihanje
ta nemi klic ;
o drugem jezik če šepeče,
ki ti je mar,
po meni vsplameni goreče,
kot ognja žar.

O drugega ne boš ljubila,
ne, oj ne smeš,
mrliču si se zaročila,
to dobro veš.

O joj ! tvoj strah in te molitve
čemu so ti ?
Miru, pokoja in rešitve
ne dajo mi !

Očina.

Očino ljubim, to pa je ljubezen svoja,
in ne prestvari je razsodni um.
Ne slava, vznikla iz krvi in boja,
ne poln oholega zaupanja pogum,
ne temne davnosti svetinje in povesti,
duha do rodoljubne ne vznesó prelesti.
A ljubim res, — zakaj, i sam ne vem, —
očinskih stepi mraznato molčanje,
lesov brezmejnih šumno valovanje
in rek razlive, ki podobni so morjém.
Na vozih rad se peham po kolovozini,
da v nočni mrak medleči gled upirajoč,
željan nočišča, preletavam na samini
brleči ognja svit iz revnih selskih koč.
Rad gledam dim v strnišču žganem,
nomadsko selbo stepnih staj,
rumeno klasje v polju planem;
za poljem grič, tam brezov gaj.
Oziram se z radostjo samo
na njive plod, v skednjù nabran,
na kmetski dom, pokrit sè slamo,
na oknenie oboj rezljan.
In v praznik me opazovati
ne brani pozni, rosni mrak,
kako se kreče, svaja, brati
na plesu vinjeni seljak.

Dr. J. Mencinger.

Kinžal.*)

Poljubljam te, jekleni moj kinžal,
leskeči, mrzli moj sprevodnik!
Gruzin, sanjač, te za osveto je koval,
za grozni boj ostril Čerkes, svobodnik.

Podala roka lilijna te je v darí,
da bodeš mi spomin na dan ločitve;
tedaj po tebi prvič ni se zlila kri,
solze so svetle tekle — biseri genitve.

Oči pa črne, name se upirajoč,
vse polne tajnostne duha bridkosti,
zrcalile zdaj blisek so, zdaj noč,
kot ognja míg na tvoji osti.

Ljubezni zálog nemi, dan si bil v slovó,
in dan z iskrenim naročilom tujcu, meni: —
Srce mi bodi stanovitno in trdó,
ko ti, ko ti, moj drug kaljeni!

Dr. J. Mencinger.

Jadro.

V morja meglenega sivini
samotno jadro lesketa...
Kaj je ostavilo v očini?
Kaj išče daleč od brega?

---

*) = bodalo.

Gredo valovi, veter pišče,
šibi se jambor in hrešči...
Brodar, ah, sreče tam ne išče,
in tam od sreče ne beži!

Pod njim se sinja struja nosi,
nad njim pa solnea zlati soj;
a on, metežnik, burje prosi,
ko v burjah bi mu bil pokoj!

Dr. J. Mencinger.

Želja.

Odklenite mi temnico,
dajte dneva žar smejoč,
črnooko še devico,
konja črnega kot noč!
Enkrat naj po sinjem polji
na tem konju zaigram;
vidim naj po lastni volji,
da je drugih stan še bolji,
naj na sebi to spoznam!

Dajte z deščico trhljivo
še čolniček mi lehak,
jadro resato in sivo,
naj na njem je groze znak:
brez skrbi potem potujem,
sam na morje se spustim,
po tej pušči se radujem,
in na kraju divjetujem
z grozno slo se veselim.

Dajte grad visok in krasen;
krog mu bodi vrt zelen;
v njega senci bi pa jasen
gledal vinograd rumen;
vodomet nikdar molčeči
bi v dvorani mi rosil,
v rajskih sanjah mi doneči,
s hladnim prahom me poječi
sladko vspaval in budil.

Ivan Vesel.

Soseda.

Duša moja svobode ne učaka,
dnevom v ječi leta so enaka;
okno visoko stavil je zidar,
in pri durih mi stoji stražar.

V kletki bil bi žrtva smrti blede,
ko bi mile ne bilo sosede...
danes sva se zbudila z zoró,
lahno sem pokimal ji z glavo.

Naju tista je družila ječa,
znanila usoda zlo proteča,
ene želje čutila britkost,
okna dvojn mrežnega trdnost.

Danes zjutraj k oknu še le sedam,
z okom nenasitnim krog pogledam —
zašumi nasproti rahel hrup!
Dvigne kvišku se zastorček ljub.

Name je lokavo se ozrla!
Na ročico glavico oprla,
s pleč pa, kot bi vetrič pripihljaj,
pisani je robec odvihral.

Mlada prsa nje tako so bleda;
vzdihovaje dolgo še poseda,
videti je drzne misli sled:
svobode želi, kot jaz, ves svet.

Ne žaluj, predragi mi sosedka!
Hoti le — in ôdpre tá se kletka,
in kot božji tiček izletim,
na široki plan s teboj sfrčim.

Glej, da otcu ključe mi izvabiš,
na gostijo stražnika povabiš,
s tistim, ki stoji pri durih tam,
brez skrbi se jaz že spravim sam.

Le da noč izbereš najtemnejo,
otcu vinsko kapljo najmočnejšo,
in obesi, da bom vedel kdaj,
robec svoj pri oknu na držaj.

Ivan Vesel.

Še pomniš...

Še pomniš, kdaj sva se razstala,
za poznih ur slovo jemala?
Nad morjem mrak se je razpel,
večerna zarja že minula.
Tedaj razburjena sva čula,
ko zagrmel je nočni strel.

Mogočno grom se je razgrnil,
in jek iz brezdna ž njim se strnil.

Ko dnevnih se otmem rabot,
o tebi često preišlujem
in strela močnega ropot,
blodeč ob pustem morju, čujem.
Kedar v valovih sivih mró
po vrsti jeka vsi poleti,
tedaj mi zarosi oko,
in ž njimi vred želim umreti...

Dr. J. Mencinger.

Ne jokaj...

Ne jokaj, ne žaluj dekle!
On vreden ni brezumne žali.
Le iz priskute ljubil je,
verjemi, laskal se je v šali!
Doma v Gruzinih malo mar
junakov krasnih se dobi še?
Bistrejši njih oči je žar,
njih črni brk se lepše više!

Od tuje daleke strani
slučajno moral k nam je zajti.
Tu išče boja in časti, —
in kaj je mogel v tebi najti?
Sè zlatom tebe je daril,
roté se, da te ne prevara;
poljubek tvoj mu drag je bil, —
solz tvojih kupiti ne mara.

Dr. J. Mencinger.

Sanje.

V poldnevnem žaru v dolu Dagestana
nevdvižen ležal sem zadet v srce;
globoka še se je kadila rana,
po kaplji kri curela je iz nje.

Sameč na pesku ležal sem doline,
tesnil jo je ograd strmečih skal,
jim solnce peklo žolte je vršine
in žgalo; jaz pa v smrtnem snu sem spal.

In snivajoč uzrl sem v rodnem kraju
večerni pir, nebrojnih sveč lesket
in mlade žene v lic in rož sijaju;
o meni slul je ljubki njih šepet.

A slov veselih ena ne poslušša;
zamišljena in sama tam žedi,
in v tužne sanje nje na mlada duša,
Bog zna zakaj, nemirno se topi.

Njej sanja se o dolu Dagestana:
v dolini oni znan ji trup leži,
na prsih se kadi podpluta rana,
tu v hladni struji mu pojema kri...

Dr. J. Mencinger.

Tamara.

Tam v tesni globéli Durjála,
kjer Téreka péni se val,
tam črna viséla je skala,
star grad pa na skali je stal.

Tamara, kraljica, tam z grada
nekdanje strašíla je dni,
prekrasna kot angelj in mlada,
kot demon polnà hudobij.

Tam skozi temó polunočno
plamíkal je ogenjček zlat,
popotniku migal mogočno,
in vabil počiniti v grad.

Kdor glas je Tamarin poslušal,
prevzela ga čudna je strast,
glasú je čaróvnega skušal
nadzemsko vsesilno oblast.

Za glasom nevidne je peri
šel kupec, vojak in pastuh;
odpiral mu grajske je dveri,
naproti šel temen evnuh.

Na postelji mehki, in v krasu,
ki biser ga dá in zlató,
gostov pričakuje, v tem času.
Kozarci so vinski pred njó.

Poljubov je sladko pekočih
in strastni objetja pohòt,
omamnih glasov zdihujočih
vso noč se je slišal šepòt, —

kot v to bi sešlo se samíjo
sto čvrstih junakov in žen,
in nočno imeli gostijo,
gostí za pogreb zaželjen.

Ko zarja pa jutranja pokne,
in dan se naznánuje mlad,
v trenutek vse čudno umolkne,
in nem in temán je ves grad.

Le Térek v Darjalski globéli
mirú ni motiti se bal:
za valom so vali hiteli,
za valom je gonil se val.

Valovi pa nesli v to dobo
plačoči so mrtvo teló...
Pri oknu so blede podobo
začuli jemáti slovó.

In bila je nežna ločitev,
takó je sladak bil ta glas,
kakor bi obéтал vrnitev,
ljubezen za kratek že čas.

Ivan Vesel.

Hrib.

Zlatokrila megla je nočila
na ogrodih hriba velikana.
Zjutraj vstala je na pot za rana,
pod nebo veselo se spustila.

Vlažen sled pustila je v grbinah
hriba starca. Sred puščave stal je
zapuščen; se v tužne misli vdal je,
in zdaj tiho joka na saminah...

Dr. J. Mencinger.

Sam po cesti šetam...

Sam po cesti šetam se okoli
pred menoj kamniti pot blesti...
Noč molčí. Vsemirje k Bogu moli,
tajno zvezda z zvezdoj govori.

Ves slovesen nebes je in čuden!
V modrem soju zemlja spi pod njim...
Kaj sem jaz tako bolan in truden:
Ždim po čem? Kesam se mar za čim?

Ne svestím v življenju se užitka,
nič iz dni preteklih ni mi žal;
iščem le svobode in počitka:
Rad bi se pozabil in zaspal...

A ne v onem hladnem snu gomile,
tam na veke želel sen bi tih, —
kjer poljó še v srcu živne sile,
mi hlapi iz prsi topli dih.

Tam vso noč, ves dan sluh naslajaje,
mili glas, mi o ljubezni poj!
In v zelenju večnem šumotaje,
temni dob, se klanjaj nad menoj!

Dr. J. Mencinger.

Za tebe ni moj duh v ljubezni vnet...

Za tebe ni moj duh v ljubezni vnet,
dražesti tvoje ne blesté za mene; —
na tebi ljubim boli pretrpene,
mladenstva svojega usehli cvet.

Ko nate se oziram in topim
v oči se tvojih čar v zamiku trajnem,
tedaj zavzet v razgovoru sem tajnem,
a ne s teboj — sè srcem govorim.

In govorim z družicoj mladih dni;
iz tvojih lic me drug obraz zavzema,
na ustih živih — usta davno nema,
v očeh — plamen ugaslih že očí.

Dr. J. Mencinger.

Spor.

Gore sósedne številni
so imele zbor,
ker s Kazbekom Šat je silni
bil začel razpor.
»Hrani se!« dejal Kazbeku
sedovlasi Šat :
»Nisi se zaman človeku
že pokoril, brat!
Smelo dimne hiše stavi
na bregove gor,
v grozni tvoji pa tokavi
že zvenči topor;
in železna ti lopata
v kameneno grod,
da dobí medí in zlata,
reže strašen pot.
Karavana že zahaja
po grebenih tam,
kjer samo oblak zastaja,
plava orel sam.
Zvit je človek! Bil tegoten
prvi je zahod —
mnogoljuden in mogoten,
hrani se je, Vzhod!«
— Nikdar ne bojim se Vzhoda!
Djal mu je Kazbek?
Gledaj spanje vsega roda
že deveti vek.

Glej, tam v senci si platane
peno sladkih vin
na tkanine pestro znane
lije speč Gruzin;
tam na pisanem divani
dremlje Teheran
in pri biserni fontani
ždi kadeč duhan.
Pod Jeruzalemom slavnim
Bog sežgal je kraj,
mrtev je pred časom davnim
nekdaj zemski raj;
tam, kjer senčne ni stezice,
zmiva žolti Nil
solnčno paljene stopnjice
králjevskih mogil.
V šatoru Arab sedeva
od nekdanjih let,
zvezde šteje in opeva,
kar dognal je ded.
Vse, kar tam oko doseže,
vse pokojno spi —
v spone slabi Vzhod ne zveže
mene mnogo dni!«

»O ne hvali se prerano!«
dé mu stari Šat:
»Glej, na severno je strano
nekaj vidno, brat!« —

Bil na to Kazbek mogočni
tajno je pobit,
zmočen je na kraj polnočni
sam obrnil vid;

gleda tja, in kakor sanje
zdi se mu tam hrum:
Vidi čudno se gibanje,
sliši zvon in šum.
Od Urala v ravne kraje
velike vodé
blisketaje in majaje
polki se vrsté;
beli prapori poznani
v zraku se vijo;
pisani hrume ulani
prašni črez mejo;
bataljoni, žejni slave,
ukajo gredé,
spredaj jim neso zastave,
bobni se glase;
batarije se podijo
skačejo grmeč,
ko pred bojem že gorijo
lunte se kadeč.
Izučen v viharjih bojnih
sivi vojskovod
vodi v četah mnogobrojnih
vojno vso na Vzhod.
Polki stopajo mogočni
šumno kot morje,
strašno kot oblaki točni
se na Vzhod valé.

Mislilim dal se je prevzeti
polnim črnih snov,
jel Kazbek je čmeren šteti,
ni preštel vragov.

V.

Povest sem divje-žalostno poslušal ;
prenesti jo na sever bom poskušal :
Naj zdi prečudna našim se ljudem,
pa kakor slišal sem, tako povem.
Ne maram ne, da v srcu mi premine,
da kot skrivnost povest z menoj izgine ;
popeval bom, imejte potrpljenje
z menoj ! Komur je dan ponos iz neba,
temu slavnega ni venca treba,
ljubezen, pesmi — pevcu so življenje ;
brez njih je prazno, revno, polno mraka,
kakor nebo brez solnca in oblaka.

Ivan Vesel.

Grofici Rostopčinovi.

Verjamem : midva se rodila
pod zvezdoj enoj istoj sva ;
pot ena naju je vodila,
sen isti mamil je oba.
Čemu pa ? — Blagemu naporu
odtegnil me je dir strasti,
in zabil sem v neplodnem boru
svetinje svojih mlajših dni.
Na razhod večni zroč pred sabo,
zatreti moram v srcu strast,
da ne bi na varljivo vabo
propal v zastonjskih želj oblast...

Tako kedaj svobodno družna
sta nesla se valova dva
na daljo sinjega morja,
in gnala vštric je sapa južna;
kar ju zaklala nekjekod
grebena skalnega je grad...
In zdaj v hladnoti priravnani
poneseta k različni strani
brez sočutjenja med sebo
svoj šêpet medli in razvneti,
svoj burni šum, svoj blesk navzeti
in večno laskanju slovó.

Dr. J. Mencinger.

Molitev.

Jaz, Mati Božja, klečím z molitvijo
pred tvojega lica milim svetlikanjem,
ne za zveličanje, niti pred bitvijo,
niti s skesanostjo, niti z dobrikanjem,

ne molim za dušo svojo zapuščeno to,
za dušo potnika, v svetu neznanega,
prosim za devo nedolžno le eno to
toplo zaščitnico mira iskanega.

Sreče ki vredna je, s srečo obdarí jo,
daj ji sopotnikov, polnih pozornosti,
v svetli mladosti in v starosti vari jo
tihí, mir upa vžgi v srcu pokornosti.

Kedar pa ura poslednja približa se
v jutro li šumno to, v noč li brezglasno to,
pošlji na svet, ki težav poln in križa je,
lepšega angelja po dušo prekrasno to.

Radivoj Peterlin.

Prvega januarja.

Kak često, od razbojne tolpe obkoljèn,
ko pred menoj, kot da bi gledal skozi sen,
pri zvoku godbe, hrupu plesa,
pri šumu naučenih, praznih besedij
obrazi brezizrazni se gneto ljudij —
po modi spačena noblesa,

ko se premrtih mojih rok dotikajo
tak smelo krasotic roke, ki stikajo
za njim neznanim že trepetom, —
na videz gledam sicer ta bleščeči svet,
a v duši s sanjami in z izgubljenih let
naslanjam svetim se šepetom.

Ne vem kako, in svet okrog izgine v dim
pozabe — v mislih pa k nedavni jaz letim
zdaj prošlosti na krilih ptice;
in sebe vidim kot otroka; v to pa stran
vse rodne kraje: tu visok gosposki stan,
tam vrt, podrt dom za evetlice.

Z zelenoj mrežoj trav pokrit spi ribnik sam,
za njim iz sela se kadi — a v dalji tam

megle se dvigajo nad polji.
In stopim v drevored teman; skoz veje pa
večerni gleda žar; a listje trepeta
suho mi pod nogami v boli.

Neznana bol me v duši zaskeli:
a duša misli nanjo, plaka in trpi
in ljubi mojih sanj zasnutek
z očmi, ah, ognja polnimi lazurnega,
s poljubom rožnim, kakor dneva burnega
tja v prvi jutranji trenutek.

Tak carstva divnega mogočni gospodar —
sem v hrepenenju jaz preživel samotar,
ki zdaj ga še spomin spoznava
pod burjo dvomov prenadležnih in strastij;
kot otok svež, cvetoč sred morja tam leži,
krog njega mokra je puščava.

Ko pa spoznam, da sem prevaran bil hudo,
ko šum ljudij prežene sanjarijo to,
kot nepovabljenega gosta,
o to bi zmešal hitro vse veselje njih
in drzno vrgel bi v oči železni stih:
v njem zloba in ves žolč moj bosta!

Radivoj Peterlin.

Mladi Gruzinki.

Nikar ne plakaj srček moj,
saj on ni vreden težke boli!
Za šalo bil je ljubček tvoj,
za igro, pravi pa nikoli!

In malo li se v Gruziji
mladeničev dobi bolj krasnih ?
Brk črnih so, črnih očij,
in kot nebo tak jasnih !

Iz kraja daljnega doma,
usoda vrgla ga v ta kraj ti ;
on išče boja slavnega —
bi mogel li to s tabo najti ?

On ti zlata je večkrat dal
prisegajoč zvestobo večno !
poljube je ceniti znal —
prihodnost tvojo li nesrečno ?

Radivoj Peterlin.

Ne, jaz ne ljubim te . . .

Ne, jaz ne ljubim te tako srčno,
ne mika nič me blesk lepote tvoje, —
pretekle ljubim v tebi dušne boje
in, ah, zvenelo že mladost svojó.

Kedar s pogledom jaz zamišljenim
in dolгим tja v oči odprte zrem ti,
tedaj tajinstven govor pač začnem ti,
no ne s teboj, — jaz s srcem govorim.

Jaz govorim z družicoj mladih dnij,
a v črtah tvojih iščem druge črte,
a v ustnih živih — ustne že zaprte,
v pogledih teh — ugaslih svit očij.

Radivoj Peterlin.

Tvoj portret.

Ločila sva se. Tvoj portret
na prsih hranim še té dni,
kot bleda slika lepših let
on dušo mojo veselí.

Čeprav strastém se novim vdam
bom na-te mislil hip še mnog.
Porušen božji hram je — hram,
malik prevrnjen še je — bog.

Radivoj Peterlin.

Jaz nočem, da bi svet spoznal...

Jaz nočem, da bi svet spoznal
tajinstveno vse moje žitje,
kak ljubil sem, kak žaloval —
to sodi Bog, najvišje bitje!

Srcé odgovor v čustvih dá,
v njih prosi samo sožaljenja.
Kaznuje pa naj mene tá,
ki je izbral mi vsa trpljenja.

Ukor surov, ukor ljudij
ne gane duše niti malo!
Šumí naj morje in besní —
zamán zaganja mi se v skalo.

Nje vrh v oblake dviga se,
pri elementih duh je v čisli;
le kadar strela vžiga se,
pové viharju svoje misli.

Radivoj Peterlin.

F. I. Tjutčev.

Priroda.

Kar meniš ti, to ni priroda,
ni slep, brezdušen lik, drug moj!
V njej biva duša in svoboda,
ljubezen v njej je, jezik svoj.

List vidiš, cvet ti na drevesi —
prilepil li jih je vrtnar?
Zorí li v živem plod telesi
vsled igre vnanje sile mar?...

Ne vidijo in pa ne slišo!
Živé na svetu ko v temi,
njim solnce kajpada ne diše,
za nje življenja v morju ni.

V té duše luč ni prisijala,
v téh srcih cvela ni pomlad;
njim nista gozd in gaj golčala,
in zvezdna noč jim nem je hlad.

Nevihte jezik veličastni —
so razumeli kdaj ga mar?
Kaj prek gozdov in rek oblastni
govoril pač bi njim vihar?

Kako pač mogel bi umeti
življenje orgelj gluhonem?!
Ah, saj ne more ga razvneti
ni majkin govor s čarom vsem!

A. Aškerc.

Pomladnje vode.

Po poljih še belí se sneg,
pomladnje vode že šumé;
bežeč budé zaspani breg,
bežé, blesté se, govoré.

In govoré na vse strani:
»Pomlad, pomlad prihaja, hej!
Potoki večni sli smo mi,
poslala k vam nas je naprej!«

Pomlad je tu, pomlad živí,
in tihih, toplih majskih dnij
rudečelični, svetli roj
že gnete se vesel za njoj.

A. Aškerc.

Pomladnja nevihta.

Pomladnjo ljubim jaz nevihto,
ko zagrmí nam prvi grom,
ko razposajen v igri grozni
pretresa ves nebeški dom.

Grmijo mladi ti udari...
A dež škropí že, prah letí,
in mokri biserji visijo,
in solnce v zraku jih zlatí.

Beží s planine potok hitri,
a ptičji ni umolknil spev ;
in gozdni šum in hrum pogorski
se z gromom spajajo v odmev ...

Porečeš: Vetrova pač Heba
je Zevsa orla baš krmé
razlila gromapolni korec
z nebá na zemljo se smeje...

A. Aškerc.

Solnčni vzhod.

Molčí sumnjivo tam še vzhod,
povsod pritajeno molčanje ?
Sen je li to ? Pričakovanje ?
Že bliža dan se od nekod ?

Obseva roso bled že svit,
a dol in gaj še mrak objemlje,
spi mesto še in vas še dremlje...
Povzdignite pa kvišku vid :

Pred vami tu leží raván,
ki ko od strasti je zardela,
se vzdramila je, oživila —
poljubil jo je beli dan.

Trenutek še — in, glej, takoj
po neizmernosti je širni
zavladal gospodar vsemirni —
pobedonosni solnčni soj.

A. Aškerc.

Pri mizi mrak jo je objel...

Pri mizi mrak jo je objel,
ko pisem sklad je prebiral,
kot hladen, mrtev je pepel
jemala jih in proč metala.

Pred njo je ležal mnog spomin,
tak čudno v liste je strmela,
kot duše gledajo z višin
na trupla svoja osamela.

Ah koliko življenja tu
pretekle slasti in prežite,
goresti bridke in medú
ljubezni, radosti ubite!

Molčé na strani jaz sem stal
in noge so se mi šibile —
in bridek strah me je navdal
kot od prisotne sence mile.

Ivan Prijatelj.

Ves dan v pozábljenju ležala je...

Ves dan v pozábljenju ležala je
in vso so bile sence že objele;
lil je poletni topli dež in kapljice
po listju bodro so polzele.

In vzdramila se je polagoma nato,
šumljanje poslušala je prelestno;
in dolgo verno in zamišljeno
topila v misel se zavestno.

In glej, kot bi menila se s seboj,
premišljeno je izpregovorila:
(jaz mrtev bil sem, dasi živ, za njo)
»Kako, ah, vse to sem ljubila!«

Ljubila si, in kakor ljubiš ti,
ne, ne, tako še živo bitje ni ljubilo.
O, Bože!... Tudi to se preživí!
In srce v kosce ni se razdrobilo?

Ivan Prijatelj.

Ah, ta revna naseljenja...

Ah, ta revna naseljenja
in ta žalostna priroda —
dom so večnega trpljenja,
dom so ruskega naroda!

Tujec tega ne umeje
iz nevednosti ohole,
kar skrivnostno tli in veje
iz krotkosti tvoje gole.

Križ noseč na rami težki
vse te naše širne kraje
v robski halji Bog nebeški
je obšel blagoslavljae.

Ivan Prijatelj.

Aleksej Vas. Koljcov.

Ne šumi ti, rž.

Ne šumi ti, rž,
sé zrelih klasjem!
Ti kosec ne poj
o stepi široki!
Saj nimam komu
blaga si množiti,
saj nimam komu
iskati bogastva!
Mladič blaga
prihranil bi mnogo,
ne duši svojí —
pač duši — devici.
Sladko ji v oči
je gledati bilo,
v oči, prepolné
zaljubljenih misli!
Pa vgasnili sta
ti jasni očesci,
v mogilnem že snu
spi krasna devica!
Kot gora težko,
kot v polnoči temno,
na srcu leži
prežalostna misel!

Ivan Vesel.

Kosec.

Ne umem zakaj,
ne vem že kako...
Kaj vendar pa neki
ne umem zakaj?
V nesrečen sem dan,
v usoden sem čas
brez srajčke sem se
porodil na svet;
a pleča imam
pa širja ko ded;
visoke so prsi
kot matere moje.
Očetova kri
na mojem je lici,
kot mleko žaríla
bi jutranja zarja;
in črni mi kodri
osipajo čelo;
karkoli počnem
vse gre mi spod rok;
v nesrečen sem dan
v usoden sem čas
brez srajčke sem se
porodil na svet.
To prošlo jesen
prelepo Grunuško,
županovo hčerko,
iskreno sem snubil;

pa stari skopuh
ustavljal se je!
Komu bo pa neki
udajal Grunuško —
ne umem zakaj,
ne vem že kako!...
Mar ženem za tem,
ker oče je njen
bogatec poznan?
Dom pusti njegov —
kozarec je poln!
Jaz hočem le njo,
po njej hrepenim:
Nje beli obraz,
kot jutranja zarja,
nje ličeca polna
in temne oči
pripravili mene
ob ves so razum...
Ah, včeraj po meni
tako si plakala!
A starec za vselej
odbil je osorno...
Prenesel ne bom
neznosno gorje!...

A kupil si bom
leskečo kosó,
naklepal jo bom
nabrusil jo bom —
potem pa le z Bogom
domača mi vas!

Ne jokaj, Grunuška :
saj z ostrój kosój
ne bodem se vrezal...
Domača vas, z Bogom,
in z Bogom župan :
Tja v daljne strani
mladenič bom šel.
Tam doli ob Donu,
ob njega bregovih,
stoje razprostrane
velike vasi!
Tam stepna ravan
na daleč okrog
široko leži,
z visokoj travoj
obrastla se je!...
Ah, step ti mojà,
bohotna ti step!
Široko si step
raztegnila se,
do Črnega morja
potegnila se!
Pa k tebi v gosté
sam nisem prišel!
Prišla je z menoj
i brušena kosa;
že davno sem želel
po stepi, po travi,
na vdol in poprek
veselo hoditi...

Razširi se, pleče,
zamahni mi roka!
Ti veter poldnevni
opihaj mi lice!
Ohladi, prepihaj
prostrano mi step!
Zažvižgaj ti kosa,
zabliskaj se krog!
Zašumi ti trava
uže pokošena;
ukloni, cvetica,
si k zemlji glavó!
vi travni redovi
pa vsi usahnite,
kakor po Grunuški
jaz sahnem mladenič!
Nagrabim na kupe,
namečem na stoge,
in da mi kozačka
denarja prgišče.
Zašijem denar
in shranim ga varno,
in vrnem se v selo —
naravnost k županu:
Omečil ga nisem
z ubožnostjo svojo,
omečil ga bodem
pa z zlato mošnjó!...

Ivan Vesel.

Pesem.

Ah, čemu so me
vdali siloma
za nemilega,
moža starega.

Pač veselje bo
moji materi
zdaj utirati
grenke mi solzé.

Pač veselje bo
otcu gledati
žitje — bitje to
moje žalostno.

Pač jim v prsih bo
srce pokalo,
kadar pridem jaz
na svetkóvanje;

pa prinesem dar
svojega moža:
v srcu žalost le
a v očeh bolest.

Ah prepozno zdaj
vpiti na sodbó,
raj obetati,
radost gadati!

Naj izza morja
ladje pridejo,
naj suhó zlató
siplje se na tla:

Travice ni več,
ko gre jesen proč,
rožice ni več,
ko je zima tu.

Dragotin Kette.

Razbojnikova pesem.

Ne bojim se dobri mladič
Volge matere široke,
lesov temnih in brezljudnih,
zimskega meteža groze...

Često sem po temnih lesih
veselil se dolge zime;
v tujih krajih sam preživel
sem kot lovec se veselo.

A po Volgi, moji mamki,
po dobrotnici mi rodni,
skupaj z brati sem za plenom
letal kraj sveta kot sokol.

Pa ne Volga, temni lesi,
zimskega meteža groza,
pogubili so mi glavo,
ukončali moč železno...

V nekrščanskem slavnem mestu
na visokem tam otoku
krasna mi živi devica,
hčerka mestnega je gosta...

V izbi, kakor lepa zora,
za odprto seda okno;
poje pesmice pristrčne,
naše bratovske in druge.

»Duša moja, ljuba duša!
Kaj sediš tam? kaj tam misliš?
Ni li prav beseda moja?
Morebiti očka brani?...

O ne plakaj; pusti očka,
k meni ljubemu pobegni;
kakor prosta ptica s taboj
gremo bivat v Moskvo lepo.«

Odgovarja mu devica:
»Ljubi moj! za tebe rada
otca, mater bi pustila,
a bojim se sodbe strašne!«

Zdaj zabuči, grozna burja,
zdaj narasti, Volga mati!
Vzemi to gorje, nezmerno,
val, razmeči je do brega...

Ivan Vesel.

Pobeg.

Ko pogledam tja na polje —
vidim zrak mu trepečoč;
megle se po njem podijo,
polje skrije se na noč.

S polja v gosto krenem šumo —
lesni škrat po njej vrši,
za ljubezen do rusalke
z bistroj rekoj govori.

Kriknem gozdu, tepnem z nogoj,
lesni škrat za breg zbeži,
tiho strepeta rusalka,
pa na bregu spet zaspi.

Grem čez reko, tja za vrte,
tiho vso obidem vas;
k hiši grajski se priplazim
v temni polunočni čas.

Žvižgnem — v zgornjici visoki
okne se odpre takoj,
kjer uže devica-duša
davno čaka me nocoj.

V tesni izbi je pomladi
sami bivati pustó;
k srcu stiskati v samoti
Milčeka je pač ljubó.

Dvigni se, nevihta temna,
dež s polnočnoj groznoj lij!
Zibaj se, visoka šuma,
s strašnim glasom mi zavij, —

da gospod potire nagle
bi za nama ne poslal,
da bi z ljubicoj do svita
tam Ukrajino zaznal.

Vsega bode tam obilo,
tam je ljub in miren kraj:
Tam se bova oddehnila,
tam se skriti varno daj.

Živel s taboj bom gosposki...
Tam možem te izročim:
kar po godu bode duši,
ž njimi vse ti pridobim!

Vzemi draga oblačila,
svetle bisere na vrat;
gizdaj se, lepoti se mi,
bodi si v opravek zlat!

Ivan Vesel.

Pesem.

Sije solnčece,
pa mrklo je:
• Cvetke cvetijo —
nepravi čas,

step v pomladi
rmena je,
megle plavale
brez dežka so.

Rosa, kjer čez noč
je padala,
trava zjutraj je
tam venila.

In te tičice
preljube so
pele klavrno
in žalostno, —

kdor jih slišal je,
otrpnil je,
v dušo zčila se
bol smrtna je.

Taka bila je
mladost mi vsa —
brez ljubezni vse,
brez radosti.

Ivan Vesel.

Velika skrivnost.

Oblaki nosijo vodo,
napaja voda zemljo,
in zemlja plod prinaša,
na nebu zvezd je polno,
in tu življenja polno;
zdaj temna je, zdaj svetla
prečudna ta priroda...

Premišljuječ skrivnosti
velike se že staram,
gredo pa nepreklicno
vekovi za vekovi;
in sleherni je vek že
vprašala dolga večnost:
»Kako se bo končalo?«
— Poprašaj koga druga, —
ji vsak je odgovoril!

Predrzní um se s prošnjo
k previdnosti zateče:
Povedaj ti stvarjenja
skrivnost nejasnim mislim!
Odgovor, spet skrivnostén,
dadé prirodna čuda,
s tišinoj in viharjem
mi zbegajo vse misli...

Kaj pa se bo godilo
v bodočnosti s prirodoj?...
O gori, mirna lučka,
svetleje pred razpelom!
Teže me težke misli,
pa sladka je molitev.

Ivan Vesel.

Molitev.

Rešník moj, rešník moj!
Kot plamen molitve
je čista mi vera!

Pa tudi tej veri
mogila je temna!
Kaj sluh mi zameni?
Ugasle oči?
In čuvstvo globoko
omrzlega srca?
Brez tega srcá kaj
duha bo življenje?

Na križ, na mogilo,
na nebo, na zemljo,
na prvi začetek
in konec stvarjenja
mogočni je stvarnik
razgrnil zaveso,
pritisnil pečat:
Pečat je na veke;
ves svet ne raztrga,
ne zruši ga zemlja,
ne staja ga ogenj,
ne zmije ga voda!...

Odpusti, rešitelj!
To solzna je grešna
večerne molitve:
tu v temi se sveti
v ljubezni do Tebe...

Ivan Vesel.

O veselem času.

Dajte bokale,
jednega, dva!
Radost — trenutek
pijte do dna!
Pojte mi pesmi,
drugi mojí!
Pijte še vedno,
ko se dani.
Zdaj ga slavimo
mladostni čas,
zdaj je veselje,
radost pri nas!
Kaj bode jutri,
znano nam ni;
še se radujmo,
ko se daní,
glasno zapojte,
drugi moji,
vsak si v bokal še
vina nalij!
Vince izpijmo
hkrati mi vsi!
Radost naj vlada,
da se zdani!

Dragotin Kette.

O, pridi k meni...

O, pridi k meni, ko zefir
zeleni gaj ljubó prevéva,
ko log in step in ves svet v mir
in sladko spanje se odeva.

O, pridi k meni, ko topí
se za gorami bleda luna,
ko s čistega neba srebrí
čaróбно valčke sred tolmuna.

O, pridi k meni, kadar jaz
v ljubezni sèn se zamikujem,
ko, krasotica, tvoj obraz
zazreti željno pričakujem.

O, pridi k meni, ko budi
ljubav zavzetja plam ognjeni,
o, pridi, ko mi mlada kri
kipi, vali, igra se v meni.

O, pridi k meni! — vkup s tebó
živim naj v slasti leta vedra;
pritisnem naj se z vso strastjó
na tvoja bujna, mlada nedra.

Ivan Prijatelj.

Mlada žanjica.

Tamkaj vrh neba
solnce se pelja
in nemilo žge
mamico zemljó.

Zlo je deklici,
tožno pri rži,
brez veselja, glej,
žanje zlato rž.

Polje vroče jo
vso sežgalo je,
njen obrazek bel
ves žehti, gori.

Glava njena s pleč
kloni se do prs,
klasje se iz rok
vsiplje ji na tla...

Oj, ne žanje, ne,
deklica rži,
ampak zre na stran
vsa zamišljena.

Oh, srce bolnó,
jo boli, boli;
kar poprej nikdar,
čuti v njem sedaj!

Včeraj na večer —
bil je praznik lep —
včeraj šla je v gozd
po malinic tja.

Srečal v gozdu jo
mladec je brhák;
ni je prvokrat
srečal mladec vrl.

Srečal jo je tam
kakor nehoté,
stal je in motril
tak otožno jo...

Vzdihnil je, zapel
pesem žalostno —
v lesu naokrog
se odzvala je.

V duši deklice,
krasne deklice
se odzvala je
in zvenela v njej...

Zlo je deklici,
tožno pri rži,
brez veselja, glej,
žanje zlato rž.

Ivan Prijatelj.

Gozd.

(V spomin A. S. Puškinu.)

Kaj, sanjavi gozd,
si zamislil se?
Z žalostjo mračno
si ogrnil se?

Ko začarani
velikan Bová,
nepokrit je stal
sred sovražnih čet —

sklonjen ti stojiš ;
in z viharjem se,
ki črez te besni,
niti ne boriš ?

Gosti listni kras,
tvoj zeleni šlem
stresel je vihar
in razpršil ga ;

plašč ti pal k nogam
in razsul se je...
Brez upora zdaj
sklonjen tu stojiš.

Kam prešel je zdaj
tvoj globoki glas,
tvoja smela moč,
carski tvoj pogum ?

V tebi se poprej
v tiho, hladno noč
slavčka spev sladak
milo je glasil...

V tebi se poprej
krasno žilo je,
v tvoji senci vsak
rad se je hladil...

V tebi se poprej
pozno pod večer
govor grozen je
z vihro se glasil. —

Oj, v oblakov mrak
te zavila je
in objela te
s hladnim vetrom je.

Ti pa si dejal
z gromkim glasom ji:
Vrni se nazaj,
kreni kod drugod!

Zavrtela se,
razigrala se:
Krog in krog je vstal
jek in hrum in šum...

Divje in strašno
tulil je vihar,
in oblakov trop
gnal je črez morje.

Kam prišel je zdaj
tvoj zeleni kras?
Ves si počrnel,
v meglo se zavil.

Plašen, tih si zdaj;
le v viharno noč
tožiš žalostno
svoj nesrečni stan.

Oh, tako, moj gozd,
velikan Bová!
svoje si telo
v boju okrepil.

Silne vihre te
niso zmagale.
Vgonobila te
kruta je jesen.

Vem, ko v noči si
brez orožja spal,
sile vražje so
priplazile se:

Z viteških ramen
vzele so glavo —
z mečem ne, o ne,
ampak s slamico.

Ivan Prijatelj.

Dobri mi ljudje, razkrijte!

Dobri mi ljudje, razkrijte,
dobri mi ljudje, povejte:
Kje je ljubček moj? Molčite!
Mar mi zlo novost tajite?

Al za daljnimi gorami
on sameva tožen, beden?
Al za stepimi, vodami
druge pógled duh mu mami?

Al še misli name bedno,
ki sem zvesta mu do groba?
Me je zábil in zajedno
zvezal z drugo se za vedno?

Al prezgodnja ga gomila
skrila v hladnem je objemu ?
Ktera duša žalostila
in s solzami ga kropila ?

Dobri mi ljudje, razkrijte,
dobri mi ljudje, povejte:
Kje je ljubček moj ? Molčite!
Zlo novico mi tajite!

Ivan Prijatelj.

Bil sem pri njej . . .

Pri njej sem bil ; pa je dejala :
»Moj ljubček, ti, jaz ljubim te!«
A té skrivnosti nikdar le
naj ne izdam, je ukazala.

Pri njej sem bil ; za kupe zlata,
prisegla je, me ne pusti,
in v slasti zame le gori,
le mene ljubi kakor brata.

Pri njej sem bil ; in z ust mamljivih
sem sladko pozabljivost pil,
pozabil sem vseh zemskih sil
na njenih prsah ljubeznivih.

Pri njej sem bil ; in vsikdar hočem,
da moja duša ž njo živi,
naj me i ona zapusti,
jaz je pustiti nikdar nočem.

Ivan Prijatelj.

Poslednja borba.

Burja nad menoj je vila,
grom na nebu je grmel.
Um usoda je strašila,
dušo mraz mi je prevzel.

No, trpljenje me ne zruši.
Vzdržal krepko sem udar,
želje sem ohranil v duši,
moč v telesu, v srcu — žar.

Kaj poguba! Kaj rešitev!
Bodi kakorkoli le!
V sveto višjo odločitev
davno sem udal se že.

A v tej veri ni dvomljénja,
polno je življenje nje!
Polna večnega stremljenja —
pokoj v njej imá sreé.

Le v pogubo mi ne preti,
z bojem ne, usoda zla!
Tvojo moč jaz morem streti
brez usmiljenja, srcá!

V duši moji vlada sila,
v srcu mojem polje kri;
tam pod križem mi gomila —
a ljubav na njem visí.

Radivoj Peterlin.

Jevgenij A. Baratinskij.

Madona.

Pri Pizi v Italji, sred puste ravní —
(pol milje okoli brez žive stvari!)

Tam med razvalinami davnimi koča,
v njej s starkoj živela nje hči je cvetoča.

Od zore do mraka trud težek — ves dan;
in vendar pogosto jim glad je bil znan.

Hči včasi je v duši vso nado zgubljala,
nevoljno trpé čez Boga godrnjala.

»Ne žali solzeč se, oj solnčni moj žar!«
Tedaj jo je tešila starka vsekdar.

»Ne solz! Premeni se usoda nasprotna,
prinese pomoč nam Madona dobrotna.

Da vero nje lice ti prav okrepča,
glej, s platna kako se prijazno smehlja.«

S tem starkica skromna hčer teši tožečo,
in zraven se križa z desnico drhtečo.

Srce nje preprosto je, vera krepkà!
In s krotkim obličjem, in ginjena vsa.

Pogleda na sliko stemnelo upira,
ki v kočice kotu visí brez okvira.

A huje in huje jih beda pesti,
hči plaka, a starka ko prej govori. — —

Nek dan mož učen ta razval preiskuje,
sam sebe pozabi, ko kras občuduje.

A treba hladu mu: pripeka poldan —
potrka pri starki in stopi v njen stan.

Na klopico sede popotnik ves truden,
a vsplane in gleda podobo začuden.

»Božanstven obraz! Kak ga vstvaril je kist?
Kaj spôznal bi ne?! Tvoj Correggio je tist!

In tak umotvor je v tej koči nam skrit bil,
na kateri cesarski bi dvor ponosit bil!

Odstopi, oj starka, podobo mi to,
sto zlatov ti naglo odštejem za njo.«

»»Ni duša naprodaj! Čeprav me tro reve,
ne morem prodati nebeške vam Deve.««

»Odloči se žena, in plačam dvesto.«

»»Skušati ubožce, gospod, ni lepo.««

In starke odpora ni vpogniti moči, —
ostala podoba v ubogi je koči.

A hitro potem po Italiji vsej
krilata se vest je raznesla o njej.

Oglašá zdaj gost se za gostom trkaje,
in čudi se starka dveri odpiraje.

Darilo za vhod ji vsakdo podeli,
in s hčerico svojo brez bede živi. —

Prekrasno in čudno!... o vera ti vneta,
Madona te je opravičila sveta!

S. Gregorčič.

N. Ogarev.

Otožnost.

Dni bivajo, ko duša ti je pusta,
ni misli, čustev ni... Molčijo usta.
Veselje, žalost — zdaj ti je vse eno...
Len, truden si, za delo ne nobeno.
Zaman bi iskal prave hrane duhu.
Ves svet očem se studi, gabi uhu...
Le dolgčas, dolgčas davi te, tišči.
Življenje — kaka muka se ti zdi!
Kam bežal bi, si prsi olehčat?
Glej, noč prihaja... v postel, brže spat!
Prekrasno! Tiho vse, nikjer ni luči...
No spanja ni, in tema te le muči...

A. Aškerc.

Grof Aleksej R. Tolstoj.

Srce in življenje.

V globini srčni, mnogo je glasov,
nepete pesmi, temne, misli mnoge;
Zadušil večno jih je šum sirov
skrbi nadležnih in težke nadloge.

Težil jih je neprošeni udar;
od nekdanj s srcem se borí življenje —
življenje, kot bi lomil gozd vihar —
a glas srca, ko vod je žuborenje.

Ivan Vesel.

Karolina Pavlova.

Valensko jezero.

(Fantazmagorija.)

Dan pomladni rdeče vstaja,
megla z jezera uhaja,
senca brežnih gor beži;
in nad meglo se temnečo
in nad mislijo težečo
žar nebesni zablíšči.

Dalja širi se pred nami:
Nad zelenimi gorami
sveti daljnih vrhov sneg;
v veličastni, nenagledni
se lepoti kraj sosedni
steza na prečudni breg!

Stresel je snežnik se mračni,
del pa zarje venec zračni,
je na belo si glavó;
vod ravnina se prostira,
nad njo pa nebo ozira
sinje v sinjo se vodó.

Kaplje sipljejo bogate,
iskre biserne in zlate,
iz lazurne se vodé:
Al rusalke radovaje
bisere na vrh metaje
tu v vodàh se veselé?...

Ivan Vesel.

Nikolaj M. Jazykov.

Brez spanja.

Kaj tako, me vznemirava,
da beži mi spanja slad?
Lice, prsi opihljava
s hladno sapo mi pomlad,
tiho oči poljubava
pozne lune žarek zlat.

Ti-li, vzrok mi mislim nežnim,
radost ves mladostni čas,
angelj z okom tak hvaležnim,
v katerem sije mili kras,
s prsi bleskom belosnežnim,
z mehkim zlatom svilnih las!

Ti tedaj preljube sladi
v mirne sanje mi šumljaš?
Ti-li v polunočnem hladi
zlati lune svit pihljaš?
V senco radostne pomladi
nežno skrita mi igraš?

O miruj, obraz prečudni,
blagi, tihi angelj moj!
Duši vsuj genutek budni,
vroča čustva mi napoj,
meni pa počitek trudni
bodi posvečen s teboj!

Ivan Vesel.

Knez Peter A. Vjazemskij.

Tesnoba.

Ne vem, koga in česa si želim,
ne umem, kaj mi polni misli urno,
pa kar si je, za kar tako trpim,
želja, snovi in solz valovi burno
tekó, kipé po bolnih prsih teh,
pa konca še ne zrem v sedanjih dneh.

Kedar zazrem, kako oblake tam
nevidna goni moč ostro pihaje —
že srce mi tesni, in trepetam
in mislim: proč od zemlje v nove kraje!
Zakaj ne smem se vspeti na oblak,
da ž njim letim kot ptičica lehak?

In veter če šumlja? na dušno uho
nejasne mi reči lahko štepeče
o čudnem kraju, kamor me nekdo
iz gošče vabi k čaru tajne sreče;
kot v sanjah si odmeve teh besed
s seboj ponavlja duša zapored.

Ko godbe glasni don plešoči svet
napaja ves z veselostjo brezumno,
bežim — z nevidno roko sem objet —
iz te sopare, pred radostjo šumno,
na drugega se bitja prostor spnem
in te zemlje se še ne dotaknem.

O blesku zvezd v skrivnostni tisti čas,
ko nočni sen ves vidni svet objemlje,
in to le, kar ni naše, čuje v nas —
življenje dušno — zemeljsko pa dremlje,
ta čas edini trdim: da živim
in sanje same vidim in želim.

Uganjka mi življenje je in svet,
ki mu objubljenega ni rešenja.
Vse zdi se mi: že dan je meni štet,
resnico takrat videl bom življenja;
naj pride tá obetani mi dan,
in pred menoj ta žarek bo senčan.

Ivan Vesel.

Baron Rožen.

Prekletje.

Kedar dveh ljubih duš se sveta vez
raztrga pred menoj z grozój prekletja —
trepečem, plakam, in molevam vmes,
prekletega sprejmem v svoja objetja!

In zdi se mi nenadoma izgnan
iz src in od življenja luči mile, —
in da še živ je mrtev, pokopan,
ko da so ga posule pekla sile.

Pa v mojem srcu (ide mi na mar)
je on pod ščitom svetega sočutja;
in pravim mu: Ne boj se ničesar,
najvišji Bog ne sliši ta trenutja!

Prijatelj moj! le moli, če si kriv;
nebesa tvoje sprejmejo molitve,
in duh tam iznad zvezdocvetnih njiv
od grešnika odvzame zagrešitve.

In preklinjalcu dem: O ne igraj
z Gospodovim orožjem kot brezumen!
Kdor sam je grešnik, drugim mira daj,
ugoden vragom le tak gnev je šumen.

Ne kolni! Dokler jima v grob ni leč',
prekletnik toži, ž njim pa preklinjatelj...
Prekletje, kakor studne laži meč,
vse pogubi te, katerim je prijatelj.

Ne kolni! Preklinjanje hud je strup,
veselje vragov, in vlastito silo
jim daje in spreminja v peklen hrup
na zemlji raj in mirno v njej gomilo.

Blagruj prekletnika pa tisti čas,
po bratski ljubi ustnice in roke —
in angelj bode sam vse rešil vas
prekletve zla in nje skrivnostne moke

Al boljše ni ljubiti? blagoslavljat'?
Ne zabi vendar, trdovratnik šumni:
Edino Bog le more preklinjat',
in med ljudmi — edino le brezumni!

Rodoljub Ledinski.

Anton baron Delvig.

Dom.

Za sinjo daljavo
za goro visoko,
nad vodo globoko
ozira zvezdavo
moj dom se priprosti.
Visoki se gosti
ne shajajo sem,
prevzetnikom tem
moj dom sem zaprl;
zato pa odprl
brezdelju sem vrata,
radostim penečim
in mislim letečim.
Ti stražijo vedno
mi kočico čedno.
Svoboda je zlata
jim dana obilno —
na vrtne nasade,
zelene livade
pod senco hladilno
drevesom stoletnim,
kjer v toku prijetnem
bliskaje beži,
beži in zveni

potoček igrivi: —
Navadno marljivi
preletajo kraj,
in pesmi ubrane
privabijo kdaj
v moj domec skrivaj
prijatelje znane.

Ivan Vesel.

Baronesa E. K. Osten-Saken.

Moj sen.

Moj sen, ah, bil le-tá je :

Prišla domov sem jaz,

očetu se laskaje,

mu božala obraz...

Aj, znan okrog mi svet!

On, oče, čvrst in čil,

a jaz doma sem spet

v razkošju mladih sil!...

Pa ide v jutro zlato

vesela družba nas, —

raz jablano košato

se vsiplje cvetni kras...

Na vshodu solnce jasno,

in roj čebel brenči...

Objemat vesno krasno,

oblak hití, letí...

In hipoma vzbujena,

sem stresla se iz sanj —

a v oknu luč nobena —

metež se vsiplje nanj...

In snegom vsa odeta

spi zunaj tuja vas...

Življenja pesem speta —

in v kodrih siv, siv las!

Vida.

Konstantin Batjuškov.

Elegija.

Sladko je zreti v divjih loz temó,
sladko poslušati s pristana
šušljanje vod, ko se harmonično tako
drobé ob mejah oceana.
Jaz ljubim bližnjega, vendar priroda ti,
s teboj sem, majka, dosti rajši.
Pri tebi le pozabim nekedanje dni,
ah, kaj sem bil, kako sem živel mlajši,
in kaj sem, revež, zdaj pod težo let.
Da dopovem, kako okuša
Radost pri tebi duh, ne najdem jih besed,
molčati — ne pusti mi duša.

Dragotin Kette.

I. P. Polonskij.

Solnce in mesec.

Detetu po noči v zibel
mesec gledal je sveteč.
»Pa zakaj zdaj mesec sveti?«
Vprašal deček je boječ.

Solnce ves je dan sijalo,
in gospod mu govori:
»Legni, spi zdaj — in za tabo
vse zadremlje, vse zaspi.«

In zaprosi Solnce brata:
»Zlati mesec, bratec moj!
»Luč prižgi, pa mi obidi
zemske kraje vse nocoj.

»Kdo tam moli, kdo tam joka,
spati brani kdo ljudem,
vse pozvedi — in zarana
pridi sem, da vse izvem.«

Solnce spi, a mesec hodi
in nad zemljo čuje rad,
zjutraj prav zarana k Solncu
gre potrkat manjši brat.

Trk, trk, trk — odpri mi vrata ;
vstani! vrane že leté ;
petelini so odpeli,
jutrnico zdaj zvoné!

Solnce vstane, solnce vpraša ?
»Kaj je, srčni bratec moj ?
In kako je Bog te vodil ?
Kaj si bled ? Kaj je s teboj ?«

Praviti začel je mesec,
kaj vso noč je presijal.
Če je bila noč pokojna,
solncu je obraz svetal ;

Če pa ne — megleno vstaja,
veter piha dežek gre ;
strežnica na vrt ne hodi,
tudi dete tja ne sme.

Ivan Vesel.

Moja pesem.

Srce je moje — vir in pesem moja — val ;
v daljavo spè, iz dalje sèm odmeva...
V nevihti mi je pesem ko teman oblak,
a v zarji — zarja mi iz pesmi seva,
če hkratu vzplapola plamen ljubezni davne,
če se mi nagromadi na srce gorjé :
solzé mi lijejo v naróčaj pesmi,
in bodri valčki naglo ž njimi odhité...

Ivan Prijatelj.

Berač.

Berača sem poznal; vse dni
od jutra noter do noči
ko senca je pod okni stal,
da bi kdo vbogajme mu dal.

Vse, kar po dnevu je nabral,
pa starec v noči je razdal
med bolne, slepe, katerih vsak
je bil ko on ubog prosjak.

Dandanes tak je mnog poet:
zgubivši vero mladih let
ko osivel berač medli
duševne hrane prosi si,

in shrani vse, kar svet mu da
na dno hvaležnega srca.
Pol njega duše prejme vsak,
ki je ko on ubog prosjak.

Ivan Prijatelj.

A. N. Majkov.

Suša.

Zrak spava... Suša... In nebó molčí...
Iz Eolovih harp zvokov otožnih ní...
Té harpe — pesniki ste vi očine naše,
to vaših src otožnih je obraz,
molčeče harpe té so duše vaše,
ki ne pojó v soparni, vroči čas...
Prišúmi mimo njih, ti genij sveti,
življenja duh črez rodno dihni plan —
in novih sil spev, novih razodetij
nam pele bodo strune v jasni dan!...

A. Aškerc.

Carjev manifest z dne 19. febr. 1861. 1.

V izbi kmečki, v izbi temni
ogenj mi gorí;
okrog malega dekleta
zbrali so se vsi.

Od besede do besede
gre dekletu prst,
číta kmetom z drobnim glasom
tiskanih stran vrst.

In v globokih mislih kmetje
slušajo molcé;
včasi krikne kdo, naj deco
ven nesó žené!

Ženske deci v usta seske
vtikajo sedaj,
da pač tudi same mogle
slišati bi kaj.

In celó, ki že s pečí ni
mnogo zlezel let,
vzdignil glavo je in gleda,
dasi gluh je, ded.

Kaj poslušajo dekleta?
Tak je umna — a?
Ne! Le sama v celi hiši
čitati že zna!

In tako, čeprav še mlada,
čita drago vest,
o svobodi zaželeni
kmetom blagovest.

Zmisel je novice zdaj še
precej temen ji;
a vsi slutijo nad sabo
zarjo novih dnij...

Vzide, bratje, zarja tota,
zdaj mrakú je kraj!
Deca naša pa zagleda
sama ta sijaj!

Vzide svetli dan mogočni!
Kaj nam tema mar!
Ah, oči preroške moje
zró že prvi žar!

On na glavicí gorí že,
on v očeh gorí
umnici, ki knjigo v rokah
zdaj-le mi drží!

Volja, bratje, to bi samo
prvi bil korak
v carstvo mislij in svobode,
kjer neznan je mrak!

A. Aškerc.

Sanje v poletni noči.

Dolgo nisem jaz mogla zaspati sinoč,
sem k odprtemu oknu hodila...
Žgala, trudila noč me je topla na moč
in z vonjavoj cvetlic me pojila...

Čuj, pod oknom mi grmič sedaj zašuští —
in razpahnila se je zaveska —
priletí k meni fant svetlih lic in očij,
kakor lunskega sin je bil bleska.

Štiri stene na mah razmaknile so se...
kolonade zagledam stoječe...
V alabasterskih vazah odkrile so se
pred očmí mi tam rože goreče...

In približa se k póstelji čudni gost moj,
sladka usta so mu se smehljala:

»Oh, zakaj pod odejo sedaj pred menoj
kakor ribka si plaha zbežala?

»Glej, prikaznij in sanj jaz sem bog ti, zares,
in prijatelj mladosti sem tvoji...

In prinesel sem blaženstva tebi z nebés
svoji devi, kraljici sem svoji!...«

In poljubljal me je in obraz od blazin
mi je rahlo z rokami vzdigaval,
z ustmi strastnimi iskal nočí je ta sin
mojih ust, da bi jih poljubaval.

Onemogla pod dihom njegovim sem vsa...

In na prsih sklenila sem roki...

Le zvenelo je še: »Ti mojà si, mojà!«
kakor harpe oddaljene zvoki...

In odbila je ura... In odprem očí...

Jutro že mi je sobo oblilo...

Sama sem... Z razpletenimi čakam lasmí...

Kaj z menoj se je bilo zgodilo?

A. Aškerc.

L. A. Mej.

Pesem.

Vsi ljudje slavé danes praznik svet,
dan veliki — spomin za roditelji,
samo jaz, sirota na grobih tam
za nikogar vam nisem molila tam.
In prosila moža sem sinoč lepó :
»Naj pohristosujem*) se tudi jaz
na gomili za tastom očetom tam...«
In gredoč izgrešila sem svojo pot,
v gozdu temnem sirota zablodila
v klanec zašla sem tuj in kraj neznán.
Tu gomila brez križa stoji pred menoj ;
vso razmil jo že zdavnaj je silen dež
in razmela, raznesla nevihta jo je...
Pristopila h gomili, spotaknila se,
z belo grudjo ob zemljo udarila se :
»Ti povej mi, gomila hladna ti,
lahko bilo li tebi mladeniču
pogubiti si dušo grešno to ?
In dekletu je meni biló li lahkó
omožiti se možem neljubljenim ?

A. Aškerc.

---

*) = Na veliko noč poljubovati se.

Aleksej Step. Chomjakov.

Pred spanjem.

Polnoč je davno že, naj malo oddahnem;
čas je, da v mirnem snu zaprem
oči, ki trudne od bedenja,
da od pozemskega šumenja
zdaj v prsih si nemir zatrem.
Uže ležim... Kako v sladkosti čudni
vse diha tukaj... Dobro se mi zdi,
da je končan težavni dan in trudni;
da zibati se tiho brez skrbi
do jutri morem v sanjah lepšega življenja
in v fantaziji nov ustvariti si svet,
in sredi jasnega stvarjenja
prečudno vzvišeno živet'.
Naj jutri spet navadnega šumenja!...
Naj jutri spet!... Poroka kje dobim,
da kdaj danico zlato vidim zopet vstavši?
Kdo je porok mi, da zaspavši
zdaj v večnem spanju ne zaspim?
Morda, ko pokne zarja tiha,
ko jutri zarudé meglé
na nemi postelji dobé
le truplo še, ki več ne diha.
Oh, strašno. Sen je goljufiv!
Ko bi moči življenja zgrudil
en sam trenutek zapeljiv,
in v plen mogli jih ponudil?

Če motnih čuvstva mi omam
in strasti burnega vršenja
in misli drznega letenja
konča trenutek le en sam.

Na morju bil sem v divji bitvi,
na kraju globočin in skal:
In za življenje to v molitvi
pred večnim Bogom nisem stal.
Ko v tihem miru pa počivam,
da v me nenadno trešči vdar,
ko v temnem pozabljenju bivam,
da vzame me s sveta vihar...
Protivno je. — Stvarnik predragi!
Usliši nočne prošnje glas!
Kedar po volji tvoji blagi
nastane moj poslednji čas,
predčutja pošlji mi in znanja!
Takrat s pokornoj pa glavój
brez malodušnega mrmranja
priklonil bom se pred Tebój.
Takrat le smrtni naj poslanec
mi pride v hišo kakor znanec,
ko gost pričakovan težko!
Srce ne bo se treslo straha,
orjaka meril bo pogled,
duha v nebo iz zemlje praha
ponese drzni mi polet.

Ivan Vesel.

Isola bella.

Prekrasen otok! kak v valovju
pred mano dvigaš se na dan;
zidala je na tem skalovju
umetno te človeška dlan.

Bohotni vrtil te hladijo,
z valovi modro si oblit:
smaragd zelen se oku zdijo,
ki v čisti turkus je zavil.

Tvoj breg me vabi v morski peni
sladkosti in milobe poln,
oj hiti, hiti, plavec leni,
oj hiti brzo lahki čoln!

Tam z vejami na pol zakrita,
limona v zlatu plameni;
kot lic deviških zor se svita,
granat rdeči se blišči;

tam hladne rože mi vonjajo,
tam mami lovora šumot,
peresa mirtna trepetajo
kot dveh zaljubljenih šepot.

Premili kraj! vse jug prešinja,
in vrtni hlad in krilo vod;
planin mogočnih vrsta sinja
pa mraza varuje povsod.

Svetló bleščé se gôr ledniki,
ko nad oblakov sivih svet
se hribi dvigajo veliki,
katere krije večni led.

Tako povest iztočna pravi,
ko Irano slavi mladó,
za morjem skrito tam v daljavi,
kjer često zažari nebo :

Pihljajo speči lepe Peri,
pojo ji vile pesmi slaj ;
a mračni demon čuva dveri
in brani v ta skrivnostni kraj.

Ivan Vesel.

Orel.

Postavil gnezdo si visoko,
slovanski orel polunočni,
peruti razprostrl široko,
v nebó je šel tvoj let mogočni!

O leti, pa v gorenjem svetu,
kamor svobode sla te vabi,
kjer silni prsi so razvneti,
o, mlajših bratov ne pozabi!

Glej, tam so južni kraji lepi,
glej, daljnega zapada sine :
kjer Donava beži po stepi,
oblaki kjer krijo planine.

V Karpatah skalnatih, ogromnih,
v balkanskih logih in lesovih,
v mrežah Tevtonov verolomnih,
v železnih tatarskih okovih!...

In čakajo te v grozni sili,
da tvoje slišijo pozdrave,
da močni, velikanski krili
prostreš nad njih slabotne glave...

O spomni se jih bratov južnih
in pošlji jim pozdrav doneči,
da teši jih v teminah sužnjih
svobode tvoje svit žareči!

Daj južnih jim moči lepoto,
pa z upom boljših dni jih hrani;
in enokrvnih sre mrzloto
z ljubezni vročim ognjem brani!

O pride čas, takrat se bodo
peruti, kremplji okrepčali,
in mladi orli si usodo
z železnim kljunom razkljuvali.

Ivan Vesel.

Prošnja.

Svobóde sèm! Usmilite se me takoj!
Iz kraja daljnega čarovni glas se čuje,
in kri kipi, in sree burno se vzdiguje
v ta daljni kraj, na boj, na boj!

Kako hite junaki na borišče,
kako blišče zmagalnih nad pogledi jim :
Tja, tja, na krvi polno naj bojišče
za njimi drzno poletim.

Kako se gnusi mehka mi praznota
in mrtvi, pusti mirnih dni pokoj,
ko v stepih enolična pota,
kot grob se zde mi hladni moj.

Brezpametno se gnusi mi veselje,
pijanost duš, ki jim po pitju so le želje,
in neizmerno dolgi čas, in pa povsod
prehod od vaj mladostnih na beraški pot!

Usmilite se me, o dajte meč bliščeči
in konja, ki naj bo pogumen in lehak!
In v kraj, kamor hiti srca polet goreči,
viharju, misli nese me enak!...

Na mig samo usodi zle okove
z rokoj sem drznoj naglo strl:

A srce še spominja zmage se sirove,
kako se naši slavi svet odprl...

Ko jutra zor blišči na travi se rosnati,
in slišim puške glas, ki nas na boj ravna;
in gledam solnce žar sijati,

kako na bojonetih se igra;
ko vojvod siv, ki mlad ima pogum,
sovražniku nasproti vodi zvestih trum.

Shrume pa polki, kot morje viharno:
Stesni mi dušo, da bi bilo jeklo varno,
da dlan krepka, da konj takoj postavi
mej žvižge krogelj me, mej dim in blisk;
ko v prsih mi srce ponosno mirno pravi:
Da nima cene meni svet, ki poln je stisk,

da morem posmehljivo in brez čutja
pogledati življenje, smrt — ves svet!...

O sladka meni ta trenutja,
o dajte jih, o dajte mi jih spet!
Po stepni zemlji hočem se klatiti
brez upa, brez svobode, zgodnji sivče sam;
kot sužnja žena se usodi še ne dam
z udanoj glavo; pokoriti;
ko vsak mi dan, tak dolgočasen in norčav
le staro vse pripoveduje
in tiho dušo pogrezuje
v temoten sen in topoglav.

Jaz nisem rojen, da sem zbiti čoln,
pozabljen ves, ki z morjem se ne bije,
ki prazna korma mu že gnije,
ki je črvov, trhline poln.

Letati hočem pa nad burnimi valovi
v mogočni bojni ladji z družino hrabró,
pod žarnim solncem, al med severja bregovi
boril se z brezdni in pa z divjo bom grozó;
s ponosnim čelom bom sprejel udar usode,
po zemlji čudežev in smrti se podil;
na krilih pevskih dvignil iz krnice bode
polet me do nebes, ko bom radost izpil;
to srečo davno duša vneta je želela!
Zató mi dajte konja, meč mi dajte moj!
V to daljno zemljo poletim kot strela
in vržem se v krvavi boj.

Ivan Vesel.

K. S. Aksakov.

Svobodna beseda.

Ti čudo iz božjih čudés,
ti mislij svetilnik in plamen,
ti luč nam na zemljo z nebés,
človeštva zastava ti sveta!
Nevednost preganjaš in laž,
ti večno živiš, si nesmrtna,
ti vodiš k svetlobi, k pravici —
beseda svobodna!

Le duh vlast nad duhom imej!
Nič prida ni sila surova.
Resnici je sila le grob,
zavetje laži in pregrehe.
A večen boj biješ z lažjó —
boj tvoje pomlaja življenje —
krivici opasna si tí,
beseda svobodna!

Podlage oblasti nikdár
ne gradi na naroda robstvu!
kjer sužnost, tam beda, upor;
zaščita od puntov — svoboda!
Rob v puntu je hujši ko zver,
za nož on zamenja okove;
orožje svobodnih ljudij —
beseda svobodna!

Beseda, ti božji si dar!
Kdor tebe, beseda, uklepa,
ta kaže človeku pot kriv,
pot robstva mu kaže zločinski.
Za spletke, za vsako zlo kletu
imaš ti zdravilo gotovo,
o duha edini ti meč —
beseda svobodna!

A. Aškerc.

Nik. A. Nekrasov.

Materne solze.

Ko čujem o grozàh vojské,
in žrtev se našteje vsaka,
ni žal mi brata, ne žené,
ni žal mi samega junaka...

Saj žena potolaži se,
najboljši brat pozabi brata;
ne zabi ena duša le —
dokler zapro jo grobna vrata!

Sred hlimbe vse na svetu tem
in slednje podlosti proklete
solze le ene videl sem
iskrene solze, solze svete. —

To bednih majk solzé so — glej!
Ni moči pozabiti tej
sinov na bojni vbitih njivi,
kot moči ni plačočiči ivi
povzdigniti visečih vej...

Ivan Vesel.

Zločincev pesem.

Tovarši, naj zvené lopate,
zaman nam semkaj ne velé,
zaman nasul Bog rude zlate
ni v nedra matere zemljé.

Dokler jih kaj, moči le trati,
ne toži, pa ne boj se muk ;
ko Rusija pa obogati,
zahvali vestno naš se — vnuk.

O delu težkem in zamudnem
naj teče pot v potokih z nas,
naj zmrzne na telesu trudnem,
ko se počinemo za čas.

Naj žejo, grozni glad trpimo,
naj nas pretresa mraz rezak !
Saj kamen, kateri mi dobimo,
po godu vendar ji je vsak.

Ivan Vesel.

Temno življenje.

V noči po ulici grem otemneli,
vihro poslušam podnevni naj čas —
dete brezdomno, otrok osameli,
švigne pred mene tvoj bleđi obraz !

Srce tesni mi o misli otožni.
Gnala usoda te z mladih je let:
Bil je hudoben tvoj oče nadložni,
zámož si šla, a ljubila si svet.
Moža usoda ni dobrega dala:
Delal sirovo je, grdo s teboj,
vdala se nisi — prostost si poznala,
nisi na radost sešla se z menojoj...

Pomniš še dan, ko bolnik sem pregladni
spešal in ves onemogel ležeč?
V izbici najini, prazni in hladni,
sapa od dihanja se vila krožeč.
Pomniš li žalostno v žlebu šumljanje?
Kapljal je dež, bil polsvetli je mrak.
Plakal tvoj sinek je, tvoje dihanje
grelo mu roki kot vzdihljaj težak.
Vtihnili ni — dušo bi skoro predrlo
njega večanje... Nastala je noč;
dete izjokalo je in umrlo...
Reva, zaman tvoj obup je plačoč!
Trudna od glada zaspiva sanjaje
sladko in mirno pa jutrašnji dan;
krste bo kupil krčmar preklinjaje —
vštric nas položil, zagrebel grozan.

V raznih sva kotih molčeča sedela.
Bledo in slabo te zrem pred seboj;
tajna je misel pa v tebi zorela,
v srcu ti bil je bolesten se boj.

Jaz sem zadremal! Ti šla pa molčeca,
šla si v nevestni opravi mej svet,
in si za kratka prinesla hiteča
krsto otroku, očetu pa jed...
Glad sva mučilni tako utešila,
v izbi zanetila ogenjček mal,
sina oblekla in krsto zabila.
Nama li Bog ali slučaj je dal?
Nisi mi žalostno zgodbo priznala,
prašal jaz nisem zato,
tiho sva gledala se in jokala,
bil sem razdražen in jezen tako...

Kje si sedaj? Si li v revščini gladni?
Pahnil te revico hudi je boj?
Ali prešla si po poti navadni,
in je usoda igrala s teboj?
Kdo te zdaj brani? Al vsak brez izjeme
kliče te s strašnim imenom lehkó?
V meni le gibljejo kletve se neme —
tudi brez prida zamró...

Ivan Vesel.

A. M. Žemčužnikov.

Vsem kruha!

Ah, ljudstvo naše skoro vse
v očini naši je brez hleba!

»Daj kruh vsakdanji danes nam!«

Tak lačno prosi zanj iz neba.

O, dajte kruha revežem!

Najé se naj berač ga zadnji.

Nam hleba pa duševnega!

Mi tudi, bratje, smo že gladni.

Telesne siti smo jedí,

a brez duševne tečne hrane

razum naš shujša, oslabí,

brez zlatega plodú ostane.

Posreči se nam včasi pač —

hinavski dosti smo in zviti —

nelepe hibe svoje vse

z bleščečoj zlatoj penoj skriti.

Samí se radi hvalimo

pred svetom vsem še dandanašnji,

sami pred sabo klanjamo

se ko pred bogom samopašni.

Življenje vendar neki dan
resnico grenko nam odkrije;
pokaže, kaj so vredne vse
té bile naše baharije.

Kdor hvali nas, se nam laská,
o bratje, temu ní verjeti!
Duh, ki vam lakoto trpí,
on mora prej, al slej umreti...

Vsem hleba! Hleba revežem!
A nam je tudi kruha treba,
nam, ne stoječim sredi tolpa —
mi lačni dušnega smo hleba!

A. Aškerc.

Zakaj?

Odkar stoji ta svet in mi živimo tu
pod jarmom zla in zablojénja,
stremeč k resnici dal nam vsak je vek
besedo kakšno utešenja.

Malik razkrinkan že je marsikak,
a misel truditi se ni nehala;
okove zmot zdrobiti svet želí,
išoč v življenju ideala...

Zakaj doslej pa sreč, umu je
tak neprijetno pač, tako je tesno?
Zakaj se solz, krvi prelije tóliko?
Zakaj vse zbegano, tako je resno?

Najvažnejša iz tehtnih vseh besed —
kak neizprosno pač zvení ti!
Z resnice snemlje lažni nam ovoj.
Kdo more se je iznebiti?

Z a k a j : Življenje, smrt in celi svet,
vse, kar raduje nas in kar nas muči?
In če dobiš odgovor na vse to —
ki ne otvoril bi nam vrat do luči — :

Še zmerom bomo vprašali : Z a k a j ?
Vprašanje vedno to v obraz nam gleda...
In kakor blisk preseka nočni mrak,
tako v življenju sveti tá beseda...

A. Aškerc.

Sveti čas.

Čas poznam jaz svet v prirode teku večnem —
čas, ko jesen tiha, jasna dozorí.
V svetli dan vsemir veliko je svetišče,
kjer se služba božja krasna mi vrší.

Ko z dolin vam rosnih se kadila megle
dvignejo, pozdravit prvi jutra žar,
glej, povsod molitvam že se za oltarjem
zablešči oltár.

Na visokem holmu in pod skromnoj vrboj,
v logu tihem, kjer stoji pri stogu stog —
ah, povsod vse polno je oltarjev svetih,
kamorkoli potnik ozreš se okrog.
S pajčevinoj strn srebrnoj je pokrita,
njive pa v smaragdnom plašču se blešče,
svečniki drevesa so, ki z zlatoj lučjo
v hramu tem goré.

Čas neviht grmečih, čas vročine znojne —
vse to je minulo. Žal pa zemlji ní...
Vsa se poglobila v misli zdaj je mirne
in v daljavo sinjo vprla je oči.
Nebu zahvaljuje zemlja za darí se,
vé, da že seštet ji lepih dnij je broj...
Smrt se bliža hladna, a vzbudí jo zopet
vesne topli soj.

V tó svetišče večno, v hram ne narejêni,
pridite iz mest vi môlit vsi ljudjé!
Tukaj ubežišče misli je svobodni,
tu spočije vam, oddihne se srcé.
Na stežaj odprta so v svetišče vrata.
Vse široke ume, srca blaga vsa,
vsa učenja ljudska, fantazije, vere —
vabi tempelj tá.

Bog se imenuješ, o Zidar veliki!
Tebe sem v jeseni jasni, tihi vzrl.
Ti mi pred prirodoj z rokoj si očetnoj
snel z očij kopreno pa mi jih odprl...
Zdaj tvoj hram z očmí jaz bistrimi promatram,
hram, kjer stvarstvo Tvoje večno se slaví;
slišim, kak skrivnostna »aleluja« Tebi
se povsod glasí...

A. Aškerc.

Kadar razpnè mi duša krila...

Kadar razpnè mi duša krila
in smel se dvignem iz nižín,
ko nese me nevidna sila
v kraljestvo čistih visočin :

Ko žoga iz višav svobodnih
nazaj na trdi padem svet;
v življenja sponah mi usodnih
zadremlje duša grešna spet.

A. Aškerc.

A. N. Pleščejev.

V dnu duše že se meni gabi...

V dnu duše že se meni gabi
od priučenih puhlih fraz!
Besede same! A do dela
ne volje, ne moči ni v nas!

Kako mi čutimo za narod,
kako pač zanj skrbimo mi!
Za ístino mi v ogenj, v vodo —
v besedah radi gremo vsi!

Razviti logično mi znamo,
da rod propada mili naš,
da siromak ima enako
pravico kakor bogataš.

In mi učimo, da lenôba
sramôta je in nam na kvar;
zato živiš, da bi gostil se
in da bi le blebêtal mar?

In vendar kak mrzí nam borba,
kak zoprn trud je težki nam!
Kako bežimo od napora
boječe, in nič ni nas sram!

In kóliko ljudij nesrečnih
zaščíte našlo je pri nas?
Brezčutni gremo radi mimo
gorjá človeškega vsak čas.

Najljubše so nam puste fraze!
Uspavajo nas v sladki san...
Kdaj pač zavemo se, da níkdar
iz fraz ne sine spasa dan?

A. Aškerc.

Prijatelju.

Pred tabo nov sedaj in širok pot leží.
Iz srca ti želim ne glasno, tiho »srečno!«
In kakor dosihdob naj duša ti vse dni
objemlje bližnjega, resnico ljubo večno!

In ko boš bojeval ti z zlom svoj boj uporni,
blag dušnih bojni prah naj ne pokrije ti!
Ljubezni, vere naj svetilnik životvorni,
življenja val peneči ne zalije ti!

Ponosno, brez strahú pot strmi svoj ubiraj
noseč v dnu duše ideal mi čisti svoj!
Trpečim solze z lica mi otiraj,
in dvigni ga, kdor pade pred teboj!

Ko zgine čila moč iz tvojega telesa,
porečeš: »Lep ostavil sem za sabo sled.«
Lahko počakaš, kadar pride hip slovesa —
in srečen boš, saj druge sreče nima svet.

A. Aškerc.

J. V. Žadovskaja.

Biser najsvetlejši
morsko krije dno;
dozoreva misel
sveta v duše dnu.
Burja mora priti
in vihar — na dan
biser se prikaže
solnčnočist, svetel.
Dušo pa potresti
silen mora čut —
misel zaiskrí se
vznesena iž nje.

A. Aškerc.

Ni razsival mi laskavih fraz...

Ni razsival mi laskavih fraz,
ni pohvala mu bila medena;
ali v duši živí še sedaj
mi beseda njegova iskrena.

In po svoje vam ljubil je on,
ali ljubil globoko, goreče!
In življenja ni smatral nikdar
le za šalo, dar glupe nam sreče.

Pač predsodke on grajal je rad,
tuja bila pa njemu je zloba ;
mož-beseda je bil, poštenjak
in prijatelj ti veren do groba.

Dasi često so ranili ga
neuspehi, sovragi, dvojenja,
vendar z nadoj je svetoj umrl,
da napoči nam čas obnovljenja.

In da človek spozna naposled,
da je hodil po stezi lokavi,
in spozna mu krivico sré
pa povrne spet k sreči se pravi...

Fraz ni laskavih tratil nikdár,
ni pohvala mu bila medena,
ali v duši živi še sedaj
mi beseda njegova iskrena.

A. Aškerc.

N. D. Hvoščinskaja

(V. Krestovskij.)

Kazak.

Ob deblu hrastovem prislonjen stal je sam,
zavit v svoj raševi kaftan in gledal tam,
kako je sveži veter žito gugal, zibal,
po njivi klasje zlato božal, pripogibal.
In klasje, listje — vse je tajno šepetalo,
vznemirjeno po jarkih suhих tam se stlalo.
In gledal pisane jesenske je cvetove,
kak delali po polju lahne so valove.
Tam videl vrh goré je, dalja je sinjéla
in pod oblaki step temnela je, hladnela...

Tam stal je in svobodno je pred sebe zrl
in v travo in v cvetlice je očí uprl.
Bos stal na travniku je ko iz tal izrasel,
kraj ceste konj njegovih par se mu je pasel.
No on ni mislil nanje. Gledal je v daljavo,
tja, kjer obzor nebó poljublja plavo.
In mislil je otroško sanjajoč:
Tam drugo je življenje, volja, radost, moč.
In ni svoboda samo v gluhi stepi tó,
če veter piše, konji iskri se pasó...

A. Aškere.

I. S. Nikitin.

Plug.

Ti plug ti, naš si očka ti,
ti v uboštvu našem pomočnik si nam,
ti reditelj, hranitelj dobri nam,
vekovečni ti tolažnik si nam!

Po tvoji, o plug naš, milosti
gumna z žitom mi napolnjujemo,
pa so siti i dobri in zlobni vsi, —
in po poljih preproge občudujemo.

Pa še nihče ne spomni tebe se!...
Kaj molčiš ti skromnik, ne govoriš?
Ni li v slavo veliko ves trud ti tvoj?
Sebi samemu ti tako majhen se zdiš?

Roka kmečka krepka in žuljava
za železne te rame po dnevi drži,
ko zapade pa solnčece za goró,
nad teboj tam brezzvezdna noč bedí.

Tam na vzvratih zelena travica,
tam se divji na vetru ziblje pelín —
ko te gledam, o plug, usoda tvoja
mi prihaja prezirana v spomin.

Oj, kdo pač te, plug, si izmislil je,
ki le k delu ti večnemu rabljen si?
Hraniš mlade in stare nam, očka, ti —
sam pa revež zapuščen, pozabljen si!

A. Aškerc.

Jutro.

Zvezde gasnejo nočne. Oblaki žaré.
Bela megla po lokah razpliva se.
Po zrcalnih vodàh, in kjer gozdi šumé,
zarje luč že rudeča razliva se.

Dremlje trstje še rahlo. Vse okrog še molčí.
Jedva vidi še ozka stezica se.
Pa zadeneš se v grm — in v obraz razškropí
in razbrizgne srebrna rosíca se.

Pa zapihne piš — vodo na mig vzvaloví,
divje race vzletele so, skrile se.
Daleč, daleč od nékod tam zvonček zvoní,
bajte ribiške že so vzbudile se.

Sneli sake z drogóv, vesla k čolnom nesó.
In čimbolj žarí vzhod, razgoreva se.
Solnce čakajo ptice in pesmi pojó.
Gozd molčí in stoji in usmeva se.

Solnce vstalo je že, dviga zlati svoj ščit,
prenočišče za morjem zapustilo je;
in poljano in log in vršiče rakit
z žarki zlatimi, glej že oblilo je.

Gre orač s plugom, gre pa si poje gredoč...
Kaj li mladca srcé zbolelo si?
Ne žaluj, duša moja! Idi, tuga ti proč!
Zdravo, solnce in jutro veselo ti!

A. Aškerc.

M. L. Mihajlov.

Večer soparen bo, črni oblaki...

Večer soparen bo, črni oblaki... ko nas zagrebó.
Blisk bode švigal, šumela bo reka, dobrava
ječala bolnó.
Noč bo viharna in neobuzdani in jaki
z gromom in ognjem in dežjem borili se bodo
oblaki.
A nad gomilami našimi radosten dan oznanjaje
mavrico jutro razpne pod nebesom od kraja
do kraja.

A. Aškerc.

Poslanica studentom iz ječe.

Krepko vse bi vas v objetje,
bratje moji, rad prižel;
rad vse nade, vsa prokletja
z vami bi delil vesel!

Ali slepa, zlobna sila
loči mene zdaj od vas;
v snežne zámete pahnila
v hlad me je in mrak in mraz.

No v prognanstvo svoje kleto
vero vzamem jaz s seboj —
v mladež našo vero sveto
in pa up najlepši svoj.

V temni čakal bodem ječi,
dokler svit se porodí...
Željo tó mi le šepeči,
moli duša sred nočí!

Vspešna bodi borba vaša,
zmaga naj osreči vas!
Naj izogne vas se čaša,
ki sedaj otravlja nas!

A. Aškerc.

V. S. Kuročkin.

Premišljevanje.

Hud sem jaz danes prvič vam,
hud, ker premalo — zlobe imam.

Nimam té zlobe, katera se smelo
sama iz srca spreminja v delo.

Ni je té zlosti, sovražnice fraz,
zlosti té svete, ki dviga nas.

V meni le revna in majhna je zloba,
ki ne dovaja niti do groba;

zloba s kateroj ti šestdeset let
lahko učakaš, brez velikih bed

lahko umrješ... A tvoja bo smrt
vsled dolgega časa — vzemi jo črt!

A. Aškerc.

D. D. Minajev.

Večna nevesta.

Neumrjoča, mlada ko priroda,
ko nevesta zlata je svoboda.

Svet prečesto že jo ljubil je
in ko ženin tih jo snubil je.

In slavil zaroko ž njoj je često
svet in jo nazival svojo je nevesto.

In oba pričakovala že sta roka,
ko ja zveže v večno vez poroka.

In koprena že prozračna, bela
s čela boginji skrivnostno je visela.

Ko poročni venec pa uzrla je,
v hipu pobledela in zamrla je.

Snela je kopreno čisto z glave
pa ušla v neznane je daljave.

Često pride še na svet kraljica,
a ponosna je svoboda ko devica.

Nepristopna, večno čista, stroga
svetá ne mara ona za soproga.

A. Aškerc.

Smeh.

Ti vselej pravičen sodnik
in strašen za vse brez različja —
pošteni smeh, živ provodnik
napredka, ljubezni, veličja!

Ko dete odkrit se mi zdiš,
ko mati ljubeča nas blažiš;
modrosti nas v šali učiš,
obupance nežno tolažiš.

Zdaj tečeš ko vrelec v žlebéh
in v vis ko fontan se mi dvigaš,
ko grom pa grmiš zdaj, ti smeh,
ko blisk nam nad glavami švigaš.

In daleč jek tvoj kar namah
črez vsa se razlegne nebesa —
a kdor je pozabil na strah,
smeh takemu dušo pretresa!

In često ti britke solzé,
bol občno prerad zatajuješ;
krinko deneš šaljivo na sé,
kot Pavliha po svetu potuješ...

Stremljenje ti k vzorom vsegdár,
goreče v človeštva grud liješ
in s hidrož lažij in prevár
boj s kopjem jeklenim ti biješ.

Misel dramiš zaspano vek ves,
mrak preganjaš iz sveta nezdravi:
Plesal David pred skrinjoj je res —
ali kralj je bil, prerok on pravi!

A. Aškerc.

N. A. Dobroljubov.

Glej, prijatelj, jaz umiram ...

Glej, prijatelj, jaz umiram,
ker sem pôšten bil pravičen;
pa zato me vsak po smrti
čislal bo rojak resničen.

Glej, prijatelj, jaz umiram,
s svetim mirom v duši čisti...
Blagoslavljam te, o hodi,
tudi ti po stezi isti!

A. Aškerc.

Moč govora.

Moralist on zlatoust je,
o beračih govori
in z besedo preiskrenoj
jim pomoči nas uči...

O življenju je govoril
in pokaj nas vstvaril Bog;
grozno grajal nam razkošno
je razvajenost otrok...

Tak mu tekla je beseda,
tak govoril je lepó,
da vsi bili poslušalci
jedno samo so uhó...

In odgnali beračici
izpod okna brž so dve,
ki sta motit prišli govor
in upit za — vbogajmé.

A. Aškerc.

Omuljevskij (I. V. Fedorov.)

Moja domovina.

Ako potuješ, popotnik,
s svrho visoko in blago,
ah, ti obišči še mojo
tam domovino predrago!

Tam skoz snegove, mrazove
čudne ti slišal boš zvuke;
srečal ljudi boš, ki grozne
muke trpijo in muke...

Stókanja pa ne boš slišal,
vzdihí so tuje jim brige...
Videl le ljudstvo boš v sponah,
videl ljudi in verige!

A. Aškerc.

Iz »Sibirskih motivov«.

Tam, kjer leží moj rojstni kraj,
rožljajo spone vekomaj...
Poznam ta zvok iz mladih dnij,
šel mi je v dušo in v kostí —
nesrečnih žal mi je ljudij.

In venomer, od dne do dne
verige mi v uhó zvené...
In v nočni čas in v tihi čas
le o verigah sanjam jaz,
tá v sanjah slišim strašni glas.

Še danes čutim ga ubog
v ušesih tá bolestni zvok...
In kadar pride do ušes
ta zvok iz dalje mi tak vmes —
vstrepečem in se stresem ves.

In zdí se zvok mi tá vsekđár
ko kládíva na krsto vđar...
Muk in izgnanstva ti moj kraj!
Utíhne skoro zvok tá naj —
o Bog pravični, prosim, daj!

A. P. Barykova.

Pesem párijev.

Kaj nam to mar, če v jasnosinje gor nebó
visoko od daritev vaših dim kadí se!

Če po poljanah rože pisane cvetó,
če Gange svete voda k morju tam valí se,
oploja zemljo širno naokrog gredoč,
in če zlatí plodove solnea čudna moč?!

Po pašnikih se črede naše ne pasó,
medú dišečega roj čbel nam ne nabira.
Ko znojni žarki nam naš sužnji tilnik žgó,
vir žeji strašni kje pač nam izvira?
Tam, kjer goved ne mara sama piti več,
tam naš studenec je, gnil, blaten in smrdeč.

Kje polja nam ležé, kjer vzrasel naš bi riž?
Pšenice naše zlate kje valove
veselo ziblje nam poletni vroči piš?
Kje klasje nam zorí, ki da nam hrane nove?
Stebliča ni za nas, ni trave nima log,
ne bilke nima svet za nas nikjer okrog.

Imajo v gozdu jame svoje vse zverí;
in tica najde v senci drevja ubežišče,
kjer gnezdo sebi in mladičem si zgradí,
da vsi imeli v njem bi mirno zavetišče...
Kje pa zagleda otrok Párijev ta božji svet?
Od zibeli do groba je brez doma in proklet...

Ko mrak večerni pade črez ravàn in log
in že s čarobnim plaščem svojim svet odene,
prižene slone svoje Padiál si v svoj ostrog,
in Sudra pevajoč se v tihi hram zaklene...
Obema tečni je večerni pir gotov —
kje najde Párija svoj gostoljubni krov?

In ko pokriva zemljo črna, tiha noč
in s tajnimi odganja skrbno ženstvo znaki
od hiš in od ljudij duhove zlobne proč,
in ko vse živo spava že v globokem mraki:
Kje Párija pa nájde prenočišče si?
In kje ležišče siromak poišče si?

Ko pride smrt, topí družina se v solzàh,
vrší nad mrtvecem zdaj žrec obred ločitve;
v grmado vliva balzam na človeški prah,
in dušo spremljajo pogrebne v raj molitve
z veseloj nadoj, da vstajenja pride čas...
A nam vstajenja ní, in ni bogov za nas!

A. Aškerc.

A. N. Apuhtin.

Vojaška pesem o Sebastopolu.

Ne veselo vam pesem zapojem sedaj,
ne mogočno o naši pobedi,
ki so peli jo kdaj v Borodinu na glas,
pri Očakovu peli jo dedi.

Jaz zapojem, kako ves naš južni so kraj
tam oblaki prahú zakadili,
kak sovragi nebrojni stopili z brodóv,
pa so prišli in nas pobedili.

In takó pobedili, da niso nič več
s čelom silili k nam drzovitim,
in da s kislim obrazom popihali jo
in odkurili z nosom pobitim.

Jaz zapojem, kako je šel v boj bogatin
in zapustil grad svoj in palače,
in kakó je tam kmet svojo ženko objel,
šel na vraga iz kočé domače.

Jaz zapojem, kak rasel junaški je boj,
kak so naši se tam bojevali,
kak so vedeli vsi, da umirat gredó,
kak so sveto umirati znali!

Kak mladenke so naše vojakom šle streč
in otirat tam smrtno jim srago;
kak za vsak domovine tam košček s krvjó
nam poplašal sovražnik je drago.

In granate so pokale... Plamen in dim...
In molčé in pa težko stokaje
so gradili redute visoke za bran
in okope iz tal na vse kraje...

In ednajst vam je mesecev trajal ta boj,
in ednajst vam je mesecev celih
čudotvorna trdnjava zaščiščala dom
in armado sinov naših smelih!

Pa, četudi vesela ni pesem le-tá,
ki sem pel jo o naši pobedi,
peli otcí so jo v Borodinu nekđaj,
pri Očakovu peli jo dedi.

A. Aškerc.

Bratom - vojakom.

Že svita se... Bol mi presega vso moč,
zaspati ni dala mi burna ta noč.

Črez reke in gore in stepne dolí
vas iščejo, bratje, zdaj moje očí.

Kaj z vami?... Pretresata dež in pa mraz
pod revnim šatorom v daljavi zdaj vas?

Al stočete v ranah? Ujeti ste zdaj?
Al padli ste v boju za rojstni svoj kraj?

Življenje ušlo je iz vaših teles?
Utihnili vi ste na veke zares?

O Bože!... Črteča iz dna se srcá
pred tabo stojita tam taborja dva.

In Kristusa kličejo tu na pomoč —
tam Allaha, mu se do tal klanjajoč.

In v tvojem imenu, nebes gospodar,
tam trudi se puška, top, meč in handžár...

Zahtevaš, o sveti, edini ti Bog,
krvavih mar žrtev od svojih otrok?

Nevoljni pokaži svoj borecem obraz,
povej jim, kak velik svet tvoj je, na glas!

In plamen ljubezni spet bratovske tí
ugasli jim v prsih sovražnih užgij!

A. Aškerc.

V. S. Lihačev.

Otrokom.

Rad gledam vselej jaz otroke igrajoče
ko jim oči žarijo jasne ko nebó;
rad gledam njih obrazke sveže in cvetoče,
rad slišim njihov glas, ki čist je, ko srebró.

In gledam jih in mislim in želim goreče:
Le rastite in um vaš naj se prebudí,
naj znanost vam močí predrami mlade speče,
in duh vaš mislij novih naj nam porodí!

Življenje pa pokaže naj vam svetlo cesto
skoz mrak malenkostnih, vsakdanjih sitnostij;
naj voljo okrepi vam ter na pravo mesto
uzida vas v osnovo trdne bitnosti!

A srca níkdar naj vam ne izpremené se —
svet stalen je in misel krasna je takó —
ko biserji naj čista večno vam blesté se
in mlada v prsih vaših srca naj bijó!

A. Aškerc.

I. Z. Surikov.

Gorjé.

Pismo je dobil od vnuka
ded Fedot té dni;
vnuč v predilniški fábriki
v Piterju *) živí.

Kaj li piše v pismu belem
vnuč mu mladi ta?
Dedek pisma ne umeje,
čitati ne zna!

Pa je stopil ded iz hiše,
sedel je na prag;
da kdo pismo mu prebere,
čaka siromak.

Solnce spavat že se spravlja,
s paše gre goved.
Tam prihaja, ki zna brati —
glej, pastirja, ded!

Deček bos in v srajčki beli
gre posred vasí.
»He, ti Janez, čitaj to-le!«
Ded za njim kričí.

---

*) = Petrograd.

»Kaj mi piše vnuk? Glej to-le
pismo sem prejel!« —
Vzel pastir je listek v roke,
čitati začel.

Nagne ded se k dečku, sluša,
kaj vnuk piše tam...

»Ne pošiljam vam denarja,
saj ga nimam sam!

»Vem, da treba vam denarja,
da je prišel rok...

Kje ga vzeti? V bolnici, ah,
zdaj ležim ubog!

»In sam Bog vé, kdaj ozdravim!
Meni je hudó:
Prav pod desnim laktom, dedek,
zgubil sem rokó!

»Zadnjič je pri delu laket
mi razdrobil stroj...
Kak naj vam sedaj pomagam,
kruh si služim svoj?

»Kadar bolnico ostavim —
kaj čem siromak?
Brez desnice, tak pokvečen
pravi bom prosjak...«

Preveč je gorjá v tem pismu,
preveč muk in bed!
Na ves glas zaplakal britko
zdaj Fedot je ded.

Gleda deček starčka, pa mu
težko je srcé...
Dobro fant razume mladi
dedovo gorjé.

Glavo nagne in povesi
še pastir očí,
lice mu debela, svetla,
solza porosí....

A. Aškerc.

L. I. Paljmin.

Poetu.

Boj za idejo kipí po vsem sveti,
mrak nad arenoj stojí...
Bodi ti bobnar, poet moj razvneti,
bobnaj na boben in bij!

Kaj, če v sovražnem tam bobnajo tabri,
silneje kličejo v boj:
Prapor ideje le dvigaj ti hrabri
pa se sovragov ne boj!

Manjši vsak dan broj soborcev bo tvojih —
nosi pokoncu glavó!
In če imaš le peščico še svojih —
bobnaj pač samo za tó!

In če vso tvojo pobijejo četo —
bobnaj mrličem tačas!
Črta besedo jim grmi prokleta,
tople ljubezni jim glas!

In če vsi pademo tebi ob strani,
predno nam dan zazorí:
Bobnaj, poet sam, v areni ostani,
in za svoj prapor umri!

A. Aškerc.

»Hristos voskres!«

Zvonovi vúzemski pojó,
vsa srca v radosti bijó
in čist je svod nebés.
Hrib, dol in gozd zdaj vstajajo,
pomladnji god obhajajo
kličoč: »Hristós voskrés!«

No mene nič ne veselí...
Vse zvok je pustih besedij,
ki jih ponavlja svet...
Čeprav poljublja brata brat,
a v srcih Kristus tá še krat
je križan in razpet.

Ljubáv, svoboda, bratstvo — ní
vas! Ko poprej se lije kri
in solze še tekó...

»Hristos voskres!« šepečemo,
resnice, solnea nečemo,
laž ljubimo, temó.

In žalostno mi je srcé...
Kjer znanci dragi v grobih spé,
tja grem v samotni kraj.
Kak krasen si, pomladnji dan!
Pozdravljata te holm in plan,
pozdravlja brezov gaj.

Kak skromno-lep mi tu stojiš,
ti zvonček, pred menoj blestiš!
In ti škrjanček moj,
vesel slaviš velikonoč
in v zrak se dvigaš pevajoč
pod zlati solnčni soj.

Povsod odmeva vesne glas,
povsod njen čar občutim jaz...
Čuj, kaj zvočí takó?
Iz zelenečih grobnih trav
prihaja tih in mil pozdrav
mi tajno na uhó:

»Mi davno šli smo iz svetá
in davno krije zemlja tá
naš prah in naš pepel.
Nam svetil dan še, žal, ni čist,
ki ga prorokoval je Krist...
Zdaj je li že vsplamtel?

»In ti umrješ, za teboj
prijateljev pomrje roj...
Veruj pa, mine dan,
in mi se prebudimo vsi
izpod trohnobe in nočí,
resnice gledat dan!

Dotlej semena sveta sej!
O, pride vesna prej al slej,
in bratovstva čas zlat
spojí v družino jedno svet,
vsi v roke sežemo si spet —
to naša bo pomlad!

Veruj, ko dan zasvita tá,
zaori glas se iz nebá —
to rajski glas bo res...
Iz ust nam pust ne bo zvenel,
iz src globokih nam bo pel:
»Voskres Hristos, voskres!«

A. Aškerc.

Knez D. N. Certelev.

Trgovci v svetišču.

Ko Bog bil s Sinaja med bliskom, gromom
je Izraelu zakon svet svoj dal,
tedaj pred njim se klanjal v prahu narod,
imenovati pa se ga je on še bal.

In teče čas... In svečeniki Bala
v bazar so spremenili sveti hram...
No zasijala zarja spet je nova —
in Krist izgnal trgovce je od tam.

Svetišče novo je zgradil na svetu,
ki več Helenov, Judov ne pozná,
ki vse oživlja duh neumrjoči
kjer luč, ljubezen in življenje so domá.

A tudi tu imajo zlatega teleta,
priklanjajo pred njim se ko poprej,
trgujejo z imenom Tvojim... Kdaj pač
izženeš kramarje, Gospod od tam? Povej?

A. Aškerc.

Buddhova daritev.

K svetišču ljudstvo speje v gostih trumah,
ko jedva je zasvital jutra žar,
da vidi, kak zdaj prvič princ Gotama
položi žrtev na oltar.

Vsa s cvetjem je postlana bela cesta,
bramani pesmi mu pojó,
no on zamišljen stopa ž njimi,
oči mu mlade temno zró.

Povsod se svete orijo tam himne,
iskrí se demant, biser mu povsod.
In deve krasne in čarobne
Gotami hodijo naprot.

In z mladih lic jim sije sreča,
življenja poln je, krasen svet...
Na jarkem solncu se bleščijo
pri gradu grad, pri cvetu cvet...

Prispeli v hram so... Temen, hladen
pagode svod nad njim visí...
V zaduhlem, pustem polumraku
utihne vse in žrecev zbor molčí.

Pri kipu kip stoji po vsem svetišču,
malikov vrsta mrtva naokrog:
Pradžapati, iztočnik tu je stvarstva,
a tam Varuna večnosti je bog.

Tu vidiš Čandro, glej, boginjo tiho,
kraljico jasnih vseh nočij,
ki po obnebu sinjem plava
in ko srebrna krona zemlji se blešči.

In Surija, vsemirni, živi plamen,
ki greje svet, je tudi tam;
in Brama, v časov teku in prikaznij
nespremenljiv na veke sam...

Molčé na pragu množica že čaka,
kdaj princ poklekne, dar daruje svoj...
A glej, kamniti se poklonijo bogovi
pred njim, ki uk ljubezni nese svetu svoj...

A. Aškerc.

Veliki knez Konstantin

Konstantinovič.

Ne! Ne verjamem...

Ne! Ne verjamem vam, da v temno mi gomilo
življenja vse spomine vzamemo s seboj,
da smrt, kar nas bolelo tu je, veselilo,
pozabe pečat črn na vse pritisne svoj...
Oči nam ne odpró se več? Res oslepijo?
Ušesa naša tam poizgubé svoj sluh?
In kar je bilo, grobna noč navek pokrije?
Od vseh spominov loči se svobodni duh?
Pozabil, Rafael, zares na onem svetu
Sikstinske si Madone svoje sveti čar?
Šekspir, ne sanjaš več o svojem tam Hamlétu?
In »requiem« tvoj, Mozart, nič več ni ti mar?
Ne more biti to! Kar sveto je in krasno,
ločivši se z življenjem, preživimo mi!
Vse vnovič ljubimo čisteje in brezstrastno,
ko z boštvom zlijemo in se spojimo mi...

A. Aškerc.

Počiva morje...

Počiva morje... Burja divja je nehala,
ves sinji je obzor pred mano nem in tih...
Gladina morska trudna, lena je zaspala,
in komaj ziblje val še rahli vetra dih.

Počiva srce... Struna pevska zdaj miruje.
Mračí se misel in molčijo usta mi...
In vtiskov, čuvstev krog čimbolj se mi zožuje,
objemlje dušo zima hladna, pusta mi...

Nevihta priletí, pretrese neba svode,
in blisk ukreše se in grom že zagrmí...
Na dremljajoče dihne vihra vode —
in z vsemogočnoj jih oblastjo prebudí.

I meni mine čas dremôte in pokoja,
otožna duša plane mi tedaj iz sna...
Spet pesem se zaori zmagonosna moja,
in stihov vâl poteče šumen iz srcá...

A. Aškerc.

Razcvetela se višnja je že kraj gradú...

Razcvetela se višnja je že kraj gradú,
bezeg cvetje razsiplje dišeče mi...
Drevje dremlje na vrtu... Čuj, listje ko v snu
pa zaljubljeno z vetrom šepeče mi.

Tam gorijo vrhovi večernih gôr,
rudé sinje višave že jasne se...
In nagledati vesne ne more se zor,
ne ločiti od zemlje prekrasne se.

In napójen od brezjih vonjivih cvetóv
v prsi mlade mi zrak tá kar prosi se...
In napolnjena bajnih, čarobnih snov
pesem moja razlega in nosi se...

A. Aškerc.

S. J. Nadson.

Ves nisem tvoj...

Ves nisem tvoj... Ah, jaz imam
življenje svoje, sanje svoje...
Ločiti se od njih ne dam,
čeprav so mile solze tvoje.

Jaz ljubim te, in vendar ní
življenja cilj mi naslajénje;
kot prej mi v duše dnu živí
k resnice luči hrepenenje.

Ne vrača še se čolnič moj
kam v tihi prístan svoj boječe;
z globokoj megloj v grozni boj
črez morje ž njim letim peneče.

A. Aškerc.

V Nizzi.

Škoda vitkih je cipresie —
kak drevesca so ozelenela! —
kaj, deklè, k njim drobním vejam
si gugalnico pripela?

Ah, ne lomi vej dehtečih,
rajše tja gugalko deni,
kjer akacija se gosta
sklanja k oljki oprášeni.
Tam te videlo bo morje,
in če se spustiš smeleje
skoz zelene veje v solncu
se bleščeče ti zasmeye:
z belim jadrom v meglici,
z belo utvo v sivi dalji,
z belo peno, ki je legla
dol po skali na obali...

Ivan Prijatelj.

V megli.

In s trdnoj nogoj in mogočnoj
mi vstopali smo v svet nekdej;
razuma mladega kalila
nam dvojba zlobna ni tedaj.

Otročje verovali v srečo,
v pravico, znanost in ljudí,
zapreke nikdar nam nobene
ustrašilo srcé se ni.

Ljudém smo žrtvovati hteli
življenje svoje, svojo dlan;
kako goreče smo želeli,
da ne živeli bi zaman!

Verjeli smo, da blizu čas je,
ko luč povsod razlijemo,
ko misel iz okov železnih
mi rešimo, izvijemo;

ko, kakor divna luč zasine
svoboda zlata nam povsod,
poštenje, delo in pravičnost
utró po svetu svoj si pot.

Koristiti smo vsi hoteli,
to bil je poti naše cilj;
do kraja skoro smo dospeli
korakajoči iz vseh sil.

Pošteno šli smo, neprestano
in do zatona naših dni
je geslo bilo vzor nam znano:
»Naprej za luč in za ljudi!«

A. Aškerc.

Ideal.

Življenje naše ni igrača,
ki ž njim slučaj igra se glup,
ki le usoda ga obrača,
ki ga otravlja borbe strup.
Življenje — umno je stremljenje
do tja, kjer večna luč gorí,
kjer človek, krona ustvarjenja
nad svetom vzvišeno stoji.

Pod njim, sred množice kričeče
teleta zlata vam stojé ;
in mami jo zlató bleščeče,
zato k teletom rada vrè.
Za vzore krive boj se bije
poguben že od njega dnij,
okrog telet vam kri se lije,
ki vredna niso té krvi...

Spè čas... In ljudstvo z žrtveníkov
pomete sámó jih na tla ;
hotelo novih bo malikov,
častilo drugega bogá...
Le jeden sam stojí od veka,
ne vidi tolpa mu v obraz :
Malík veliki je človeka —
duševni ga obseva kras !

A. Aškerc.

O nebu večernem sem sanjal...

O nebu večernem sem sanjal,
o svetlih, bleščečih zvezdàh,
o bledo-zelenih žalujkah
in bledo-lazurnih vodàh.

Tvoj dom je bil skrit ves med bezgom,
pri oknu te našlo oko
vso v belem — in z glavico k prsim,
prekrasno, a tožno tako !

Jokala si... Solze nemirne
iz svetlih se kradle očí,
in plakale rože večerne,
in plakal je slavec ko ti.

Na zemljo ti kánila solza,
in vkral se ti vzdih iz srca —
iz trave tam vstala kresnica,
in pala je zvezda z neba.

Aleksandrov.

Kot beli prt...

Kot beli prt pokrivajo te krog in krog snegovi
in hladno spiš —, saj skriva marmor te leden...
In rodnih smrek par — kadar noč je nad
grobovi —

šumi in sanja tam bogzna kak sen.

A jaz — krog mene borb vse polno spet in šuma,
kipí in vabi me življenje spet na pot,
a proč je, proč: močí ni, ne poguma,
in bridka misel spremlja me povesod.

Ah, takrat, ko te močil sem s solzami,
in klical te in stal ves strt sem nad tebó...

A ti — nevzdramna, tiha, s hladnimi rokami,
odzvala nisi se na klic, ne na solzó,
odtakrat vem kaj smrt!... Iz črk prej le beseda
ko grom udarila mi je v srcé
in — ni življenja! To le laž in beda,
in vse je smrt, kar tu je vrh zemljé.

Moj duh je moten, motna moja domišljija
in radosti ne vidi več, ne bôli, ne strásti,
minolost vsega se in smrt ovija,
iz lic in črt vseh v me strmí...

Že v grobu zrem ljudi in srca njih brezčuvstna,
kadila dim in krsto, vence okrog nje...
Zbledelo čelo je — umolknila so ustna,
o večnosti in strahu pa še govore. —

In skrivni glas šepeče mi trenotek slednji:
»Neumnež, kaj trpiš in ljubiš še ljudi!
Ti norec smešni, ti pomilovanja vredni,
za skrb, za bol, ki tak otročje ti plamtí!
Okamenì, umrì... brezvspešnih sil ne trati,
naj lije kri se, vlada knuta in trinog,
gomila vse pozabi in pobrati,
to smoter naš in to — ves zemlje krog...«

Aleksandrov.

Ko nas objemlje mrak...

Ko nas objemlje mrak z nevidnimi rokami,
in tiho seda noč na sinji prestol svoj
ko milijoni zvezd prižgo se nad gorami,
neviden govorim tačas s teboj.

Razvnet je govor tvoj, tolažbe poln, brezimen,
in ti učiš me, kaj ljubezen je in kaj je bog
in spev zaljubljen — himno iz vseh himen —
izlil bi v jezik svoj ubog!

A slab je glas, preslab za čuvstva je ognjena
in pesem moja tiha je, beseda brez moči;
in solze vro — in muka in zavest bremena
soglasje stiha mi kalí.

Aleksandrov.

V gaju zelenem ...

V gaju zelenem nad svetlo vodó
dviga in vije se dim pod nebó,
proč iz šotorá nad grmi hiti,
tiho dviguje se, tiho gubi.

Jasna to polnoč, tih svod je neba,
vzbuja se vesna, po jugu veslá;
vzbuja se, laska, v življenje budí,
boža in vabi in poje v temí.

Čul sem to pesem, in to je iz nje:
»Vtihnite vzdihí, vsahnite solzé,
s kupo, bakhantka, spet plovem na svet,
a okrog čela mi venec pripet!...«

Aleksandrov.

Naprej!

Naprej! Bolesti svoje zabi,
nevihte strašne se ne boj!
Bojuj se! Saj v daljavi vabi
sred teme nočne zarje soj!

Pri delu roke močne suči,
up spremljaj jasni te vse dni!
V imeni znanosti in luči
svetilo častno dvigaj tí!
Naj sramotijo te s prezrenjem
in svoj brezmiselni ukor
naj v tebe meče z ozobljenjem
sodeči hitro glupcev zbor!...
Naprej! Pogumno se odpravljaj,
pogumno hodi svojo pot
in z grudjo hrabroj ti ustavlja,
življenja burjam se povsod!
Ti búdi speče v snéh globokih,
a padlim roke podajàj!
Besedo ístine visoke
med svet ko živo luč metàj!

A. Aškerc.

Moja muza je mrtva...

Moja muza je mrtva... Ah, dolgo, žal, ni
mi ozárjala mojih samotnih dnij...
Cvet osul se je moj in dogôrel žar vroč,
in ko temna gomila objemlje me noč...
Ah, izmučil me je in utrudil me boj,
in zdravilnih zvokóv iščem v srcu zamán...
Poteptán, strt dišeči ves venec je moj,
in brez pesmij borim se, molčeč, solzàn...

V dneh minulih pa kóliko tajn in čudés
v moji sobici tu izvršilo se je!
Če le čèm — in iz kúpole svetle nebes
morje žarkov nad mano razlilo se je...
Širi plan pred menój se srebrnih vodâ,
in blesté kolonade razkošnih vrtóv,
dviga vrsta v azúr se zobatih vrhóv
in pa snežni grebeni granitnih gorâ...
A sedaj sem jaz sam... Ah, kak pusto, temný
gleda prazni moj kot pač sedaj mi v očí!
In ko črna me sova, odurna takó
noč viharna na oknu s perutjo plaší...
Razleteli gradovi se v dim mi temán,
veličastne so gore razsule se v prah...
Vse razjedeno srce od muk je in ran,
in očí mi zdaj plavajo v svetlih solzâh...
Moja muza je mrtva!... Ah, dolgo, žal, ni
mi ozárjala mojih samotnih dnij...
Cvet osul se je moj in dogôrel žar vroč...
In ko temna gomila objemlje me noč.

A. Aškerc.

Ne govorite mi: Umrl je ...

Ne govorite mi: Umrl je — on živí!
Naj je oltar razbit — plamen naprej gorí.
Naj cvet je poteptan — on vedno še diší.
Naj harpa je razbita — še akord ihtí.

Ivan Prijatelj.

S. G. Frug.

Legenda o čaši.

Povej mi, je res li, o mati,
kar dedek mi naš govori,
da čaša velika v nebesih
pred božjim prestolom stoji?
In z vsakoj nesrečoj, ki kdaj nas zadene
od rok brezobzirnih ljudij,
v to čašo veliko da solza tam kane
iz božjih sočutnih očíj?

A kadar s solzami ta čaša se sveta
napolni do vrha čez veke in leta,
Mesija se nam porodí,
on, ki se v molitvah prepeva mu slava,
on, ki ga naš narod težko pričakava
od njega že dnij?...

»Da, sinko moj dragi, resnica je sveta!« —
Mi mamica reče nató...

Umolknil sem bil in natihem premišljal,
pa vprašal spet naglo sem jo:

»In kdaj pač, o mati, o kdaj pač s solzami
napolni že časa se tá?

Nemara vse solze se v njej posušijo
in morda je čaša brez dna?...

In polne krotkosti in polne milôbe,
nedolžnosti polne, mladostne svetlôbe
očí sem jaz v mater uprl.

No mati z glavój je povešenoj stala,
tako ji je solza v očeh trepetala,
kot v démant bi svetel bil zrl.

In padla ji solza na glavo je moja,
mi čelo zmočila je...

O Bog, daj, da v čašo nebeško pač tudi
ta solza kanila je!

A. Aškerc.

Basen.

Skoz hosto je s sekirami obložen
voz vlekel se počasi in ječeč.

Igralo solnce je na svetlem jeklu
ob ostrih se rezéh lomeč, bleščeč.

Ko slišale so zvok sekir sovražnih,
namah tam breze mlade vstrepetale so,
sluteče smrt se bližajočo strašno
so zašumele in se zbale so.

No stara smreka, modra, mahovita,
pod sabo brezam mladim govori:

»Pokaj bojite se, trepečete ko deca,
če tam-le mrtvo jeklo zdaj zvení?

Čeprav nas mnogo so podrle že sekire,
sovražnic se ne bojte do tedaj,
dokler pač vé samé lesá ne daste
sekiram za ročaj!...

A. Aškerc.

N. M. Minskij (Vilenkin.)

Naše gorjé.

Ne v plašču sijajnem in dragem
ne iskrega vranca jezdé
po naši megleni deželi
sprehaja se naše gorjé.

Peš, mračno zroč tja pred sebój,
s povešenoj težkoj glavój —

tako nadaljuje svoj pot
bol ruska otožna povsod.

Neznan ji prokletstev vihár,
na glas ne bahá se nikdár,

če huda tiščí jo nezgoda.

Stidljivega hčerka naróda

stidljiva je sáma, boječa,

čemerna, no tiho trpeča,

križ nosi svoj težki molčeča...

Le tam, kjer gozd ruski šumi,

vzdih slišiš njen sredi nočí,

tam včasi natihem se joče.

In Muza domača v svoj hram,

v svoj sveti shranjuje jih nam

té solze pekoče in vroče...

A. Aškerc.

V vasi.

Spet vidim te, skrivnostni kmečki rod,
ki radi nate mislimo goreče...

Življenje tvoje polno je nezdod,
igó še zmerom revščine moreče
ti vlačiš, porogljiv zdaj, resen zdaj,
otročje vere, pameti si ko nekđaj...

Življenja se, ne smrti ne bojiš ti,
in v senci križa tiho tu živiš ti.

Ti ko uganka strašna vstajaš pred menoj,
zlovešča ko prikazen v stepi si za suše.

Kdo boljši je? Ti? Jaz?... Pod skorjoj tihoj toj
kdo mogel videti pač v dno bi tvoje duše?

Kak jaz v prepad bi tá se potopil?

In kak njegove tajne bi odkril?

Kaj čitam, kadar zrem v pokorne té oči ti?

ko morje si temán — so morske i moči ti?

Gonili često so iz sna te v divji boj...

In zgrabil meč si, šel — kam? Sám pač nisi
slutil.

A v bitvi je premagani sovražnik tvoj
tresoč se grozno tvojo moč tedaj občutil.

Ko lev brezstrašen vselej plen si priboril,
ko zajec plašen molčal, ko se je delil...

Oj, kdó si pravzaprav? Junak velikodušen?

Al v boj sposoben konj, ki biču je poslušen?

A. Aškerc.

Ljubezen in meč.

Béžala pred mečem krutim
je ljubezen veke cele,
a srečavala ga, naj je
šla v vasí, al mesta bela.

In Bogá ljubezen prosi:
»Bog pravični! Šla bi rada —
ti pokaži pot mi pravo —
kjer sovražni meč ne vlada...«

Reče Bog ji: »Ah, na svetu
najti takšnega ni kraja!
Ako hočeš morebiti —
ti otvorim vrata raja!«

In ljubezen šla je z zemlje
in v nebesa je vzletela.
Več ne vidi zemlje... Zvezda
le pri zvezdi je gorela.

Čuj, tam daleč pesmi rajske
angelji pojó krilati!
Tam na vzhodu pa šatori
prikazujejo se zlati.

Vhod je ko ognjeno morje,
kerub straži ga visoki...
In gorje, gorjé! Ta kerub
svetel meč drží ji v roki...

Ko zagleda meč ljubezen,
vsa je v srcu vstrepetala...
V raj hotela ni vstopiti,
ni na svet odpotovala...

Šla je dalje po vsemiru;
kraja, kjer ni meča, išče,
dosihdob okrog še roma —
kdaj pač najde zavetišče?

A. Aškerc.

Zgodovinarju.

Ko študiral si države,
upošteval si, kar biva:
Zemlja, klima in pa znanost —
kak to na razvoj vse vpliva.

Le na jeden faktor važni
v zgodovini si pozabil!
Ljudstev gluposti, žal, v knjigi
svoji nisi uporabil.

A. Aškerc.

Moja vera.

Veren nékdaj bil sem deček,
sveta bila mi beseda,
da je Bog pastir nebeški,
mi pa smo njegova — čreda.

Žal, v nebeškega »pastirja«
več verjeti ní mi možno...
Da ljudjé pa res so — čreda,
to verujem še pobožno.

A. Aškerc.

Pred zarjoj.

»Bliža se jutro, ali še je noč.«
(Izaja XXI., 12.)

Ne vznemirjaj, prijatelj se moj,
če ovija nas mračni ovoj
in če zvezda za zvezdoj tam gasne;
če je mesec se skrila za goró
in če polje nam megla krijó:
Mrak pred vzhodom to zarje je jasne...

In ne boj se, neskušeni brat,
če iz lukenj za gadom gre gad,
da bi zemlji igrali vladarje!
Če ostavil pajk temni je kraj,
če je v luži predramil se zmaj:
To pač gadje bojijo se — zarje.

Ne žaluj, če sred črne noči
kakor mrtvo vse ljudstvo ti spi!
Če v tišini od kakega kraja
oglasí se glup »kikiriki«,
ali zlobni zalajajo psi:
To je san predno zarja izhaja!

A. Aškerc.

P. Jakobovič - Meljšin

(Ramšev.)

Sam trpi!...

Sam trpi ti in nosi mi
sam upravičena mučenja!
In ko berač ne prosi mi
nikjer pogleda sožaljenja!
Obupa sled globoko skrij,
in če žaluješ, zápri vrata,
in v tihi noči solze lij,
če je zgubljena sreča zlata!

Sam trpi!... Pri ljudéh nikdár,
le v tebi tvoje je spasénje:
Le v tebi sije nade žar
in pa ponosno potrpljenje.
A če je čas napočil tvoj,
in upi tvoji so prežiti —
No, kaj je? Umri ko heroj,
razbij kozarec neizpiti!

A. Aškerc.

Sokrat.

Med svojimi učenci je
na smrt obsojen sedel Sokrat,
in čašo otrovano mirno
izpiti je pripravljen bil.

Tedaj jokaje je pred starca
tja stopil mladi Arhelaj,
kolena mu objel in rekel:
»O, ne umiraj še nikár!

Prepozno ni še... Konji blizu...
In stražo sem podkupil jaz...«
No sin veliki Sofroniskov
grajaje mu odgovorí:

»Meč nosil nekdam sem vojaški —
in nisem hraber bil svoj čas?
Poglej lasé ti sive moje
poglej ti stari moj obraz!

Ko zdaj bi smrti se ustrašil,
iz boja zadnjega ušel:
Povej, ne rekel lahko vsak bi,
da malodušen sem slepár?

In kóga ste potem ljubili?
Kdo vam dajal je lep izgled?
To bil njegov bi slavni duh,
ki smrt preziral kdaj je sámó!...

Če pa pogumen sem sedaj —
veš, da iskren moj nauk bil je;
a črt moj in ljubezen moja
slavil bo pozni še unuk.

Bedak! In to naj jaz prodam
za kratka dva al tri trenutke!?!...«
Prišel za čašo je in otrov
izpil je strašni brez strahú.

A. Aškerc.

Opevati bi znal...

Opevati bi znal
jaz tuđi solnea blesk,
srebrni lune rog,
valóv dremotni plesk.
I jaz bi kakor vi
že našel sklad, slog svoj;
nič slabši nego vaš
pač venec bi bil moj.
No jaz uvidel sem —
že davno vidim, žal! —:
nesrečen moj je dom,
osramljen ideal.
Ko san izginil je
vseh nadej mojih raj...
Ni tak ko vaš stih moj —
zakaj pač, veste zdaj?

A. Aškerc.

Konstantin M. Fofanov.

Ženska.

To ti ni ženska, ki svoje prelesti,
svojo lepoto ponuja na cesti,
mladež ki k orgijam šumnim zavaja,
in ki poljube vsem svoje prodaja.
To ti ni ženska, prijatelj, zares!
Takšna ni angelj iz srečnih nebés,
hči je to démona zlobnega, slepega,
nič ni v njej blagega, nič ni v njej lepega.

Ženska je božja stvar, je Magdalena,
ki nekdanj h Kristu je prišla iskrena,
gledala v njega z očmi je ljubečimi,
brisala noge z lasmi mu dišečimi.
Ženska — odblesk je to solnca nam majskega,
žarek to zlat nad gomiloj trohnenja je;
ženska — to senca domovja je rajskega,
ženska je sreča, ljubezen, življenje je.

A. Aškerc.

Miruje v srcu trepetanje...

Miruje v srcu trepetanje,
in brezuspešna bol molči;
od neba tajno šepetanje,
tišina z bližnjih polj dehti.

Prikazni čudne se vrstijo,
hitijo v vonjih me objet,
in blišč in sveto melodijo
poraja višnji njih polet.

Zdaj srečen sem... A kdo pové mi —
za hip, za dalj? — Pa kaj mi mar!
Pogledi božji zro v srce mi
ko v temno okno solnea žar.

Ivan Prijatelj.

Mladost.

Mladost ti uboga, mladost oj brezdomna ti!
Mladost ti šumeča, mladost oj preskromna ti!
Naj spev ti posvetim ta svoj!
Zdaj žaluješ, s solzami oblita si,
zdaj raduješ se, s cvetjem ovita si;
resnica z ljubeznijo gre za teboj.

Mladost ti kipeča, mladost neskrbeča ti!
Mladost, zlati maj, vila brzoleteča ti!
Srcé ti prepeva, srcé ti gorí.
Kar ti koli zaslišiš, na vse ti odgovor daš,
in prepiraš se z burjoj, potrpljenja pa ne poznaš
večno navdušena, večno ječiš.
In ponosno naprej, ko boginja potuješ ti
po kolenih ne plaziš se in ne robuješ ti.
In če pogineš, smrt tvoja je boj!
In v nesreči o nadejah snivaš ti,
in v okovih se z venci pokrivaš ti...
Tebi slavo spev poje ta moj!

A. Aškerc.

Triumfator.

S trofejami ovenčan, z znaki zmag,
voj slavni vračal se je v rojstni kraj svoj mili.
Pripravili so mu sprejem domá predrag,
na pot rojaki rož so mu gredoč trosili.

No žalostno je zrl na slavnost krasno vso,
po pestri množici upiral nem očí je;
ni zmenil se, kak himne mu pojó,
ni slišal, kak mu ljudstvo »slava« vpije.

On iskal je prijateljev iz prošlih dnij,
no ni jih več nikjer v tej pestri gneči.
Minulo vse je... A tovarišev več ni —
pokopal sam jih včeraj v bitvi je besneči.

A. Aškerc.

Kaj ne: vesel sem...

Kaj ne: vesel sem. Iz očij mi sije sreča...
S prijatelji pirujem, hej!
No duša moja, ta molči ko temna ječa —
potrgane so strune v njej.

In vidiš, šalim se... Poteze sladke, mile
okoli ust mi riše smeh...
Tako, ah, včasih je razlit okrog gomile
veselja čas v pomladnjih dneh.

A. Aškerc.

Bajan.

Bajan zapel je himn prirodi,
zato pa v step je bil prognan.
Tembolj je materi - prirodi
z vsem srcem bednik bil udan.

O čemer duša žalovala
mu, on o tem je pel pred njoj:
In reka teči je nehala,
prekinil slavec spev je svoj.

O bratstvu peval in ljubavi
Bajan je prerok dan na dan;
poslušal gozd ga je v dobravi,
poslušala ga tiha plan.

Nebó nad njim blestí se jasno,
a zarja glavo mu zlatí,
in jek mu ploska tisočglasno —
tako resnično govori.

A. Aškerc.

Kresna noč.

Kresna noč, kakšna tvoja je moč!
V tebi čuda čarobna se svitajo
in zelí se lečilne razevitajo...
O ti sveta, preroška ti noč!

Bajke rosni šepeče si gaj...
In rusalke se v jezero kopat gredó,
rojenice usodo ljudém povedó,
hostni mož se prikaže sedaj...

Dremlje praprot... Tam daleč hité
in oblaki tam biserni plavajo...
Nocoj prsi nam več ne vzdihavajo,
tako lahko je, mirno sreé!

Srce veruje v tajni zaklad.
Zakopan on vam v zemlji domači leží,
v zemlji ruski... Vi iskat ga pojdite vsi
in kopat, bodi star ali mlad!

Oj, zaklad ta bil skrit je za vas,
zapečaten bil celo stoletje,
glupcem on je predan bil v prokletje. —
Vi zdaj najdete v pravi ga čas.

—————
A. Aškerc.

Bel labud po morju plaval...

Bel labud po morju plaval —
vzel življenje mu je strel;
bujno cvel je cvet dišeči,
a vihar je cvetko zmel.

Ko svetlík sijala luna
v zvezdnem mraku je višin;
skrili so nebó oblaki
v svet je dahnil kralj temín.

Kaj biló je v srcu sreče,
smele svobode in sanj!
Pa prišla je starka skušnja
in jih vse odnesla v stran...

—————
Ivan Prijatelj.

Sonet.

Device jasnih, angeljskih očij!
O vas sem sanjal vse noči pomladi;
ko duša moja v zlatih sanj nasladi
še spala mlade, svete je noči.

V snu videl sem vesel dekliški roj
v zadolju rož, ki hodi sreča vanje,
ko še ljubezen čuva sladke sanje
in varuje zamišljeni pokoj.

Lažniv bil sen... Mračí se z vseh strani
in ure dvomov dušo so napale;
življenje mi kot luč v temì brlí.

A vedno še kot blesk iz divne dalje
device jasnih, angeljskih očij
se sanjate mi kot ste se sanjale...

Ivan Prijatelj.

V pomladnjo noč...

V pomladnjo noč kraljevič mlad se je šetal
in v roki ž njim dekle kraljevo.
Gromadile smele se skale na desno,
šumelo je morje na levo.

Pa sta si prisegala sladko ljubezen —
za njiju vse nove obljube —
ponosna ljubezni, ponosna mladosti
pritiskala sta si poljube.

In mračno molčale so skale mahnate,
šumelo je morje srdito:
»Vse to sem že slišalo bogve kedaj že,
vsegà že do grla sem sito!«

Ljubečih šepet in trpečih mrmranje,
strast, nade, željé, hrepenenja
so stihí samó v vekovečni poemi,
v poemi božanski stvarjenja...«

Temnilo se morje... Smejál se mladenič,
smejalo se dekle kraljevo...

Temnile so smeje so skale na desno,
šumelo je morje na levo.

Ivan Prijatelj.

D. S. Merežkovskij.

Sejavec.

Dan se svita nad gorami,
v dalji zarja se belí.
Njiva izorana včeraj
vsa po vlagi še diší.

Glej, sejavec tam koraka
po ogonu golorok.
Kakor v hramu božjem tiho
vse je v jutru krog in krog.

V svetem strahu ko pred tajnoj,
čaka njive plodna plan;
on pa z mirnoj rokoj siplje
seme mi na vsako stran.

Vse junake, ki kdaj šli so
vam po smrt v krvavi boj,
s stvarjajočoj rokoj svojoj
pobedí sejavec moj.

Tiho, tiho pada v zemljo —
komaj sliši ga uhó —
ki vzbudí življenje novo,
zrnje plodonosno tó.

Mine vse in svet pozabi
grom orožja, jok in stok,
a na veke bo se slišal
ta skrivnostni, tihi zvok...

In življenja in svobode
daje ta sejavec več
z rokoj svojoj, nego kraljev
vseh na svetu svetli meč!

In kdor dela in se trudi,
zemlja mati ga redí,
žetev zlatega mu žita
iz mrtvih zrn mu porodí.

In iz smrti klije novo
nam življenje — dar nebés...
Molite in pa verujte:
To je čudo vseh čudés!

A. Aškerc.

Berač.

Kadar vidim v licih muko
in berača srečam tam,
v dlan iztegnjeno drobiža
mu za vbogajmé rad dam.

In za trumoj ljudstva pestroj
pospešim korak jaz svoj,
kakor sram bi zdaj me bilo,
v tla ti gledam pred seboj ...
Ti proseč zaman si klical,
brat moj, Kristovo imé:
Srce moje, to je hladno,
usta moja pa molčé ...
Z žalostjo breznadno dal sem
in z neveroj mali dar,
in z nebratskoj, trdoj rokoj
podelil kopejk ti par ...
Srdil bi se in vznemirjal!
Ti pa pred menoj stojiš
križáš se, me blagoslávliš
in zahvalo govoriš.
Grdo res je — a nikogar
mi ne ljubi več srcé ...
To je strašno, mene sram je
i za sebe in za té!

A. Aškerc.

Vest.

Poet, pri nogah tvojih gnete se ko morje
sestradan ljud, ki godrnjá, grozí;
na tvojo dver gorjé boječe trka blede
in revščine prikazen gleda ti v očí.

A ti... iznežen ves, bolán in prenasičen
zaprl pred vpitjem, krikom vrata si srcá ;
zaživel komaj si, življenja že bojiš se,
z zaprtimi očmí bežiš izmed sveta.
Nad knjigami bedel si, plakal si nad sabo,
brez dela o junaštvih mislil dan si mnog ;
z bolestjo bahal rad si se s svetovnoj bridkoj,
brežčutno slušal ponesrečencev pa stok.
Ko dete si igral z umetnostjo se, z vedojo,
v prijetni sobici o lakoti si pel ;
in dolgčas si preganjal si z razvratom glupim
ter ves čas kakor tat hleb tuj brezskrbno jel.
O istini si kričal, vanjo nisi véril,
z lepote čuvstvom koketóval ves čas svoj —
ko v ogledalu koketuje glumec sam s seboj —
kesanja solze lil si, lagal, licemeril !

Kaj tí pač svetu še povedati imaš ?
Kdo briga se za bol še nično tvojo ?
Tvoj brezkoristni stih, glumaška to je laž...
Razbij jo rajši liro nepotrebno svojo...
Z ljudmí trpeti nisi htel, ni se boriti,
odgovora prosili so zaman te že ljudjé...
kakó si upaš še, brezumec, pač nositi
poeta sveto ti imé ?

A. Aškerc.

Pesem ob nevihti.

Ptica s svojih kril otresa
kaplje toplega dežjá...
Slišiš, kak grmé nebesa
in nevihta kak divjá?
Veter z drevja mi otresa
kaplje svetlega dežjá...

Srce naše veselí se,
kadar čuje glas gromóv...
Hej, v Olimpu pir vrší se
na zabavo vseh bogóv!...
In svoboda porodí se
le iz tréskanja gromóv...

Ah, življenja, ah življenja!...
Sreče ní in boli ní...
Kdaj pač mir tá mrtvi jénja?
Daj nevihte, Bog, nam, tí!...
Burje, burje in življenja,
solz daj duši moji tí!...

A. Aškerc.

K. N. Ljdov.

Spinoza.

»Nec ridere, nec lacrimari,
sed intelligere!«

SPINOZA.

Mračí se dan, ponočna megla
ko pajčevina je prepregla
vse mesto. Pust je Amsterdam
ko velikanski božji hram,
kadar odšli ljudjé so vsi...
Nebó ko kupola visí
nad njim in sinje se bleščí...

S terase nizke v temni vrt,
v globoke misli ves uprt,
mož stopa mlad... Povsod dišé
že hiacinte. Čuj, šumé,
topoli tajno tam v aleji,
skrivnost šepeče veja veji.
Mladenič dalje, dalje v mrak
svoj pospešuje tja korak.
Pri vratih noga se upira
mu. On otožen se ozira...
In kakor zvezda dogorí,
ugasne, ko se zor rodí,
tak njemu sveto čuvstvo gasne,
bledijo v sreú slike jasne...

Božanstvo sólo v dnu sreá
z oltarja padlo je na tla,
oltar razbilo, pogubilo
minulost mu, s temój se zlilo...
Kako, ljubezen, nas očaraš!
Kako nas mamiš in nas — varaš!
Pred čém, ah, je priklanjal glavo?
In čému pel je svojo slavo?...
No, vzišel uma je že žar,
utihnil v sreú je vihár...
O, da! Razum njegov krepák
razžene mislij tožnih mrak.
In luč ljubezni té mameče
ugasne, ko se zaleskeče
vesela zarja na vsegdár;
tako ko zvezda dogorí,
ugasne, ko se porodí
izza gorâ jutranji žar...

Poslednjikrat se je ozrl
na dom, na vrt očí uprl,
kjer toliko je ur bil sladkih
prebil z Olimpijoj*) v dneh kratkih...
Kako sta se navduševala,
sanjarila in modrovala!
kako latinski stih zvenél
iz njenih ust je in ji pel!

---

*) Olimpija je bila hči nekega zdravnika. Bila je izobražena krasotica. Spinoza je zahajal v njeno hišo in se učil od nje — latinskega jezika. Zaljubil se je bil v njo in jo hotel vzeti za ženo, ali neki bogataš mu jo je odvedel pred oltar...

In kadar zrl ji je v okó,
da gleda, menil je, v nebó...

In mislil je, snoval načrte
in čaral rajske si je vrte...

Ponočí, predno je zasnival,
prijateljico jo nazival...

In dalje, dalje divni san
je pletel svoj... In neki dan
jo svojo zval je že nevesto,
družico za življenja često...

Peneče sreče pa bokal
je neizpit iz rok mu pal...

Trgovec bogat, mož neslan,
nališpan gizdalin krasán,
pred nože, kakor Zevs z nebá,
nasul ji cel je dež zlatá...

In ona, ko Danaja mlada
sramôtni dar nerada-rada
je vzela — dar nebeški tá!
Ah, za zlató se je prodala!...

Na dušo žalost mu je pala...
In česar ni razumel prej —
to vse mu jasno je poslej!...

Slaboten mladič svoje dni
prestopil on bil njen je prag.
Sedaj je mož in poln močí,
misleč borilec, duh smel, jak!...

Pogled obrnil je od sten,
kjer, kakor v grob je zdaj kamnén
mladost pokôpal svojo rosno...

In dalje stopal je ponosno,

ko od duhov nevidnih gnan,
ozdravljen od vseh srčnih ran...

In misel mu skozi glavo šine,
ko blisk razsveti nočne tmine :

»Kaj temu treba žalovati
in kaj jeziti se, ječati,
kaj treba tistemu trpeti,
kdor moč imá, vse — razumeti!?
In k tlom povetil on je svoj pogled
in — vse razumel je, odpustil tebi, svet!

A. Aškerc.

V. L. Vjeličko.

Gruzinska balada.

Car Vahtáng, mladi car, daleč dnes od družin
hitre srne lovi sredi gorskih dolin,
brez bojazni tam jaše in skače...
Zarezgeče mu vran, plah odskoči na stran...
Ozre car se Vahtang, — glej, na trati neznan
vznak pastir leži reven in plače.

»Čemu jočeš mi, drug?« — »Gospodar o ti moj,
imel konja sem jaz — a baš davi, o joj!
zli ukrali so meni ga tati!
Sila krepko sem spal...« »Ko kdaj pojdeš spet leč«
de mu car »še glavó kdo ukrade ti s pleč!
No, potiplji, stoji še na vrati?»

Oh, lenuh!« — »Nikar me ne kregaj, nikar!
Rajši konja ti daj meni novega, car!
Jaz povrnem svoj čas ti pošteno!
Kri proliti jaz znam iz ljubezni za te, —
pa pospati ni greh, zaupaje na te,
da ti stražiš dom uro vsaj eno.«

Razsmeji se Vahtang: »Ti junak, fant si moj!
Dam ti konja!... Sam v grad pridi ponj za
menoj!«

In domov car odjaše k družini.

A si misli gredé: »Ta pastir ima prav:
Mesto klatim da sredi se gor in dobrav,
mar bi skrbel za srečo očini!...«

A. Aškerc.

Odkritosrčni paša.

Na pojedini paša Damaški
pobahá se napol pijan:
V pašaliku mojem, gospoda,
vsak razbojnik je meni znan!

»Ko bi hotel, vse vkup pri tej priči
jaz obesit dal bi lahko!« —

»»Kaj pa čakaš?!«« kriče vanj tovarši,
vsi začudeni v pašo zro.

A paša se smeje... Za trebuh
on drži se, stari lisjak —:

»Vi nemara mislite bratei,
da sem jaz, da sem jaz — bedak?«

»I, pokaj bi lovil vse ob jednem?
Ko pa več po sto in stokrat
jaz od vsakega tička posebej,
dobro vem, da dobím nagrad!«

A. Aškerc.

Težka zadača.

Šejh, potomec Mohameda,
v Meki svetec je največji;
česar on od Allah prosi,
njemu je lahko doseči.

Pa priromata vam k šejhu
dva vaščana, dva soseda,
kmet in pa lončar. Molitve
prosita oba seveda.

Reče prvi: »Starec sveti!
Dežja mi izprosi z neba!
Sicer setev posuši se,
sicer revež bom brez hleba!«

A lončar jokaje pravi:
»Meni dežja ne — le solnca!
Sicer jaz ne posušim ti
niti jednega si lonca!« ...

Ta trenutek modri starec
ni bil baš razsvetljen v glavi.
»Idita mi, bratca, v miru!« —
Šejh prositeljema pravi.

»Vsakega iz vaju Allah
rad ima, verujta! Nego
zarad vaju jaz z molitvoj
spravil res bi ga v — zadrego!«

Tat.

Šum, zmešnjava na majdani!
Noži, meči se bliščé...
»Tat!« kričeč beže ljudje —
»držite ga musulmani!«

Jednemu iz orožarjev
handžar je ukraden drag;
skril se zviti tat je vrag
sred mravljinjaka sejmarjev.

Zlil kar s tolpoj se je tesno
kakor val z valovi tam...
Vsi kričé. Starosta sam
hodi važno in pa resno,

kakor čaplja sred močvira
sluša, bistro se ozira...
Zdaj — zavpije: »Ta je tat!«
Zgrabi nekoga za vrat.

Brž priskočijo beriči...
Izpod plašča že je pal
handžar, ki ga tat ukral;
žlahtni kamen rog mu diči.

Glasno se starosta smeje:
»Najbolj sumen se mi zdi,
kdor iz vseh najbolj kriči —
ta je kričal črez vse meje!«

Šah Nuširvan.

Pred šaha modrega, Hozroja Nuširvana —
pravičen bil in blag je slavljen svoje dni —
vezir velikega njegovega divana
pristopi ves vesel, tako mu govori:

»Čestitam ti, o luč na krasnem našem vstoku,
namestnik svetemu na zemlji si preroku!
Oh, radost razvedri ti čelo carsko naj:
Prinesel vest prijetno rob ti tvoj je zdaj!

»Ubit je v boju jeden tvojih zlih vragov!«
Tako je rekel... čakal, da ga šah objame,
da konja podarí mu, vísok da naslov,
al prstan zlat v nagrado mu si s prsta sname.

Drugače bilo je! Prijetna ni mu bila,
ni šaha blagega ta vest razveselila...
»Kako, vezir, tí meniš, to me veseli,
če moj sovražnik mrtev v krvi tam leží?!

Sramuj, prijatelj, mislij takšnih se, sramuj!
Kaj naju pa nemara smrt ne vrže v jamo?!
Ne, če umrl sovrag je, tega se raduj,
raduj se, če umrlo bi sovraštvo samo!«

A. Aškerc.

Ahmet na minaretu.

»Dvajset let živim na svetu« —
Ahmet sam pri sebi djal —
»pa nikdar še nisem stal
tam-le gor na minaretu!«

In popel se je Ahmèt
gor na vitki minarét.

Ko na dlani zdaj leží mu
mesto. Tam bazar je znan...
Temnih vidi red platán...
Kónj, ljudij vse mrgolí mu.

Kaka čudna visočina!
Jedva vidni ljud, živina...

»Dvajset let živim na svetu,
šele dnes pa vidim, vem,
kaj, oh, jaz dosegel sem
tu stojé na minaretu!«

»Vsi ljudjé vi pod menoj —
kak ste majhni, nični, oj!«

V dalji deca se igrali
pa ugibali, dejali:

»Tam na minaretu, i!
glejte, kdo li tam čepí?«

Sklenil kup otrok takó:

»Ej, kak vrabec bode to!«

Slepec.

Bil slep je rojen. V temi tekli so mu dnevi.
Ni pôznal ne krasôt, ne radostij sveta;
Ne morja sinjega in snežnih ne vršin,
ne z rosoj jutranjoj obrizganih dolin
z dišečimi, razkošnimi vrtovi.
V nebeški kupoli, obokani med nami,
ni videl roja zvezd, ne solnea videl ni;
ni videl zemskih zvezd — krasotkinjih očij.

No v mečti svoji on izmučeni in strastni
ustvaril celi svet si velik je, prekrasen;
on videl je bedé podobe divnih sanj.
In blagovonj cvetov in tihi plesk valov,
najmanjši slabi zvok, za druge vse neslišen,
on slišal sam ga je, razumel v togi svoji.
In z občutljivoj in izmučenoj dušoj
ugibal slepec je prirode mirni tok;
z vsem bitjem svojem čutil je: nekje tam gor
na nebu dalekem je luči vse izvor;
trepêtal je, kedar neodvračljiv in žgoč
vanj vpiral se, poljubljal ga je solnčni žar...
In roke k nebu razprostiral je proseč,
da grenke bi usode se usmnilo;
za solzój solza tekla revežu vse dni
po licu bledem je iz mrtvih mu očij...

A včasi v duši mu rodile so se nade,
da kdaj zasvita dan — zaprte pa oči
razkrije nekova mu roka vsemogočna!

Izgine mrak tedaj, nemoč, otožnost britka,
mučenja dolgega razpadejo okovi;
pokaže svet se ves čarobni mu in novi, —
in on, blodivši v temi že od mladih let
zagleda luč, zagleda beli svet!

No dan za dnem mineval je po redu starem.
In solnce vstajalo ko prej je za goró
in rože dihale dišave so čarobne.

Svetloba, raj okrog — a v srcu pekel, mrak!
In izgubivši up, otrpel nem je slepec.
Trpljenja truden čakal zdaj je le še dne,
ko sama smrt neznosno vzame mu gorjé...

No neki dan v njegovi vasi počí glas:
Pojavil prerok se je čudotvornik neki!
Od vzhoda prišel je — pripoveduje ljudstvo, —
od sinjih rek in od ledníkov dalekih
ta stari mož. Orlóv pogled njegov
pronikne prê na dno človečjega srca;
ko dete je krotak, ozdravlja vse bolezni;
besede mu iz ust teko ko olje sladko
nesoče dušam mir... Novica raste, raste
ko v gori snežni plaz, ko morje ob prilivu...
In gledat čudo v dalji s svojimi očmi
za trumoj ljudstva truma se vali.

Ko vest zasliši to, ves zatrepeče slepec;
ko ptička srce v prsih mu poskoči živo:
»On bi ozdravil me? Življenje dal mi novo?
Oh, nekaj govori mi, slutim, čutim — da!
Le k njemu, k njemu brž! Čimprej naprej!«
In šel je, šel navdušen, skoro da brezumen,
v neznani kraj naprej za trumoj šumnoj slepec.

Že sedemkrat bleščala noč je v démantih,
že sedemkrat vzbudila zarja zemljo spečo —
trpin tipaje romal že je težko, težko,
oprijemaje se šel dalje iz vseh sil...
Kaj trud! Saj srce vleče ga, mu kaže cilj!

Končan je pot. Glej tam na holmu strmem
z bliščečim čelom je in v oblačilu belem
mu stal častiti mož, a krog in krog po trati
poslušale so trume ga molčeče pestre...
Tako bagrene zarje vzhod slovesni, krasni
na okomig pričara vskresni pir prirode:
Zrealu modremu podobne spijo vode,
utihnila je v rosah gosta senca vej;
le slavec, pevcev kralj, pozdravlja zarjo sveto,
svetilo božje to, veliko in ponosno,
ki tam izza gora prisije zmagonosno...

Umolkne prerok. Ljudstvo pa od vseh strani
šumeče gnete se in sili bliže k njemu,
da prah poljubi nog in plašča konec prašni
spasitelju, zdravniku, nadej srčnih viru...
Tako poljublja včasi burni morski val
pribrežno skalo, ko zaljubljen v njo na moč
pritisnjen od valov valečih se za njim.
Skoz ljudstva gosto steno slepec ves izmučen
zaman je silil se prodreti sam k preroku,
a nihče ni trpina tja dovesti htel.
Da, takšni so ljudje! Suh hleba bodi košček,
veselje zemsko li, nebá dar neminljiv li —
vsak hoče vse za se in le za sebe vse,
v brezumju pozabivši bratov svojih drugih.

Bogu ljudje vsi jedna ljuba so družina,
zakladi zemski vsem jednaka imovina...

A ko mu, glej, iz bližnjih ni pomagal nihče,
sam prerok njega je ugledal v dalji v duhu.

In karajoč majaje z glavoj sivoj on
veli: »Ti plačeš slušajoča govor moj,
o množica brezumna, slepa in sebična!
Ne svetlih blag ljubezni hočeš ti zares —
ti čakaš čudes iz nebes!

Ne vidiš svojega izmučenega brata?!

Ne on, ti slepa si pogreznivša se v zmotah!

Vi vsi ste prišli k meni — k njemu grem jaz sam!«

Umaknila se tolpa — k nogam pa preroka
pal slepec je tresoč se in — od sreče joka.

In prerok govori in blagoslavlja slepeca:

»O vstani, vzdigni se, sin moj! Moč dal mi Bog,
da rešim muk te tvojih grozних in nadlog.

Ozdravim te — in s prosvetljenim okom
zagledaš zemlje pir, na nebu pa visokem
redi nešteti zvezd in čudni zarje blesk!

No pomni: čuvaj se, na solnce mi ne glej!

To sme le orel sam, višav lazurnih potnik!

Le prerok upa se jedin, nebes izbranik,
pogledati resnici, tajnam bitja v lice!...

A vdrugič rešiti ne mogel bi te jaz,

če ti, sin teme zemske, upal bi se kdaj

pogledati z očmi na luč nebeško gori:

V temó brezupno padeš ti na večni čas!

Zapomni si, kar rekel sem ti zdaj-le jaz!« —

Oči se slepčevih, dotakne s prstom prerok —
in s krikom radosti trpin zadržča ves:
O čudo! on prozrl, zagledal je v ta mig
zdravnika svojega božanski, blagi lik
in lice množice pretresene, boječe.
In v daljo zdaj uprl pogled je tja v neznano
in žejen vse čim prej zagledati je htel:
vso zemljo, vse ljudi — objeti celi svet!
In glej, zagledale zamaknjene oči
srebrnih rek so tam posred dolin zelenih;
in videl je goré v nebo se vspenjajoče,
tu gruče vitkih palm in pa gozdove temne
in stolpe mestne tod in kočé vaške tam,
in morja zibkega sinjéla tam je plan
zlivaje čudno z nebom samim se v daljavi.
Nad morjem jadra so ko čajke se belela
v kopreni sivi se megleni izgubljae,
ko sanje mladih dnij, v daljavi brez sledu...
A neba jasni svod sijal je nad glavoj,
podile lastovk tam so jate se vesele
in orli letali so v kolobarjih smelih.
In kakor snežnobebe, glej, ovac je čreda
nevidni gonil tam pastir jih, veter nagli,
po stepi modri, širni mu oblake. —
A solnce je po njih sijalo in sijalo
in z žarki kraje jim pozlačevalo...

Neodoljiva neka in neznana moč
prozrevšega je vlekla slepca k solncu gor.
In pozabivši vse, kar rekel mu je prerok,
uzreti strastno hotel božje je oko
v svečani, zlato svetli kroni na nebesih!

No, čim uprl pogled je vanjo svoj predrzni —
v brezumne mu oči prodro ognjeni žarki
ko meči angeljev nešteti ostri, svetli! —
Uničen jaden je, oslepljen bil na mah,
nesreče groza vsa zadela ga je z viška!
Vskrik nečlovečji še trenutek strašni ta —
in ko podkóšen on se zgrudil je na tla.

A. Aškerc.

A. F. Ivanov - klasik.

Ljubezni čiste ne poznamo...

Ljubezni čiste ne poznamo.
Prijateljstva razdrši vez
gubimo dni in pa teptamo
vsa sveta čuvstva v blatno grez.

In bojazljivi v dnevní zlobi
se z vragi pomirjujemo,
v plesnivi, gnili mi puščobi
samí s seboj trgujemo.

Željám poštenih se naporov
le cinično mi smejemo;
mladostnih svojih svetlih vzorov
zdaj modri ne umejemo.

Nečesa čakamo... Kaj to je?...
Nič duhu našemu ni mar.
Bol tajna srce naše gloje
in ni veselo nam nikdár.

Le kadar sred noči molčeče
se v spanje pogrezujemo,
nekdanje nadeje bleščeče
še v sanjah objokujemo.

A. Aškerc.

Fjodor K. Sologub.

Strastíj pozemeljskih valovi...

Strastíj pozemeljskih valovi
se nižajo...

Zaprì očí! Glej, cilji tvoji
se bližajo.

Umiri se, ne bom te varal,
ko greš odtod;
samo iz zemeljske ti ječe
pokažem pot.

Tja v sveti kraj, tja v kraj skrivnostni
ti greš — domú,
kjer vžival mir si pred življenjem
v Gospodnjem snu;

tja, kjer umira strast in zloba
in kes in jok, —
izpolnivši svarilne misli
počiva Bog.

In vsplaval boš ko dim kadilni
v njegov pokoj,
prhneti pustil boš v gomili
pepel, prah svoj.

Ivan Prijatelj.

Liho.

Kdo zasmeljal se kraj mene je spet tako tiho?
Liho*) je to enooko in divje to Liho!
Liho me spremlja že davno, o že od zibéli!
Liho je stalo pri meni kraj krstne kopéli.
Liho me spremlja povsod kakor tenja,
Liho položi me tudi v gomilo!
Liho, ti strašni sovražnik ljubezni, življenja --
kdo pač ti dal je to silo?

Liho pritiska se k meni, šepeče mi tiho:
»Jaz sem preganjano in pa nesrečno sem Liho!
Kje pač, povej mi ti, mirna je hišica moja?
Vsakdo sovraži me in mi ne daje pokoja!
Ah, ti edini prijazen si človek z menoj.
Vzore imaš in trpljenje ti svoje...
Vidiš, zato pa prijatelj jaz veren sem tvoj,
nekak odmev, kaj ne, duše sem tvoje?

A. Aškerc.

Vijolice so mi se osolzile ...

Vijolice so mi se osolzile,
s solzami se oči ti orosile.

*) »Liho« je ruskemu ljudstvu posebljeno zlo.

Pihljá črez rože vetrič mi rudeče,
smehljaj na ustnih tvojih mi trepeče.

Smehljaj in solze, bol, tvoj sladki smeh —
vse utonilo je v pomladnjih dneh.

A. Aškerc.

K. D. Baljmont.

Iskre.

Kadar kaplje dežja rahle
padajo na zemljo žejno,
vse razrastejo se setve
po zelenih, bujnih njivah.
Kadar iskre svetle misli
v dušo padajo globoko,
po srcá skroviščih tajnih
mlada vzklijejo tam čuvstva.

A. Aškerc.

Poseben kras naš svet pozna...

Poseben kras naš svet pozná.
Lepota ni bogov Heláde
in ni ljubezen to srcá,
gôr niso težke to grmade,
ne mislim morja vodopade,
in žensk lepôta ni mi tá...
To drug na svetu kras je čist:
ljubezni, boli, odrečenja,
kras prostovoljnega trpljenja —
za nas zazpeti to je Krist.

A. Aškerc.

Prerojenje.

Tam v daljni Mehiki, v predelih Arizone
so našli v rudnikih okameneli les;
v ugaslem kraterju to čudo staro tone,
o dneh preteklih govori molčé nam dnes.

Nevidni geniji so vzdignili zaves:
Bleščeče glej safire in ahate, halcedone!
Pod solncem tropiškim cvetoče Arizone
iz groba je stoletij vstal ta čudni les.

Pokrila ga je bila tolsta plast pepela,
ko zemlja stresla bila se in se je vnela
v osrčju svojem, v svojih vseh sklepéh...

Čas mine... Ogenj je ugasnil v gore sredi...
Podjarmili deželo pa ljudjé so bleđi —
in démanti iskré se ko v nekdanjih dneh

A. Aškerc.

Stidljivost nema krasna se nam zdí...

Stidljivost nema krasna se nam zdí
ko roža, ki se čisto še razvila ni.
Deviške lune lik srebrnojasen
nam mil se vidi, ljub in krasen.

A svet ves drug še kras imá:
To duše kras vam je ljubeče!
Pred žarom té čarobne sreče
in polbožanskega vam sná
stidljivost le kot bled spomin gorí,
ko otemnela luna le brlí
pred solncem, ki nam zmagonosno plamení.

A. Aškerc.

Na jugu.

Izpod severnega neba jaz na južni šel sem kraj,
tja, kjer slajši so poljubi, kjer krasneje cvete gaj.

Htel pozabiti na smrt sem in ubiti bol sem hotel,
in zato brezskrbno v daljo mi neznano sem
odspel...

A zakaj na jugu vidim metež snežni se vijoč?
Kaj o jelkah, blede luni, smrekah sanjam vsako
noč?

Ah, zakaj na jugu toplem, kjer je mislim prost
polet,
rad bi gledal reke naše ukovane v trdi led?

Nisem vedel jaz popreje, kdor je mehkega srcá,
v kraje tuje naj ne hodi, on ostane naj domá.

Da je lepša bol domača, milša — nisem vedel jaz,
nego tujih krajev čari, nego dalje cvetni kras.

S solznimi očmi otožen se oziram tod povsod —
z juga lepega na sever že nastopam svojo pot.

Ko jetnik, ki se privadil ječi temni, siromak,
oddaljum se od solnca, vračam v zimo se in
mrak.

A. Aškerc.

Knez E. E. Uhtomskij.

Iztok.

Iztok!... Svetinj ti zarja, ki po svetu siješ!
Šumé tod reke v jasnih mi nočéh...
Ob reki sveti peva Ind goreče himne
in pred božanstvom svojim mi klečí na tleh.

Stoletij burni val, ki narode odnaša,
pred brezdnom zla, nočí — tu on stoji, molčí...
Krasote divne lik in blaženstva, svobode,
iz večnosti tu vstaja in bledí, beží...

Po poti prišel k tebi sam sem jaz slučajni,
gomil sem tvojih mir prerušiti se bal...
Premagal si me ti z mogočnoj tajnoj svojoj,
in fantazije krila duši moji dal...

Ko gledam sveti mir in ponos tvoj, pred mano
očine moje stari vstaja čas častit;
in ko prikazen bajna mi je domovina,
ki dviga me in ki obseva jo čarobni svit.

A. Aškerc.

A. M. Fedorov.

Mati.

Sklonila mati mlada glavo je nad zibel
kjer sinček ji v naročju angelja je spal.
Zamišljena je gledala na dete. Zunaj
vihar za voglom zimski žvižgal je, divjal.
Ta črni mrak jo strašil je ko san bolnika
in dal ji ni zaspati... Mraz tam s trdoj je rokój
po oknu risal črte ji fantastno zvite —
odgovor mar na njena vprašanja nocej?

In govorila mati sama je polglasno:

»O Bog pravični: kje pač tisti je oltar,
na katerem sin moj ti v bodočem kdaj življenju
daróval duše svoje bo dostojni, slavni dar?

Povej mi: kje je, kje? In vse življenje svoje
žrtvujem rada zanj, da bi prvenec moj
pogumno hodil tja po poti do gomile
sred množice vsakdanje kakor vojskovej.

Povej mi samo — kjé?...

In zdaj pogled preskrbni
tja v kot se v polumrak je materi uprl,
kjer dogorevala je luč svetilke tihe,
kjer strog obraz je s slike neki nanjo zrl.

To bil je sveti lik Spasitelja na križu...
In zdelo se ji je sred tihe té noči,
da lik, osvetljen od plamenčka, ji šepče:
»O mati, tak oltar — na Golgati stoji!«

A. Aškerc.

Majska noč.

Kakšna noč, tiha noč! Luna blede gorí...
Preko rosnih poljan mladi plavajo sni;
kogarkoli pa srečajo mimogredé,
opijanijo s čari nebá mu srcé...

Iz cvetóv aromat je puhteti nehál,
a ko dim je tenák topli zrak ves navdal.
Slavec v pesem je svojo vso bajno vлил moč...
Ah, od blaženstva človek umrl bi to noč!

In nocoj zemlja naša je krasna takó,
da srcé ne želí, ne stremí nam v nebó...
Roj po nebu gorečih zvezd zlatih neštet
zavidljivo na grešni ozira se svet.

A. Aškerc.

Prvi grom.

Prvi grom, grom pomladnji, pretresel je zrak;
jek od zemlje mu že je odzval se.
In za vdarom je vdar se oglasil smel, jak,
in življenja vesel zasmejal se.

Ko bog vígredi mlad in ljubezni — takó
švignil tod je v kočiji bleščeči;
mesto konj so vetrovi upreženi v njo,
špice pa so ji bliski iskreči.

In zagrmel je grom — vzbudil cvet je iz tâl,
vzbudil kámenje je v otrpnenju...
Ko bi trenil, je s strelami svetlimi vžgal
v srcih naših ljubezen k življenju.

A. Aškerc.

Ne veruj, o prijatelj, tem gorkim nočém...!

Ne veruj o prijatelj, tem gorkim nočém
tak vabečim k neznanim daljavam,
nì tem zvezdam bleščečim, tem lunskim lučém,
nì tem večno tožečim tam morskim valém,
slavčjim pesmim in rožnim dišavam!

Sence nočne plovó ko sopár nad vodój
in opajajo s sanjami čut mi;
in med pesmijo slavčjo duh dražijo moj
in v kraj zlati me siloma vabijo svoj
trepečoči nad dušoj s perutmi.

Ne veruj, ne veruj!... Mir iz duše zbeží,
če loviš fantazije mameče!
Sam ne muči srcá, dver do njega zapri:
Té noči so prevara, té slike laží;
vse to sanje so zemlje dišeče.

Nagni k njim le očarano svoje uhó —
pa začnó o nemožnem ti peti;
razvedrijo ti duh z zapeljivoj močjó,
tajne strasti bolezen ti v prsi vlijó —
in brezvestno srcé preslepé ti.

Da, prevarjen ko suženj, ko san mladih let,
ko pred burjoj val morski tam speči...
Kakor s trupom razkošni napojeni cvet,
ko pod nebom oblak, ko svit vešč brzolet
sred nočí po močvirju brleči...

Ne veruj, o prijatelj, tem gorkim nočém,
tak vabečim k neznanim daljavam,
ne tem zvezdam bleščečim, tem lunskim lučém,
ne tem večno tožečim tam sinjim valém,
slavčjim pesmim in rožnim dišavam!

A. Aškerc.

J. J. Rousseau.

Umril je? To je laž! Tá ne umrje vam,
ki slavno mu imé je shranil narod sám,
in ga v hvaležnem srcu čuva kot svetinjo;
čegaver ognjevita misel ko vihár je jak
pregnala nékdaj dvojb usodnih mrak
in v plodna polja preobrazila pustinja...

Učitelj, prerok ti! Besede tvoje glas
je grmel v Franciji ko vesne grom svoj čas,
kadar pod jarmom zla je vsa potrta bila ;
in ko kraljevi orel, ki na tleh leží,
zaman napenjala vse svoje je močí,
da ranjena razpela spet bi krila...
Kak živo pred seboj jaz vidim tá moment!
Katoličan in luteran in delavec, student —
vsi združili so se, podali si desnice
in zadušivši črt, vsi v jeden šli so hram
pa dvignili v nebó so prapor sveti tam
svobode, bratovstva, ljubezni in resnice —
ljubezni to apoteoza! Diven hip!
A tí ko ístine krvavi kip
si na obzorju temnem veličasten stal,
in kakor solnce v temni mrak sijal ;
sijal si z mislimi ko svetlih zvezd nebroj,
razsipal luč po svetu in med narod svoj.

A. Aškerc.

V. N. Ladyženskij.

Umirajoči pevec.

(V spomin pesnika Pleščejeva.)

Umira izmučen že pevec... Nocój
sré mu na smrtni pripravlja se boj.

I vihra se zimska tam joče. Takó
od sina pač mati mi jemlje slovó.

Trpeče očí ledení mu že smrt...
Pred sabo mrtvaški svoj vidi že prt.

In noč v dnu gomile — svoj sladki pokoj —
trpin zevajočo že zre pred seboj...

Čuj — pesem nekje tam zdaj pevci pojó!
Kako mu je sladka in mila takó!

Svobodneje diše zdaj trudna mu grod.
Med pesmijo lože on pojde odtod.

On sam nekdej pesem to spesnil je bil,
ljubezen v njo svojo in san svoj je vлил.

K pozabljeni sreči ga zvoki vabé...
Umirajo pevci, a pesmi živé!

Mir večni ti, ki si kdaj ljubil, poet!
Pojoč si nas brate tolažil in svet.

Na grobu ti cvetje se pač posuši,
ljubezen in pesmi — to večno živí!

A. Aškerc.

Noč in jutro.

Razprostira že noč se nad trudnoj zemljój
in pozdrav ji svoj tihi šepeče;
meseč vstal je in plava nad svetloj rekój
in igra se s šumečoj in bistroj vodój,
kakor ščit se srebrni leskeče.
Blesk večernice tam pobledel je že ves,
krasotice pa zvezde že vzhajajo
na brezbrežni obzor potemnelih nebés;
kolo svoje nad nami že rajajo.
Vse molčí naokrog. Ah, tihôtna ta noč
je očarala naše doline.
In ne sanjajo vam se v prekrasno to noč
ni azurnate jame tujine,
in tujine luč bajna se več ne bleščí
in ne mami vas morje bučeče...
Kaj da srce od radosti se ne topí,
kaj da stiska gorjé ga ščemeče?
Mar zató, ker domačega kras nebá
ironija le bridka se zdí mi
nad ubogoj vasjó, kjer je beda domá
in kjer ljudstvo, gladuje, trpí mi?

Mar zató, ker ta noč, ki se divno iskrí,
je glasove otožne vzbudila,
in zdaj srce glasovi vznemirjajo tí
in spominjajo lepših, minulih nas dnij,
proše muke, ker nam je odkrila?...
Vse prežite prevare gredó iz grobóv,
oživijo v globini zavesti:
vse poroge prijatlov, prokletja vragóv
in samotni trenutki bolesti,
in ljubezen mladostna, cvet vzorov in snóv —
poteptano na blatni je cesti!...
Oj, užgijte že žarki se jutranji sveti,
in ti rožnata zarja se skoro zasveti!

* * *

Čakam zarje. Somrak pa okrog še leží,
in še strašijo nas snovidjenja...
A na vrtu, čuj, slavčja se pesem glasí,
in molčéča poljana še v sebi tají
svit, toploto in žar probujenja...

Jutro, jutro! Zdravstvuj! Ah, vso noč sem takó
tam po poljih zamišljen pohajal...
Saj na dneve oblačne, na črno nebó
sem od nekdam lahkó se privajal...
A sedaj to-le jutro! Pomladnji ta žar!
Dušo sladka mi groza obhaja:
Kaj prenežna miloba ta srcu je mar,
da takó se težkó je privaja?
Aj, prebuja se step in vrt moj že bedí,
breze gibljejo že se brsteče;
in ko démant se rosa po rožah iskrí
kakor solze nedolžnosti, sreče...

Naj azurno sijanje, kras svetlega dné
brezobzirneje v lice vam sije!
Mi poeti opevamo svoje gorjé,
ne pa britkih trpljenj domačije...
Jaz pozdravljam te, jutro! A mrak naj beží,
ki nam misli je vklenil z okovi!
Ah, svobodna se pesem iz ječ ne glasí,
in ne zlagajo himen robovi!

A. Aškerc.

L. M. Medvjedev.

Vse bogastvo naše, vse, kar je na svetu...

Vse bogastvo naše, vse, kar je na svetu,
boj ustvaril je, sezidala je krí;
in zato pritiska svet naš težka zloba,
in zato ljubezni ní je med ljudmí.

Mesto gozd in polje, gore in doline
slišali od nekdam mečev so žvenket;
padala so carstva, padali junaki:
Tu trinog krivičen, tem borilec svet...

Zdaj se odgrnila temna je zavesa,
zgodb svetovnih hod je znan zdaj čisto nam:
Zdaj za mrak borili, zdaj pa za napredek,
za oblast so zdaj se, zdaj za ljudstvo tam.

Teče še doslej krví človeške reka,
med ljudmí sta stranki »mirnih« in »vragóv...«
In tako pač pojde svet po isti cesti —
koliko nešteti, kdo vé še, vekóv?

No v krvavi zemlji tam že klije seme,
misel tam poganja nove že kalí;
in to seme sveto nove nrave, čase
pač potomcem našim srečnim porodí.

Pihljá črez rože vetrič mi rudeče,
smehlaj na ustnih tvojih mi trepeče.

Smehlaj in solze, bol, tvoj sladki smeh —
vse utonilo je v pomladnjih dneh.

A. Aškerc.

K. D. Baljmont.

Iskre.

Kadar kaplje dežja rahle
padajo na zemljo žejno,
vse razrastejo se setve
po zelenih, bujnih njivah.
Kadar iskre svetle misli
v dušo padajo globoko,
po srcá skroviščih tajnih
mlada vzklijejo tam čuvstva.

_____

A. Aškerc.

Poseben kras naš svet pozna...

Poseben kras naš svet pozná.
Lepota ni bogov Heláde
in ni ljubezen to srcá,
gôr niso težke to grmade,
ne mislim morja vodopade,
in žensk lepôta ni mi tá...
To drug na svetu kras je čist:
ljubezni, boli, odrečenja,
kras prostovoljnega trpljenja —
za nas zazpeti to je Krist.

_____

A. Aškerc.

Prerojenje.

Tam v daljni Mehiki, v predelih Arizone
so našli v rudnikih okameneli les;
v ugaslem kraterju to čudo staro tone,
o dneh preteklih govori molče nam dnes.

Nevidni geniji so vzdignili zaves:
Bleščeče glej safire in ahate, halcedone!
Pod solncem tropiškim cvetoče Arizone
iz groba je stoletij vstal ta čudni les.

Pokrila ga je bila tolsta plast pepela,
ko zemlja stresla bila se in se je vnela
v osrčju svojem, v svojih vseh sklepéh...

Čas mine... Ogenj je ugasnil v gore sredi...
Podjarmili deželo pa ljudje so bleđi —
in dčmanti iskré se ko v nekdanjih dneh

A. Aškerc.

Stidljivost nema krasna se nam zdí...

Stidljivost nema krasna se nam zdí
ko roža, ki se čisto še razvila ni.
Deviške lune lik srebrnojasen
nam mil se vidi, ljub in krasen.

A svet ves drug še kras imá :
To duše kras vam je ljubeče!
Pred žarom té čarobne sreče
in polbožanskega vam sná
stidljivost le kot bled spomin gorí,
ko otemnela luna le brlí
pred solncem, ki nam zmagonosno plamení.

A. Aškerc.

Na jugu.

Izpod severnega neba jaz na južni šel sem kraj,
tja, kjer slajši so poljubi, kjer krasneje cvete gaj.

Htel pozabiti na smrt sem in ubiti bol sem htel,
in zato brezskrbno v daljo mi neznano sem
odspel...

A zakaj na jugu vidim metež snežni se vijoč?
Kaj o jelkah, blede luni, smrekah sanjam vsako
noč?

Ah, zakaj na jugu toplem, kjer je mislim prost
polet,
rad bi gledal reke naše ukovane v trdi led?

Nisem vedel jaz popreje, kdor je mehkega srcá,
v kraje tuje naj ne hodi, on ostane naj domá.

Da je lepša bol domača, milša — nisem vedel jaz,
nego tujih krajev čari, nego dalje cvetni kras.

S solznimi očmi otožen se oziram tod povsod —
z juga lepega na sever že nastopam svojo pot.

Ko jetnik, ki se privadil ječi temni, siromak,
oddaljujem se od solnca, vračam v zimo se in
mrak.

A. Aškerc.

Knez E. E. Uhtomskij.

Iztok.

Iztok!... Svetinj ti zarja, ki po svetu siješ!
Šumé tod reke v jasnih mi nočéh...
Ob reki sveti peva Ind goreče himne
in pred božanstvom svojim mi klečí na tleh.

Stoletij burni val, ki narode odnaša,
pred brezdnom zla, nočí — tu on stoji, molčí...
Krasote divne lik in blaženstva, svobode,
iz večnosti tu vstaja in bledí, beží...

Po poti prišel k tebi sam sem jaz slučajni,
gomil sem tvojih mir prerušiti se bal...
Premagal si me ti z mogočnoj tajnoj svojoj,
in fantazije krila duši moji dal...

Ko gledam sveti mir in ponos tvoj, pred mano
očine moje stari vstaja čas častit;
in ko prikazen bajna mi je domovina,
ki dviga me in ki obseva jo čarobni svit.

A. Aškerc.

A. M. Fedorov.

Mati.

Sklonila mati mlada glavo je nad zibel
kjer sinček ji v naročju angelja je spal.
Zamišljena je gledala na dete. Zunaj
vihar za voglom zimski žvižgal je, divjal.
Ta črni mrak jo strašil je ko san bolnika
in dal ji ni zaspati... Mraz tam s trdoj je rokój
po oknu risal črte ji fantastno zvite —
odgovor mar na njena vprašanja nocoj?
In govorila mati sama je polglasno:
»O Bog pravični: kje pač tisti je oltar,
na katerem sin moj ti v bodočem kdaj življenju
daróval duše svoje bo dostojni, slavni dar?
Povej mi: kje je, kje? In vse življenje svoje
žrtvujem rada zanj, da bi prvenec moj
pogumno hodil tja po poti do gomile
sred množice vsakdanje kakor vojskovoju.
Povej mi samo — kjé?...

In zdaj pogled preskrbni
tja v kot se v polumrak je materi uprl,
kjer dogorevala je luč svetilke tihe,
kjer strog obraz je s slike neki nanjo zrl.

To bil je sveti lik Spasitelja na križu...
In zdelo se ji je sred tihe té noči,
da lik, osvetljen od plamenčka, ji šepeče:
»O mati, tak oltar — na Golgati stojí!«

A. Aškerc.

Majska noč.

Kakšna noč, tiha noč! Luna blede gorí...
Preko rosni poljan mladi plavajo sni;
kogarkoli pa srečajo mimogredé,
opijanijo s čari nebá mu srcé...

Iz cvetóv aromat je puhteti nehál,
a ko dim je tenák topli zrak ves navdal.
Slavec v pesem je svojo vso bajno vlil moč...
Ah, od blaženstva človek umrl bi to noč!

In nocoj zemlja naša je krasna takó,
da srcé ne želí, ne stremí nam v nebó...
Roj po nebu gorečih zvezd zlatih neštét
zavidljivo na grešni ozira se svet.

A. Aškerc.

Prvi grom.

Prvi grom, grom pomladnji, pretresel je zrak;
jek od zemlje mu že je odzval se.
In za vdarom je vdar se oglasil smel, jak,
in življenja vesel zasmejal se.

Ko bog vígredi mlad in ljubezni — takó
švignil tod je v kočiji bleščeči;
mesto konj so vetrovi upreženi v njo,
špice pa so ji bliski iskreči.

In zagrmel je grom — vzbudil cvet je iz tál,
vzbudil kámenje je v otrpnenju...
Ko bi trenil, je s strelami svetlimi vžgal
v srcih naših ljubezen k življenju.

A. Aškerc.

Ne veruj, o prijatelj, tem gorkim nočém...!

Ne veruj o prijatelj, tem gorkim nočém
tak vabečim k neznanim daljavam,
nì tem zvezdam bleščečim, tem lunskim lučém,
nì tem večno tožečim tam morskim valém,
slavčjim pesmim in rožnim dišavam!

Sence nočne plovó ko sopár nad vodój
in opajajo s sanjami čut mi;
in med pesmijo slavčjo duh dražijo moj
in v kraj zlati me siloma vabijo svoj
trepečoči nad dušoj s perutmi.

Ne veruj, ne veruj!... Mir iz duše zbeží,
če loviš fantazije mameče!
Šam ne muči srcá, dver do njega zapri:
Té noči so prevara, té slike laží;
vse to sanje so zemlje dišeče.

Nagni k njim le očarano svoje uhó —
pa začnó o nemožnem ti peti;
razvedrijo ti duh z zapeljivoj močjó,
tajne strasti bolezen ti v prsi vlijó —
in brezvestno srcé preslepé ti.

Da, prevarjen ko suženj, ko san mladih let,
ko pred burjoj val morski tam speči...
Kakor s strupom razkošni napojeni cvet,
ko pod nebom oblak, ko svit več č brzolet
sred nočí po močvirju brleči...

Ne veruj, o prijatelj, tem gorkim nočém,
tak vabečim k neznanim daljavam,
ne tem zvezdam bleščečim, tem lunskim lučém,
ne tem večno tožečim tam sinjim valém,
slavčjim pesmim in rožnim dišavam!

A. Aškerc.

J. J. Rousseau.

Umrli je? To je laž! Tá ne umrje vam,
ki slavno mu imé je shranil narod sám,
in ga v hvaležnem srcu čuva kot svetinjo;
čegaver ognjevita misel ko vihár je jak
pregnala nékdaj dvojb usodnih mrak
in v plodna polja preobrazila pustinjo...

Učitelj, prerok ti! Besede tvoje glas
je grmel v Franciji ko vesne grom svoj čas,
kadar pod jarmom zla je vsa potrta bila;
in ko kraljevi orel, ki na tleh leží,
zaman napenjala vse svoje je moči,
da ranjena razpela spet bi krila...

Kak živo pred seboj jaz vidim tá moment!
Katoličan in luteran in delavec, student —
vsi združili so se, podali si desnice
in zadušivši črt, vsi v jeden šli so hram
pa dvignili v nebó so prapor sveti tam
svobode, bratovstva, ljubezni in resnice —
ljubezni to apoteoza! Diven hip!

A tí ko ístine krvavi kip
si na obzorju temnem veličasten stal,
in kakor solnce v temni mrak sijal;
sijal si z mislimi ko svetlih zvezd nebroj,
razsipal luč po svetu in med narod svoj.

A. Aškerc.

V. N. Ladyženskij.

Umirajoči pevec.

(V spomin pesnika Pleščejeva.)

Umira izmučen že pevec... Nocój
srcé mu na smrtni pripravlja se boj.

I vihra se zimska tam joče. Takó
od sina pač mati mi jemlje slovó.

Trpeče očí ledení mu že smrt...
Pred sabo mrtvaški svoj vidi že prt.

In noč v dnu gomile — svoj sladki pokoj —
trpin zevajočo že zre pred seboj...

Čuj — pesem nekje tam zdaj pevci pojó!
Kako mu je sladka in mila takó!

Svobodneje diše zdaj trudna mu grod.
Med pesmijo lože on pojde odtod.

On sam nekdam pesem to spesnil je bil,
ljubezen v njo svojo in san svoj je vlil.

K pozabljeni sreči ga zvoki vabé...
Umirajo pevci, a pesmi živé!

Mir večni ti, ki si kdaj ljubil, poet!
Pojoč si nas brate tolažil in svet.

Na grobu ti cvetje se pač posuší,
ljubezen in pesmi — to večno živí!

A. Aškerc.

Noč in jutro.

Razprostira že noč se nad trudnoj zemljój
in pozdrav ji svoj tihi šepeče;
mesec vstal je in plava nad svetloj rekój
in igrá se s šumečoj in bistroj vodój,
kakor ščit se srebrni leskeče.
Blesk večernice tam pobledel je že ves,
krasotice pa zvezde že vzhajajo
na brezbrežni obzor potemnelih nebés;
kolo svoje nad nami že rajajo.
Vse molčí naokrog. Ah, tihôtna ta noč
je očarala naše doline.
In ne sanjajo vam se v prekrasno to noč
ni azurnate jame tujine,
in tujine luč bajna se več ne bleščí
in ne mami vas morje bučeče...
Kaj da srce od radosti se ne topí,
kaj da stiska gorjé ga ščemeče?
Mar zató, ker domačega kras nebá
ironija le bridka se zdí mi
nad ubogoj vasjó, kjer je beda domá
in kjer ljudstvo, gladuje, trpí mi?

Mar zató, ker ta noč, ki se divno iskrí,
je glasove otožne vzbudila,
in zdaj srce glasovi vznemirjajo tí
in spominjajo lepših, minulih nas dnij,
prošle muke, ker nam je odkrila?...
Vse prežite prevare gredó iz grobóv,
oživijo v globini zavesti:
vse poroge prijatlov, prokletja vragóv
in samotni trenutki bolesti,
in ljubezen mladostna, cvet vzorov in snóv —
poteptano na blatni je cesti!...
Oj, užgijte že žarki se jutranji sveti,
in ti rožnata zarja se skoro zasveti!

* * *

Čakam zarje. Somrak pa okrog še leží,
in še strašijo nas snovidjenja...
A na vrtu, čuj, slavčja se pesem glasí,
in molčeča poljana še v sebi tají
svit, toploto in žar probujenja...

Jutro, jutro! Zdravstvuj! Ah, vso noč sem takó
tam po poljih zamišljen pohajal...
Saj na dneve oblačne, na črno nebó
sem od nekdam lahkó se privajal...
A sedaj to-le jutro! Pomladnji ta žar!
Dušo sladka mi groza obhaja:
Kaj prenežna miloba ta srcu je mar,
da takó se težkó je privaja?
Aj, prebuja se step in vrt moj že bedí,
breze gibljejo že se brsteče;
in ko démant se rosa po rožah iskrí
kakor solze nedolžnosti, sreče...

Naj azurno sijanje, kras svetléga dné
brezobzirneje v lice vam sije!
Mi poeti opevamo svoje gorjé,
ne pa britkih trpljenj domačije...
Jaz pozdravljam te, jutro! A mrak naj beží,
ki nam misli je vklenil z okovi!
Ah, svobodna se pesem iz ječ ne glasí,
in ne zlagajo himen robovi!

A. Aškerc.

L. M. Medvjedev.

Vse bogastvo naše, vse, kar je na svetu...

Vse bogastvo naše, vse, kar je na svetu,
boj ustvaril je, sezidala je krí;
in zato pritiska svet naš težka zloba,
in zato ljubezni ní je med ljudmí.

Mesto gozd in polje, gore in doline
slišali od nekdam mečev so žvenket;
padala so carstva, padali junaki:
Tu trinog krivičen, tem borilec svet...

Zdaj se odgrnila temna je zavesa,
zgodb svetovnih hod je znan zdaj čisto nam:
Zdaj za mrak borili, zdaj pa za napredek,
za oblast so zdaj se, zdaj za ljudstvo tam.

Teče še doslej krví človeške reka,
med ljudmí sta stranki »mirnih« in »vragóv...«
In tako pač pojde svet po isti cesti —
koliko nešteti, kdo vé še, vekóv?

No v krvavi zemlji tam že klije seme,
misel tam poganja nove že kalí;
in to seme sveto nove nrave, čase
pač potomcem našim srečnim porodí.

Tu, tam katerega trpina
premore divja bolečina —
in náse nápne petelina.
In stokajoč, umirajoč —
zbral revež je poslednjo moč —
me žalostno pogleda on
ter prosi še za par — patron...
Borili smo se ko zverí
in to obžalovali vsi,
da boj prehitro že končan je,
da nas utrudilo je klanje!

Osupel sedel sem brez spanja
s pevešenoj takó glavój,
razmišljjal dolgo sem s sebój —
razrešil nisem ga vprašanja:
Podel mi je bojazljivec vsak,
in gabi zdaj se mi — junak.

A. Aškerc.

M. A. Lohvickaja.

Pesem ljubezni.

Kje ponos si ti moj, volja moja kje tí?
Od poljubov sem tvojih že vsa brez moči...
Morje tajn in pa čud, ah, se skriva mi v njih,
morje sreče je nove v objetjih tvojih.

Brez strasti sem bila in brez želj, a ti smel
venec beli moj s čela si, ljubček, mi snel...
No, objemaj me, stiskaj še bolj in bolj, daj!
In carica bo robinja rajša ti zdaj.

Bil si nežen z menoj, bil si hud, razdivjan,
in zazibal, začaral si v sladek me san...
V njem ko v ognju hotela zgoreti bi jaz,
ah, ljubeča te htela umreti bi jaz!

A. Aškerc.

Pesem bakhantinje.

Evan, evoe! Kaj vi molčite?
Pesmi zanosnih grud mi kipí;
vabi življenje, brige vtihnite,
sanj se oteti pustih želí.

Proč vse britkosti, vse spominjánje!
Evan, evoe! Hajdi na pir!
Žalost umolkni in vzdihovanje,
ko zvení timpan, vriska spev lir.

Brizga naj smelo v amfore naše
grozdja opojni, jantarni sok!
Evan, evoe! Dvignimo čaše,
spev naš je krasen, svet naš visok!

Bobnajte bobni, strune zvenite!
Skupaj življenje vživajmo, hej,
dokler smo mladi, krvi ognjevite!
Evan, evoe! Naprej, naprej!

A. Aškerc.

Dve krasôti.

Kak jasen dan!... In v tirkizna nebesa
blešče se ko smaragd girlande vej;
o sreči večno novi šelesté drevesa,
življenje radost je in sreča je brez mej.

In temna noč... Temé neskončno brezдно...
Trepče zvezd nebroy razsutih mi nad njim...
Srcé boli me... V noč želim nadzvezdno,
zaspati, v sneh umreti si želim...

Vida.

Moja in tvoja ljubezen.

Ljubezen moja — spev svirelke,
ponočne rose svetli sled
in zlatožolte imortelke,
ki nikdar ji ne zvene cvet.

Ljubezen tvoja — luč večerna,
lir daljnih zvok je za slovó,
cvetlica je rudečepérna,
med trnjem takšne ti cvetó.

Ljubezen moja — dih pomladnji
prišedši iz neznanih stran
nesoč vonjave nenavadne,
nesoč očarujoči san.

Ljubezen tvoja — brezno speče,
v trstike senci zdaj temní,
a zdaj vihar je, ki grozeče
oblak in prah podí, vrtí...

A. Aškerc.

Ta išče sreče, oni slave...

Ta išče sreče, oni slave,
ta ljubi čast in oni boj;
ta žejen divje je zabave,
v molitvi najde ta pokoj.

A jaz — lažnjiva vsa vidjenja
fantom dniј prošlih prazen, pust,
oddam, drug moj, za slast življenja,
za vroč poljub iz tvojih ust.

A. Aškerc.

Azrael.

Azrael, otožni angelj smrti,
letal je nad svetom našim spečim;
čudno bleđi lik njegov sijal je,
strašno krasen, ne pozemsko krasen.

Tožil angelj žalostni je smrtni:
»Bože, vsak tod ljubi in je ljubljen,
zvezda z zvezdoj se želí spojiti —
samo jaz trpím edini večno!

Kar živí na svetu, vse črtí me,
mimo mene s strahom gre, s trepetom —
samo deca me ne kolne mala,
samo deca, angelji tí zemski!»

Tožil angelj žalostni je smrtni,
solze točil s smolnatih trepalnic;
ko na dno so kapale mu morja,
spremenile solze so se v biser...

Azrael, prekrasni angelj smrti!
Ne prelivaj biserjev tí v morje!
Brez strahú, trepeta in brez tuge
rada sešla bi se s tabo srečna.

Odpri vrata, odpri ječe moje,
osvobodi spete mi peruti!
In od tebe več se ne razločim,
večno bom te, Azrael, ljubila!

A. Aškerc.

Sonet.

Jaz ljubim v blaženi te nočni čas,
ko mesec ti prečara ves obráz:
Bledé ti črte in oči gorijo,
ko zvezdi dve polnočni ti žarijo.

In rada zrem, kak čudno v njih gorí
ti skrivni ogenj burnega želenja...
Zdaj vsplamení ti strast in zdaj pojenja...
V očeh globokih boj se tá vrší...

Jaz ljubim te, ko v moji si oblasti
in ko trepečeš ves od sladke strasti...
Na grud ti sklonim glavo brez močí.

Od muke onemagam in od sreče,
oči te moje gledajo proseče,
po žilah mojih polje vroča kri...

A. Aškerc.

In če sreča bi moja sam orel bilà ...

In če sreča bi moja sam orel bilà,
ki ponosno vam plava pod svodom nebá —
jaz namerila nanj bi brž prožni lok svoj,
on pa živ ali mrtev bi orel bil moj!

In če sreča bi moja bil čudežen cvet,
ob prepadu globokem na skali pripet,
jaz utrgat bi šla ga tjagor brez strahú,
upijanit z dišavoj se tega cvetú!

In če sreča bi moja zlat prstan drag bil,
ki na dnu se je reke pod peskom tam skril,
ko rusalka pogreznila bi se na dno —
in na prst nateknila bi to si zlató.

Ko bi sreča v dnu tvojega bila srcá,
noč in dan na skrivaj bi ogrevala ga,
da le meni udano bi bilo srcé,
trepetalo le meni in bílo za mé!

A. Aškerc.

Ne uhajaj od mene nikamor...!

Ne uhajaj od mene nikamor nikár!
Naju vežeta sreča in žal navsegdár.
Ali srei ljubili sta nama zamán?
In priseg in poljubov pozabljen je dan?

Če pretežko bo breme za najino moč,
brez strahú midva v temno tja pojdeva noč;
in ko luna se skrije za črni oblak,
z brega v morje bučeče dol skočiva vznak.

Kite rusih razpletem tam doli si lâs
in ko s svilenoj mrežoj ovijem tvoj stas.
Na dnu morja zaspim jaz naveke s teboj —
ti na prsih boš spaval neločen z menój...

A. Aškerc.

Sem mogla ne verjeti...?

Sem mogla ne verjeti, ko pogled goreči
tvoj tak obračal strasten se je za menój?
Da, jaz verjela sem tej prevarljivi sreči,
bleščeči se ko daljne zvezde soj.

Sem mogla ne verjeti, ko vse dvojbe moje
en sam smehljaj tvoj sladki je pregnal?
Brez žarkih fraz in brez prisege ti si svoje
si dušo mojo osvojiti znal.

Sem mogla ne verjeti, ko pa sta podlečí
ti morala moj um in volja moja vsa?
Da, jaz verjela sem tej goljufivi sreči...
Kako pač ne verjela bi bilà?

A. Aškerc.

Čebela zaostala sama je od roja ...

Čebela zaostala sama je od roja...
Zgrudila pod bremenom trudna se je mar?
Tu zvija se išoč hladú in pa pokoja
v poletni žgoči žar.

Rudeči poljski mak ji orosil je krila
in s sladkim medom usta ji je napojil;
očaral on jo je, da trud je pozabila,
močij ji novih vlil...

In ko je lunin srp prikazal se bleščeči,
in večer plaval tih nad spečoj je zemljój,
domov se povrnila spet je v ul šumeči...
Tí daj poljub mi svoj!

A. Aškerc.

Sanje vestalke.

Na okrogla ji pleča se spustil je val
njenih zlatih kostanjevih lās...
Tiho dvigajo prsi se... Mesečev svit
pa obseva ji bleđi obraz.

San opójen in globôk ji sanja srcé,
lice rožno ji komaj rudí...
Venec beli na marmorju hladnem kraj nje
tam pozabljen, venoč ji leží.

Kaka misel ji pač vzvalovila je grud ?
Kaj nasmehnila se je sedaj ?
Ali cvetni ji duh še zaspati ne dá ?
Vidi v sanjah li tóliko baj ? ...

Ona sanja : — Z zelenim bršlinom ovit
Bakh prihaja, veseli tá bog !...
Tigri vlečejo voz mu... Plešoóih bakhantk,
roj pijanih je favnov okrog ...

Prostodušne besede, in petje in smeh ...
In opojne cvetlice dišé ...
Svet neznanih ji radostij vstaja pred njoj
in k užitkom ji vabi srcé ...

Črnokodrasti mladec zdaj bliža se ji,
s pestrim runom odel si teló ...
Sklanja k njej se, jo gleda in smeje se ji ...
In poljubi ji usta celó !

Ta poljub ji je s strastjo vso dušo razvnel ...
Iz opojnosti zdaj se vzbudí ...
Bog veselja in vina in smeha — kje je ?
Ah, izginil ji je iz očij ! ...

Le od nékod odmeva tuj vrisk še in pisk,
pesem címbal in píščal še v hram ...
Iz kadilnic se Veste dim več ne kadí,
sveti plamen ugasnil je tam ...

A. Aškerc.

Moje nebó.

Raj in v njem blaženstva vsa nebeška jaz vidim
pred sabo
v licu otročjem sedaj. Nagledati se ga ne
morem...
Angelj brezgrešni ti moj, ki pal si slučajno na
zemljo,
kólika sreča si mi, dete predrago pač tí!

Vijejo zlati lasjé po glavi se kodrasti tvoji,
svetijo se ko sijaj svet se leskeče svetniku.
Kakor oblak se mi zdiš, ki zarja obseva ga
mlada,
čist kakor šmarnice cvet, dražestni sinško ti moj!

Krotke in modre oči podobne so sinjemu nebu,
ki pomračilo se je pred črno pomladno
nevihtoj —
v duše globino mi zró, kadar v njih svoje
pogrezam.
Dete, v teh tvojih očeh vidim presveti jaz raj.

Kje leží kraj, o katerem nam pravijo bajke?
V kraj ta prečudežni jaz nesla na rokah bi te...
Bôsa, molčé bi jaz šla in po kamnju bi stopala
ostrem,
samo da tvoj bi ne bil trnjev življenja kdaj pot!

Bože, ki dal si mi dete, nebó si ž njim sámo
odkril mi!
Duh ti očistil si moj pustih in jalovih želj...
V prsi pa vdihnil si ti močí mi doslej nepoznane,
v srcu gorečem užgal plamen ljubezni nesmrtné!

A. Aškerc.

Zibelna pesem.

Večer je. Tiše že teče tam vir...
Dnevni ugasnil je sij...
Svilne trepalnice sklepajo se,
sklepajo se ti očí.

V gozdu oddaljenem písčalka tam
že je odpela slovó...
Zibko ti zibljem in pojem ti vmes,
pesem ti pojem sladkó.

Dolgo že gledam ti v speče očí,
gledam v obrazek jaz tvoj...
V tvojih nedolžnih očéh sem nebó,
raj sem jaz videla svoj.

Dolgo že angeljski zrem tvoj obraz,
gledam tvoj nežni smehljaj...
Kak si še majhen, a velik je svet!
Bodeš li srečen ti kdaj?

Vidi le mesec sred temne noči,
kar srcé čuti gorkó;
žarkov srebrnih pošilja mi snop,
pesem poslušá mi tó...

Spavaj, saj sáma zdaj sredi mrakú
jaz ne bedím nad tebój:
Nekdo še senči te s svetimi krili —
angelj je stražnik to tvoj!

A. Aškerc.

Zvezane peruti.

Bil čas je, ko sem mogla še
v nadzemeljskem živeti sveti,
ko mogla sem se z zemlje té
na krilih svojih v vis popeti.

In tebe srečala sem zdaj!
O, kakšna je ljubezni sila!
Zdaj ljubim tebe in trpím —
povesila sem svoja krila.

Odslej zamán v daljave svetle
vzleteti duša mi želí;
peruti zvezale so moje
ljubezni zemeljske skrbí.

Čeprav zaslužnjil si mi krila,
ne godrnjam zató, o ne!
Dokler mi sreča tvoja sije,
mi više ne želí srcé...

A kadar strast bi v prsih mi
ugasnila, se ohladila —
tedaj te prosim, iz okóv
mi osvobodi moja krila!

A. Aškere.

Povodnji cvet.

Trepeče senca od dreves...
Tišina, somrak in sopar...
Skoz temno goščo v carstvo sna
sèm ne pronika solnèni žar...

Iz zemlje oster duh puhtí
in pa od smole vitkih jél;
ko nežna harpa tam zvení
roj gozdnih čmrljev in čebél.

Po jarku potok mi hití
cvetlice žejne napojít
in kopat stebelca trstík
in gibke vejice rakit.

Ščit obli razprostrši svoj
v zrcalno gledajo vodó;
prozračno-čiste lilije
ko vosek žolte tam cvetó...

A kaj med trstjem tiho tak
je voda zdaj-le zašumela?
Glej, mokrih lās pomalja se
iz nje mi glava mlada, bela!

Otožnost na obličju, strah...
In kaka tajnost v teh očéh?...
In solnčni žarek se loví
ji po kostanjevih laséh...

Napol odprte so očí...
Obraz prelestni ji bledí...
Počasna dviganja so njena...
Utrujena je, ali lena?

Poglejte njene ude mlade!
Nirvano nudijo naslade...
A ne z lepotoj te obaja —
pozabe čar je v njej brez kraja...

A. Aškere.

Kaj mi to, če me z gorkimi gledaš očmí?

Kaj mi to, če me z gorkimi gledaš očmí?

Ah, utrudil me tajni je boj...

V mraku dolgih nočij, v mraku zimskih nočij
bodi rajši ti ljubljenec moj!

Morje sreče leží v tvojih gorkih očéh...
Je-li stena med nama še zdaj ?
V srcih najinih dveh se topečih v slastéh
naj zasveti nadzemski se raj!

A. Aškerc.

V. A. Mazurkevič.

Pomladnja noč.

Aromatna in topla in jasna je noč...
Tam meglena se dalja srebrí...
Čar pomladnji objemlje mi dušo cvetoč,
prsi bolna ljubezen teží...

In otvoril sem okno... Pripihal je piš...
Bezeg v sobo mi veje razpenja...
Kdo si tí, ki kraj mene sedaj-le stojiš,
ljubezniva, skrivnostna ti tenja?

Tebe, ljubica, čutim, svoj svetli idol,
svojo zvezdo, veselje tu svoje!
Prišla zdravit zares mojo srčno si bol,
razvedrit si življenje ti moje?

Ah, poglej, kak okrog vsa priroda cvetí!
Kaj le srce mi moje žaluje?
Ah, ti snemi mi breme, ki mene teží...
Vrni up, ki šel v kraje je tuje!

Kak pač mogel zaspati jaz v tako bi noč!
Rad spet živel bi, rad bi verjel,
kakor v srce dahnila mi vesna je moč,
kakor ljubiti spet da bi smel!

A. Aškerc.

Zvezde.

Dolina zaspala je v megli,
umolknil otožni je les ;
ozirajo hladne se zvezde
na zemljo dol spečo z nebés.

Upirajo k nam svoj brezstrastni
in lesketajoči pogled
in vidijo kak vse, kar krasno
je, davno pozabil je svet.

Vedó, da tu laž gospoduje,
pravica na tleh pa leží,
da kruta tu sila kraljuje
in slavje sramotno slaví ;

da dremlje vsa zemlja trpeča,
gorjé pa nad njoj še bedí...
In padajo zvezde bleščeče
ko solze iz božjih očij.

A. Aškerc.

Bledi, ah, vlažni ti dni...

Bledi, ah, vlažni ti dni,
puste in temne noči!
Srce ti bolno zaspij!
Dalje trpeti ni moči...

Padle so, žal, navsegdár,
rožice moje pomladnje;
zmel jih življenja vihár,
strle jih vihre so hladne...

Česa še srce želi?
Luč ali temo gomile?
Kajpada! Druge je ní
nadeje več in ne sile!

Naj pa vse krog se zmračí!
Dalje trpeti ní moči
v take brezvetne mi dni,
v strašni, brezzvezdni tej noči...

A. Aškerc.

N. M. Sokolov.

Iz dnevnika.

In pride doba — ti pa sred ljudij
ne najdeš več resnice, ne pokoja...
In tja med polja ti srcé želí,
in nema noč bo tolažnica tvoja...

Tedaj pobegni naglo iz svetá
izmed ljudij pobegni v molku strogem;
ponosne misli vrzi iz srcá,
moleč poklekni mi pred svojim Bogom!

Pod večer ti mrzí življenja šum...
Prihaja smrt... Te li ne preseneti?
Tam med ljudmí svoboden ni tvoj um,
beseda tvoja služi laži kleti...

Oj, pojdi tja, kjer sanjavo šumí
in lahne goni reka tam valove,
kjer vetrič v znojni dan vesel hladí,
ko genij tiho nad dobrovoj plove;

kjer noč molčí in kjer gorí nebó,
kjer zvezda se pri zvezdi ti leskeče...
Tam smrti bo počakati lehkó,
lehkó tvoj duh tam z Bogom sám šepeče...

A. Aškerc.

P. F. Porfirov.

Življenje.

Kadar na vozu zmagonosnem
se vračal triumfator v Rim,
kričalo v mestu je ponosnem
in trlo ljudstvo se za njim.

Hiteli mladci so in deve,
metali predenj dež cvetóv,
bogovom v čast so peli speve
po cestah sedmih vseh holmóv.

Uplenjencem pa za potrato
in vse to slavje — kaj jim mar!
Svobodo so zgubili zlato
in sužnji zdaj so navsegdar.

Če rob se vrgel — se zgodilo! —
pod voz in tam izdihnil je,
mar slavnost to je kaj skalilo?
Mar spev zato utihnil je?...

Tako življenje pač letí mi
na konjih krasnih — car svetóv...
Za njim pa srečnih roj beží mi
teptaje množico robóv.

Poetje drevi in pa davi
življenje bučno to slavé...
Ah, kaj jim mar, če to podavi
nebroj robóv mimogredé!

Kaj mar mu majhne so nezgode!
Življenje ne pozná nesreč...
Pirú na prazniku prirode
ne zmoti disakord kričeč...

A. Aškerc.

Da, prav imaš, prijatelj...

Da, prav imaš, prijatelj mili:
Nervozni časi pogubili
so duh nam svetli marsikak...
V nebo mi gledamo boječe,
če toče pošlje nam grozeče,
al dežja svežega oblak...
Kak pred nevihtoj mir kraljuje,
kako soparno je okrog!
A blisk že zemljo razsvetljuje
in stresa grom nebá obok...
A mi pred bliskom in pred gromom
ne pobežimo proti domom
pustivši njivo za seboj,
ker up gojimo vsi uporni,
da po nevihti blagotvorni
zasije lepše solnčni soj!

A. Aškerc.

V. G. Tan.

V mraku.

Ah, v mraku pojem jaz in v noči neprebudni...
Katera živa duša sliši pač glas moj?
Zamán pogled v temó upiram jaz svoj trudni:
In kamor ozrem se — vse črno pred menoj.

Visoko vzdignil sem nad sabo roke svoje...
Kdo vidi me sedaj? Odzovi se v tá čas!
Kdo vidi v temi tej pač neme muke moje?
Priatelj ali vrag — daj, javi svoj mi glas!

Vsaj vzdih zaslišim naj otožni kje tam daljni,
v tišino mojo jek oglasi se krepak!
Fantom bi videl rad skrivnostni in pečalni,
al blisk razsveti naj tá žalostni mi mrak!

Ah, v mraku pojem jaz, samotno nepokojno...
Kdo sliši spev ta moj?... Žar solnčni jaz slavím,
slavím jutranji svit in zarjo zlatosojno,
po svetlem dnevu jaz z vsaj dušoj hrepením.

In solncu slavospev mi duša moja peva,
oj, solncu lije spev nad mračnoj se meglój.
In jutra blesk slavím in žar slavím poldneva,
in ko molilni psalm razlega glas se moj.

S toj pesmijo živim. In kakor svetla nada
glas v daljo moj kipí in hrepení v nebó...
Tu v ječi moli duh, kjer tema črna vlada...
Odzóvi iz mrakú se! Slišal si me kdo?

Kak dolgo vzdihal bom, da zarja porodí se?
Glas onemaga moj, slaveč vstajenje dné.
Težkó že diham jaz. Kdaj v ječi pač zdaní se?
Mrak ko oklep jeklén pritiska mi srcé.

Povesil v tla pogled sem žalostni, boječi,
in bolno glas trepeče ko ječanje mi...
O, zvéni ti moj spev, obupni in budeči,
iz hladnega mrakú mrtvaško spanje mi!

Oj, vstani, zarja nam prijazna, vzidi, vzidi!
Ti jutra sveta hči prerodi temno noč!
Glasník božanski dné, zor zlati, pridi, pridi,
in svetli dan za njim preženi temo proč!

Preženi mojo bol in strah ves moj preženi,
in v slabih prsih glas okrepi skoro moj!
Preženi nemo noč, gomile mrak studeni!
Oj, vstani, kralj nebés, ti božji solnčni soj!

A. Aškerc.

D. M. Ratgauz.

Tam ob reki sem sedel s teboj...

Tam ob reki sem sedel s teboj jaz nekoč,
mimo naju so ribiči pluli pojoč.

Za gorámi je solnčni zamrl že sijaj...

In ničesar ti rekel jaz nisem tedaj.

Zagrmí... In nevihta že tam zagrozí...

Solza kane ti svetla iz lepih očij...

Nagnil k tebi sem sám se jokaje tedaj —

in ničesar ti rekel jaz nisem tedaj.

In sedaj, draga moja, sem sám ko poprej,
in ničesar ne upam od sreče poslej...

Zvok življenja mi v srcu je že odzvenel —
ah, zakaj se pač nisem ti bil razodel!

A. Aškerc.

V vihri mojih mučnih dnij...

V vihri mojih mučnih dnij,

temnih mojih dnij,

svetijo zamišljene

tvoje mi očí.

Svetijo smehljaje mi
kakor nad meglój...
Kje si zdaj, ti ljubica?
Kaj je zdaj s teboj?

O, ko spet bi videl te
bi vesel bil jaz!
Ali dnij teh radostnih
ne povrne čas.

Le spomin ostal je še:
V vihri temnih dnij
gledajo ljubeče še
tvoje me očí.

A. Aškerc.

V. A. Šuf.

Izgnanec.

Na tujih tam bregovih dražestne Tavrیده,
kjer do vrhóv lazurnih, divjih, jasnih gôr
odmeva spev zaljubljene mi Nereide,
sem slišal kolonistov ruskih daljnji zbor.

In vstale pred menoj so slike srcu mile,
za pašnikom sinjél je zadi temni gaj...
Žalitev spomnil sem se, ki so me ranile,
in britka bila mi usoda je tedaj...

In videl pred seboj domače tam sem loke,
in k njim sem razprostiral željne svoje roke,
in ko pogrebni psalm odmeval glas je moj.

Nebó smehljalo se je jasno nad menoj.
Poslušali bol mojo pa so le valovi,
ponavljali so jo s stozvočnimi glasovi.

A. Aškerc.

Koran.

Oj, Mohameda zakon sveti,
oj, ti poetični korán!
Vsi verzi tvoji so razgréti
od solnea vročih, južnih stran.

In rože duham jaz dišeče,
ko čitam tekst v tišini tvoj,
fontan hladilni mi šepeče
in palma vitka nad glavój.

V šepetu tem pa ní pečali,
vse govori také sladkó
o devah v belem pokrivali
in o ljubezni na uhó...

Tvoj človek — to je sin prirode,
naraven, mlad je in krepák;
lahkó zbral brojne je naróde
tvoj prerok pod svoj slavni znak.

Dvorane rajske tvoje jasne
v oblakih skrite niso tam;
in huriske, devojke krasne,
pojó prav blizu pesmi nam.

Bizantski tu misterij jenja
in mračne gotike tu ní;
v zrak vitki minaret se vspenja,
ko súlica v nebó letí...

Tá džámija! Kaj je krasnejše,
ko zgradba umetniška tá?
Helén le vstvarjal je jasnejše
pod svodom svojega nebá.

No tukaj diše druga sila!
V mečéti vidijo očí,
svet Abrahama, Izmaila,
patriarhalnost starih dnij.

Svež, kakor voda iz potoka,
ko vir izpod arabskih tâl,
korán je tvoj, prerok iztoka,
prozračen, močen in svetál!

Kakó moslíma navdušuje
besede tvoje sveti žar!
Korán tvoj čita, ga spoštujè
kot zemske sreče zlati dar.

A. Aškerc.

F. A. Červinskij.

V Benetkah.

V sanje čarobne zapletle ste mene,
tesnih kanalov vé vode zelene,
stare palače vé, vse počrnéle...
Tihega Lida peščena obál,
toplega morja, oj sinji ti val,
ladij peruti napihnjene, bele!
Dolgo še sanjal bom v svoji očini
pač o podzemskih ječ tvojih temini,
kjer nekdam vladal je kruti krvník,
kjer se brezupen izgubljal je krik...
Pesem večerna iz gondol odmeva
pod baldahinom bleščečim nebés,
kupola v morskem zrealu odseva,
jamborjev tam-le temní se mi les...
Lepa Venecija, zdrava mi bodi!
V meglah tu hladnih, ah, kóliko let
bom hrepenel, ko jetník po svobodi,
da te zagledam kdaj spet.

A. Aškerc.

T. L. Ščepkina - Kupernik.

V mraku.

In veter bolj in bolj šumí skoz mrak aleje
in na zaprto okno moje dež škropí...
Večernica gorí temneje in bledeje,
nebó otožno ko življenje mi visí...
Napada me otožnost in pobitost lena,
in roka z delom padla mi je na kolena,
naivno cvrček se nekje oglašá v mraki...
In misli moje mi prepletajo se čudno,
raztreseno in bolno plovejo in trudno,
ko v žalostni jeseni plavajo oblaki...
Pritisnila bi rada k tebi se nežneje,
sladko počíla bi... A tebe tu več ní!...
In veter bolj in bolj šumí skoz mrak aleje
in na zaprto okno moje dež škropí...

A. Aškerc.

Soglasje.

Življenja večni, pusti šum — ta mi mrzí,
in skriti strup besede zle, besede nične,
kalejdoskopa slike vedno jednolične,
in vsa ta jarkost barv me le bolí v očí,
utruga duh in mu ne da nikdár mirú...

Jaz ljubim s tabo tihih časov le sladkosti
in ko molčé o znani nama le skrivnosti
uživava vso srečo mirnega mrakú...
Jaz blagoslavljam jih trenutke svete té,
prenežni njihov čar, zamišljeni in jasni...
Ah, v jedno zlijeta se nama duši dvě
ko melodiji dve v en sam napev soglasni...

A. Aškerc.

Kazalo

pesnikov in pesmij prevedenih.

	Stran
G. R. Deržavin.	
Bog. — Fr. Levstik	3
I. Dmitrijev.	
Volgi. — I. Vesel	7
Trije levi. — Neznanec	10
I. A. Krylov.	
Osel in slavec. — I. Vesel	11
Čebela in muhi. — I. Vesel	12
Parnas. — I. Vesel	13
Kokoš in petelin. — Dragotin Kette .	14
Vasilij A. Žukovskij.	
Pesem v taboru ruskih vojakov. —	
I. Vesel	16
Cvet. — S. Gregorčič	20
Ivan I. Kozlov.	
Razbiti čoln. — I. Vesel	22
San neveste. — S. Gregorčič	23

Aleksander S. Puškin.

Resnica. — Dr. I. Mencinger	26
Stance T-mu. — I. Vesel	26
Ugasnilo dneva je svetilo... — Dr. I. Mencinger	27
Črni šal. — A. Medved	29
Preživel svoje sem zelenje. — I. Vesel .	30
Ovidiju. — I. Vesel	31
Morju. — I. Vesel	34
Gvadalkvivir. — I. Vesel	37
A. P. Kernovi. — S. Gregorčič	38
Zimski večer. — I. Vesel	39
Prerok. — I. Vesel	40
Angelj. — I. Vesel	41
Talisman. — A. Medved	42
Slavec. — Dr. I. Mencinger	43
Poslanica v Sibirijo. — Dr. I. Mencinger	44
Trije viri. — Dr. I. Mencinger	44
Zlato in jeklo. — Dr. I. Mencinger . .	45
Gruzinska pesem. — I. Vesel	45
Cvetke. — Dragotin Kette	46
26. maja 1828. — I. Vesel	47
Utopljenec. — I. Vesel	47
Dva vranova. — Fr. Levstik	50
Ančár. — Dr. I. Mencinger	51
Glota. — Dr. I. Mencinger	52
Kavkaz. — I. Vesel	55
Sneženi plaz. — S. Gregorčič	56
Zimsko jutro. — S. Gregorčič	57
Elegija. — I. Vesel	58
Besi. — I. Vesel	59

	Stran
Obrekovalcem Rusije. — I. Vesel	61
Jek. — Dr. I. Mencinger	62
Pokopališču. — Dr. I. Mencinger	63
Črna megla. — I. Vesel	64
Bajka o ribiču in ribici. — A. Aškerc	64
Spomeník. — I. Vesel	71

Mihail J. Lermontov.

Angelj. — Josip Kržišnik	73
Demon. — I. Vesel	74
Na smrt Puškina. — S. Gregorčič	114
Pesem o carju Ivanu Vasiljeviču, mladem opričniku in smelem trgovcu Kalašni- kovu. — I. Vesel	117
Molitev. — Dr. I. Mencinger	135
Tri palme. — Dr. I. Mencinger	136
Duma. — Dr. I. Mencinger	138
Terekovi darovi. — I. Vesel	140
Kozaška zazibalka. — I. Vesel	142
Oskutno in tužno. — Dr. I. Mencinger	144
Detetu. — Dr. I. Mencinger	145
Zakaj? — Dr. I. Mencinger	146
Zahvala. — Dr. I. Mencinger	146
Oblaki. — Dr. I. Mencinger	147
Mričeva ljubezen. — I. Vesel	147
Očina. — Dr. I. Mencinger	149
Kinžal. — Dr. I. Mencinger	150
Jadro. — Dr. I. Mencinger	150
Želja. — I. Vesel	151
Soseda. — I. Vesel	152
Še pomniš... — Dr. I. Mencinger	153

	Stran
Ne jokaj... Dr. I. Mencinger	154
Sanje. — Dr. I. Mencinger	155
Tamara. — I. Vesel	156
Sam po cesti šetam... Dr. I. Mencinger	159
Za tebe ni moj duh v ljubezni vnet...	
— Dr. I. Mencinger	159
Spor. — I. Vesel	160
Molitev. — I. Vesel	163
Ne, nisem Byron... — Dr. I. Mencinger	164
Iz »Izmael-beja«. — I. Vesel	164
Grofici Rostopčinovi. — Dr. I. Mencinger	167
Molitev. — Radivoj Peterlin	168
Prvega januarja. — Radivoj Peterlin	169
Mladi Gruzinki. — Radivoj Peterlin	170
Ne, jaz ne ljubim te... Radivoj Peterlin	171
Tvoj portret. — Radivoj Peterlin	172
Jaz nočem, da bi svet spoznal... —	
Radivoj Peterlin	172

F. I. Tjutčev.

Priroda. — A. Aškerc	174
Pomladnje vode. — A. Aškerc	175
Pomladnja nevihta. — A. Aškerc	175
Solnčni vzhod. — A. Aškerc	176
Pri mizi mrak jo je objel... — Ivan	
Priatelj	177
Ves dan, v pozabljenju ležala je... —	
Ivan Prijatelj	178
Ah, ta revna naseljenja... — Ivan	
Priatelj	178

Aleksej V. Koljcov.

Ne šumi ti, rž. — I. Vesel	180
Kosec. — I. Vesel	181
Pesem. — Dragotin Kette	185
Razbojnikova pesem. — I. Vesel	186
Pobeg. — Ivan Vesel	188
Pesem. — I. Vesel	189
Velika skrivnost. — I. Vesel	190
Molitev. — I. Vesel	191
V veselem času. — Dragotin Kette	193
O, pridi k meni... — Ivan Prijatelj	194
Mlada žanjica. — Ivan Prijatelj	195
Gozd. — Ivan Prijatelj	196
Dobri mi ljudje razkrijte! — Ivan Prijatelj	199
Bil sem pri njej... — Ivan Prijatelj	200
Poslednja borba. — Radivoj Peterlin	201

Jevgenij A. Baratynskij.

Madonna. — S. Gregorčič	202
-----------------------------------	-----

N. P. Ogarev.

Otožnost. — A. Aškerc	205
---------------------------------	-----

Grof Aleksij K. Tolstoj.

Srce in življenje. — I. Vesel	206
---	-----

Karolina Pavlovna.

Valensko jezero. — I. Vesel	207
---------------------------------------	-----

Nikolaj M. Jazykov.

Brez spanja. — I. Vesel	209
-----------------------------------	-----

	Stran
Knez Peter A. Vjazemskij.	
Tesnôba. — I. Vesel	211
Baron Rozen.	
Prekletje. — Rodoljub Ledinski	213
Anton baron Deljvig.	
Dom. — I. Vesel	215
Baronesa E. K. Osten-Saken	
Moj sen. — Vida	217
Konstantin Batjuškov.	
Elegija. — Dragotin Kette	218
I. P. Polonskij.	
Solnce in mesec. — I. Vesel	219
Moja pesem. — Ivan Prijatelj	220
Berač. — Ivan Prijatelj	221
A. N. Majkov.	
Suša. — A. Aškerc	222
Carjev manifest z dné 19. februarja 1861.	
leta. — A. Aškerc	222
Sanje v poletni noči. — A. Aškerc	224
L. A. Mej.	
Pesem. — A. Aškerc	226
A. St. Chomjakov.	
Pred spanjem. — I. Vesel	227
Isola bella. — I. Vesel	229

	Stran
Orel. — I. Vesel	230
Prošnja. — I. Vesel	231
K. S. Aksakov.	
Svobodna beseda. — A. Aškerc	234
N. A. Nekrasov.	
Materne solze. — I. Vesel	236
Zločincev pesem. — I. Vesel	237
Temno življenje. — I. Vesel	237
A. M. Žemčužnikov.	
Vsem kruha! — A. Aškerc	240
Zakaj? — A. Aškerc	241
Sveti čas. — A. Aškerc	242
Kadar razpnè mi duša krila. — A. Aškerc	244
A. N. Pleščejev.	
V dnu duše že se meni gabi... —	
A. Aškerc	245
Prijatelju. — A. Aškerc	246
I. V. Žadovskaja.	
Biser. — A. Aškerc	248
Ni razsipal mi laskavih fraz... — A.	
Aškerc	248
D. N. Hvoščinskaja (V. Krestovskij)	
Kazak. — A. Aškerc	250
I. S. Nikitin.	
Plug. — A. Aškerc	251

	Stran
Jutro. — A. Aškerc	252
M. L. Mihajlov.	
Večer soparen bo, črni oblaki... —	
A. Aškerc	254
Poslanica studentom iz ječe. — A. Aškerc	254
V. S. Kuročkin.	
Premišljevanje. — A. Aškerc	256
D. D. Minajev.	
Večna nevesta. — A. Aškerc	257
Smeh. — A. Aškerc	258
N. A. Dobroljubov.	
Glej, prijatelj, jaz umiram. — A. Aškerc	260
Moč govora. — A. Aškerc	260
Omuljevskij (I. V. Fedorov).	
Moja domovina. — A. Aškerc	262
Iz »Sibirskih motivov«. — A. Aškerc .	262
A. P. Barykova.	
Pesem párijev. — A. Aškerc	264
A. N. Apuhtin.	
Vojaška pesem o Sebastopolu. - A. Aškerc	266
Bratom-vojakom. — A. Aškerc	267
V. S. Lihačev.	
Otrokom. — A. Aškerc	269

I. Z. Surikov.

Gorjé. — A. Aškerc 270

L. I. Paljmin.

Poetu. — A. Aškerc 273

»Hristos voskres!« — A. Aškerc 274

Knez D. N. Certelev.

Trgovci v svetišču. — A. Aškerc 277

Buddhova daritev. — A. Aškerc 278

Veliki knez Konstantin Konstanti-
novič.

Ne! Ne verjamem... — A. Aškerc 280

Počiva morje. — A. Aškerc 281

Razcvetela se višnja je že kraj gradú. —
A. Aškerc 281

S. J. Nadson.

Ves nisem tvoj... — A. Aškerc 283

V Nizzi. — I. Prijatelj 283

V megli. — A. Aškerc 284

Ideal. — A. Aškerc 285

O nebu večernem sem sanjal... — Alek-
sandrov 286

Kot beli prt... — Aleksandrov 287

Ko nas objemlje mrak... — Aleksandrov 288

V gaju zelenem... — Aleksandrov 289

Naprej! — A. Aškerc 289

Moja muza je mrtva... — A. Aškerc 290

Ne govorite mi: Umrle je... — I. Prijatelj 291

	Stran
S. G. Frug.	
Legenda o čaši. — A. Aškerc	292
Basen. — A. Aškerc	293
N. M. Minskij (Vilenkin).	
Naše gorjé. — A. Aškerc	295
V vasi. — A. Aškerc	296
Ljubezen in meč. — A. Aškerc	297
Zgodovinarju. — A. Aškerc	298
Moja vera. — A. Aškerc	299
Pred zarjok. — A. Aškerc	299
P. Jakubovič-Meljšin (Ramšev).	
Sám trpi!... — A. Aškerc	301
Sokrat. — A. Aškerc	302
Opevati bi znal... — A. Aškerc	303
K. M. Fofanov.	
Ženska. — A. Aškerc	304
Miruje v srcu trepetanje. — I. Prijatelj	305
Mladost. — A. Aškerc	306
Triumfator. — A. Aškerc	306
Kaj ne: vesel sem... — A. Aškerc	307
Bajan. — A. Aškerc	307
Kresna noč. — A. Aškerc	308
Bel labud po morju plaval... - I. Prijatelj	309
Sonet. — I. Prijatelj	309
V pomladnjo noč... — I. Prijatelj	310
D. S. Merežkovskij.	
Sejavec. — A. Aškerc	312

	Stran
Berač. — A. Aškerc	313
Vest. — A. Aškerc	314
Pesem ob nevihti. — A. Aškerc	316
 K. N. Ljdov.	
Spinoza. — A. Aškerc	317
 V. L. Vjeličko.	
Gruzinska balada. — A. Aškerc	321
Odkritosrčni paša. — A. Aškerc	322
Težka zadača. — A. Aškerc	323
Tat. — A. Aškerc	324
Šah Nuširvan. — A. Aškerc	325
Ahmet na minaretu. — A. Aškerc	326
Slepec. — A. Aškerc	327
 A. F. Ivanov - klasik.	
Ljubezni čiste ne poznamo. — A. Aškerc	333
 Fjodor K. Sologub.	
Strastij pozemeljskih valovi... — I. Pri- jatelj	335
Liho. — A. Aškerc	336
Vijolice so mi se osolzile... — A. Aškerc	336
 K. D. Baljmont.	
Iskre. — A. Aškerc	338
Poseben kras naš svet pozná. — A. Aškerc	338
Prerojenje. — A. Aškerc	339
Stidljivost nema krasna se nam zdí... — A. Aškerc	339
Na jugu. — A. Aškerc	340

Knez E. E. Uhtomskij.	
Iztok. — A. Aškerc	342
A. M. Fedorov.	
Mati. — A. Aškerc	343
Majska noč. — A. Aškerc	344
Prvi grom. — A. Aškerc	344
Ne veruj, o prijatelj tem gorkim nočem! —	
A. Aškerc	345
J. J. Rousseau. — A. Aškerc	346
V. N. Ladyženskij	
Umirajoči pevec. — A. Aškerc	348
Noč in jutro. — A. Aškerc	349
L. M. Medvjedev.	
Vse bogastvo naše, vse, kar je na svetu... —	
A. Aškerc	352
V domačem zatišju. — A. Aškerc	353
F. Filimonov.	
Ruski ženski. — A. Aškerc	354
V tovarni. — A. Aškerc	355
V. A. Giljarovskij.	
Sibirska pesem. — A. Aškerc	356
Potepuh. — A. Aškerc	357
A. A. Korinfskij.	
100 Moja sreča. — A. Aškerc	359
Gozdna poezija. — A. Aškerc	359

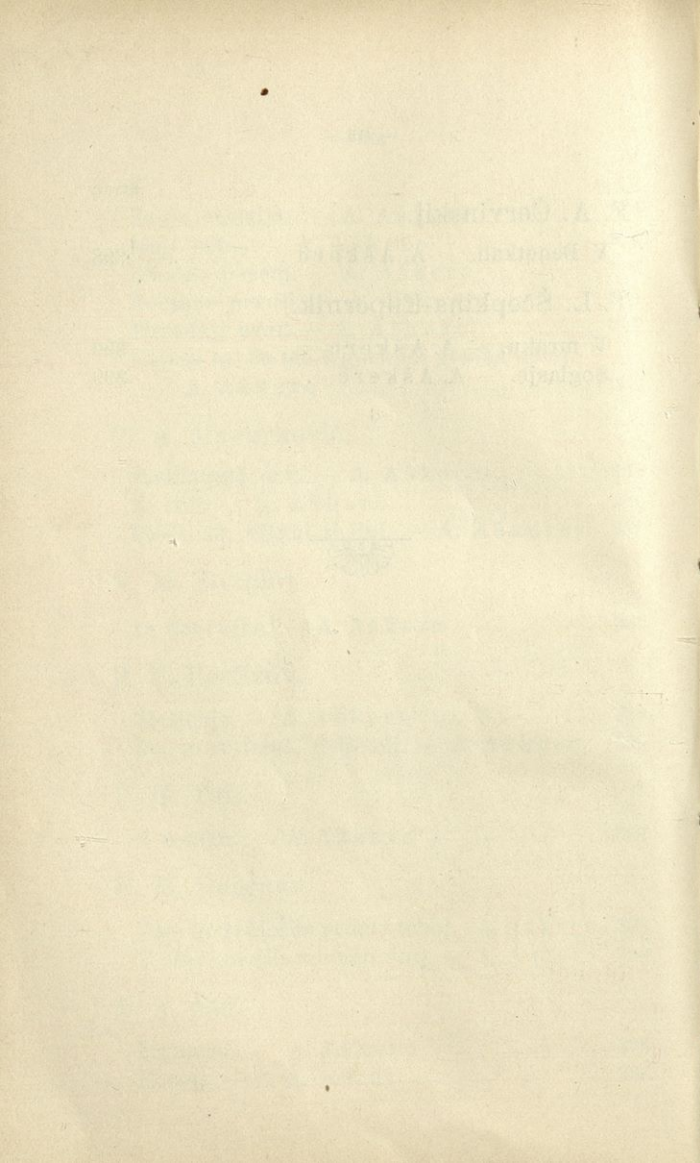
N. A. Panov.	
Škrjancu. — A. Aškerc	361
O. N. Čjumina.	
Najhujša smrt. — A. Aškerc	364
V. P. Lebedev.	
Na ulici. — A. Aškerc	366
S. A. Safonov.	
Pomladnje cvetlice. — A. Aškerc	367
A. N. Budiščev.	
Po boju. — A. Aškerc	368
M. A. Lohvickaja.	
Pesem ljubezni. — A. Aškerc	370
Pesem bakhantinje. — A. Aškerc	370
Dve krasôti. — Vida	371
Moja in tvoja ljubezen. — A. Aškerc	372
Ta išče sreče, oni slave. — A. Aškerc	372
Azrael. — A. Aškerc	373
Sonet. — A. Aškerc	374
In če sreča bi moja sam orel bilà... A. Aškerc	375
Ne uhajaj od mene nikamor! — A. Aškerc	375
Sem mogla ne verjeti? — A. Aškerc	376
Čebela zaostala sama je od roja. — A. Aškerc	377

	Strau
Sanje vestalke. — A. Aškerc	377
Moje nebo. — A. Aškerc	379
Zibelna pesem. — A. Aškerc	380
Zvezane peruti. — A. Aškerc	381
Povodnji cvet. — A. Aškerc	382
Kaj mi to, če me z gorkimi gledaš očmi. — A. Aškerc	383
 V. A. Mazurkevič.	
Pomladnja noč. — A. Aškerc	385
Zvezde — A. Aškerc	386
Bledi, ah, vlažni tí dni. — A. Aškerc	386
 N. M. Sokolov.	
Iz dnevnika. — A. Aškerc	388
 P. F. Porfirov.	
Življenje. — A. Aškerc	389
Da, prav imaš, prijatelj. — A. Aškerc	390
 V. G. Tan.	
V mraku. — A. Aškerc	391
 D. M. Ratgauz.	
Tam ob reki sem sedel s teboj. — A. Aškerc	393
V vihri mojih mučnih dnij. — A. Aškerc	393
 V. A. Šuf.	
Izgnanec. — A. Aškerc	395
Koran. — A. Aškerc	396

	Stran
F. A. Červinskij.	
V Benetkah. — A. Aškerc	398
T. L. Ščepkina-Kupernik.	
V mraku. — A. Aškerc	399
Soglasje. — A. Aškerc	399

Življenjepisne in literarnozgodovinske črtice o prevedenih pesnikih.

Začetki ruskega umetnega pesništva segajo v dobo Petra Velikega*). S preosnovoj državnega življenja po zapadnih vzorih začelo se je razvijati tudi duševno in kulturno življenje sploh.

Prvi ruski pesniki pobirajo stopinje za francoskimi psevdoklasiki.

Knez Kantemir (1708—1744) piše satire. Tredjakovskij (1703—1769) diletantuje s slabim vspehom v pesništvu. Najznamenitejši pesnik tistih dnij je učenjak Mihail Lomonosov (1711—1765), ki reformuje rusko metriko in ki ima za razvoj

---

*) Znana junaška pesem »Slovo o polku Igorevje« spada pač bolj, ker nje avtor ni znan, med narodno pesništvo.

ruskega jezika velikih zaslug. Za vladej Katarine II. sloví Deržavin. Vsi ti pesniki so bili po večini panegiriki in retoriki.

Še-le romantika je prerodila rusko umetno poezijo. Žukovskij je prvi predstavitelj in voditelj te nove struje, boreče se proti psevdoklasicizmu.

Ali prvi pravi genialni ruski pesnik je šele Puškin. Ž njim se začenja svetla doba narodne ruske poezije, ki pa je obenem evropska in svetovna. Puškin je pravi »oče« modernega ruskega pesništva. Ruska poezija je odslej bistven del svetovne poezije. Evropa se začenja odslej zanimati za ruske pesnike...

Poleg verza pa se začenja vspešno razvijati tudi pesniška proza. Veliki novelisti in romanopisci nastopajo s svojimi klasičnimi umotvori. In čeprav se porajajo novi genialni pesniki stihotvorci, ki nikakor ne zaostajajo za svojimi zapadnimi tovariši, vendar je duh poslednjih desetletij kakor drugod po Evropi tudi na Ruskem tak, da se skoro več govori o ruskih novelistih in romanopiscih, nego pa o pesnikih v ožjem pomenu besede.

Prečrno pa vidijo tisti ruski literarni kritiki, ki menijo, da ruska pesniška ustvarjajoča moč poslednjih desetletij peša in da vir prave poezije usiha. Pesniška moč ruska sama na sebi ni oslabela, javlja se le v drugačni obliki. Pomisliti je tudi, da se nahaja naša doba v neki veliki krizi. Poslopje starega svetovnega naziranja razpada, a novo svetovno naziranje, oprto na znanstveno podlago, se še ni konsolidiralo. Duh človeški išče novih ciljev in novih opor, in pri tem omahuje. V tej krizi, v tej prehodni dobi, pa trpi tudi moderni pesnik, zapadni kakor ruski...

Dekadenca se je morala pokazati seveda tudi v ruski literaturi...

Prepričani pa smo, da ima ruski narodni duh v sebi neizčrpljiv fond ustvarjajoče pesniške moči in da porodi tudi tekoče stoletje velikih pesnikov, ki se bodo smelo kósali s prvaki zapadnega Parnasa.

Ker pa je pesništvo ravno v tako tesni in organski zvezi z družabnim življenjem kakor sploh vse drugo duševno ustvarjanje, ker je poezija odsev in odmev kake določene dobe: zato bode tudi med bratovskim ruskim narodom pesniška umetnost še le takrat

mogla prav razviti svoje peruti, kadar zavladajo v ruski družbi svobodnejše razmere, kadar prešine ves ruski državni ustroj s vobodomiselnejši duh...

V okvir »antologije« ne spada, da bi pisali tukaj morda kako sistematično zgodovino ruskega pesništva; na naslednjih straneh hočemo podati le nekaj površno narisanih življenjepisnih in literarnozgodovinskih črtic o tistih pesnikih in pesnicah, katerih pesnitve so prevedene v naši antologiji.

*

Gavriil Romanovič Deržávin (Г. Р. Державинъ) je bil tatarskega pokolenja, rojen leta 1743. blizu Kazani. Leta 1773. se je udeležil vojne proti Pugačevcem. Pozneje je služil v senatu, kjer je pokazal svojo bistrumnost. Svoje literarno delo je pričel z visokotečimi odami. Ali v državni službi je imel velike sitnosti, ker je bil prekolericnega temperamenta; nekaterim je bil tudi preodkritosrčen, prepravičen in preveč natančen. Carica Katarina mu je veliko zaupala in to zaupanje je poštenjak Deržavin porabil vsem preganjenim in obrekovanim

pesnikom in pisateljem v prid. Aleksander I. ga je imenoval za justičnega ministra, ali mož ni bil več na svojem mestu. Bistvo Deržavinove muze je veličastnost in patos, ki se kaže najbolj v njegovih odah. Pisal je pa tudi anakreontske lirske pesmi ter drame in balade. Deržavin je brez dvoma velik lirski talent, čigar cena ni padla niti do danes. Umrl je leta 1816.

Ivan Dmítrijev (И. Дмитриевъ), rojen 1760. in umrl leta 1837., je pisal bajke in basni — po francoski maniri. Pisal je veliko. Z ozirom na obliko in gladkost verzov je med svojimi vrstniki prvak. Njegove poetične bajke so se jako čislale.

Ivan Andrejevič Krylón (И. А. Крыловъ), znameniti ruski Ezop, je bil rojen leta 1768. v Moskvi. Svojo mladost je preživel kot uradnik v Orenburgu in v Tveri v jako skromnih razmerah. Povrnivši se v Moskvo se je posvetil književnosti in izdajal zaporedoma več časopisov, v katerih je objavljajl svoje pereče satire, basni in druge spise. Pozneje je služil v carski javni knjižnici, a car Nikolaj mu je nakazal visoko penzijo. Krylón je napisal okoli 200 basni,

ki sicer niso vse čisto izvirne — naslanjal se je na Ezopa, Fedra, Lafontêna in druge — katerim pa je dal popolnoma rusko narodno obleko. V vseh teh basnih se zrcali rusko socialno življenje. Širjega obzorja in višjih idej sicer ni najti pri Krylóvu, ali njegove basni so v pravem pomenu narodne; vsak Rus jih zna tako rekoč na pamet. Krylów je umrl leta 1844.

Vasilij Andrejevič Žukóvskij (В. А. Жуковскій) se imenuje po pravici začetnik romantične smeri v ruski literaturi. Bil je leta 1783. rojeni sin tulskega vlastelina Bunina, a njegova mati je bila turskega rodú. Svoje ime je prevzel od svojega kuma. V Moskvi je absolviral univerzo. Leta 1808—10 je izdajal še danes izhajajoči »Vjestnik Jevropy«. Pesmi je pisal že jako rano. Klicali so ga na dvor, kamor je prišel leta 1817. in bil učitelj poznejše carice Aleksandre Fjodorovne. Nato pa je bil odgojitelj poznejšega carja Aleksandra II., na katerega je sila blagodajno vplival. Zadnja leta je preživel na Nemškem, kjer je tudi umrl leta 1851. Žukovskij, prijatelj Puškinov in drugih znamenitih vrstnikov, ima veliko zaslug tudi

kot prevajatelj iz zapadnih literatur. Njegov jezik je lep, njegovi verzi blagozvočni. Največji pomen pa ima kot razširjevalec humanih idej in nazorov med svojimi rojaki. S svojim velikim ugledom pri dvoru je preprečil ali vsaj ublažil marsikatero strogost ter pomagal marsikateremu pisatelju iz stiske.

Ivan Ivanovič Kozlów [= Kazlów] (И. И. Козловъ) je eden boljših pesnikov Puškinove dobe. Rojen leta 1779. je služil najprej pri vojakih, potem v državni službi. Kmalu je zbolel in nazadnje celo oslepel. Svoje pesmi je narekaval že kot slepec drugim, da so jih zapisavali. Umrli je leta 1840.

Aleksander Sergjejevič Púškin (А. С. Пушкинъ) se je porodil leta 1799. v Moskvi. Njegov oče je bil starega bojarskega plemena. Njegova mati, rojena Hanibal, pa je bila vnučka znamenitega Arabca carja Petra Velikega. Vzgojen je bil po tedanji šegi v francoskem duhu, tako, da je francoski jezik znal preje pravilno govoriti in pisati nego ruski. Dopršivši licej v Carskem Selu, vstopil je v službo pri ministerstvu. Že v

Carskem Selu je pokazal večkrat svojo pesniško nadarjenost, in ob neki priliki ga je Deržavin javno pohvalil radi njegove poetične žile. Prva večja poema »Ruslan in Ljudmila« je naredila velik vtisk in vsi literati so spoznali, da je Bog ruskemu narodu poslal novega pesnika po svoji volji, ki zatemni s svojimi božanskimi pesnitvami vse svoje prednike. Puškin ni pesnil za kratek čas, on se ni igral z verzi in lepimi besedami — Puškin je bil svobodnjak in sovražnik vsakega despotizma; to je povedal tudi v neki pesmi, radi katere je moral v prognanstvo na jug. A to je bila zanj sreča v nesreči! Na svojih potovanjih po Kavkazu, Krimu, ob solnčnih obalah črnega morja je spočela njegova duša, očarana od prirodnih krasot, dovršenih pesmij lirskih in še več epskih. Tu je spisal svojega »Kavkaškega ujetnika«, »Bahčisarajski fontan«, svoje »Cigane«, zadatek »Evgenija Onjegina« in druge. Nato so ga poslali v njegovo selo Mihajlovskoje, kjer je moral prebiti nekaj časa interniran v samoti med preprostim svojim ljudstvom. Ali tudi ta samota je bila njegovi muzi na veliko korist. Tukaj se je prerodil, tukaj je spoznal narodni ruski duh,

ki mu ga je bila skoro ubila tuja vzgoja. Osvobodil se je polagoma vpliva velikega Byrona, ki mu je bil dosedaj vzor. Največ je občeval s svojo bivšo pestunjo, starko Arinoj Rodijonovnoj, ki je znala brez števila ljudskih pesmij in pravljič na pamet. Puškin je mnogo tega narodnega blaga zapisal ali prepesnil... Leta 1826. je car Nikolaj I. dovolil, da sme priti Puškin v Moskvo, kjer se je predstavil carju. Odslej je živel svobodno v Peterburgu in ustvarjal svoja najlepša dela. Dovršil je »Evgenija Onjegina«, »Poltavo«, »Arabca Petra Velikega«, »Kamenitega gosta«, »Kapitanovo hčer«. Pečal se je tudi z zgodovinoj in je opisal Pugačevski upor i. dr. V Peterburgu se je tudi oženil s krasnojo a koketnojo Natalijoj Gončarovoj. Sredi družinske sreče in sredi najplodovitejšega dela pa ga je ugrabila zavidna smrt. Zaradi svoje žene se je dvobojeval s sinom nizozemskega poslanika in v tem dvoboju je padel leta 1837. Ruski narod je zgubil svojega prvega pravega pesnika, svojega najnarodnejšega poeta. Slavni Bjelinskij pravi, da je bil Puškin prvi, ki je razodel skrivnost ruske poezije. Puškin je bil ves poet, cela individualnost. Puškin

stojí na vrhuncu tedanje ruske izobrazbe, v njem se zrcali tedanje rusko svetovno naziranje; obenem pa je skoz in skoz Rus, Slovan. V njegovih pesnitvah vidi čitatelj antično plastiko; v njegovih poetičnih slikah se čudovito izprepletata severna mirnost in orientalski žar... Študije Šekspirjevih dram so ga privedle do tega, da je tudi sam poiskal snoví, ki bi bila vredna, da se dramatično obdela — in napisal je »Borisa Godunova«. Puškin je velik v liriki, epiki in dramatiki. V vseh svojih pesnitvah pa je romantik, ne sicer popolnoma v Byronovem zmislu, ali ipak romantik. Po svojem svetovnem naziranju, pravi Bjelinskij, pripada Puškin svetu, ki je minul. Puškinova muza se ne borí toliko za kake ideale bodočnosti, nego se bolj pogloblja v realnost, promatrajoč jo z nekoj resignacijo.

Puškin je genialen umetnik, a v prvi vrsti umetnik, ne pa prerok bodočih dni, kakršni so najnovejši ruski pesniki, novelisti in mislitelji. Jezik Puškinov je naroden, krepak in vendar melodiozen, silen ko severni vihar, kadar nosi gnev, a tudi mehak in nežen, kadar peva zaljubljene pesmi.

Mihail Jurjevič Lérmontov (М. Ю. Лермонтовъ) se poleg Puškina imenuje vselej, kadar se govori o prvih dveh največjih starejših ruskih pesnikih. Lermontov je bil rojen kot potomec nekdanje škotske familije (Leirmont) leta 1814. v Moskvi. Študiral je na juridični fakulteti v Moskvi, potem je prebil nekaj časa v vojaški šoli. Bil je silna pesniška narava, poln mladeniškega ognja in burnega temperamenta. V Peterburgu se je vrgel v vrtlog šumnega življenja. No, ko je padel v dvoboju Puškin, napisal je ognjevito pesem »Na smrt Puškina«, v kateri je razvil svoje pesniške peruti in s katero je opozoril nase vso inteligencijo — celo vlado, ki se je čutila hudo zadeto z zadnjimi na carja in njegove svetovalce naperjenimi verzi.

Zaradi teh verzov je bil prognan na Kavkaz. Potem je bil čez nekaj časa pomiloščen in se je povrnil v Peterburg. A zopet je moral nazaj na Kavkaz, kjer je padel v dvoboju z nekim tovarišem častnikom blizu Pjatigorska leta 1841. — Lermontov je lirik in epik. Pisal je tudi povesti. V vseh teh treh strokah pesništva je ustvaril krasnih umotvorov. Čeprav je vplival v mladosti nanj Byron, vendar on sam pravi, da je

»ves drugačen« nego angleški pesnik. Nekaj demonskega je v njegovem pesniškem značaju, pa tudi nekoliko blaziranosti modernega človeka. Lermontovljeva ponosna, svobodoljubna duša se bori do zadnjega vzdihla proti okrožajočemu jo despotizmu, njegova muza stoji v večni opoziciji proti malenkostnemu duhu svojega časa. Oblika njegovih pesmotvorov je vzorna, njegov jezik krepak in njegove pesniške metafore so plastične. Kakor Puškin opeva krasôto kavkaških gorâ, samo, da se tudi v njegovih epskih pesmih zrcali vsa njegova notranjost, dočim je Puškin v takih slučajih objektivnejši. Med njegovimi večjimi poemami so zlasti znamenite: »Demon«, »Mcyri«, »Izmail-bej« in pa njegova v narodnem duhu spesnena »Pesem o carju Ivanu Vasiljeviču, njegovem opričniku ter pogumnem trgovcu Kalašnikovu«. To je naša pesem prve vrste. V slovanskih literaturah ta poem nima para. Znamenite so tudi Lermontovljeve povesti, pred vsemi »Junak našega časa«, čigar dejanje se vrši zopet na Kavkazu... Lermontovljevi zbrani spisi so doživeli že več izdaj in so prevedeni po večini že na vse evropske jezike.

Fjodor Ivanovič Tjutčev (Ф. И. ТЮТЧЕВЪ) je bil rojen leta 1803. v Orlovski guberniji. Priroda ga je bila obdarila z bleščječimi talenti in je užival tudi skrbno obrazovanje. V 30. letih je bil poslaniški tajnik v Monakovem in v Turinu. Tjutčev je bil resničen poet z nežnočutnoj dušoj. Svoja čuvstva je vlival v krasne verze. Rad opeva naravo, dasi so pesmi njegove često preveč reflektujoče. Umrl je leta 1873.

Alekszej Vasiljevič Koljcov [= *Kaljčov*] (А. В. КОЛЬЦОВЪ). Kakor škotsko-angleški narodni pevec Robert Burns, tako je peval Koljčov v duhu narodne pesmi, sam živeč sredi ljudstva, ne da bi bil videl kdaj srednje ali višje šole. Rojen je bil leta 1808. v Voronežu.

V ljudsko šolo je hodil le malo časa; potem se je učil sam. Bil je sila ukaželjen in od narave jako nadarjen. Čital je vse, kar mu je prišlo v roke, posebno rad pa pesmi. Prvi njegov mentor je bil knjigar Kaškin, ki mu je posojal knjige. Mnogo je vplival nanj tudi Serebrjanski, nekega svečenika sin, ki je sam ljubil poezijo. Ta Serebrjanski je uvedel dovzetnega Koljcova v

evropsko literaturo, čitaje ž njim razne klasike, tudi Šekspirja. V Moskvi pa se je bil seznanil z znamenitim kritikom Bjelinskim. Kmalu nato, leta 1835., je izšel prvi zvezek njegovih poezij. Prihodnje leto se je mladi narodni pevec seznanil v Peterburgu s Puškinom in drugimi literati. No Koljčov je moral zopet domov in pomagati očetu pri trgovini in kmetijstvu. Hodil je na sejme, nakupoval svinje in junce, hodil za plugom, sekal drva in — pisal pesmi. Njegovi znanci literati so ga vsposodbujali, kar mu je bila velika tolažba v težavnih razmerah.

Leta 1842. je umrl, sprt s svojimi sorodniki, po daljšem bolehanju. Pesmi njegove so pristrčne in naravne kakor pesmi škrjančeve. On opeva veselje in trpljenje svojega selskega milieuja; z globokim čuvstvom opeva svojo nesrečno ljubezen in poezijo deviške narave, nepokvarjene od šuma velikih mest. Koljčovljeva poezija se še dandanes visoko čisla ne samo med Rusi, ampak tudi po drugod, koder jo poznajo po prevodih.

Jevgenij Abramovič Baratýnskij (E. A. Баратынский), rojen leta 1800., je služil pri

armadi in veliko potoval po zapadu. Umrl je leta 1844. v Neapolju. Vrstniki, med njimi sam Puškin, so jako čislali njegov poetični talent.

Nikolaj Platonovič Ogarev [= Agarjov] (Н. П. Огаревъ) je bil tovariš slavnega Hercena in njegov duševni brat. Rodil se je leta 1813. Užival je bleščečo izobrazbo. Potem je živel veliko v inozemstvu.

Grof Alekszej Konstantinovič Tolstoj [= Talstój] (А. К. Толстой) se je porodil leta 1817. v Peterburgu. V Moskvi je absolviral univerzo. Živel je nekaj časa pri armadi in potem na dvoru. Tolstój je znamenit tudi kot romanopisec in dramatik. Njegov roman »Knez Serebrjani« je imel velik uspeh in je preveden tudi na slovenščino. Izmed njegovih dram pa je najbolj znana »Smrt Ivana Groznega«. Aleksij Tolstoj je umrl leta 1875.

Karolina Karlovna Pavlova (К. К. Павлова) se je porodila leta 1810. Pisala je izvirne pesmi in prevajala iz drugih literatur. Umrla je leta 1894.

Nikolaj Mihajlovič Jazykov [= Jezykov] (Н. М. Языковъ) se je porodil leta 1803. Občeval je z Žukovskim in Puškinom. On je

pevec veselja in prijateljstva. Nima visokotečih mislij, on je celo nasprotnik svobodomiselnim zapadnim idejam. Njegova muza je mirna, pri tem pa ljubezniva, iskrena in polna toplote. Hvalijo vnanjo obliko njegovih pesmij. Umrli je leta 1846.

Knez Peter Andrejevič Vjazemskij (П. А. Вяземскій) rojen leta 1792., se je udeležil vojne proti Napoleonu ter bil pozneje v diplomatski službi. Njegove pesmi so satirsko-didaktiškega značaja. Umrli je leta 1878.

Jegor Fedorovič baron Rozen (Е. Ф. Розенъ) [1800—1860] je bil leta 1835. imenovan za tajnika nasledniku cesarjeviču, katerega je spremljal na njegovih potovanjih. Bil je sotrudnik »Moskovskega Telegrafa« itd. Izdal je neki »Almanah«. Pisal je pesmi in objavil par dram.

Baron Anton Antonovič Djelvjig (А. А. Дельви́гъ) je bil prijatelj Puškinov, Žukovskega, Krylova in drugih tedanjih literatov. Rojen leta 1798. je bil dalje časa v državni službi. Njegov dom je bil shajališče vseh tedaj v Peterburgu živečih pesnikov in umetnikov. Umrli je leta 1831.

Konstantin Nikolajevič Bátjuškov (К. Н. Батюшковъ) je bil rojen leta 1787. v Volodji. Bil je vojak. Udeležil se je vojne proti Napoleonu. Umrl je leta 1855.

Jakov Petrovič Polónskij (Я. П. Полонскій) je jeden izmed najboljših starejših pesnikov in je bil rojen leta 1819. v Rjazani. Bil je v Peterburgu člen komiteta za inozemsko literaturo. On sicer ni takšna fenomenalna narava, kakor Puškin ali Lermontov, vendar je njegova muza navdušena za vse zvišeno, za luč in svobodo. Do smrti svoje je ostal tudi kot pesnik zvest svojim mladostnim idealom. Poleg pesmij je pisal tudi romane. Umrl je leta 1898.

Apollon Nikolajevič Májkov (А. Н. Майковъ) je brez spora jeden prvakov ruske poezije sploh. Njegov vzor je klasični svet starih Grkov in on sam se je ponašal s svojim helenstvom. Obzorje njegovo je široko. Oblika njegovih poezij je uglajena, jezik vzoren. Očitajo mu pa, da je preveč pazil na lepo obliko, na brezhiben verz, ki ga je pilil na škodo čuvstvu in neposrednosti. — Majkov ljubi narodo in ima nežen čut za njene čare. Vrhu mnogoštevilnih

pesmij je spisal tudi nekako lirsko dramo »Dva sveta«, v kateri riše boj stare rimske kulture s krščanstvom. Majkov je bil rojen l. 1821. v Moskvi. Služil je zadnja leta v uradu za inozemsko cenzuro. Umril je leta 1897.

Lev Aleksandrovič Mej [= *Mjej*] (Л. А. Мей) je najbolj znan kot izvrsten prevoditelj iz staroklasične in novejšje zapadne literature. Rojen je bil leta 1822. v Moskvi in umrl je v Peterburgu leta 1862. Pisal je tudi drame. Njegove pesmi prešinja pristni narodni duh.

Aleksjej Stepanovič Homjakóv (А. С. Хомяковъ) je bil rojen leta 1804. v Moskvi. Udeležil se je leta 1828. vojske proti Turčiji. Ves čas svojega življenja je bil svobodoljuben. Nasprotstvo med Rusi in Poljaki ga je bolelo in obsojal je odkrito bratomorni boj med obema slovanskima narodoma. Leta 1860. ga je ugrabila kolera.

Ivan Sergejevič Aksákov (И. С. Аксаковъ) je bolj znan kot odličen in energičen slavofil, nego kot pesnik. Porodil se je leta 1823. v Ufinski guberniji. Bival je nekaj časa v državni službi, potem pa se popol-

noma posvetil literaturi in publicistiki. Izdajal je po več časopisov, katere pa mu je vlada kmalu zadušila, ker so bili preradikalni. Nato je bil jako delaven v »Slavjanskem blagotvornem komitetu«. Za rusko-turške vojne se je energično potegoval za osvoboditev balkanskih Slovanov. Nekaj časa se je takrat celo govorilo, da je naznačen za novega bolgarskega — kneza. Od leta 1880. je izdajal dnevnik »Rusj.« Aksakov je bil odločen in značajan Slovan do smrti in je mnogo koristil za razširjenje slovanske zavednosti med Rusi. Umrl je l. 1886.

Nikolaj Aleksjejevič Nekrasov [= *Njekrásov*] (Н. А. Некрасовъ) je znamenit pesnik in literat iz starejše dobe. Rojen je bil leta 1821. v Podoljski guberniji. Prišel je v Peterburg, da bi študiral na univerzi. Tukaj pa je živel v skrajnem uboštvu. V 40. letih je bil sotrudnik »Otečestvennih Zapiskov«, kjer se je sprijateljil z velikim kritikom Bjelinskim. Njegove pesmi so socialne, demokratične in rodoljubne. Njekrasov je pevec ruskega proletariata, čigar trpljenje je okusil on sam. On je realist, često pa, žal, preveč realist, tako da nekatere njegove pesmi prehajajo že v

prozo, v feljton. Ves čas svojega življenja se je boril za svobodo vseh potlačencev, boril se je tudi proti tlačanstvu. Zato je Njekrasov zanimiva prikazen v ruski kulturni zgodovini. Umrl je leta 1877.

Alekszej Mihajlovič Žemčúžnikov (А. М. Жемчужниковъ) je prava poetična, idealna narava. On biča družabno licemerstvo. Iz njegovih satir diha goreča ljubezen do domovine in do naroda. Rojen je bil leta 1821. v Černigovski guberniji in je dolgo let služil v senatu in v državnem svetu. Sedaj živi v pokoju.

Alekszej Nikolajevič Pleščéjev (А. Н. Плещеевъ) je bil rojen leta 1825. v Kostromi. Po univerzitetnih studijah se je posvetil povse literaturi. Leta 1849. je bil Pleščéjev zapleten v neko skrivno zavezo, čije glava je bil Petraševskij. Vlada je tudi Pleščéjeva obsodila na smrt, no potem se mu je ta kazen olajšala v prognanstvo. Služil je pri vojakih v Orenburški guberniji. Pozneje je bil pomiloščen in je živel kot književnik v Peterburgu. Kot poet je bil do smrti naprednega in svobodomiselnega značaja. Umrl je leta 1893. v Parizu.

Julija Valerijanovna Žadóvskaia (Ю. В. Жадовская) se je porodila leta 1824. v Jaroslavski guberniji. V njenih pesmih se zrcali, kakor pravi Dobroljubov, iskrenost čuvstva, njena dikcija je preprosta. Umrila je leta 1883.

Nadžožda Dmitrijevna Hvoščinskaja [omožena: Zajončkovskaja] (Н. Д. Хвощинская) je bila rojena leta 1824. v Rjazani. S svojimi poezijami je kmalu obrnila nase pozornost svojih vrstnikov. Leta 1859. je izdala svoje zbrane spise pod moškim psevdonomimom Krestovskij. Umrila je leta 1889.

Ivan Savvič Nikítin (И. С. НИКИТИНЪ) je bil rojen leta 1824. v Voronežu. Študiral je v duhovnem učilišču, potem na filozofskem oddelku, a je moral prekiniti študije zbok uboštva. Naposled je bil gostilničar. Nikítin opeva svoje gorje s toplim čuvstvom, zato imajo njegove pesmi še danes pravo ceno. Umril je leta 1861.

Mihail Larionovič Mihájlov (М. Л. Михайловъ) poet in prevoditelj je bil rojen leta 1826. na Uralu. Njegova mati je bila kirgižka kneginja. Leta 1844. je vstopil kot slušatelj na univerzo peterburško. Potem je

služil v Nižnjem Novgorodu in nato je bil od leta 1852. sotrudnik »Sovremennika.« Ko se je leta 1861. povrnil iz inozemstva, je bil aretovan iz političnih ozirrov ter obsojen na ječo, v kateri je umrl leta 1865. Mihajlov je prvi seznanil Ruse s poezijami Heinejevimi. Prevajal je tudi iz angleške poezije. Mihajlov je pisal tudi izvirne pesmi, ki so polne svobodomiselnega duha.

Vasilij Stepanovič Kúročkin (В. С. Курочкинъ) je satirik in je bil rojen leta 1831. v Peterburgu. Izdajal je humoristično-satirski list »Iskro«, v katerem je objavljajl svoje pesmi. Prevajal je tudi veliko iz francoskih in drugih pesnikov. Umrl je leta 1875.

Dmitrij Dmitrijevič Minájev (Д. Д. Минаевъ) je bil rojen leta 1835. v Simbirsku. Služil je v ministerstvu. Svoje pesmi je objavljajl po raznih revijah. Tudi prevajal je iz modernih literatur. Napisal je tudi več dramatičnih del. Umrl je leta 1889.

Nikolaj Aleksandrovič Dobroljubov (Н. А. Добролюбовъ) je bil znamenit ruski kritik in ob enem nadarjen poet. Rojen je bil leta

1836. v Nižnjem Novgorodu. Bil se je popolnoma posvetil literaturi. Umrl je leta 1861.

Innokentij V. Vasiljevič Fedorov — *Omuljévskij* (И. В. фѣдоровъ — Омудевскій) je bil rojen leta 1836. v Petropavlovsku na polotoku Kamčatki. V gimnazijo je hodil v Irkutsku. Pozneje je prišel v Petrograd, kjer je bil izvanredni slušatelj na vseučilišču. Izdal je tudi roman »Korak za korakom«. Umrl je leta 1883.

Ana Pavlovna Barykóva (А. П. Барыкова) je bila rojena leta 1839. v Petrogradu. V 70. letih je začela objavljati svoje pesmi. Leta 1878. je izdala svoje zbrane pesmi v Pjatigorsku. Umrla je leta 1893.

Alekszej Nikolajevič Apúhtin (А. П. Апухтинъ) se je porodil leta 1841. v Bolhovi, v Orlovski gub. Njegovi predniki so bili Francozi. Apuhtin je aristokratična duša, pesnik malanholske ljubezni. Nekaj Puškinove krepkosti še tiči v njem. Njegovi stihii so zvočni, njegova dikcija je elegantna. Zbrana njegova »Stihotvorenja« so izišla let 1886. Umrl je leta 1891.

Vladimir Sergjejevič Lihačev [=Lihačov] (В. С. Лихачевъ) je uradnik v finančnem ministerstvu v Peterburgu. Rojen je bil v Poltavi leta 1849. Pisal je pesmi in prevajal tuje drame. Spisal je tudi nekaj izvirnih dram, ki so se igrale z uspehom.

Ivan Zaharovič Súrikov (И. З. Суриковъ) je bil rojen v Jaroslavski gub. Bil je trgovec z železom in premogom. Umrl je leta 1880.

Iliodor Ivanovič Paljmin (И. И. Пальминъ). Rojen leta 1841., umrl leta 1891. Bil je sotrudnik »Iskre« in »Ruske Misli.«

Knez Dmitrij Nikolajevič, Cérteljev (Д. Н. Цертелевъ) je absolviral moskovsko juridično fakulteto l. 1874., nato je študiral v Lipsiji, kjer je naredil doktorat filozofije. Bil je nekaj časa v državni službi, potem je bil urednik »Ruskega Vestnika«. Rojen je leta 1852.

Veliki knez Konstantin Konstantinovič (К. Константиновичъ) je jako nežnočuten lirik. Pesnik je bil rojen leta 1858. Kakor znano, je sedaj predsednik carske akademije znanosti. Veliki knez Konstantin Kostantinovič tudi prevaja iz tujih poezij. Pred kratkim

je prevedel »Hamleta« in je na privatnem odru tudi sam igral naslovno ulogo.

Sjemjón Jakóvljevič Nádson (С. Я. Надсонъ) se prišteva po vsej pravici med najboljše ruske lirike najmlajše generacije. To je čista lirska, idealna, žensko-nežna pesniška duša, kakršnih niti ruski Parnas ni videl baš veliko. Rojen je bil leta 1862. v Peterburgu. Po svojem očetu je bil Jud. Učil se je v vojaškem zavodu, da bi postal vojak, a kakor sam pripoveduje, ni imel za tá stan ne telesnih svojstev, ne srčnega nagnenja. Kmalu je obolel na plučih. Iskal je zdravja na Kavkazu, Rivieri in v Krimu, ali ni ga našel. Umrl je v Jalti leta 1887. Pesnik Polonskij mu je spesnil krasno slovó. Njegovo poezijo ogreva vroč čut za ideale, on hrepení po svobodi in luči, resnici in pravici. V zadnjih njegovih pesmih čutiš neko otožno, bitko resignacijo.

Sjemjon Grigorjevič Frug (С. Г. Фругъ) se je porodil v judovski družini v Hersonski guberniji leta 1860. Frug je veliko bolj, nego drugi pesniki ruski, ki so semitske rase, Jud tudi v poezijah.

Nikolaj Maksimovič Minskij-Vilenkin (Виленкинъ) je po narodnosti Jud. Rojen je bil leta 1855. v vasi Globoko v Vilenski guberniji. Sedaj je sodni uradnik v Peterburgu. Leta 1887. je izdal svoje poezije, ki so kmalu doživele več izdaj. Minskij ima kot poet bistre oči za vsa pereča vprašanja sedanjosti. Smer njegovih poezij je čisto svobodomiselna; dikcija njegova je blesteča, vmes retorična. Minskij tudi prevaja tuje klasike.

Konstantin Mihajlovič Fófanov (К. М. Фофановъ) je jeden najplodovitejših mlajših pesnikov ruskih. Najnovejša obširna zbirka njegovih pesmij je izišla lani. Rojen je v Peterburgu leta 1862. Sistematičnega šolskega obrazovanja ni užival. Njegove pesmi so včasih preraztegnjene, premnogobesedne in nejasne. Sicer pa je med njimi dosti biserov. Fófanov je skoz in skoz lirik. Njegovim takozvanim »baladam« pa nedostaje bistvenih znakov: plastičnosti, dramatičnosti ter sežetosti. Sedaj je jako popularen in priljubljen.

Dmitrij Sergjejevič Merežkóvskij (Д. С. Мережковскій) spada med najpopularnejše

moderne pesnike ruske. Rojen leta 1866., je absolviral v Peterburgu filozofsko fakulteto. Prvi zvezek njegovih poezij je izišel leta 1888., drugi leta 1892. Kritiki pravijo, da je zašel v 80 letih v dekadentizem. Merežkovskij pozna temeljito staroklasično poezijo, pa je mnogo prevajal iz grških dramatikov. On piše tudi kritične studije o raznih ruskih pisateljih. V novejšem času je objavil tudi nekaj povestij, ki so imele velik uspeh.

Konstantin Nikolajevič Ljdóv (К. Н. Льдовъ) je izdal že tri zvezke svojih poezij. Napisal je tudi dva romana. Porodil se je leta 1862.

Vasilij Ljvovič Vjelíčko (В. Л. Величко) se je porodil leta 1860. v Prilukah v Poltavski guberniji. Leta 1883. je dovršil juridične studije. Ko sem leta 1892. prevedel njegovo balado »Car Vahtang« in mu poslal natisnjeni prevod, mu je bilo naše narečje tako všeč, da me je prosil, naj mu pošljem kako slovensko slovnico, češ, da se želi učiti slovenščine. Odsihdob sva si dopisavala dalje časa. Podaril mi je obé knjigi svojih poezij, in to: leta 1890. izdane »Vstočne motive« in pa »Drugi zbornik poezij«, ki je

izišel leta 1894. Vjeličko je lirik in epik; epska nadarjenost pa v njem močno prevladuje. Zlasti je fin satirik. Vjeličko je več več orientalskim jezikom, pa je n. pr. prevedel tudi dramo »Tamara« gruzinskega pisatelja kneza Ceretelija.

Alekszej Fedorovič Ivanov-klasik, s pravim imenom *Buturlin* (Вутурлинъ) se je rodil leta 1841. v Jaroslavski guberniji. Ker Aleksij Fedorovič ni hotel postati trgovec, nego je hrepenel po višjem obrazovanju, imenovali so ga tovariši njegovi v šali »klasika«. Umrl je leta 1894.

Fjodor Kuzmič Sologub (Ф. К. Сологубъ) se je porodil leta 1863. v Peterburgu. Pravzaprav se piše Teternikov. Spada med mlajšo pesniško generacijo. Izdal je že več zvezkov pesmij, ki pričajo o lepem lirskem talentu njegovem.

Konstantin Dmitrijevič Báljmont (К. Д. Бальмонтъ) je bil rojen leta 1867. v Vladimírski guberniji. Študiral je v Moskvi. Potem je prepotoval celo Evropo. — V Oksfordu je čital lekcije o ruski poeziji. Baljmont je izdal več zvezkov poezij. Ruski kritiki pri-

števajo Baljmonta k dekadentom in simbolistom. Baljmont je tudi dober prevoditelj iz modernih zapadnih literatur.

Knez Esper Esperovič Uhtómskij (Э. Э. Ухтомский) je spremljal sedanjega carja Nikolaja, bivšega prestolonaslednika na njegovem potovanju po Indiji in po Japonskem in je to potovanje opisal v velikem delu. Bil je rojen leta 1861. V Peterburgu je studiral filozofijo in posebej slovansko filologijo. Sedaj služi v ministerstvu notranjih del.

Aleksander Mitrofanovič Fedorov [= Fjódorov] (А. М. Фёдоровъ) je bil rojen leta 1859. Absolviral je realko. Piše izvirne pesmi, polne čistega lirskega zanosa, in se peča tudi s prevajanjem.

Vladimir Nikolajevič Ladýženskij (В. П. Ладыженскій) je člen Penzenske gubernske uprave in se peča z ljudskim obrazovanjem. Rojen je bil leta 1859. v Saratovski guberniji.

Lev Mihajlovič Medvjédev (Л. М. Медвѣдевъ) se je porodil leta 1865. v Tulski guberniji. Univerzo je obiskaval v Moskvi in to na filološki in juridični fakulteti. Živi v Moskvi.

Vladimir Aleksjejevič Giljaróvskij (В. А. Гиляровскій) je bil rojen leta 1855. Leta 1877. do 1878. se je udeležil vojne na Balkanu. Pozneje je bil spreten reporter raznih listov. Sedaj je sotrudnik lista »Rossija.« Leta 1899. je bil kot korespondent v Belemgradu, kjer je pogumno nastopil proti »kralju« Milanu in razkril njegove spletke.

Apollon Apollonovič Korínfskij (А. А. Коринфскій) je bil rojen l. 1868. v Simbirsku. Začel je objavljati svoje stihe l. 1887. Potem je postal žurnalist. Sedaj je sourednik »Praviteljstvenega Vjestnika«. Korinfskij je tudi mnogo prevajal iz zapadnih modernih književnostij. V novejšem času piše tudi literarne kritike. Štejejo ga med dekadente.

Nikolaj Andrejevič Pánov (Н. А. Пановъ) je naroden pesnik. Spisal je tudi neki roman v verzih. Panov je bil rojen leta 1861. v Samarski guberniji. Njegova mladost je nepretrgana vrsta trpljenja in borbe za obstanek. Bil je sirota, a njegov ded, pri katerem je živel, je ravnal surovo ž njim. Sedaj živi v Peterburgu kot žurnalist.

Olga Nikolajevna Čjúmina (О. Н. Чюмина) je tatarskega rodú. Rojena je bila leta

1864. S svojimi ruskimi pesmimi je vzbudila pozornost raznih uplivnih literatov. Leta 1897. izišle pesnitve njene so dobile častno nagrado Puškinsko. Čjumina je napisala tudi par dram, ki so se uprizarjale z velikim vspehom.

Vladimir Petrovič Lébedev (В. П. Лебедевъ) je žurnalist v Helsingforsu. Rojen je leta 1869. Poleg pesmij piše tudi povesti, kritične feljtone i. dr.

Sergjej Aleksandrovič Safónov (С. А. Сафоно́въ) spada med najmlajšo pesniško generacijo. Rojen je leta 1867. in studiral je v Moskvi.

Aleksij Nikolajevič Budiščev (А. Н. Будищевъ) je absolviral v Moskvi medicino. Rojen je bil leta 1867. v Saratovski guberniji. Leta 1886. je začel objavljati svoje poezije.

Mirra Aleksandrovna Lóhvickaja (М. А. Лохвицкая) je bila rojena leta 1871. v Peterburgu. Po svojem možu se piše Žiber. Lohvicka je kot pesnica ruska Sappho. Ljubezen je alfa in omega njene muze. In v teh svojih erotičnih pesmih je nenavadno iskrena. Ta njen pesniški značaj je toliko

simpatičnejši, ko vidimo, kako se silijo dandanes v raznih literaturah afektirane in blazirane emancipovanke v ospredje, ki ne morejo dovolj napsovati »hudobnega« moškega spola! Naj se boré druge ženske za pravice svojega spola — ona opeva le nagnenje svojega srca. Njeni stihii so muzikalni, njen jezik je poln južnega ali orientalskega žara. Človek bi mislil, da je Lohvicka kakšna Italijanka, ne pa — Peterburžanka. Lohvicka kot pesnica tudi v tem ne zataji svoje pristiné ženske narave, da je v svojih pesmih često nejasna, da ji živahna fantazija rada pobegne s svetlim razumom v temno goščo, ali med oblake, kamor ne moreš za njoj. Izdala je do zdaj že tri zvezke poezij; zadnji zvezek je izšel lani. Za prvo knjigo je dobila častno Puškinsko premijo.

Vladimir Aleksandrovič Mazúrkevič (В. А. Мазуркевичъ) je državni juridični uradnik v Peterburgu. Ker je večč mnogim modernim jezikom, je tudi veliko prevajal iz zapadne poezije, celo iz madjarske. Rojen je bil leta 1871. v Peterburgu.

Nikolaj Matvjejevič Sokolóv [= *Sakalóv*] (Н. М. Соколовъ) se je porodil v Peterburški

guberniji leta 1860. Sedaj je v Peterburgu član cenzurnega komiteta. Piše tudi kritične in filozofske članke ter prevaja iz staroklasičnih in novih literatur.

Peter Fedorovič Porfirov (П. Ф. Порфирова) je bil rojen leta 1870. v Peterburgu. Študiral je na tamošnji univerzi. Že rano je pokazal veliko nadarjenost ne samo za pesništvo, nego tudi za risanje in akvarelsko slikanje. Prevedel je tudi Horacijeve ode in izdal neko antologijo ruske lirike.

Vladimir Germanovič Tan (В. Г. Танъ) je judovskega pokolenja. Njegovo pravo ime je Bogoraz. Rodil se je v Taganrogu leta 1864. V Peterburgu je absolviral jus, potem pa je preživel 10 let v vstočni Sibiriji, kjer je nabral za etnografijo dragocenega gradiva. Imperatorsko geografsko društvo ga je zdaj zopet poslalo v Sibirijo, da proučava tamošnje narode.

Daniil Maksimovič Ratgauz (Д. М. Ратгаузъ), rojen leta 1869. v Harjkovu, je absolviral jus u Kijevu. Njegove nežne lirske pesmi so takšne, da jih posebno radi uglasbujejo ruski skladatelji.

Vladimir Aleksandrovič Šuf (В. А. Шуфъ) je Moskvičan in je bil rojen leta 1865. Svojo mladost je preživel na Krimu. Leta 1897. je bil šel kot korespondent na turško-grško bojišče, pozneje je potoval po orientu. Kot lirik opeva najrajši poetični Krim.

Fjodor Aleksjejevič Červínskij (Ф. А. Червинскій) je doma iz Rjazani, kjer je bil rojen leta 1864. Svoje juridične studije je dovršil v Peterburgu.

Tatjana Ljvovna Ščépkiná - Kupérnik (Т. Л. Щепкина-Куперникъ) se je rodila leta 1874. v Moski. Gimnazijo je dovršila v Kijevu; nato je šla študirat na univerzo v Lausanne. Sedaj živi v Moskvi. Njene pesmi se zelo čislajo. Napisala je tudi nekaj dram, ki so imele na odrih velik vspeh. Marsikaj beletristnega je prevedla tudi iz francoščine.

† Ivan Vesel.

Spodobi se, da se ob zvršetku »Ruske antologije« spomnimo s par besedami še moža, ki jo je zasnoval.

Ivan Vesel je bil dekan v Ilirski Bistrici. Rojen je bil leta 1840. v Mengšu. Služil je na raznih farah za dušnega pastirja in se zraven svojega stanovskega posla neprestano pečal z literaturoj.

Vesel je bil pesniško nadarjen in jako izobražen mož, ki se je zgodaj baval deloma z izvirnim pesništvom, največ pa je prevajal iz ruske poezije.

Do najnovejšega časa smo mislili, da je Vesel sploh prvi prevajal iz ruske poezije*). Tega mnenja je bil prof. Hostnik v »Lj. Zvonu« leta 1899. na str. 328., ko je pisal, da je prvo pesem »Kavkaz« iz Puškina prevedel leta 1865. dekan I. Vesel. Ali g.

*) Tako sem pomotoma pisal tudi jaz v letošnji januarski št. »Ljublj. Zvona« v Veselovem nekrologu na str. 60.

dr. K. Štrekelj je zdaj dokazal, da je prvo pesem iz Puškina prevedel že leta 1855. Rodoljub Ledinski (Anton Žakelj). To je bila pesem »Predčuvstvije smerti«, ki jo je objavil v »Novicah«. Pa ne samo Puškina je, kakor je dokazal g. dr. Štrekelj, prvi prevajal na naše narečje A. Žakelj, nego on je sploh prvi prevajal rusko poezijo na slovenski jezik. Že leta 1846. so bile prinesle »Novice« njegov prevod ruske pesmi M. Delarjuja pod zaglavjem »Vdova siroti«. Leta 1852. pa je objavil v »Novicah« barona Rozena pesem »Prokletje«, ki je natisnjena — pač samo v spomin prvemu prevoditelju iz ruščine! — tudi v naši antologiji.

No, pa četudi dekan Vesel potemtakem ni več tisti Kolumb, ki bi bil odkril naši literaturi rusko poezijo, ipak je on do naj-novejšega časa največ in najlepše prevajal starejše ruske pesnike. Zato ima kot prevoditelj iz ruske poezije seveda več zaslug nego Žakelj.

Jezik slovenski je imel Vesel v svoji popolni oblasti, in zato se čitajo njegovi prevodi gladko in naravno. Prevajal pa ni

samo verzov, ampak tudi prozo rusko. Tako je objavil n. pr. »Tarasa Bulbo« v letopisu »Slovenske Matice«, za slovensko »Dramatično društvo« pa je prevedel Gogoljevega »Revizorja«, ki se je že večkrat predstavljaval v ljubljanskem gledališču.

Zadnje mesece se je trudil z urejevanjem prevodov iz ruskih pesnikov. Zbral je vse svoje že objavljene in še natisnjene prevode, potem pa tudi prevode drugih slovenskih pisateljev, ki so prevajali iz ruščine, ter je bil rokopis že izročil tiskarju in založniku Gabrščku v Gorici, da vse to gradivo izda pod naslovom »Ruska antologija v slovenskih prevodih«. Ko pa so bile natisnjene prve tri pole tega zbornika, ga je sredi urejevanja odvedla smrt.

Vesel je bil svoj čas spisal za »Matico« tudi slovenskega »Knigge-ja« — »Olikanega Slovenca«.

Važen je tudi njegov prevod »Psalmo v«, ki je izišel leta 1892. Vesel je delal na tem prevodu okoli dvajset let. Vsak svetopisemski psalm je prevedel v drugi metriški obliki. Kdor čita te poetične prevode, prepriča se lahko, kako dovršeno je podal Vesel cvet

judovske poezije v slovenskem jeziku. To niso suhoparni, doslovni prevodi, nego to so prepesnitve starotestamentne muze, ki bi bile v vsaki drugi književnosti vzbudile pozornost, samo pri nas so bili ti »Psalmi« kaj hladno sprejeti. Vesela je ta »hlad«, kakor sem posnel parkrat iz njegovih ust, bolel. Dobro pa mu je delo, ko sem mu ob neki priliki odkrito priznal, da imajo njegovi »Psalmi« veliko pesniško vrednost.

Med njegovimi rokopisi leži tudi izvirna drama »Droh«, ki jo je spesnil že pred kakimi 30 leti o priliki, ko se je bila razpisala nagrada za tako književno delo. Dejanje te drame se vrši za časa pokrščenja starih Slovencev. Stritar in, kakor se govori, tudi Levstik sta svoj čas razsodila, da je prvi del te drame jako dober.

Vesel je nameraval, kakor so nam pravili, svojega »Droha«, opiliti in predelati, da bi ga bil izdal — a, žal, tudi to je preprečila smrt.

Rajni Ivan Vesel je znal poleg svojega maternega jezika ruski, hrvaški in italijanski jezik. V svojem življenju je veliko potoval, najrajši po Italiji, čije umetnine je znal uživati

z izobraženim duhom in s svojo mehkoj pesniškoj dušoj.

Vesel je bil moder mož, poštenjak od temena do nog. Kdor je prišel ž njim v dotiko, moral ga je spoštovati. Rezljal ni fraz, niti se je brigal za puhlo etiketo, bil je marveč original. Njegova uljudnost je bila povsem naravna in odkritosrčna.

Govoril je najrajši o domači in o slovenski literaturi. Čeprav je imel dovolj posla s svojo stanovskoj služboj, vendar je zasledoval s paznim očesom najnovejše pojave v domači literaturi; da mu ni vse ugajalo, je naravno. Za socialno vprašanje se sicer ni brigal in ga ni ocenjeval pravilno. Bil pa je Slovan z dušoj in telesom.

Vse svoje plemenito srce je razkril v svoji oporoki, s kateroj je postavil za univerzalnega dediča našo šolsko družbo »sv. Cirila in Metoda« ...

Zbolel je začetkom novembra. Zahripel je bil in ni šel več iz hiše. Začel se mu je sušiti tudi sapnik. Zadnje dni je močno kašljal. 8. decembra, o poldevetih, ko je bil vstal, zadel ga je mrtvoud, (apoplexia capillaris). Govoril je že težko, a vendar je

bil pri zavesti do zadnjega hipa. Umrl je ob štirih zjutraj dne 10. decembra minulega leta. Par ur pred smrtjo je še govoril, da bi šel spet rad kam na »potovanje«, no, in bela žena ga je spremila v neznano mu doslej deželo.

V narodu svojem pa je ostavil za zmemrom časten spomin.

Simon Gregorčič je spesnil svojemu rajnemu prijatelju Veselu, s katerim sta veliko občevala, nastopne verze v spomin:

»Najboljših eden, stara korenina!
Noben mu debla vpognil ni nikdar
in če je bil najsilnejši vihár . . .
Podreti ga je mogla smrt edina
Slovcem bornim nam na kvar!
Imel ni hčere in imel ni sina —
pač, pač! saj tu njegova je rodbina,
tu polno krasnih ruskih mu otrok!
Obzor mu bil globok je in širok
ko ruskih pesnikov očina:
krasoto nje duševno vso je zrl
i v to divoto nam pogled odprl . . .«

Pačovor.

Po smrti Veselovi mi je izročila Gabrščekova »Goriška Tiskarna« rokopise za »Rusko antologijo« s prošnjo, da bi prevzel jaz nadaljno urejevanje.

Ko pa sem pregledaval prevodno gradivo, ki ga je bil nabral zaslužni I. Vesel, sem videl, da med temi prevodi novejši in najmlajši pesniki — izvzemši Vjelička — niso bili kar nič zastopani.

Tako nepopolne antologije ni kazalo izdajati. Rusi bi nam bili po pravici očitali, da ne poznamo novejše njihove poezije.

Da bi bil zbornik kolikor mogoče popolnejši in da bi se s čim večjim pravom mogel nazivati »Ruska antologija«, lotil sem se prevajanja sam. Med delom mi je poslal nekaj svojih in pa Aleksandrova, Vide ter

R. Peterlina prevodov g. I. Prijatelj*)
— za kar mu izrekam svojo zahvalo.

V »Ruski antologiji« tudi v tem obsegu še niso zastopani vsi ruski pesniki. Vendar pa smemo reči, da najde slovenski čitatelj v tej knjigi pogloblitve predstavitelje ruskega Parnasa iz 18. stoletja do današnjih dni.

Sčasom, pri novih izdajah, se ta antologija seveda lahko izpopolni.

Meni je bilo posebno ležeče na tem, da bi prevedel kar največ pesnikov iz najnovejše dobe, ker sem vedel, da marsikak Slovenec pač pozna Puškina, Lermontova, Nekrasova ali Koljčova vsaj iz nemških prevodov, da pa so nam bili najnovejši ruski pesniki doslej čisto tuji. Marsikaterega čitatelja utegne posebno zanimati, kakov duh veje v moderni ruski poeziji...

Pesniki so razvrščeni po kronološkem redu, v kolikor je to sploh mogoče.

V razvrstitvi pesnikov od Puškina do Žemčužnikova je kronologija, žal, nekoliko zmešana. Ta malenkostna hiba ima

---

*) G. Prijatelj je tudi objavil v »Slovanske knjižnice« 55—56. snopiču na str. 176. dovršeno lep prevod Lermontovljeve ode: »Na smrt Puškina«. Žal, da nas je g. P. prepozno opozoril na svoj prevod.

svoje vzroke deloma že v napačni uredbi Veselovi. Nekateri v to dobo spadajoči pesniki so se morali tudi šele pozneje uvrstiti z novimi prevodi itd. Po kakem redu se vrstijo tí pesniki od Puškina do Žemčužnikova, razvidijo čitatelji sami iz pridejanih životopisov.

Kar se tiče kronološke razporedbe sploh, niti ruske antologije same niso vselej dosledne. Saljnikov*) je n. pr. v svoji najnovejši antologiji razvrstil vse pesnike po desetletjih, a je naredil obenem napako, da je v posameznih dekadah natisnil pesnike po azbuki — vsled česar je vsa kronologija kolikor toliko iluzorna.

Prevodno gradivo se utegne kakemu kritičnemu očesu zdeti neharmonsko, ker je prevodov iz nekaterih pesnikov razmeroma morebiti preveč, iz drugih pa premalo. Teorija bi zahtevala, da bi se vsak pesnik položil takorekoč na »zlatarsko tehtnico« in bi se

---

*) А. Н. Сальниковъ: Русскіе поэты за сто лѣтъ. Съ Пушкинской эпохи до нашихъ дней. Въ портретахъ, біографіяхъ и образцахъ. Сборникъ лучшихъ лир. произведеній русской поэзіи. С. Петербургъ. Губинскій. 1901. straniј 599. Vel. 8.^{ka}

pri tem izračunilo, koliko pesmij se sme z ozirom na estetično-umetniško vrednost dotičnega pesnika in pa obenem z ozirom na celoto prevesti iz tega in koliko iz onega avtorja. Ali praksa se ne more in ne mara vselej ravnati po pedantovskih teorijah.

V primeri s celôtoj je pač n. pr. Puškina, Lermontova in tudi Koljcová prevedenega preveč. Ali pomisliti je prvič, da veljata Puškin in Lermontov še danes za največja ruska pesnika sploh, — in drugič nisem maral iz nekake pietete do zasnovatelja »Ruske antologije«, ki je deloma sám napisal, deloma nabral imenovane prevode, izpuščati ničesar....

Kar pa se tiče prevodov, ki so potekli izpod mojega peresa, prevajal sem, kakor bi pač prevajal vsak ljubitelj in poznavalec poezije sploh — po svojem subjektivnem ukusu. Rad bi bil prevedel iz nekaterih novejših pesnikov še več, ali z ozirom na obseg knjige sem imel, žal, vezane roke, ker bi bila antologija sicer preobširna in — predraga.

Biografskih in literarnozgodovinskih črtic o prevedenih pesnikih Vesel, kakor mi

je sam pravil, ni nameraval dodati svoji antologiji. A ker je »Ruska antologija« v naši književnosti nekaj čisto novega, in ker so ruski pesniki pač ogromni večini našega čitateljstva neznani, zdele so se mi takšne življenjepisne in literarnozgodovinske beležke naravnost potrebne *). Sestavil sem jih nekaj po separatnih izdanjih nekaterih pesnikov, nekaj po raznih zgodovinah ruske književnosti in pa po že omenjeni krasni ruski antologiji Saljnikova. Primerneje bi bilo seveda, ko bi se bile té črtice tiskale kar pri vsakem pesniku posebej neposredno pred dotičnimi prevodi. A ker so bile natisnjene že prve tri pôle z naslovnim listom vred brez vsakih biografskih in drugih pripomenj, moral sem dodati té črtice na koncu knjige. Iz že navedenega razloga z ozirom na obseg antologije sem se moral posluževati lakonskega sloga ter narisati pesniške značaje le v velikih konturah.

»Ruska antologija« se smatraj kot prvi poskus, podati slovenskemu občinstvu rusko poezijo v kolikor mogoče dobrih

---

*) O baronesi Osten-Saken, o Jakuboviču-Meljšinu (Ramševu) in pa F. Filimonovu nisem mogel, žal, od nikoder dobiti životopisnih podatkov.

prevodih *). Četudi je naš začetek skromen, vendar spoznajo rojaki že iz teh prevodov podobo ruskega pesniškega genija.

Tí prevodi so posamezne iskre velikega plamena ruskega poetičnega duha.

Ruski pesniki so, kakor njihovi tovariši novelisti in romanopisci, neustrašeni borilci za veliko idejo svobode, slovanstva in humanitete. A kdor hoče ruski narod pravično soditi, ta ne sme poslušati, kaj govore nekateri ruski reakcionarni birokrati; tí ne govore v njegovem imenu! Pravi zastopniki ruskega naroda in cvet njegov — to so njegovi pesniki, v verzih in v prozi, ki so skoro vsi mučeniki za svoje ideale in za svoje prepričanje...

Če se dandanes Nemci, Francozi, Lahi, Angleži, Skandinavci in Amerikanci ozirajo v Jasno Poljano in prisluškovajo, kaj poreče veliki slovanski prerok Tolstoj; če se dela slovitih ruskih novelistov prevajajo na vse jezike kulturnega sveta in če drugi južni in severni Slovani že zdavnaj uživajo rusko poezijo bodisi v originalu ali

*) Potrebno bi bilo, da bi se izdala po primeru ruske sčasom tudi še poljska in češka antologija. Hrvatske in srbske pesnike pa razumejo Slovenci v izvornikih.

v prevodih: potem se mora tudi med nami znanje ruske književnosti gojiti odslej še bolj, nego se je gojilo doslej. Saj ruska književnost je tudi naša književnost, in ruski pesniki so tudi naši pesniki!

Vsak izobražen Slovenec bi se moral potruditi, da bi znal čitati ruske pisatelje v izvornem jeziku. Naši srednješolski in vseučiliški mladini ne moremo dovolj priporočati, da naj se resno poprime učenja ruskega jezika, ki je našemu narečju najbolj podoben in ki ga govori nad 85 milijonov ljudij. Dokler pa med nami znanje ruščine ni dovolj razširjeno, treba nam je skrbeti za dobre prevode, ki vzbujajo, podajajoč duševne užitke, obenem tudi željo po originalih. Kajti: »Ignoti nulla cupido...«

Dandanes je prevodna literatura pri vseh izobraženih narodih važen del narodne literature. Ta prevodna književnost je tista zlata vez, ki spaja poleg upodabljaljoče umetnosti posamezne narode med seboj. Tudi mi ne moremo izhajati brez té duševne vezí, ki nas veže z drugimi narodi. Res je, da so vsi veliki pesniki in pisatelji mednarodni in da jih moramo poznati tudi mi

Slovenci, predvsem pa je potrebno, da spoznavamo slovanske vodeče duhove, ker potem spoznavamo tudi sami sebe. Ako vname »Ruska antologija« med slovenskim čitateljstvom ljubezen do ruske poezije, dosegla je svoj poglavitni namen...

V Ljubljani, meseca julija 1901.

A. AŠKERC.

Vsebina.

	Stran
Antologija	3—400
Kazalo pesnikov in pesmij prevedenih	401—415
Življenjepisne in literarnozgodovinske črtice	417—450
† Ivan Vesel	451—456
Pagovor	457—464

Tiskovne pomote.

- Na str. 74. čitaj v 14. vrsti tuli (ne: tudi)
- » - » 104. » » 3. » L j u b e z n i (ne: ljubezeni)
- » » 124. » » 13. » Vsa zametena je človeška gaz.
- » » 176. » » 14. » povsod pritajeno molčanje...
- » » 182. » » 24. » Kako naj prenesem
- » » 226. » » zad. » omožiti se z možem neljubljenim ?
- » » 248. je izostal nad prvoj pesmijo naslov »Biser«.
- » » 263. je izostalo ime prevoditeljevo (Anton Aškere).
- » » 291. čitaj v 6. vrsti gradóv (ne: vrtov)
- » » 292. » » 20. » č a š a (ne: časa)
- » » 307. » » 8. » č a r (ne: čas)
- » » 331. » » 2. » z a d r h č e (ne: zadržča)
- » » 338. » » zad. » r a z p e t i (ne: zazpeti)
- » » 405. » P a v l o v a (ne: Pavlovna)
- » » 420. » v zad. vrsti preganjanim (ne: preganjenim)
- » » 424. » v 21. vrsti z a č e t e k (ne: zatek)

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000265014

